Martfű Város

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Megalapozó vizsgálat

I. kötet – Helyzetfeltáró munkarész

Véleményezési dokumentáció

2020.

Integrált Településfejlesztési Stratégia 2020.
Megalapozó vizsgálat

Megalapozó vizsgálat I. kötet – Helyzetfeltáró munkarész

Jelen Megalapozó vizsgálat annak terjedelmére való tekintettel kettő kötetre bontottan kerül kidolgozásra. A kötetek egymástól elválaszthatatlanok és egyben kezelendők, melyek „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően kerültek kidolgozásra.

Martfű Város Önkormányzata (5435 Martfű, Szent István tér 1.) megbízásából készítette Kiszelovics és Társa Településtervező Kft. (5000 Szolnok, Szántó körút 52. I.lh. II/5.).

Kézirat lezárása: 2020. év december hó

2020.

Aláírólap

Vezető településtervező:

Kiszelovics Ildikó
TT-1-16-0238
településmérnök, városépítési városgazdasági szakmérnök

Közlekedéstervező:

Kovács Ferenc
Tkö-16-0568
Közlekedési vezető tervező

Táj- és zöldfelületi tervező:

Kollányiné Földi Hajnalka
TK 01-5242
okl. kertészmérnök

Környezetvédelmi tervező:

Desics Judit
környezetmérnök, környezetgazdálkodási, közmű üzemeltetői, ár – és belvízvédelmi szakmérnök
MK 16-0706
SZ.K.V.1.1. – Hulladékgazdálkodás
SZ.K.V.1.2. – Levegőtisztaság védelem
SZ.K.V.1.3. – Víz és földtani közeg védelem
SZ.K.V.1.4. - Zaj és rezgésvédelem

Víziközmű tervező:

Gönczöl Csaba
TV-16-0857
építőmérnök

Távközlési tervező: ----------

Puskás Béla
TH-16-0297
Távközlési mérnök

Elektromos közmű tervező: ----------

Egervári László
TE-16-0222
villamosmérnök

Társadalompolitikai szakértő: ----------

Papp György

Tartalomjegyzék

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ 16
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK 17
1.1.1. A település térségi szerepe 18
Megyei Területrendezési Terv – Martfű, mint térszervező város 22
1.1.2. A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése 23
1.1.2.1. A Szolnoki járás 23
1.1.2.2. Martfű Város közeli gravitációs központok 23
1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGÉSEK VIZSGÁLATA 25
1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA 29
1.3.1. Országos területrendezési tervvel való összefüggések 30
1.3.2. Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Tervvel való összefüggések 35
1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI 41
1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA 43
1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai 44
1.5.1.1. Településrendezési terv 44
1.5.1.2. Településfejlesztési Koncepció 44
1.5.1.3. Integrált Településfejlesztési Stratégia 46
1.5.1. A hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések 46
1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA 47
1.6.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök 48
1.6.1.1. Településrendezési tervi előzmények 48
1.6.1.2. Hatályban lévő településrendezési eszközök 48
1.6.1. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek 49
1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA 53
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok 54
1.7.1.1. Demográfia, népesség 54
1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel 58
1.7.1.3. Képzettség 59
1.7.1.4. Foglalkoztatottság 59
1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok 62
1.7.1.6. Életminőség 64
1.7.1.6.1. Nagy értékű fogyasztási cikkek 64
1.7.1.6.2. Közbiztonság 64
1.7.1.7. Lakásállomány 65
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, életviszonyok 67
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők 68
1.7.3.1. Vallási felekezetek 68
1.7.3.2. Testvérvárosok, nemzetközi kapcsolatok 68
1.7.3.3. Civil szervezetek 69
1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA 71
1.8.1. Humán közszolgáltatások 72
1.8.1.1. Oktatás-nevelés 72
1.8.1.2. Egészségügy és szociális közszolgáltatások 75
1.8.1.3. Közösség, művelődés, kultúra 78

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása 80
1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA 82
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre 83
1.9.1.1. Martfű Város jelenlegi helyi gazdasága, súlya Jász-Nagykun-Szolnok megyében 83
1.9.1.2. Gazdaságélénkítő és vállalkozóbarát önkormányzati politika 88
1.9.1.3. Tisza Ipartelep 89
1.9.1.4. A „szocialista iparváros”, Martfű iparosításának történelme 92
1.9.1.5. A hazai cipőgyártás egykori centruma, napjaink jelentős lábbeli-gyártása Martfűn 92
1.9.1.6. A hazai élelmiszeripar fontos centruma 93
1.9.1.7. A hazai sörgyártás korábbi fontos centruma 94
1.9.1.8. Martfű az „Egészség szimfóniája” – turizmus 95
1.9.2. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése 95
1.9.3. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők 101
1.9.3.1. Elérhetőség 101
1.9.3.2. Munkaerő képzettsége 101
1.9.3.3. K+F+I 101
1.9.3.4. Üzleti infrastruktúra 101
1.9.4. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 102
1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE 103
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 104
1.10.1.1. Hatósági és igazgatási feladatok 104
1.10.1.2. Önkormányzati feladatellátás 104
1.10.1.3. Költségvetés 104
1.10.1.3.1. Költségvetési mérleg 104
1.10.1.3.2. Helyi adópolitika 106
1.10.1.4. Vagyongazdálkodás 109
1.10.1.5. Gazdasági program 109
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 111
1.10.2.1. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége 111
1.10.2.2. Az önkormányzat intézményrendszere 116
1.10.2.2.1. Marfű Város Önkormányzata 116
1.10.2.2.2. Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ 116
1.10.2.2.3. Játékvár Óvoda és Bölcsőde 116
1.10.2.2.4. Városi Művelődési Központ és Könyvtár 117
1.10.2.2.5. Polgármesteri Hivatal 117
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység 118
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika 118
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás 120
1.10.6. Intézményfenntartás 120
1.10.7. Energiagazdálkodás 120
1.11. A TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK 121
1.12. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA 123
1.12.1. Természeti adottságok 124
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet 124
1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat 124
1.12.2.1.1. Táji megjelenés, tájképi jellegzetesség 126
1.12.2.1.2. A település természeti adottságai 126
1.12.2.1.3. Domborzat, talaj 127
1.12.2.1.4. Éghajlat, vízrajz 127
1.12.2.1.5. Növényzet 127

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése 127
1.12.2.2.1. Mezőgazdasági tájhasználat 127
1.12.2.2.2. Kertgazdaság- gyümölcstermesztés 129
1.12.2.2.3. Tanyaközpontok, állattartás 130
1.12.2.2.4. Erdőgazdálkodás 130
1.12.2.2.5. Vízgazdálkodás alá eső területek 131
1.12.2.2.6. Ipari-gazdasági tájhasználat 132
1.12.2.2.6.1. Az Északi Iparterület (51 ha) 133
1.12.2.2.6.2. Tisza Ipari Park 133
1.12.2.2.6.3. Martfű Ipari Park 134
1.12.2.2.7. Közlekedési tájhasználat 135
1.12.2.2.8. Rekreációs tájhasználat-turizmus 136
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek 137
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek 137
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek 139
1.12.3.3. Ökológiai hálózat 143
1.12.3.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése 143
1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA 147
1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei 148
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek 148
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése 163
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 165
1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA 167
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata 168
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata 172
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok 172
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek 173
1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok) 174
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek 175
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület 175
1.14.1. A telekstruktúra vizsgálata 176
1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat 176
1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat 179
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter 179
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 181
1.14.5. Az építmények vizsgálata 181
1.14.5.1. A funkció, kapacitás 181
1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség) 182
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom 183
1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok . 184
1.14.6. Az épített környezet értékei 185
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag 185
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület 188
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők 188
1.14.6.4. Világörökségi, és világörökségi várományos terület 189
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes 189
1.14.6.6. A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely 189
1.14.6.7. Műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet 189

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely 189
1.14.6.9. Helyi védelem 189
Helyi védett épített értékek 191
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái 198
1.15. KÖZLEKEDÉS 199
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok 200
1.15.2. Közúti közlekedés 201
1.15.2.1. Az országos közutak hálózata 201
1.15.2.2. Csomópontok 206
1.15.2.3. Töltőállomások 206
1.15.2.4. Vízi közlekedés 207
1.15.2.5. Légi közlekedés 207
1.15.3. Közösségi közlekedés 209
1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés 209
1.15.3.1. Kötött pályás közösségi közlekedés 210
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés 211
1.15.5. Parkolás 212
1.16. KÖMŰVESÍTÉS 220
1.16.1. Vizi közművek 221
16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz-, termálvíz hasznosítás) ... 226
16.1.1.1. Belterületi vízellátás 226
16.1.2. Szennyvízelvezetés, - tisztítás, - elhelyezés 236
1.16.2.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés 240
1.16.2. Energia 254
1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek) 254
Meglévő kül –és belterületi hálózat 254
1.16.2. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények) 259
1.16.2.1. Telefonellátás 259
1.16.2.2. Kábeltévé ellátás 259
1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS) 263
1.17.1. Talaj 264
1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek 265
1.17.2.1. Belterületi vízellátás 265
1.17.2.2. Külterületi vízellátás 265
1.17.2.3. Szennyvízelhelyezés és tisztítás 267
1.17.2.4. Vízrendezés, vízhasznosítás 267
1.17.2.4.1. Belterületi vízrendezés 267
1.17.2.4.2. Külterületi vízrendezés, vízhasznosítás 267
1.17.2.4.3. Vízgyűjtő gazdálkodás 268
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme 269
1.17.4. Zaj és rezgésterhelés 271
1.17.5. Sugárzásvédelem 271
1.17.6. Hulladékkezelés 272
1.17.7. Vizuális környezetterhelés 273
1.17.8. Árvízvédelem 274
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 274
1.17.10. Természetvédelem 274
1.17.11. Megújuló energiaforrások alkalmazása, környezettudatos energiagazdálkodás, egyedi közműpótlók 275
1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM 277

1.18.1. Építésföldtani korlátok 278
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei 278
1.18.1.2. Csúszás, süllyedésveszélyes területek 278
1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei 278
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség 278
1.18.2.1. Árvízveszélyes területek 278
1.18.2.2 Belvízveszélyes területek 281
1.18.2.3. Mély fekvésű területek 281
1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem 281
1.18.3. Egyéb 281
1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl lejtés, falszakadás) 281
1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások 281
1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások 281
1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG-LELŐHELY 282
1.20. VÁROSI KLÍMA 285

Térképjegyzék

1. térkép: Martfű elhelyezkedése 18
2. térkép: Városhálózat (külső és belső városi gyűrű) 19
3. térkép: Tisza-mente nagytérségi összefüggésrendszere 20
4. térkép: Jász-Nagykun-Szolnok megye együttkezelendő területei 21
5. térkép: Martfű Város az Országos Területrendezési Terven - Ország szerkezeti terve 30
6. térkép: Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete - OTrT 3/1. melléklet 31
7. térkép: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete - OTrT 3/2. melléklet 31
8. térkép: Erdők övezete - OTrT 3/3. melléklet 32
9. térkép: Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (1. melléklet) MVM rendelet szerint 32
10. térkép: Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (2. melléklet) 33
11. térkép: Tájképvédelmi terület övezete (3. melléklet) 33
12. térkép: Vízminőségvédelmi terület övezete (4. melléklet) 34
13. térkép: Nagyvízi meder övezete (5. melléklet) 34
14. térkép: Martfű Város a Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terven 35
15. térkép: Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete (3.1. melléklet) 36
16. térkép: Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete (3.2. melléklet) 36
17. térkép: Erdők övezete és erdőtelepítésre javasolt terület övezete (3.3. melléklet) 37
18. térkép: Tájképvédelmi terület övezete (3.4. melléklet) 37
19. térkép: Vízminőség - védelmi terület övezete (3.6. melléklet) 38
20. térkép: Nagyvízi meder övezete (3.7. melléklet) 38
21. térkép: Ásványi nyersanyagvagyon övezete (3.9. melléklet) 39
22. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezete (3.10. melléklet) 39
23. térkép: Térszervező városok övezete (3.12. melléklet) 40
24. térkép: Ártéri tájgazdálkodás övezete (3.14. melléklet) 40
25. térkép: Hatályos településszerkezeti terv 49
26. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 50
27. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 2. 51
28. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 3. 51
29. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 4. 52
30. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 5. 52
31. térkép: A Szolnoki járás elhelyezkedése 54
32. térkép: Tájvizsgálat I. (közigazgatási terület) (TJ-1) 145
33. térkép: Tájvizsgálat II. (belterület) (TJ-2) 146
34. térkép: Területfelhasználás vizsgálat II. (belterület) (TF-2) 169
35. térkép: Területfelhasználás vizsgálat I. (TF-1) 171
36. térkép: Telekméret vizsgálat (TM-1) 177
37. térkép: Közterületek (KT-1) 178
38. térkép: Önkormányzati tulajdonú területek (OT-1) 180
39. térkép: I. katonai felmérés 1780 - 1784 186
40. térkép: II. katonai felmérés 1806 - 1809 187
41. térkép: III. katonai felmérés 1872 - 1884 187
42. térkép: Bata városfejlesztési modellje 187
43. térkép: Védett építészeti környezet Martfűn 189
44. térkép: Védett területek Martfűn 190
45. térkép: Bata lakótelep két tömbje 197
46. térkép: Martfű és környezete 200
47. térkép: Repülőtér - 1. térkép 208
48. térkép: Repülőtér - 2. térkép 208

49. térkép: Repülőtér - 3. térkép 209
50. térkép: Martfű belvárosának parkolási térképe 216
51. térkép: Közlekedési vizsgálat (K-1) 217
52. térkép: Közlekedési vizsgálat II. (belterület) (K-2) 218
53. térkép: Közlekedési létesítmények (csomópontok) (K-3) 219
54. térkép: Martfű elhelyezkedése a kistáj területén 223
55. térkép: A martfűi termálkutak elhelyezkedése 231
56. térkép: A martfűi szennyvíztisztító telep légifelvétele 236
57. térkép: Martfű térségének vízrajza 244
58. térkép: A térség településeinek belvíz-veszélyeztetettsége 244
59. térkép: Martfű belterületének topográfiai térképe 247
60. térkép: Víziközművek, vízgazdálkodás - Áttekintő helyszínrajz (VK-1.) 250
61. térkép: Víziközművek - Ivóvízellátás (VK-2) 251
62. térkép: Víziközművek - Szennyvízelvezetés és - tisztítás (VK-3) 252
63. térkép: Vízgazdálkodás, árvízvédelem, belvízvédelem (VK-4.) 253
64. térkép: Energiaközmű vizsgálat (E-1) 258
65. térkép: Hírközlési vizsgálat (H-1) 261
66. térkép: Hírközlési vizsgálat (belterület) (H-2) 262
67. térkép: Martfű kül- és belterületi ábrázolása topográfiai térképen 264
68. térkép: Martfű területén húzódó csatornák 267
69. térkép: A napelempark elhelyezkedése a rekultivál hulladéklerakón 272
70. térkép: Védett területek 274
71. térkép: „ Tiszaföldvár II.- szénhidrogén” bányatelek 284
72. térkép: Klimatikus viszonyok eloszlása Magyarországon 288
73. térkép: Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet >25 °C) 288

Ábrajegyzék

1. ábra: Martfű lakosságszáma 54
2. ábra: Természetes szaporodás, fogyás 56
3. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék) 57
4. ábra: Állandó népesség korösszetétele 58
5. ábra: Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%) 61
6. ábra: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma (fő) 61
7. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft) 62
8. ábra: 2019. évben a rendkívüli települési támogatások megoszlása 63
9. ábra: A 2019. évben a rendszeres ellátások megoszlása 63
10. ábra: Száz lakosra jutó személygépkocsik száma (db) 64
11. ábra: A regisztrált bűncselekmények száma, ezer lakosra (db) 65
12. ábra: Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db) 69
13. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft) 84
14. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) 84
15. ábra: Vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak alapján 87
16. ábra: Önkormányzati költségvetés főbb adatai 105
17. ábra: Városi klíma jellemzése 286

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Szolnoki járás településeinek sorrendje lakónépesség szerint 23
2. táblázat: A Településfejlesztési Koncepció célrendszere 46
3. táblázat: Szolnoki járás települései 55
4. táblázat: Népmozgalmi adatok 57
5. táblázat: Nemzetiségi adatok 58
6. táblázat: Alacsony iskolázott népesség 59
7. táblázat: Munkanélküliségi adatok az elmúlt időszakban 60
8. táblázat: Lakásállomány főbb adatai (2020.) 66
9. táblázat: Vallási kötődés 68
10. táblázat: Játékvár Óvoda és Bölcsőde főbb adatai 73
11. táblázat: Damjanich János Szakképző Iskola szakképesítései 74
12. táblázat: Egészségügyi ellátás főbb adatai 76
13. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései 80
14. táblázat: A megye városi jogállású települései által a 2019. évben realizált iparűzési adóbevétel 86
15. táblázat: Vállalkozások megyei eloszlása 87
16. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma foglalkoztatotti létszám alapján 88
17. táblázat: A Tisza Ipartelepen működő jelentősebb vállalkozások 90
18. táblázat: Vállalkozások főbb projektjei (2014-2020-as programozási ciklus) 96
19. táblázat: A 2019. évi önkormányzati adóbevételek részletezése 106
20. táblázat: Önkormányzati vagyon-mérleg főbb adatai 109
21. táblázat: Martfű Város Önkormányzatának főbb projektjei (2014-2020-as programozási ciklus) 112
22. táblázat: Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ feladatai 116
23. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma 119
24. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlása (2015.) 129
25. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlása (2020.) 129
26. táblázat: Területi kimutatás 172
27. táblázat: Funkcióvizsgálat 174
28. táblázat: Kiadott építési és bontási engedélyek 182
29. táblázat: Régészeti lelőhelyek 188
30. táblázat: Helyi egyedi védelem alá eső épületek 190
31. táblázat: Belvárosi parkolók 212
32. táblázat: Rendezetlen parkolóterületek 214
33. táblázat: Javasolt parkolók, garázsok 215
34. táblázat: Közműellátási adatok a 2019-es évre vonatkozóan 225
35. táblázat: A martfűi vízműkutak fontosabb adatai 227
36. táblázat: Víztestek mennyiségi állapota 241
37. táblázat: Víztestek minőségi állapota 242
38. táblázat: Cibakházai-Tiszaugi belvízrendszer jellemzői 243
39. táblázat Csapadékvizeket befogadó csatornák 243
40. táblázat: Villamosmű létesítése során alkalmazandó védőtávolságok 255
41. táblázat: Művelési ágak 265
42. táblázat: Martfű légszennyezettségi kategóriája 270
43. táblázat: Felszíntípusok klíma-jellemzői 287

Képjegyzék

1. kép: Egészségügyi Központ épülete 75
2. kép: Művelődési Központ épületének homlokzata 78
3. kép: Bunge gyár 94
4. kép: A bezárt sörgyár távlati képe 95
5. kép: AGROHÍD Ipari Kft. épületei 101
6. kép: Városháza épülete 108
7. kép: A városalapító J. A. Bata szobra a róla elnevezett parkban és a város által elhelyezett emlékkő felirata 125
8. kép: Jan Antonin Bata által megálmodott város korabeli makettje 125
9. kép: Kövér uradalom (később Mariházi major) gazdasági udvara szélkerékkel 1930-40. 128
10. kép: Vízágyúval történő öntözés a Kalapos dűlőben 128
11. kép: Zsófia-kert főútja és jellemző kertjei 130
12. kép: Juhász-dűlői úton lévő két mezőgazdasági telephely (Mező-ker-TÉSZ,Mezőfarm és Origó-Agro) 130
13. kép: A Tisza folyó és a hullámtere a belterület mellett 132
14. kép: A hajdani agyagbánya helyén kialakult kis tavak a Mariházi dűlőben 132
15. kép: Martfűi Tisza-part a vezsenyi kompnál és a martfűi strandnál a gátról nézve 132
16. kép: Madártávlatból a sörgyár és a növényolajgyár látképe Rákócziújfalu felől nézve 133
17. kép: Tisza Ipartelep város felőli kapuja és üzemi épületei 134
18. kép: Üzemi épületek, irodaházak, ipari vágány és belső közlekedési út, valamint az iparterület belső útjait kísérő terebélyes hársfasor 134
19. kép: E.ON Transzformátor állomás és a Szolnoki úti új piac 135
20. kép: A település déli határában lévő napelem-park 135
21. kép: Kerékpárút az Óvárosi részen (Rákóczi út) és a Szolnoki út mentén 2015.-ben és 2020.-ban 135
22. kép: Martfű Termal SPA központi épületegyüttese madártávlatból 136
23. kép: A református templom a Hősök terének hatalmas tölgyfája és a katolikus templom épületei a városközpontban 137
24. kép: A Gesztenyesor utca két oldalán lévő vadgesztenye fák 138
25. kép: Bata lakótelep jellegzetes házsora és a Szent István parkban álló Időkapu 138
26. kép: Kövér kereszt (1924/1995) 142
27. kép: Kövér-Blaskovich kereszt (1910) 142
28. kép: Katolikus templom előtti kereszt 142
29. kép: Óvárosi részen lévő kettős fakereszt és a temetőkertben lévő Feszület 143
30. kép: A Városközpont és a Szent István tér madártávlatból 149
31. kép: Kis tavat és a Városházát övező dekoratív növénycsoportok 150
32. kép: A Városháza előtti rendezvénytér és a Szent István szobor 150
33. kép: A park részletei: gömb kőris fasor, városháza körüli növényegyüttes, mesterséges kis tó és környezete 151
34. kép: Platán fasor és a felnövő babafák, a terebélyes kocsányos tölgy a parkban 151
35. kép: A Művelődési Ház és környezete 2015.-ben és most 2020.-ban 152
36. kép: Sportpálya, a rendezett park megtartott idős fái és az új ültetésű „babafák” 153
37. kép: A közpark nyugati és keleti felének látványa 154
38. kép: A közpark Móricz Zsigmond útról feltáruló látványa 154
39. kép: A park képe 2015.-ben és napjainkban 155
40. kép: Hangulatképek a játszótérről 156
41. kép: Szabadtéri fittness-park a játszótér mellett, ping-pong asztalok a játszótér egyik sarkában 156
42. kép: A központi játszókert és az Óvárosi játszótér alaprajza 156

43. kép: Óvárosi játszótér 157
44. kép: Közösségi tér és játszótér a Babits utca folytatásában 157
45. kép: Május 1. úti óvoda játszóhelyei.2015.-ben és 2020.-ban 158
46. kép: Az általános iskola intézmény-kertje. épülete, zsibongója, sportpályája és utcai homlokzata, parkolója 158
47. kép: A „Dami" sportpályája és az egészségház új környezete 159
48. kép: Az Öreg temető sírkertje és az új temető és az urnasír parcellája 159
49. kép: A Hársfa úti temető ravatalozója és bejárata 160
50. kép: A sírkertben lévő kereszt és az utca felől a temetőt határoló fasor, és szép, idős örökzöld növénycsoportja, útja 160
51. kép: Sportpálya 160
52. kép: Elhanyagolt állapotú kertrészlet és gondosan ápolt kertrészlet a Bata lakótelepen 161
53. kép: A vadgesztenye fasor folytatása a termálfürdő előtt és a termál kemping tavának (volt bányató) rendezett környezete 162
54. kép: A Szolnoki út mentének növényzete, a kerékpárút menti növénytelepítések és az örökzöldekkel elnyomott gömb szivarfa fasor a termálfürdőnél 162
55. kép: Babafák a Hősök terén a parkban (kislevelű hárs és oszlopos kocsányos tölgy) és babafákkal történt utcafásítás a Május 1. utcában 163
56. kép: Óváros hangulatos utcarészlete, kocsányos tölgyek a vasútvonal mentén és a Hunyadi utca 163
57. kép: Városközpont vadgesztenye alléja 2015.-ben és a kertvárosi Móricz Zsigmond utca látványa 163
58. kép: Városszépítő Egyesület munkájának eredménye a Szolnoki út mentén2015.-ben és napjainkban 164
59. kép: Temetőhöz vezető út menti garázsok 165
60. kép: a gazdasági terület járműtárolója és Tisza-parti sétány egyes részei 166
61. kép: Piac 175
62. kép: Magastetős épületek 183
63. kép: Telepszerű beépítés 183
64. kép: Jellegzetes utcakép 184
65. kép: Jellegzetes utcakép 2. 184
66. kép: Településközponti hangulat 185
67. kép: Kastélyszálló, volt alkotó ház 191
68. kép: Bata lakótelep típusépületei I. 192
69. kép: Bata lakótelep típusépületei II. 192
70. kép: Bata lakótelep típusépületei III. 193
71. kép: Bata lakótelep típusépületei IV. 193
72. kép: Művelődési ház 194
73. kép: Református templom 194
74. kép: Római katolikus templom 195
75. kép: Városháza 195
76. kép: Szent István szobra 196
77. kép: Időkapu 196
78. kép: 1848-49-es emlékmű 197
79. kép: Repülőtér 207
80. kép: Buszmegálló a településen 209
81. kép: Autóbusz pályaudvar 210
82. kép: Vasútállomás 210
83. kép: Temető melletti parkolók 213
84. kép: Béke utcai parkolók 213
85. kép: A martfűi hidroglóbusz 229

Martfű Város

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA
Megalapozó vizsgálat
2020.

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

1.1.1. A település térségi szerepe

Martfű nagykunsági település, Jász-Nagykun-Szolnok megye déli részén a megyeszékhelytől 21 km távolságra, a Tisza bal partján fekszik. A település közúti kapcsolat tekintetében Szolnok felől a 442 jelű országos főútról megközelíthető, mely az országos főúthálózattal teremt kapcsolatot. A 442 jelű országos mellékút Szolnok irányából lép be a település igazgatási területére, majd Kunszentmárton irányába halad tovább. A 442. számú főút mellett kiépített kerékpárút található. A város közvetlen vasúti kapcsolattal rendelkezik, a Szolnok - Szentes nem villamosított vasúti vonal érinti a települést. A település igazgatási területe: 2307 ha 9582 m2, ebből belterület 308 ha (7670 m2).
A város népessége 2020 januári adat szerint 6032 fő. A település a Tisza és Körös folyók alkotta háromszögben, a Tiszazug északi végében található. A város földrajzilag a holocén süllyedésből és feltöltődésből kiemelkedő löszháton helyezkedik el, a szolnoki rögön. Martfű határában egymástól nagyon különböző megjelenésű, eltérő tájhasználatú területek egymásmellettisége látható.

1. térkép: Martfű elhelyezkedése

Forrás: Helységnévtár

Meghatározó táji eleme a város környezetének az ipari létesítmények függőleges vonalakkal jellemezhető határozott körvonalú silótornyai, a gyártelepek kimagasló műszaki építményei, adótorony, vízmű torony, a közlekedést, szállítást biztosító vasútvonalak, ipari vágányok, közutak és a folyó szabályozásával kialakított töltés-védvonal. Emellett a települést közvetlenül körbeölelő tájban jelentősebb erdősült területek, a kertgazdasági terület lágyvonalú növényzetének zöld lombfelületei és gyepek láthatók. Az épített lakókörnyezetet a Tisza-folyót kísérő ártéri erdők változatos lombkoronái keretezik. Martfű Mezőhékkel, Tiszaföldvárral szomszédos határait nagyüzemi méretű mezőgazdasági művelésű területek egyöntetűsége, mértani felosztása és a kultúrtájat átszelő öntözőcsatornák, a belvízelvezető árkok, földművek, mérnöki vonalvezetése jellemzik. Az egybefüggő mezőgazdasági szántóföldi területek és a település keleti határában fel-felbukkanó gazdasági majorok, ipari létesítmények határozzák meg a táj képét. A város látványának jellegzetessége, hogy a város igazgatási központjának épületegyüttese és az azt körbeölelő Szent István park jelenleg beépítetlen, mezőgazdasági hasznosítású terület közvetlen szomszédja. Ez a 442. számú útról nyíló érdekes városkép nem megszokott a hazai települések táji megjelenésében. Összességében, a helyiek megfogalmazása szerint is a mai martfűi településkép egy modern, ipari létesítményekkel körülvett kisváros látványát nyújtja.

A megye második tradicionális ipari központja Szolnok mellett Martfű, mely a megye második legnagyobb ipari területével rendelkezik Szolnok után. Sör-, növényolaj- és cipőgyár található itt, ám ipari parkját befektetői érdeklődés hiányában sajnos bezárták.
A Tisza mente déli része, a Tiszazug városai Martfű, Tiszaföldvár, Kunszentmárton, kisebb gazdasági súlyúak, de megyei relációban gazdasági de-centrum funkcióval bírnak. Martfű erős szállal kötődik a Szolnoki FTV-hez is. Turisztikai vonzerő tekintetében kiugró Martfű pozíciója, ahol a megye összes kereskedelmi vendégéjszakáinak 13%-a realizálódott. A város emellett még mindig viszonylag jelentős feldolgozóipari foglalkoztatási központ.
Szolnok nagyváros- térsége (Szolnok mellett Törökszentmiklós, Martfű, valamint a megyeszékhely vonzáskörzetének megyén belüli és megyehatáron túli települései, funkcionális várostérség) regionális pozíciója alapján a Tisza súlyponti fekvésű pólusa, miközben Szolnokot az OFTK a Budapest metropolisz- térség fontos csapágyvárosaként kezeli. A Szolnok funkcionális várostérség (FVT) stratégiai célja e kettős szerep összehangolt kibontakozásához szükséges szerkezetalakítási, infrastrukturális, intézményi és társadalmi feltételek kialakítása, miközben – harmadik pillérként – alapvető cél a várostérségen belüli funkcionális együttműködés és munkamegosztás megerősítése.

2. térkép: Városhálózat (külső és belső városi gyűrű)

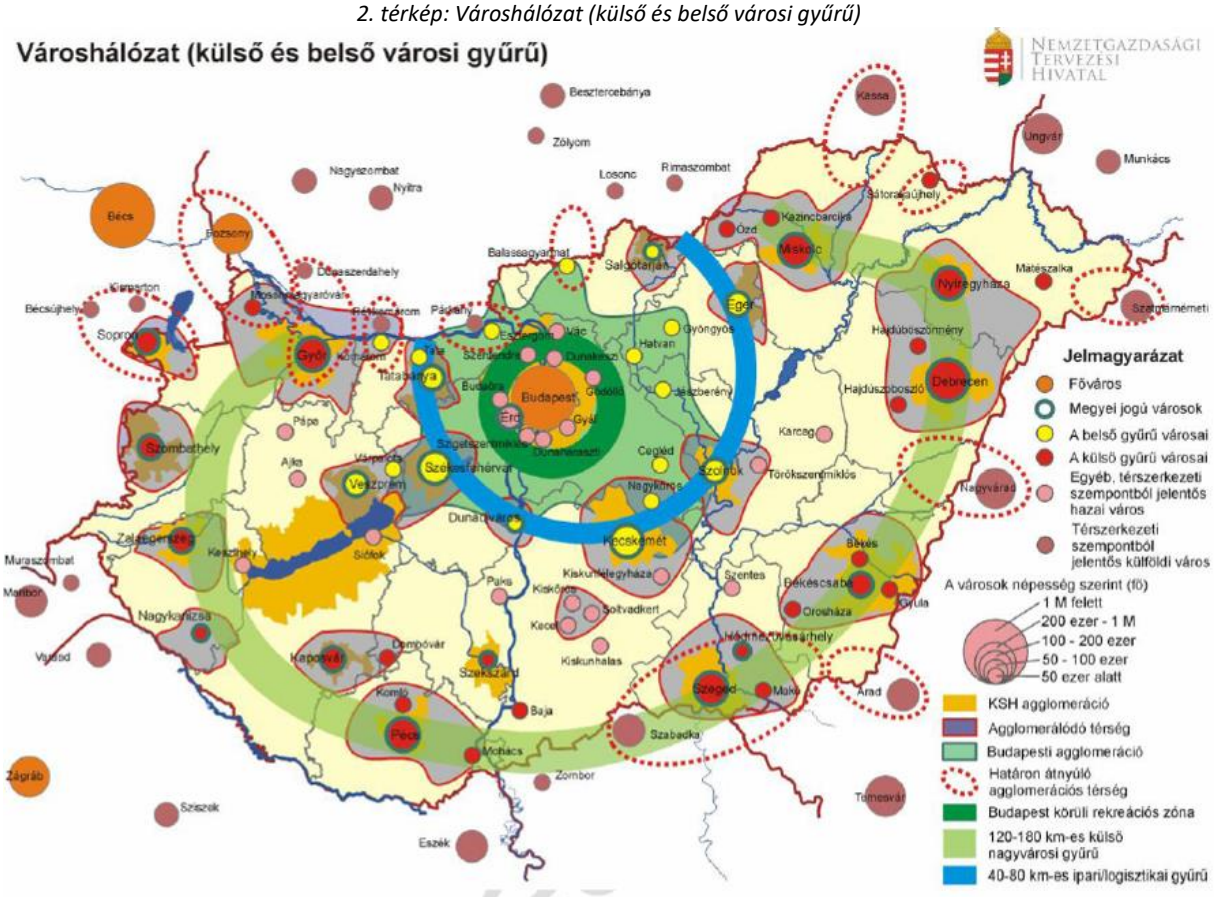

(Forrás: 1/2014. (I.3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról)

Martfű Szolnok Megyei Jogú Város erőterében, annak agglomerálódó térségében található, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció Martfűt nem nevesíti térszerkezeti szempontból jelentős városnak.
Jász-Nagykun-Szolnok megye Területfejlesztési Koncepciója Martfűt egyértelműen a „Tisza-menti pólustérséghez" sorolja, melynek központja Szolnok MJV. Megyei relációban a megye gazdaságának erősítése érdekében koherens és egymást erősítő módon szükséges a már meglévő gazdaságot segíteni, azok üzleti infrastruktúráját erősíteni, bővíteni, egyes városok iparszerkezetét optimalizálni, a beszállítói hálózatot erősíteni, összehangolt szakképzést kialakítani. A mindenkori megyei fejlesztési dokumentumokban ennek fényében jelenik meg az összehangolt térségi gazdaságfejlesztés, mint

prioritás. Eredményként fontos, hogy az adott települések tőkevonzó képessége növekedjen, a logisztikai adottságok megerősödjön, a magas hozzáadott értéket képviselő és magasan kvalifikált munkaerőt foglalkoztató versenyképes gazdaság erősödjön, illetve stabilan megjelenjen, a szolgáltatási választék bővüljön.

A megye középső kelet-nyugat irányú tengelye a Szolnok – Törökszentmiklós – Martfű városok által dominált funkcionális várostérség(ek) településegyüttese, valamint a hozzájuk kapcsolódó, belső perifériára szorult kistelepülések. Martfű korábban munkaerőpiaci vonzáskörzet tekintetében önállóan megfogalmazható, markáns vonzáskörzettel rendelkező város volt, napjainkban beolvadt Szolnok MJV vonzáskörzetébe. Ez értelemszerűen egyrészt a fizikai közelség, másrészt a martfűi ipari szektor csökkenése (és például kettő együttes hatására az ingázók magas arányú megjelenése) miatt is bekövetkezett.

3. térkép: Tisza-mente nagytérségi összefüggésrendszere

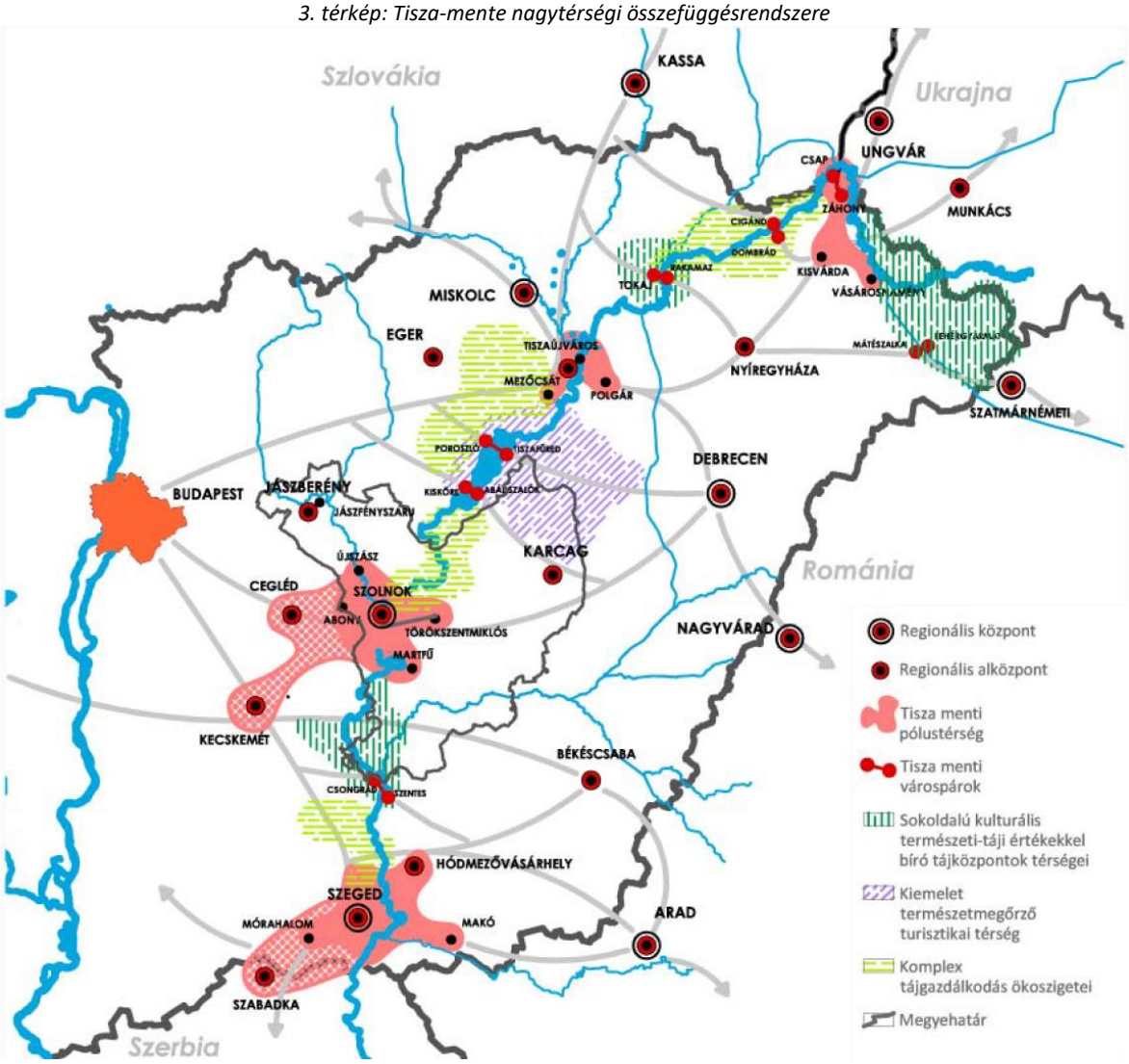

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció)

Az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség (ÉARFÜ) által 2013. évben készített „Várostérségek lehatárolása Jász – Nagykun - Szolnok megyében” című elemzés során az egyes központok által biztosított feladatok, funkciók és szolgáltatások ellátási területét, mint vonzáskörzeteket térképezték fel, majd ezek összevonásával alakultak az egy-egy központ körül kialakuló ún. várostérségek, mely várostérség településeire az adott központ fejti ki leginkább hatását, a települések adott központhoz kötődnek. Martfű Város e lehatárolás alapján is Szolnok MJV várostérségéhez került besorolásra. A lehatárolás alapján a Szolnoki várostérség települései: Szolnok, Szajol, Tiszasüly, Kőtelek, Hunyadfalva,

Csataszög, Nagykörű, Besenyszög, Szászberek, Újszász, Zagyvarékas, Tószeg, Tiszavárkony, Tiszajenő, Rákóczifalva, Rákócziújfalu, Vezseny és Martfű, Tiszaföldvár. Tiszaföldvár besorolása Szolnok várostérségéhez indokolt, mivel a Kunszentmártoni járás északi peremén helyezkedik el, azonban szinten minden feladat, funkció és szolgáltatás tekintetében Szolnokhoz kapcsolódik, a Kunszentmártoni várostérséghez való kapcsolódása bizonytalan. Kötődését erősítik a kedvezőbb megközelítési lehetőségek.

A jelenleg vizsgálható, meglévő funkcionális kapcsolatrendszer alapján a Szolnokhoz leginkább kötődő településekről, illetve a lehatárolás során kialakult Szolnoki várostérség településeiről egyaránt elmondható, hogy közösségi közlekedési kapcsolataik kiválóak Szolnok irányába, kedvezőbbek, mint az esetlegesen más központokkal való kapcsolódásuk, míg egyes esetekben más központ elérése meglehetősen bizonytalan, így Szolnok a hozzá kötődő települések számára az ideális központot jelenti.

A térség integrálása érdekében kiemelt szerepe van az elérhetőség biztosításában és az elérési idő rövidítésében a közlekedési folyosók fejlesztésének, különös tekintettel a 442. sz. főútvonal nyomvonalára. Emellett a térségi vízkészlet, ár- és belvízrendezéssel kapcsolatos integrált feladatok tartozhatnak kiemelten a térségi fejlesztések közé.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció fentiek alapján a megye együtt kezelendő fejlesztési térségeit az alábbiak szerint határozta meg:

- Tiszamenti „Ökosztráda”
- Jászság
- Szolnok - Törökszentmiklós - Martfű nagyváros térség
- Tiszántúli mezővárosok: Nagykunság – Tisza-tó
- Mezőtúr térsége – Tiszazug

Martfű egyértelműen Szolnokhoz tartozó városként, a „Szolnok - Törökszentmiklós - Martfű nagyváros térség” elemeként került rögzítésre.

4. térkép: Jász-Nagykun-Szolnok megye együttkezelendő területei

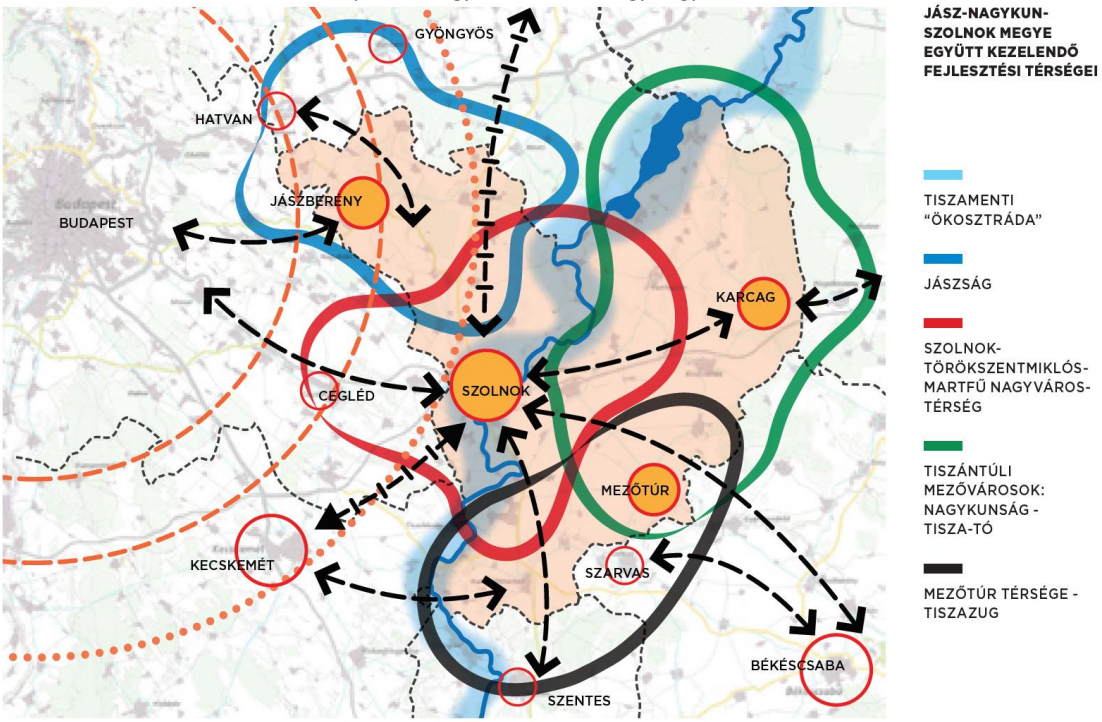

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció)

Közlekedési hálózat tekintetében is a Budapest metropolisztérséghez kapcsolódik a Jászság és a Szolnok – Törökszentmiklós - Martfű térség az M3 és M4 tengelyek, a 100-as vasút és a kiépülő V0 mentén, valamint a csapágyvárosok rendszerébe illeszkedve, az M8-as gyorsforgalmi kapcsolat és a Szolnok-Jászberény-Jászfényszaru-M3-as kapcsolatok mentén.

Megyei Területrendezési Terv – Martfű, mint térszervező város

Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Területrendezési Terv 2020. május 25-től hatályos. Jász–Nagykun–Szolnok Megyei Közgyűlése „a Jász– Nagykun–Szolnok Megyei Területrendezési Tervről" szóló 3/2020. (V.13.) önkormányzati rendeletével határozta meg Jász–Nagykun–Szolnok megye térségi területfelhasználásának térbeli feltételeit, a műszaki infrastruktúra–hálózatok és egyedi építmények térbeli rendjét, tekintettel a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, az erőforrások védelmére, fenntartható fejlesztésére, továbbá a megye egyedülálló és sajátos adottságainak védelmére és fejlesztésére, a térszerkezet szervezésére, a területfejlesztési koncepciók és programok végrehajtására. A Rendelet Marfű Várost a „Térszervező városok övezetébe" sorolja.
A Rendelet értelmezésében ez az alábbit jelenti: „Jász–Nagykun–Szolnok megye területrendezési tervében egyedileg meghatározott övezet, melybe azon települések területe tartozik, melyek településhálózatra gyakorolt jelenlegi és várható térszervező hatása túlnyúlik a saját közigazgatási határán. Az övezetbe tartozó város a településhálózatra gyakorolt hatásának mértékétől függően regionális jelentőségű térszervező város, térségi jelentőségű térszervező város, vagy egyéb térszervező város kategóriába sorolt."
Martfű Város e kiemelt besorolása a település térségi jelentőségét húzza alá, és egybecseng az Európai Unió 2021-2027-es programozási ciklusában preferált integrált területfejlesztéssel.

1.1.2. A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

1.1.2.1. A Szolnoki járás

Martfű Városa a Szolnoki járáshoz tartozik. A 2020. január 01-ei eszmei időpontban a járást 114.061 fő lakta, ebből Martfűt azonos időpontban 6.032 fő élt, ez a járás lakosainak 5,29%-a. Tekintettel arra, hogy Szolnok MJV lakosságszáma 70.554 fő – amely így a járás lakosainak 61,86%-át tömöríti – Martfű a második legnépesebb települése a járásnak. A lenti táblázat a járáshoz tartozó településeket a lakosságszámuk szerinti sorendben tünteti fel, a KSH. által 2020. január 01-ei eszmei időpontra közölt adatsora alapján.

1. táblázat: Szolnoki járás településeinek sorrendje lakónépesség szerint

Település	Lakosságszám (2020.01.01.)	Sorrend lakosságszám tekintetében
Szolnok	70.554	1
Martfű	**6.032**	**2**
Újszász	5.889	3
Rákóczifalva	5.329	4
Tószeg	4.273	5
Szajol	3.733	6
Zagyvarékas	3.442	7
Besenyszög	3.228	8
Rákócziújfalu	1.837	9
Kőtelek	1.586	10
Tiszajenő	1.574	11
Nagykörű	1.554	12
Tiszavárkony	1.552	13
Tiszasüly	1.461	14
Szászberek	973	15
Vezseny	596	16
Csataszög	275	17
Hunyadfalva	173	18
Összesen	**114.061**	

(Forrás: KSH)

A megyeszékhely fizikai közelsége (közúton kevesebb, mint 22 kilométer) miatt jelentős közigazgatási funkciók és a lakosság számára fontos szolgáltatások jelentős része Szolnokon tömörül. Emellett Martfű számára Törökszentmiklós (közúton kevesebb, mint 21,5 kilométerre található) és egyéb városok fizikai közelsége is csökkenti a település vonzáskörzetét, illetve vonzásának erejét.
Martfű egy magas városi népességű régió egyik meghatározó jelentőségű várostérségében található, a szolnoki agglomerációban. Járáson belüli fekvése perifériikus, közvetlenül a megyehatár szélén fekszik. Martfű jelentős város múlttal nem rendelkezik, mindössze 1989 óta városi jogállású. Ebből eredően tradicionális, történeti vonzáskörzete nincs a városnak. Azonban már szükséges kiemelni, hogy ipari, foglalkoztatási funkcióiból eredően már a az 1940-es évektől rendelkezik térszervező erővel és egyfajta foglalkoztatási centruma a térségnek.

1.1.2.2. Martfű Város közeli gravitációs központok

Martfű Város körül kirajzolódó 30 – 50 km sugarú körben több, jelentősebb központ található:

- **Szolnok**, mint megyeszékhely *(Szolnok MJV lakónépessége 2020. év január hó 01. napján: 70.554 fő; távolsága közúton Martfű Várostól: 22 km)*;

- **Tiszaföldvár** *(Tiszaföldvár Város lakónépessége 2020. év január hó 01. napján: 10.401 fő; távolsága közúton Martfű Várostól: 8 km)*;
- **Szarvas** *(Szarvas Város lakónépessége 2020. év január hó 01. napján: 15.440 fő; távolsága közúton Martfű Várostól: 35 km)*;
- **Mezőtúr** (*Mezőtúr Város lakónépessége 2020. év január hó 01. napján: 15.935 fő, távolsága közúton Martfű Várostól: 28 km)*
- **Törökszentmiklós** (*Törökszentmiklós Város lakónépessége 2020. év január hó 01. napján: 19.576 fő, távolsága közúton Martfű Várostól: 21 km),* mint alközpontok és több kisebb 5.000 főnél népesebb alacsony térszervező erővel bíró kisváros.

Mindenképpen Szolnokot, mint megyeszékhelyet érdemes kiemelni, mint legfőbb gravitációs központot. A megyén belüli perifériális fekvéséből eredően elsősorban Jász-Nagykun-Szolnok megye területének nyugati felében fejt ki erősebb térszervező erőt. Szolnok a megyén belül egyértelműen a közlekedési hálózat központja. Budapesttől mért távolsága miatt a főváros körül sugarasan összefutó közlekedési hálózat dominanciája oldódik, és a nyílt háló elemei is megjelennek. A város az egyik ilyen hálózati gócpontban helyezkedik el (csapágyváros), melyet a Tisza keresztezése is kihangsúlyoz. Szolnok funkcionálisan együttműködik Szajollal és Törökszentmiklóssal, a három település a Tiszán átfutó közúti és vasúti nyalábok gyűjtő- és elosztópontja. A megyén belül fontos térszervező erővel bír még Jászberény, mint a térség egyetlen tradicionális középvárosa és Karcag. Mindkét város elsősorban megyén belüli excentrikus elhelyezkedésének köszönheti térszervező jelentőségét. Jász-Nagykun-Szolnok megye településrendszerét múltjából következően az erőteljes háromosztatúság (Jászság, Nagykunság, a ma Tisza-térségnek nevezhető korábbi Külső-Szolnok megye) és ennek megfelelő hárompólusosság jellemzi (Szolnok, Jászberény, Karcag). A többpólusosság elvileg kedvező feltételt biztosít a megyék többségénél kiegyenlítettebb fejlődésre, ám mindhárom központ a megye peremén helyezkedik el, aminek eredményeként a megye középső, természeti-táji adottságai tekintetében is az átlagnál hátrányosabb térsége egyúttal az ország legrosszabb társadalmi-gazdasági pozíciójú térségeinek egyike. Ráadásul ezek az önmagukban nem túl erős pólusok maguk is kifelé „vonzódnak”: Szolnok és Jászberény Budapest, Karcag Debrecen irányába. A kohéziót a megye súlypontjában fekvő, közel 20 ezer fős, népesebb kisváros, Törökszentmiklós sem képes elősegíteni. Szolnoktól északra a Tisza-mente, különösen a folyótól keletre fekvő települések drámai mértékben szenvedik meg ezt az excentrikus hálózatot.

A gravitációs központok egy másik, Martfű tekintetében lényegesebb csoportja Törökszentmiklós, Mezőtúr, Tiszaföldvár. Mindhárom város tradicionálisan is fontos térszervező erővel rendelkezik a térségben. Martű történeti vonzáscentruma Tiszaföldvár volt, évszázadokon keresztül, még Martfűpusztaként Tiszföldvár része volt. Tiszaföldvár a Tiszazug legnagyobb centruma. Mezőtúr inkább a szomszédos Békés megye irányába fejt ki erősebb kapcsolatokat, de vonzáskörzetének egy rész kiterjed néhány Jász-Nagykun-Szolnok megyei településre is. Mezőtúr esetében fontos kiemelni, hogy elsősorban ő gátolja, hogy Martfű tőle keletre egy erősebb vonzáskörzettel rendelkezzen. Törökszentmiklós Szolnok közelségéből eredően kevésbé tudja térszervező erejét kamatoztatni, azonban Szolnok mellett a térség második legnagyobb városa, egyfajta decentrum.

Martfű jelentős iparával és a turisztikai potenciáljával emelhető ki, melyek a város további erősödésének kulcs-területei- Martfű fejlesztése során kiemelten kell azokra a területekre fókuszálni, ahol a város komparatív előnyei, vagyis egyedi adottságain alapuló versenyelőnyei vannak. Ezeknek a területeknek a fejlesztésével biztosítható, hogy stabilizálódjanak és kibontakozzanak a település tartós versenyelőnyei. Martfű Város esetében komparatív előnyként a jelentős hagyományokkal és jelenleg kiaknázatlan potenciállal rendelkező mezőgazdaság azonosítható be, valamint a jelen lévő ipar továbbá a turisztika (gyógyvíz).

1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGÉSEK VIZSGÁLATA

A 2021-2027 közötti uniós költségvetési ciklus tervezése jelenleg folyamatban van. A hazai operatív programok jelen Stratégia kéziratának lezárásakor még társadalmi vita alatt vannak. A megyei önkormányzatok összefogásával kidolgozás alatt vannak a megyei területfejlesztési dokumentumok is.
A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) határozza meg részletesen a megyei önkormányzatok területfejlesztéssel kapcsolatos feladat- és hatásköreit. A Tftv. 11. § (1) bekezdése a területfejlesztési feladatok kapcsán írja elő, hogy a megyei önkormányzatnak a területfejlesztési tervezéssel összefüggő feladatok ellátása körében az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban ki kell dolgoznia és el kell fogadnia a megye területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját.
A program megküldésre került a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter és a nemzeti fejlesztési miniszter részére állásfoglalásuk beszerzése céljából. A 2021-2027 közötti uniós költségvetési ciklus előkészítése érdekében szükséges és folyamatban van a Jász – Nagykun - Szolonok Megyei Önkormányzat által a fenti dokumentumok felülvizsgálata, átdolgozása, hiszen ezek a tervek alapozzák meg többek között az uniós források területi szintű felhasználásának tervezését is.
A Megyei Önkormányzat területi tervezési feladatai az alábbiak:
1. Megyei Területfejlesztési Koncepciót megalapozó helyzetfeltáró-értékelő dokumentum felülvizsgálatának kidolgozása, véleményeztetése és megyei közgyűlés általi elfogadása.
2.Területfejlesztési Koncepció javaslati fázis és a Területfejlesztési Program felülvizsgálata egyeztetési változatának megyei közgyűlés általi elfogadása
3. Területfejlesztési Koncepció egyeztetése a megyei jogú várossal (Szolnok) majd az egyeztetést követően a végleges tervezet megyei közgyűlés általi elfogadása.
4. Koncepció és Területfejlesztési Program kapcsán a területfejlesztési stratégia tervezéséért felelős pénzügyminiszter állásfoglalásának bekérése, melyre legfeljebb 30 nap áll rendelkezésre. A pénzügyminiszter ebbéli illetékességét „a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről” szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 64. § (1) bekezdése rögzíti.
5. A miniszteri állásfoglalás megérkezését követően a Megyei Területfejlesztési Koncepció és Területfejlesztési Program végső változatának kialakítása és közgyűlés általi elfogadása.
A területi tervezés kereteit és részletes tartalmát „a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól” szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet határozza meg.

Jász – Nagykun – Szolnok Megyei területfejlesztési elképzeléseinek jelen dokumentum lezárásakor megismerhető irányai:

MEGYEI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- NÖVEKVŐ VERSENYKÉPESSÉG: elérhetőség javítása – kiemelten az M4 továbbépítése –, bővülő hozzáadott érték előállítás, növekedési zóna szervezése, megyeszékhely és a tiszántúli térségek gazdasági súlyának emelése.
- NÉPESSÉGMEGTARTÁS – TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS: foglalkoztatás differenciált bővítése, népesség egészségi állapotának és képzettségének javítása, felsőfokú oktatás fejlesztése.
- KEDVEZŐ ÁLLAPOTÚ KÖRNYEZET: tájkonform mezőgazdaság- és turizmusfejlesztés, megújuló energiák alkalmazása, klímavédelmi intézkedések.
- VONZÓ-ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK: átfogó településfejlesztés a helyi közösségek bevonásával.
- KIEGYENLÍTETTEBB TÉRSZERKEZET: településközi munkamegosztás elmélyítése, Tisza-tavi turisztikai térség kiemelt kezelése.

SZOLNOK MEGYEI JOGÚ VÁROS TÉRSÉGI HATÁSÚ FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

- GAZDASÁGI INFRASTRUKTÚRA: üzleti infrastruktúra, ipari parkok és iparterületek.
- KOOPERÁCIÓ – KÉPZÉS: gazdasági együttműködés, innováció, megújuló közép- és felsőfokú szakképzés.
- „SZOLNOK VÁR”: vonzó megyeszékhely, turizmusfejlesztés, népességmegtartás.

Átfogó cél
A megye társadalmi-gazdasági súlyának és belső kohéziójának erősítése

Konkrét intézkedési opciók
- Növekvő versenyképesség
- Népességmegtartás – társadalmi felzárkózás biztosítása
- Kedvező állapotú környezet kialakítása
- Vonzó – élhető települések
- Kiegyenlítettebb térszerkezet

Várhatók eredmények
Belátható időn belül a megye társadalmi-gazdasági mutatószámai elérhetik, illetve meghaladhatják az országos átlagot minden téren

1. PRIORITÁS
NÖVEKVŐ VERSENYKÉPESSSÉG
INDOKLÁS: A megye az ország egyik legiparosodottabb megyéje, ahol az újérték 60%-ának előállítása a Felső-Jászságban koncentrálódik, alapvetően nagyvállalatok által létrehozva, viszonylag alacsony hozzáadott értékkel. Gondot jelent a térség elérése és a bővülő kapacitásokhoz a munkaerő biztosítása. Ugyanakkor a megyeszékhely körzetében és a tiszántúli részeken relatíve magas a munkanélküliség és gyenge gazdaság. A megye versenyképességének javítása érdekében ezen problémák kezelése mellett szükséges a kooperáció erősítése.
PRIORITÁSI FÓKUSZ:
- közúti közlekedés fejlesztése,
- területileg differenciált, adottságokra épülő gazdaságfejlesztés.

2. PRIORITÁS
NÉPESSÉGMEGTARTÁS - TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS
INDOKLÁS: A megye gazdaságának fejlődése, a népességmegtartás erősítése és a társadalmi felzárkózás egyaránt a foglalkoztatás bővítéséhez, a munkába állás segítéséhez kötődik. Egyaránt biztosítani kell a Felső-Jászság és a megyeszékhely térsége bővülő gazdasága munkaerőigényének kiszolgálását és a tiszántúli térségben élő munkanélküliek munkába állítását. A munkaerő-piaci mozgásokhoz csak a képzett és egészséges munkaerő tud igazodni. Ennek feltétele az egészségügyi ellátás fejlesztése, szakképzés és a felsőfokú képzés minőségi fejlesztése.

PRIORITÁSI FÓKUSZ:
- versenyképessé váló munkaerő,
- területileg különbözően mérséklődő munkanélküliség és munkaerőhiány.

3. PRIORITÁS
KEDVEZŐ ÁLLAPOTÚ KÖRNYEZET
INDOKLÁS: Az Alföld közepén, folyók és csatornák által tagolt megye környezeti állapota kedvező. Az élővizekhez kötődnek a természetvédelmi területek és az erdők, viszonylag kis kiterjedéssel. Itt található az ország termőterületének ötöde, amelynek hasznosítása külterjes (a terület negyedében napraforgót, negyedében kukoricát, a többi területen zömmel gabonát termelnek). Az időjárási szélsőségek jellemzik – erőteljes árvíz, belvíz és aszály veszélyeztetettség. Mindezek a klímaváltozásra is utalnak. A természeti környezet sajátossága lehetővé teszi a mezőgazdasági és turisztikai hasznosítást, de megszabja annak irányát is, amely egyértelműen az értéket jelentő kedvező állapot jövőbeni fenntartása.
PRIORITÁSI FÓKUSZ:
- szennyezetlen környezet tudatos megőrzése,

- felkészülés a klímaváltozásra.

4. PRIORITÁS
VONZÓ – ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK
INDOKLÁS: A települési közüzemi infrastruktúra kiépítése alapvetően befejeződött, illetve elengedhetetlenné válik az elmúlt évtizedekben kiépült hálózatok rekonstrukciója. Hasonló folyamatok játszódnak le a közintézmények ingatlanállományában is. A településkép és az épületállomány minősége összességében még sok tennivalót indukál. A népességcsökkenés mérsékléséhez szükséges a települések vonzóbbá tétele és modernizációja is. Ezek kisléptékű fejlesztések keretében, a lakosság és a helyi közösségek határozottabb bevonásával valósíthatók meg. Ez hozzájárulhat a turisztikai vonzerő megőrzéséhez és fejlődéséhez is.
PRIORITÁSI FÓKUSZ:
- települések modernizációja,
- kapcsolódás a Magyar Falu Programhoz.

5. PRIORITÁS
KIEGYENLÍTETTEBB TÉRSZERKEZET
INDOKLÁS: A megye településhálózata a Tiszához kötődően eltérő fejlettségű és eltérő lehetőségű részekből áll. Két regionális jellegű vonzásközpont alakult ki: a termelési-foglalkoztatási központ funkciójú Felső-Jászság és Szolnok megyei jogú város. A tiszántúli belső perifériákon viszonylag gyengék a kistérségi központok. A területi különbségek csökkentése szükségessé teszi a települési funkciók egyértelműsítését, a járási és térségi központok szerepének növelését. Ennek a tevékenységsorozatnak egyik kulcseleme az országosan kiemelt Tisza-tavi turisztikai térség lehetőségekhez igazodó újrapozicionálása.
PRIORITÁSI FÓKUSZ:
- megyén belüli területi különbségek mérséklése

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3.1. Országos területrendezési tervvel való összefüggések

A településfejlesztési koncepciónak összhangot kell mutatnia az Országos Területrendezési Tervvel. A magasabbrendű területrendezési tervek tervi hierarchia szempontjából az alábbiak:

- Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénnyel (továbbiakban Trtv) jóváhagyott Országos Területrendezési Terv (továbbiakban: OTrT)
- a Trtv végrehajtására kiadott, a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019 (VI.14. MVM rendelet (továbbiakban: MVM rendelet)
- Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Közgyűlésnek a Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Tervéről szóló 3/2020 (V.13.) számú rendelete (továbbiakban: MTrT)

Az Országos Területrendezési Terv 2. melléklete az Ország szerkezeti terve Martfű közigazgatási területét az alábbi országos területfelhasználási kategóriákba sorolja:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

5. térkép: Martfű Város az Országos Területrendezési Terven - Ország szerkezeti terve

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

Műszaki infrastruktúra szempontjából a települést érinti:

- Meglévő és tervezett főút
- Meglévő földgázszállító vezeték
- Országos jelentőségű meglévő csatorna

6. térkép: Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete - OTrT 3/1. melléklet

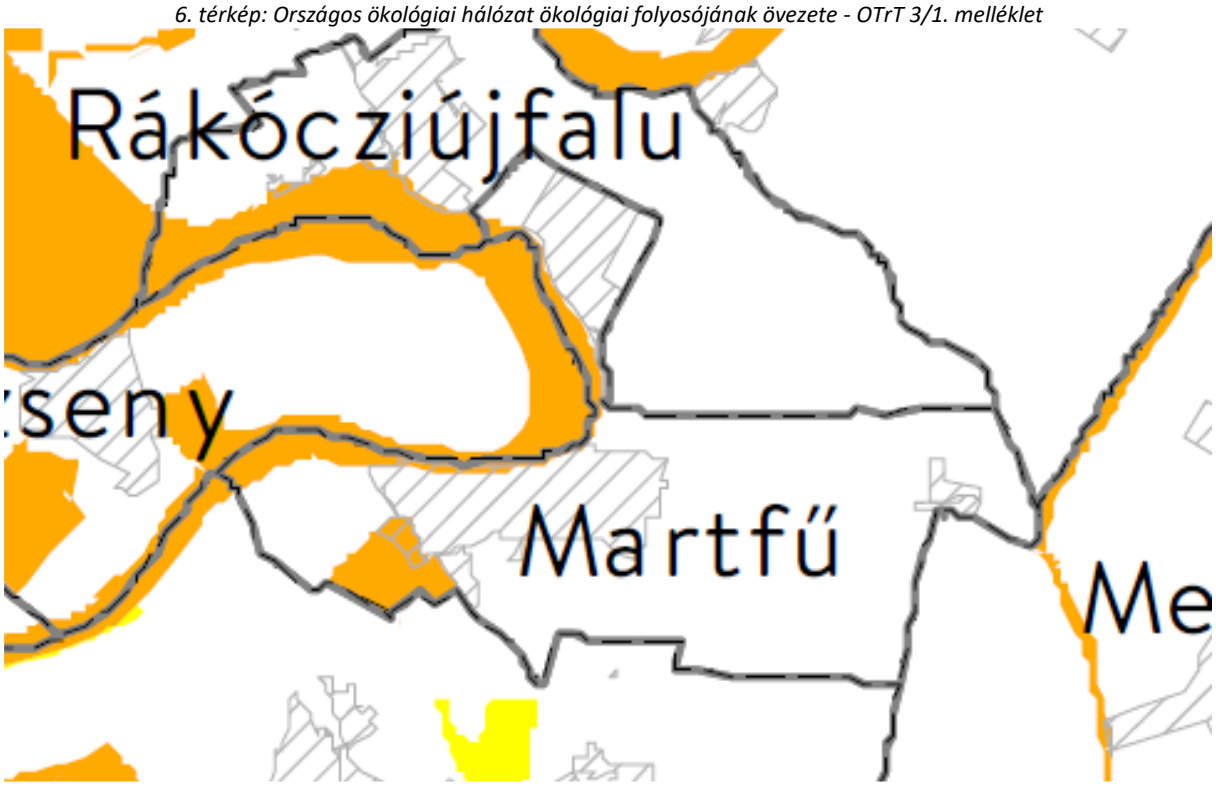

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

7. térkép: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete - OTrT 3/2. melléklet

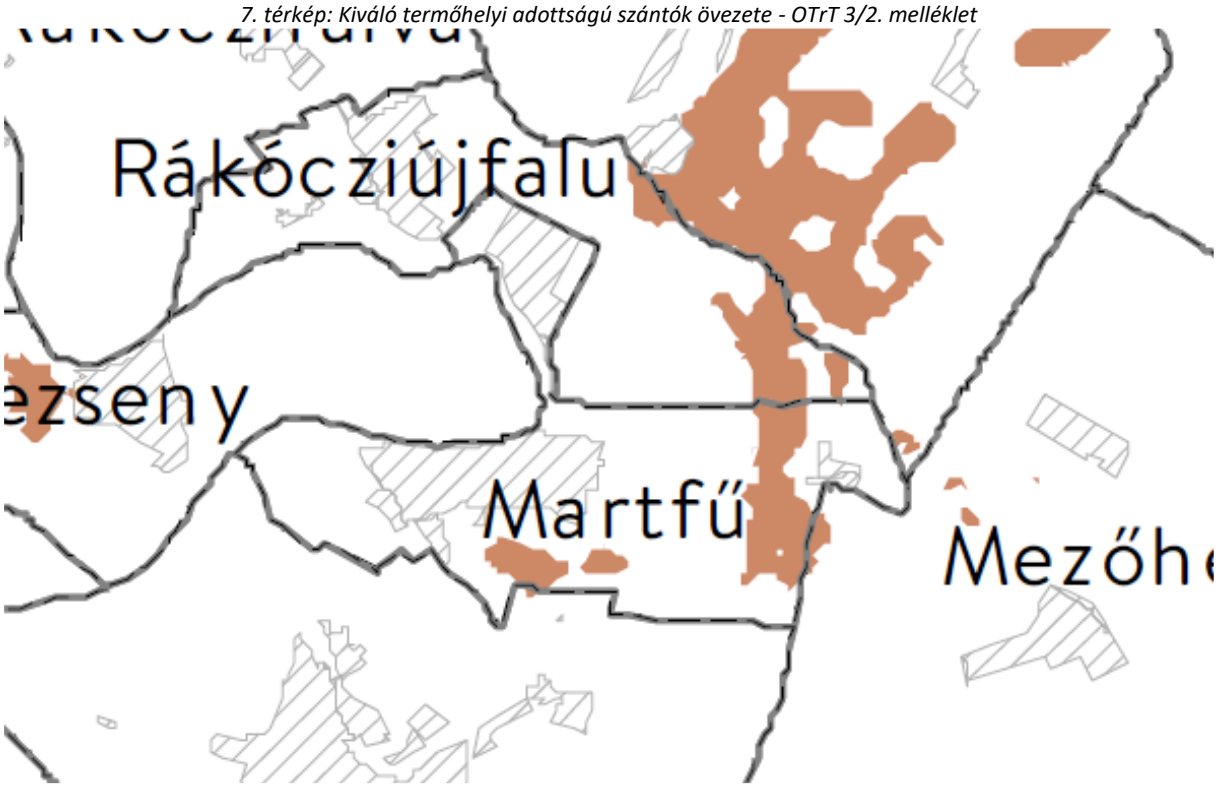

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

8. térkép: Erdők övezete - OTrT 3/3. melléklet

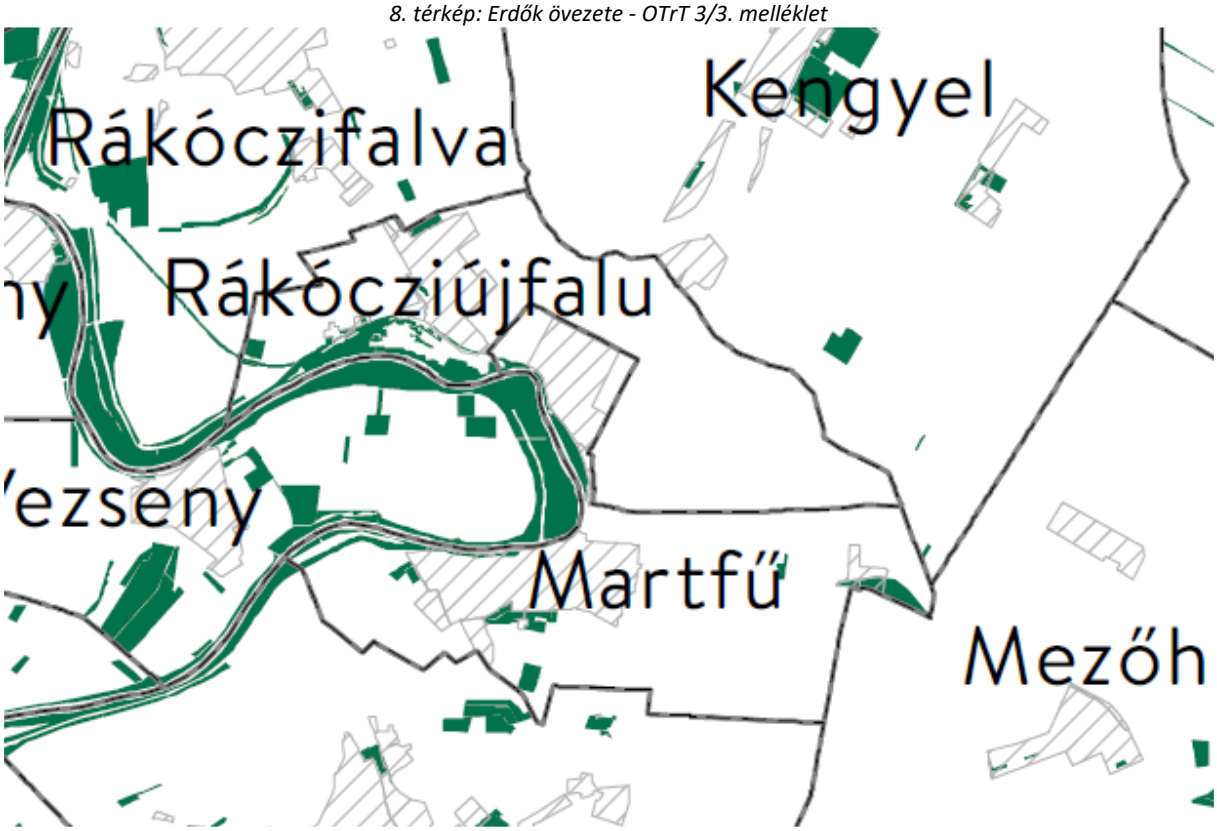

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

9. térkép: Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (1. melléklet) MVM rendelet szerint

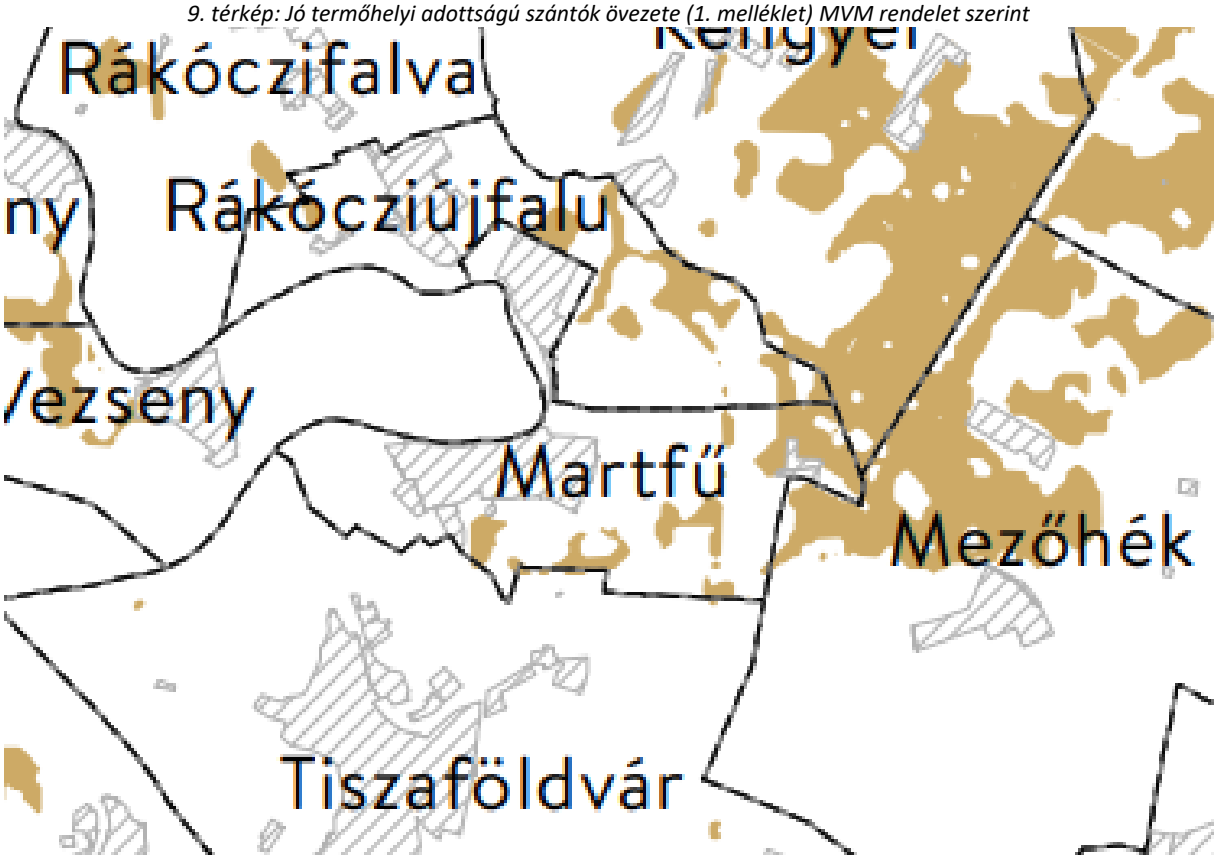

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

10. térkép: Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (2. melléklet)

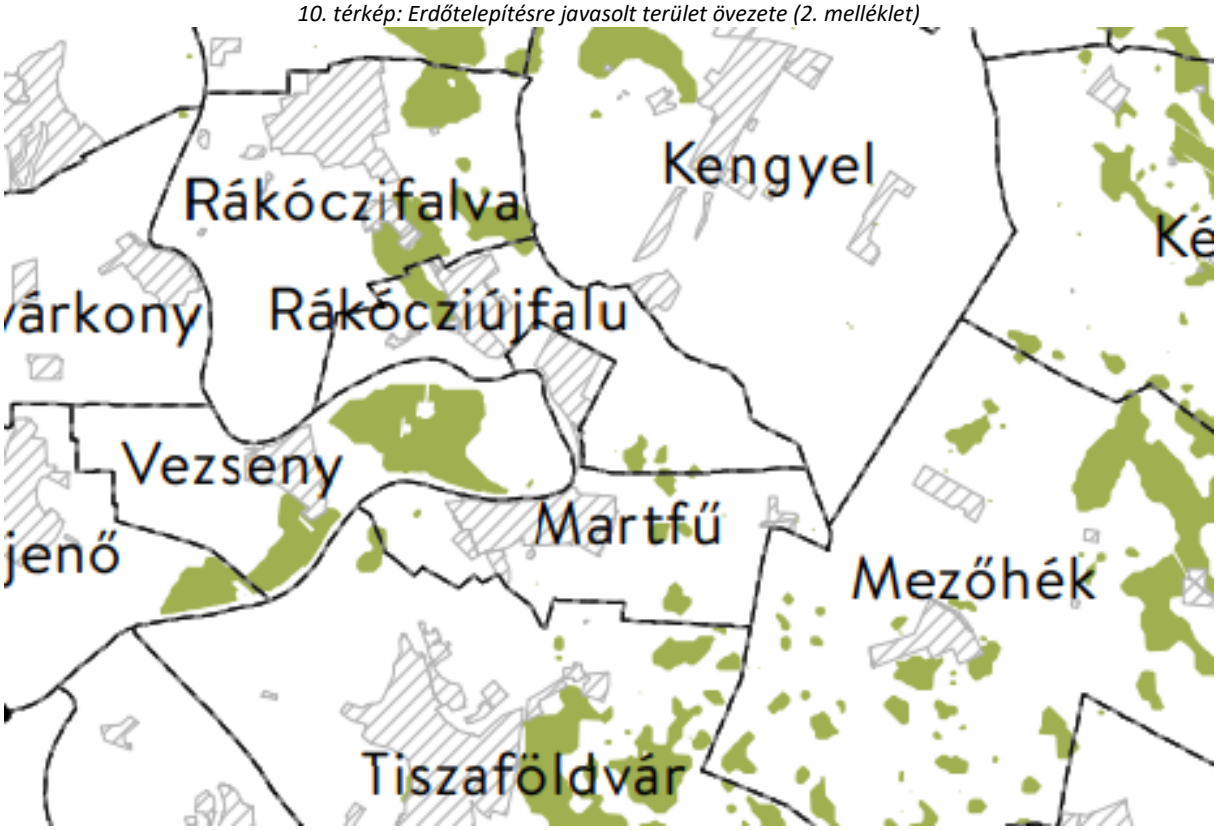

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

11. térkép: Tájképvédelmi terület övezete (3. melléklet)

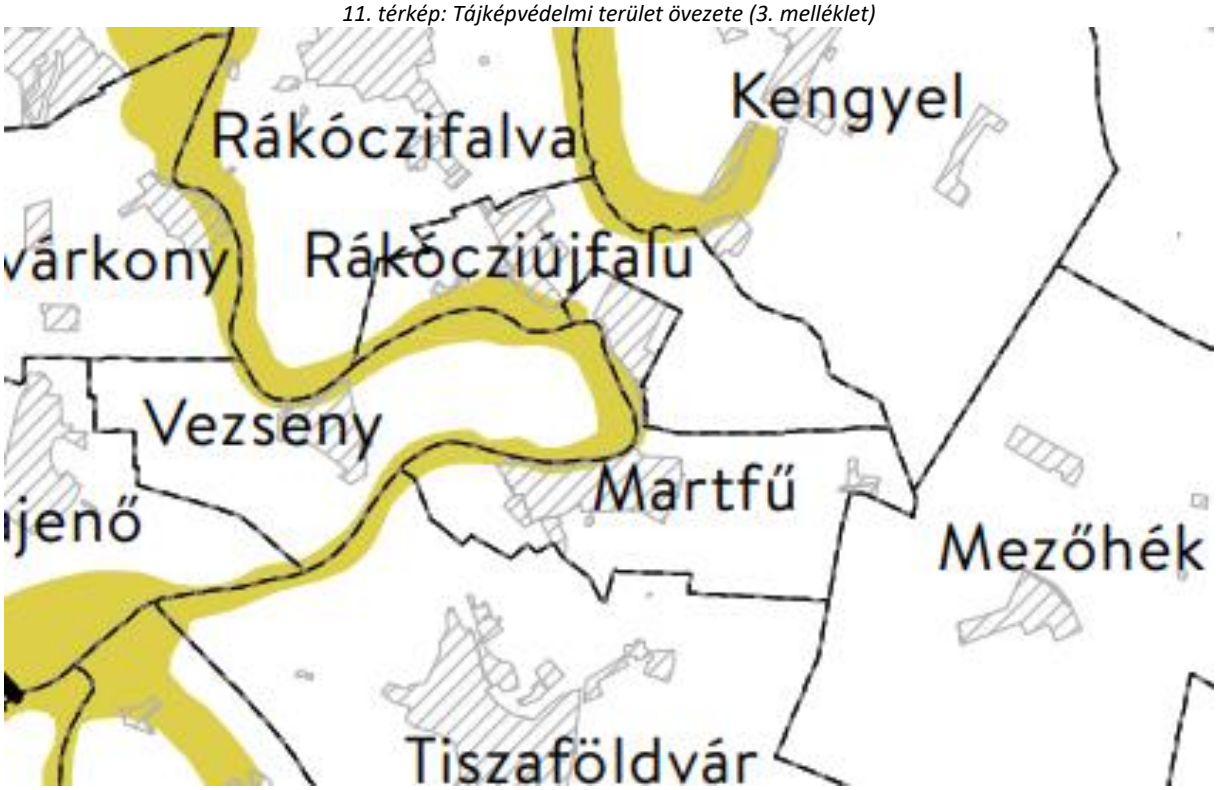

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

12. térkép: Vízminőségvédelmi terület övezete (4. melléklet)

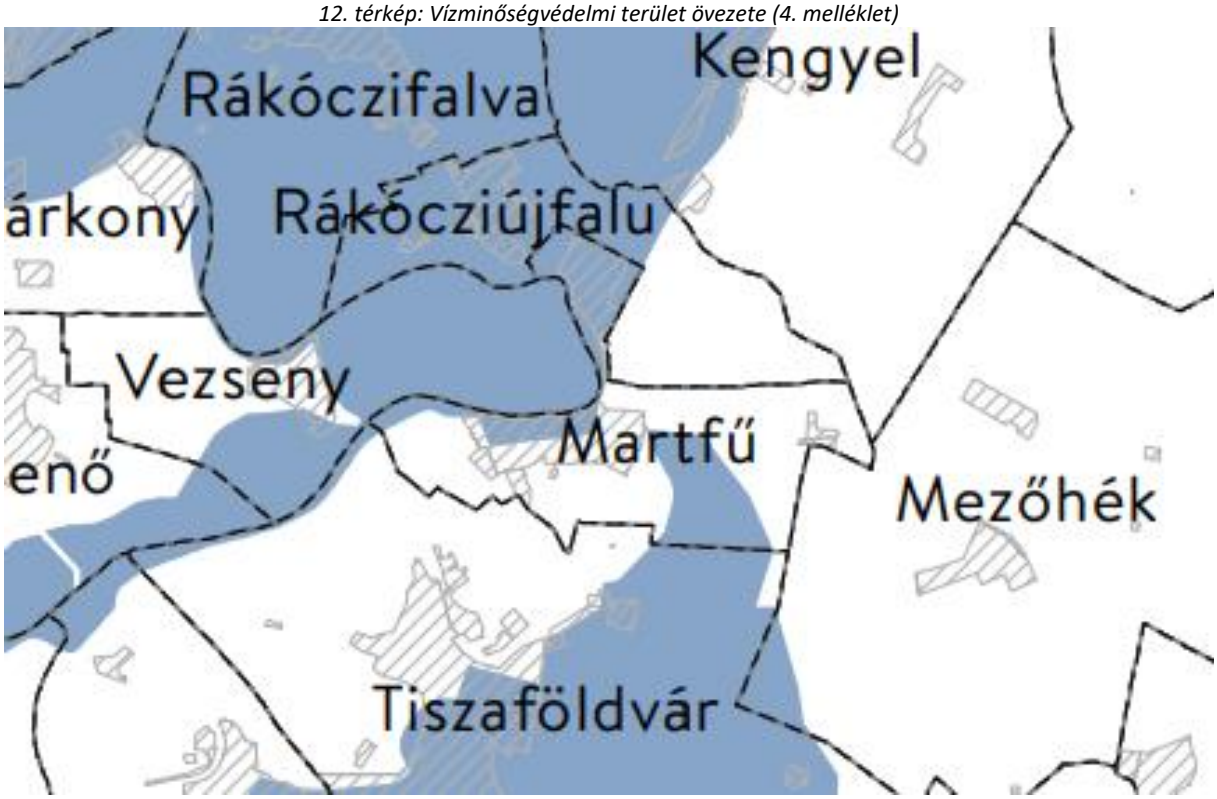

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

13. térkép: Nagyvízi meder övezete (5. melléklet)

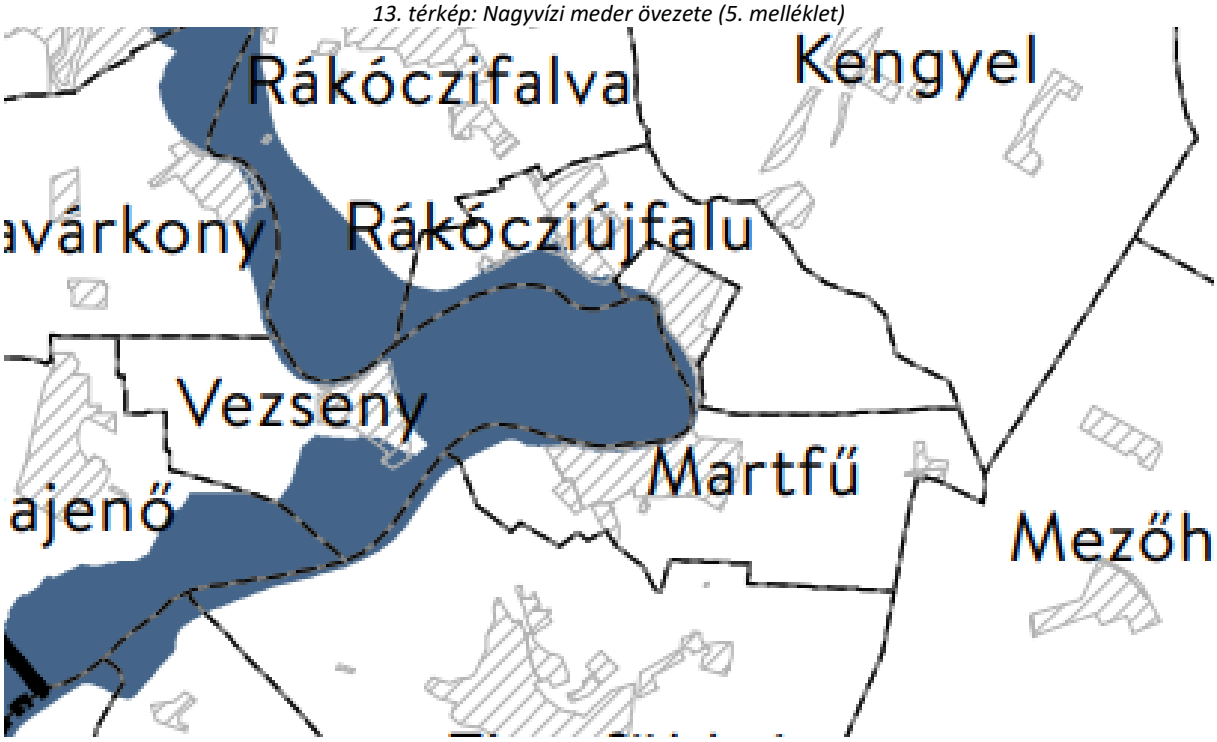

(Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT))

1.3.2. Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Tervvel való összefüggések

Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve térségi szerkezeti terve Martfű város közigazgatási területét az alábbi térségi területfelhasználási kategóriákba sorolja:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

Műszaki infrastruktúra elemek közül a település közigazgatási terültét az alábbiak érintik:

- főút meglévő és tervezett
- egyéb országos törzshálózati vasúti pálya meglévő
- térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat meglévő
- földgáz szállító vezeték meglévő

14. térkép: Martfű Város a Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terven

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

15. térkép: Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete (3.1. melléklet)

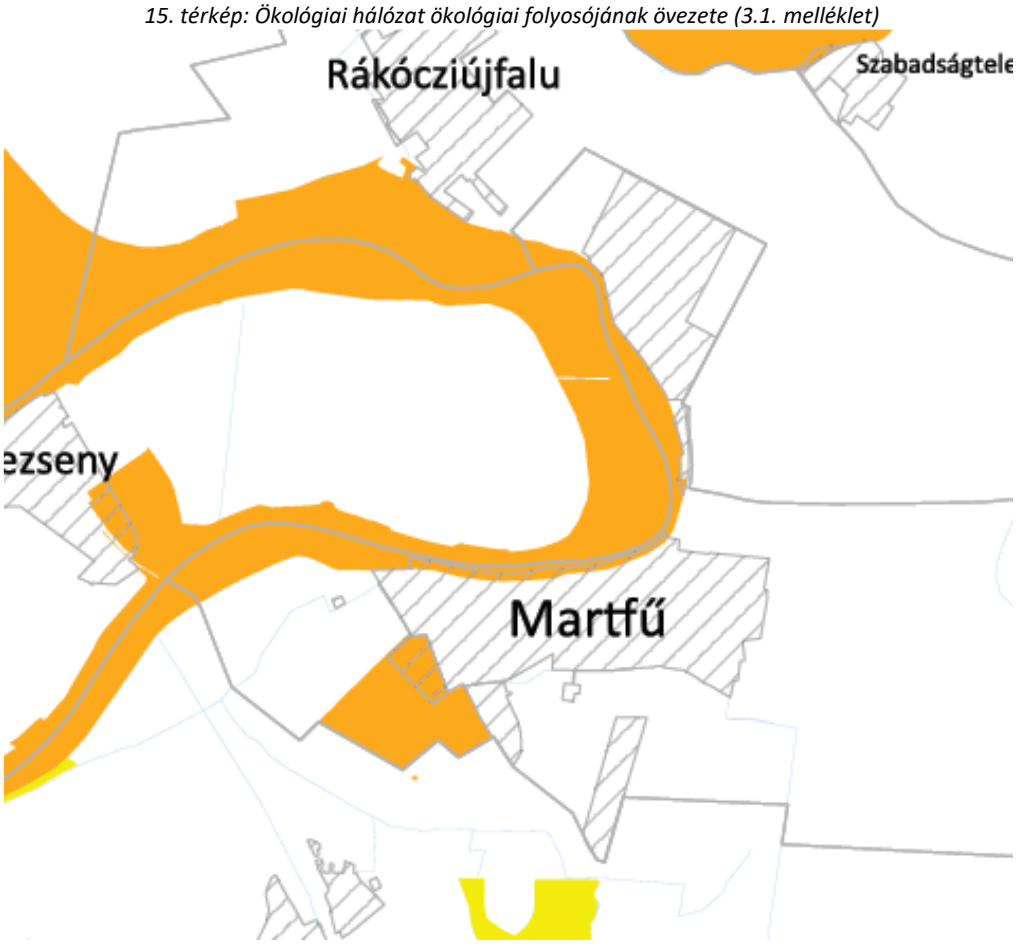

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

16. térkép: Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete (3.2. melléklet)

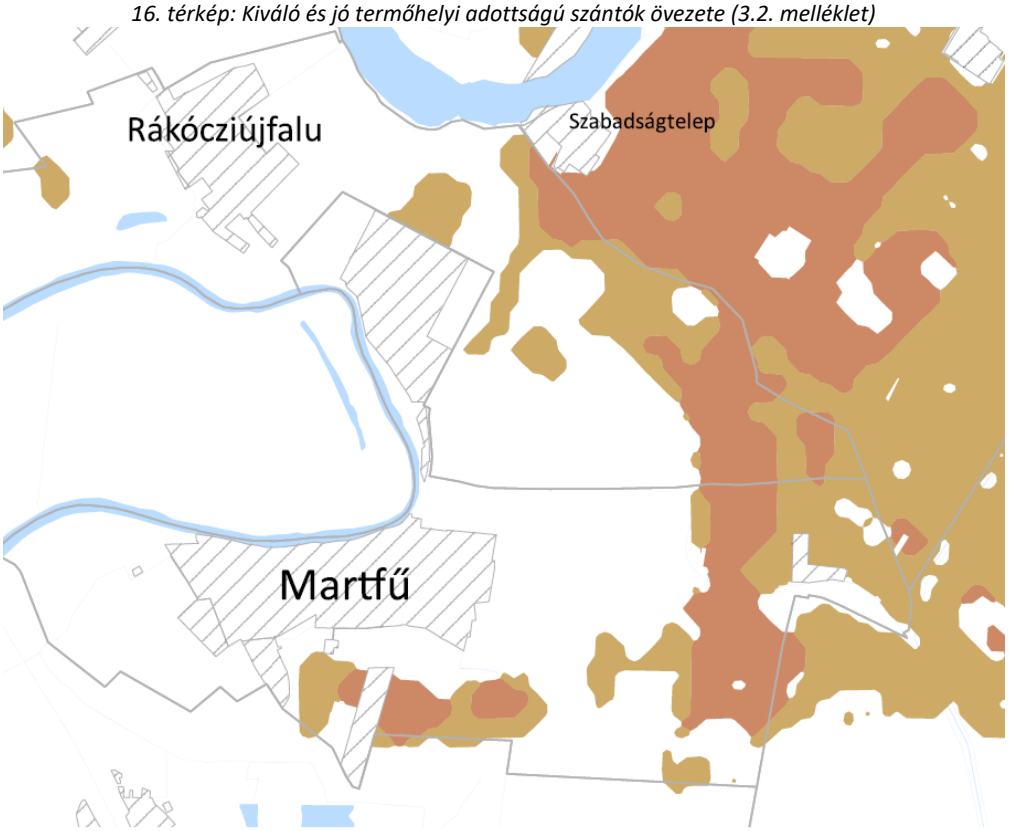

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

17. térkép: Erdők övezete és erdőtelepítésre javasolt terület övezete (3.3. melléklet)

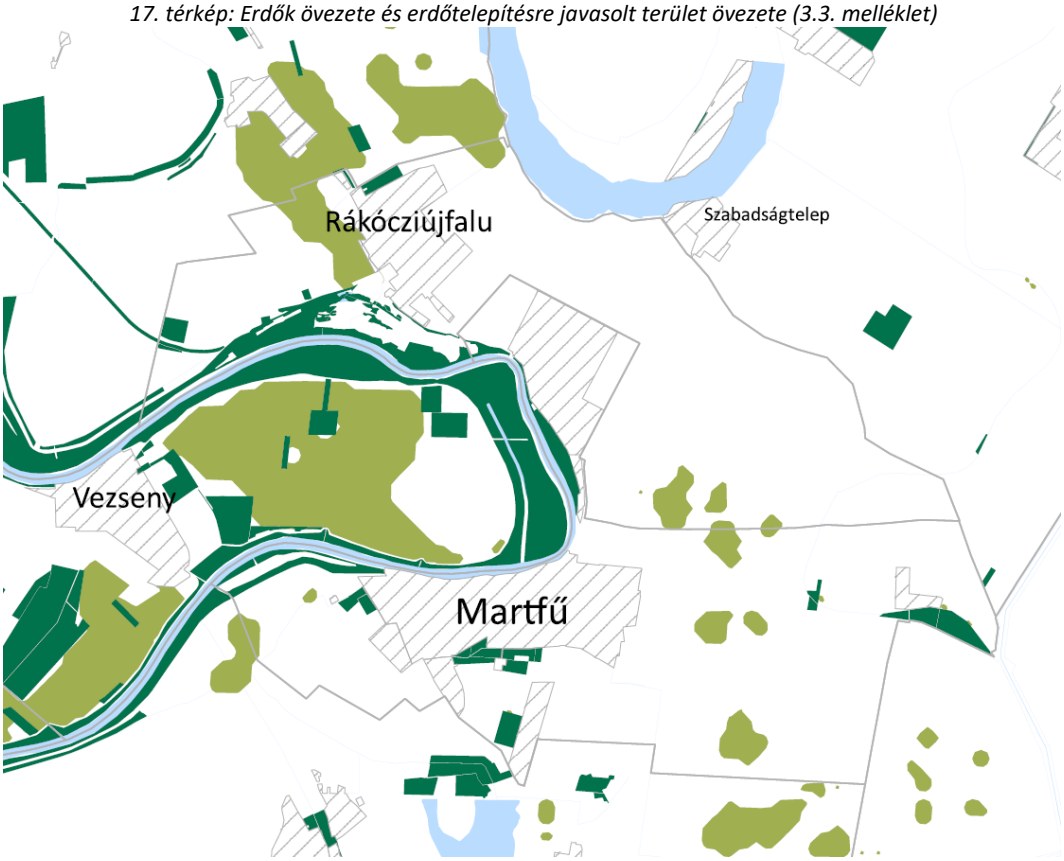

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

18. térkép: Tájképvédelmi terület övezete (3.4. melléklet)

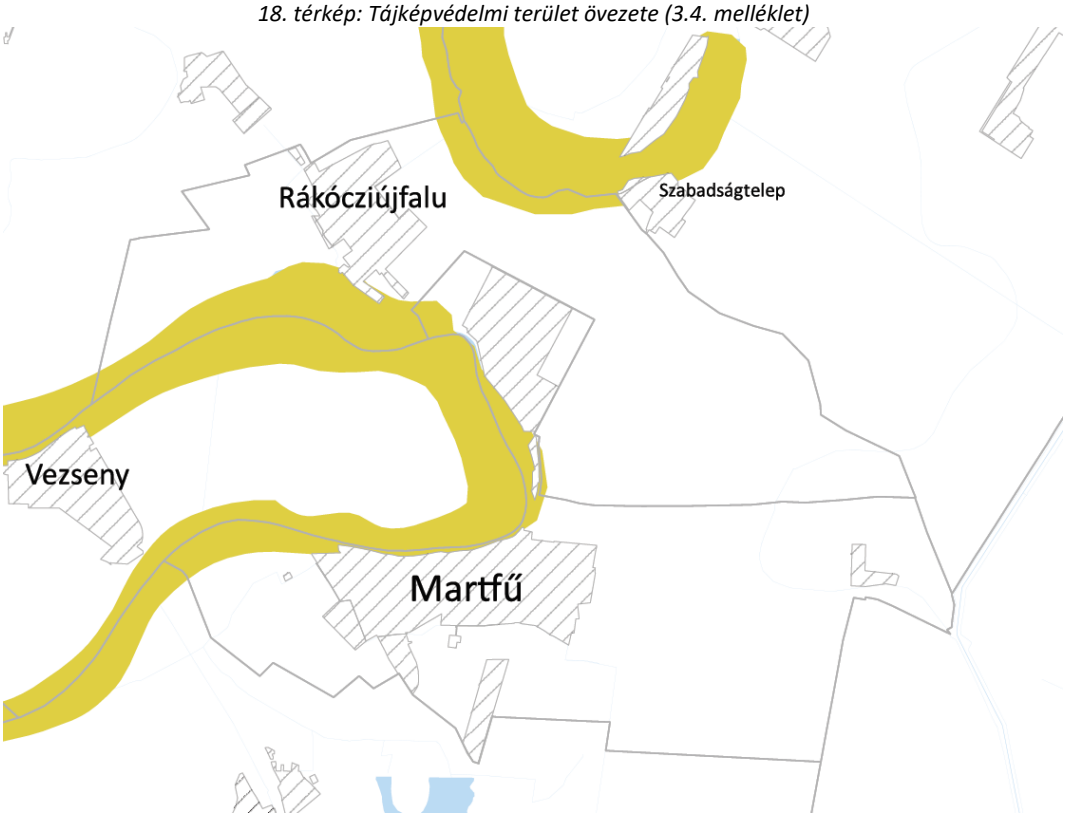

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

19. térkép: Vízminőség - védelmi terület övezete (3.6. melléklet)

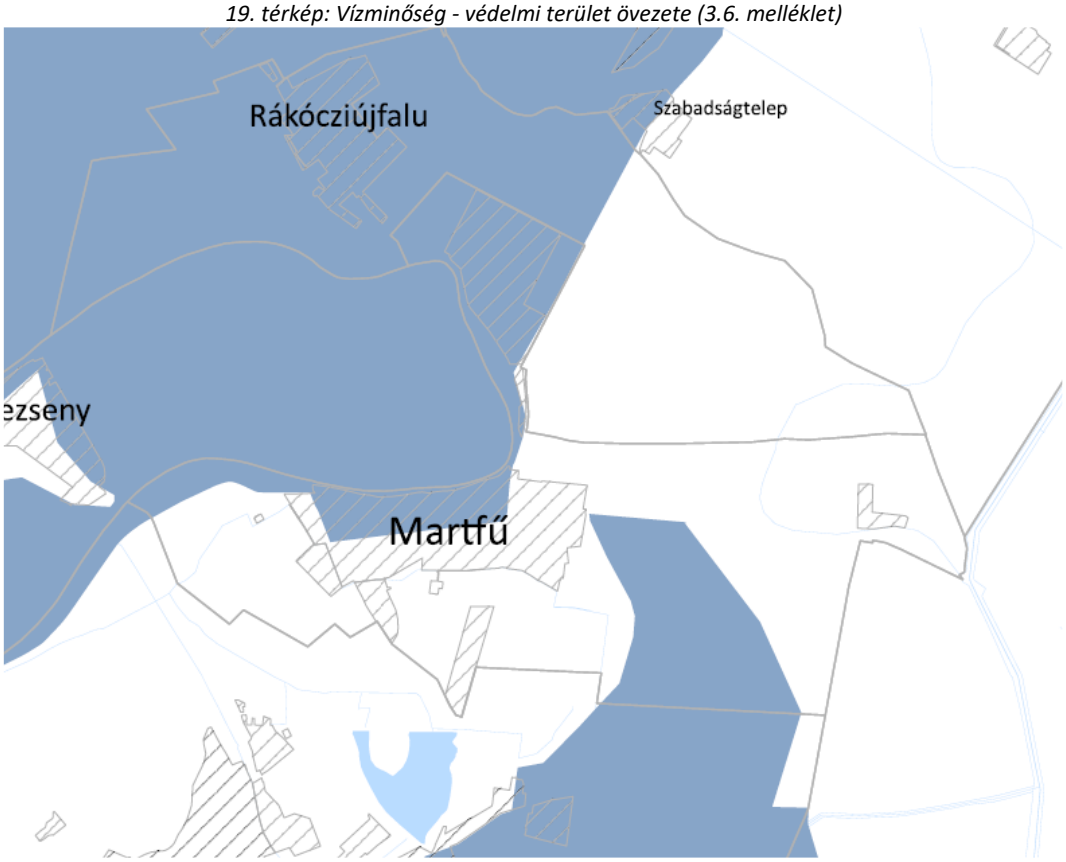

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

20. térkép: Nagyvízi meder övezete (3.7. melléklet)

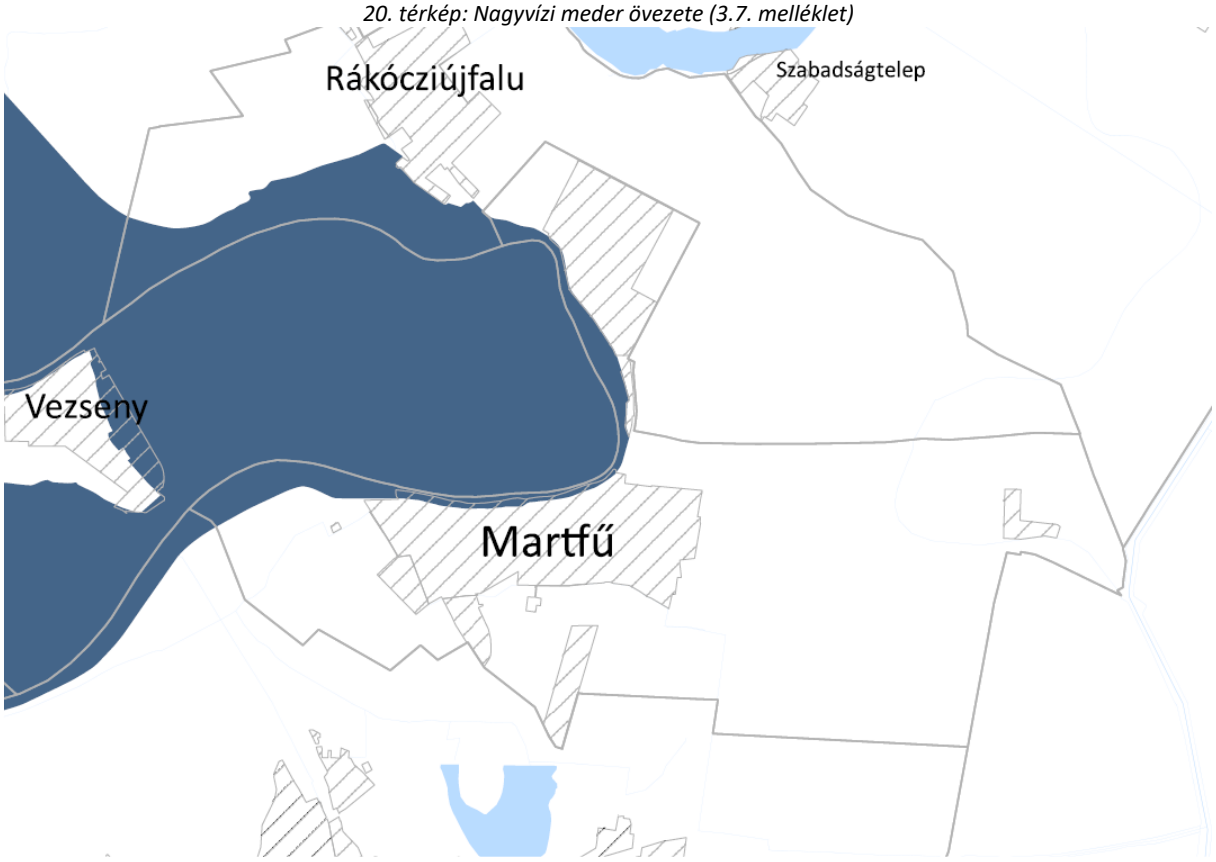

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

21. térkép: Ásványi nyersanyagvagyon övezete (3.9. melléklet)

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

22. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezete (3.10. melléklet)

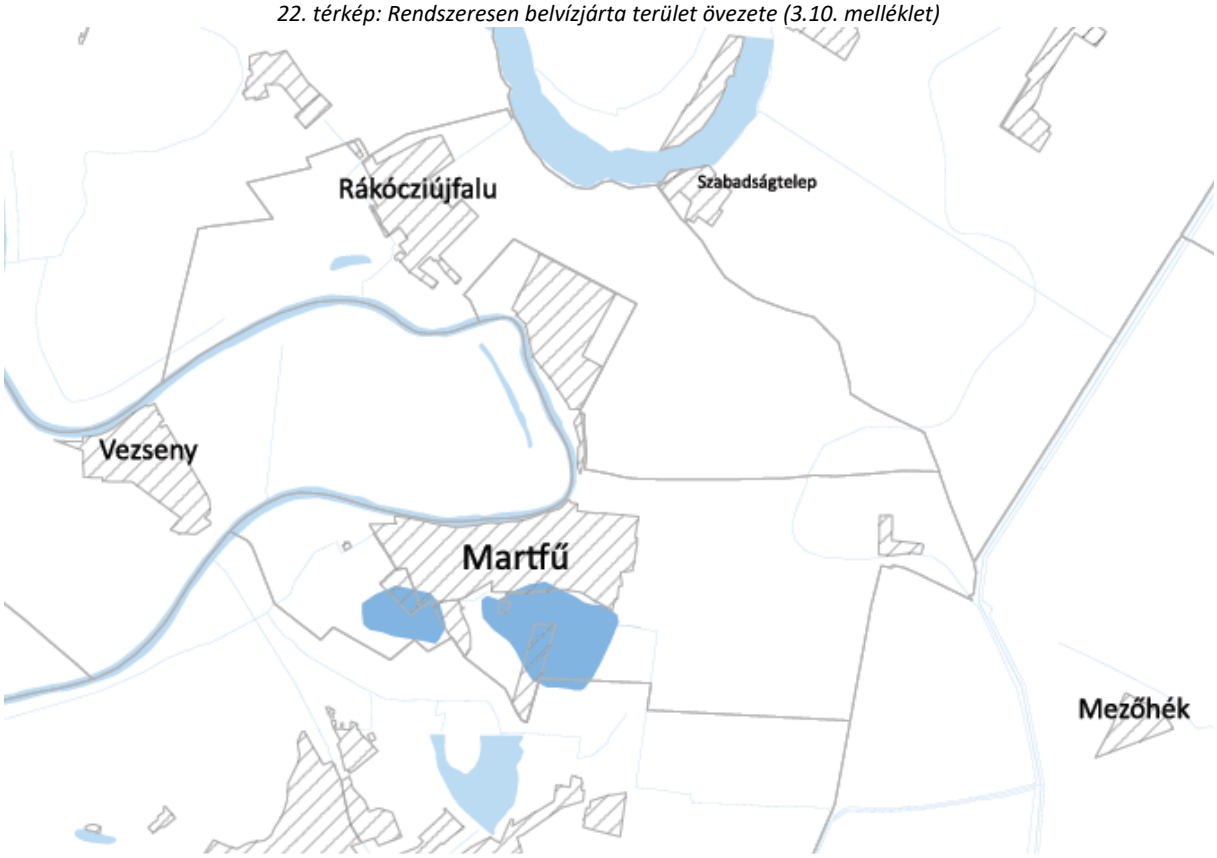

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

23. térkép: Térszervező városok övezete (3.12. melléklet)

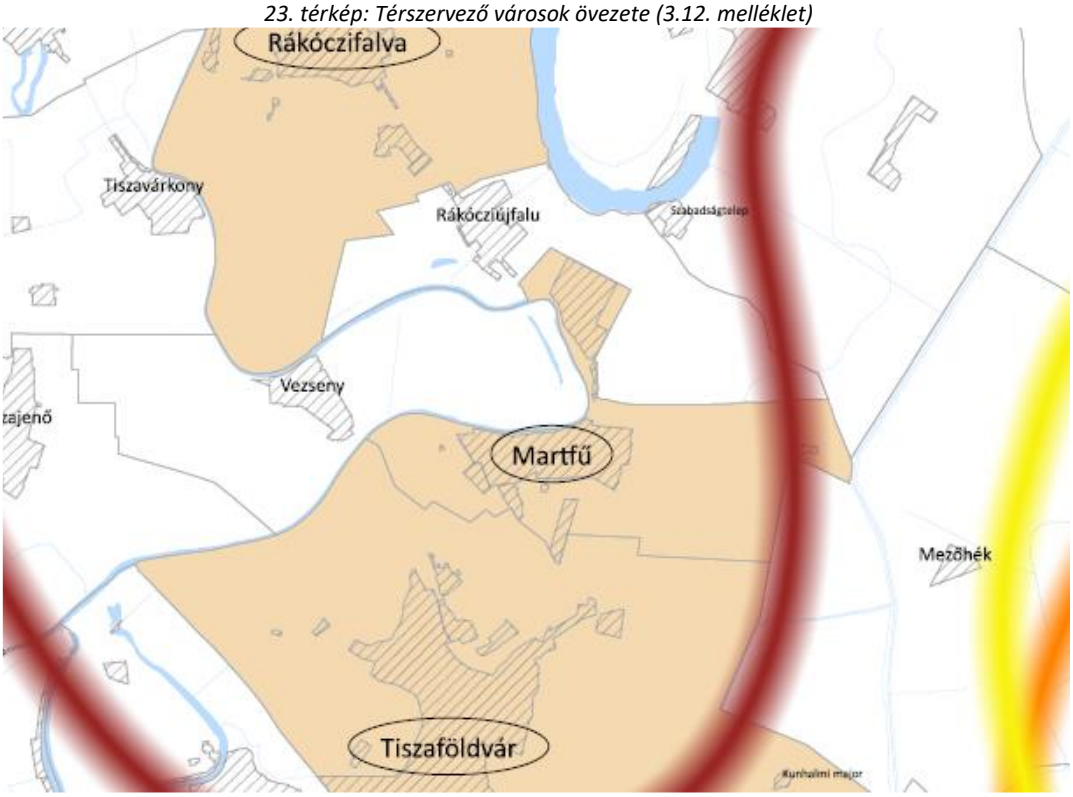

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

24. térkép: Ártéri tájgazdálkodás övezete (3.14. melléklet)

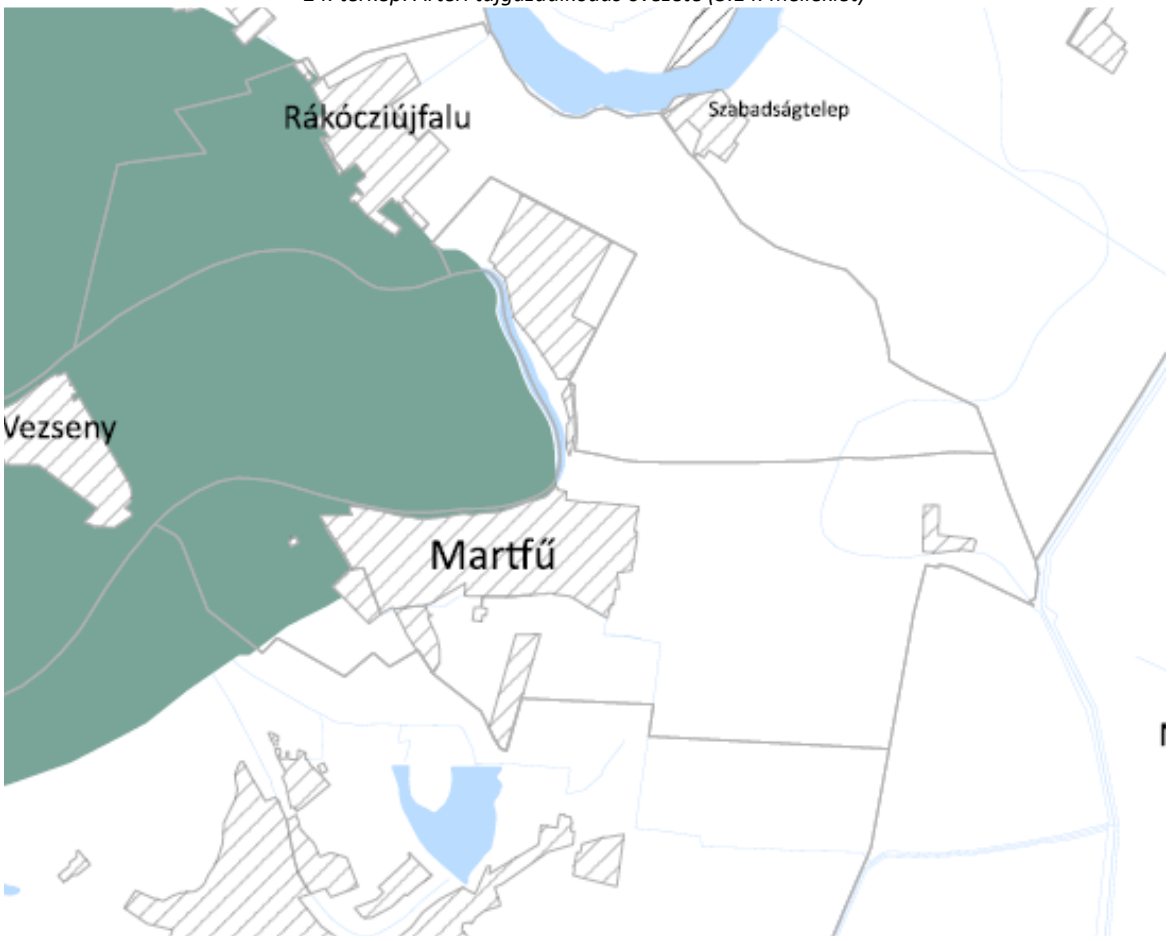

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megye Területrendezési Terve)

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A város közigazgatási területével határos szomszédos települések:

- Északon: Rákócziújfalu
- Nyugaton, Észak - Nyugaton: Vezseny
- Délen, Dél - Nyugaton: Tiszaföldvár
- Keleten: Mezőhék, Kengyel

A településsel szomszédos települések településrendezési terveinek vizsgálata:

- **Rákócziújfalu** településrendezési terve, jóváhagyás: 2007, készítette: Településrendezési és Műszaki Társulás (Kiszelovics Ildikó vezető tervező), jóváhagyó határozat: 122/2007 (XI.07.) számú Önkormányzati határozat) .Az 1997. évi LXXVIII. tv alapján készült településrendezési terv még papíralapú feldolgozással készült. A terv tartalmazza a Rákócziújfalu - Martfű közötti kerékpárutat, mint tervezett infrastrukturális elemet, amely azonban már megvalósult. A terv nem tartalmaz olyan fejlesztést, mely hatással lenne Martfű településre, valamint olyan tervezett létesítmény sincs Rákócziújfalu közigazgatási területén, melynek védőtávolsága a közigazgatási határon túlmutat.
- **Vezseny** településrendezési terve, jóváhagyás: 2007 év készítette: Településrendezési és Műszaki Társulás (Kiszelovics Ildikó vezető tervező), jóváhagyó határozat: 24/2007 (VI.01.) számú Önkormányzati határozat). Az 1997. évi LXXVIII. tv alapján készült településrendezési terv, melynek módosítása 2014 évben történt a belterületi lakóterületekre vonatkozóan. A települések a Tisza folyóval határosak, így kompkapcsolat révén van közvetlen kapcsolat. Ez a kompközlekedés, mely néhány éve újra elérhetővé vált, mindkét település számára fontos. A közigazgatási területet nem érinti ugyan és Martfűre nézve közvetlen hatással nincs, de megemlítendő a Tisza tervezett szabályozása az árapasztás érdekében műtárgyépítéssel Vezseny településen, a Vásárhelyi terv továbbfejlesztéseként nagyvízi levezetősávval. A közigazgatási határon túlmutató fejlesztés nincs, mely Martfű rendezési tervére hatással lenne. Vezseny településen jelenleg folyamatban van az új településrendezési eszközök készítése.
- **Tiszaföldvár** településrendezési terve, jóváhagyás: 2004, jóváhagyó határozat: 207/2004 (VIII.10.) ÖKT határozat, módosítás: 2009. jóváhagyó határozat: 308/2009. (IX.24.) határozat, készítette: Ex! Kft (Gutman József vezető tervező). A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Martfűre nem tartalmaz. A város új településrendezési terv készítését határozta el.
- **Mezőhék** településrendezési terve, jóváhagyás: 2007, készítette: Településrendezési és Műszaki Társulás (Kiszelovics Ildikó vezető tervező), jóváhagyó határozat: 70/2007 (XII.20.) számú Önkormányzati határozat). Mezőhék településsel a külterületi földrészletek határosak. Mezőhék településrendezési terve olyan fejlesztést, mely Marfű városra átnyúlna, vagy melynek védőtávolsága vagy kibocsátása érintené Martfűt nem tervez. A magasabbrendű tervekben is szereplő fejlesztés a 4627. jelű Martfű - Mezőhék országos mellékút mellett tervezett regionális kerékpárút. Mezőhéken jelenleg folyamatban van az új településrendezési eszközök készítése.
- **Kengyel** településrendezési terve, jóváhagyás: 2006, készítette: Babilon Istar Bt. (Szikra Zoltán vezető tervező), jóváhagyó határozat: 2/2006. (II.06.) Képviselő - testületi határozat. Kengyel településrendezési terve az 1997. évi LXXVIII. tv alapján készült, és több területre vonatkozóan módosult a településrendezési terv, melyet a Kiszelovics és Társa Településtervező Kft készített. A tervmódosítás Bagimajor településrészen és Kengyel központi belterületén illetve annak közelében tervez fejlesztéseket, melyek térbeli távolságuk miatt Martfű városára nincsenek hatással. Kengyel település célkitűzései között szerepel a 4629. jelű Törökszentmiklós - Martfű országos mellékút mellett Martfű - Kengyel vonatkozásában kerékpárút megvalósítása. A kerékpárút egyrészt Martfű nagy ipartelepeire a bejárást biztosítaná, másrészt turisztikai szempontból lehetne jelenős a Bagimajorban lévő turisztikai kínálat és Martfű rekreációs területének összekapcsolásával.

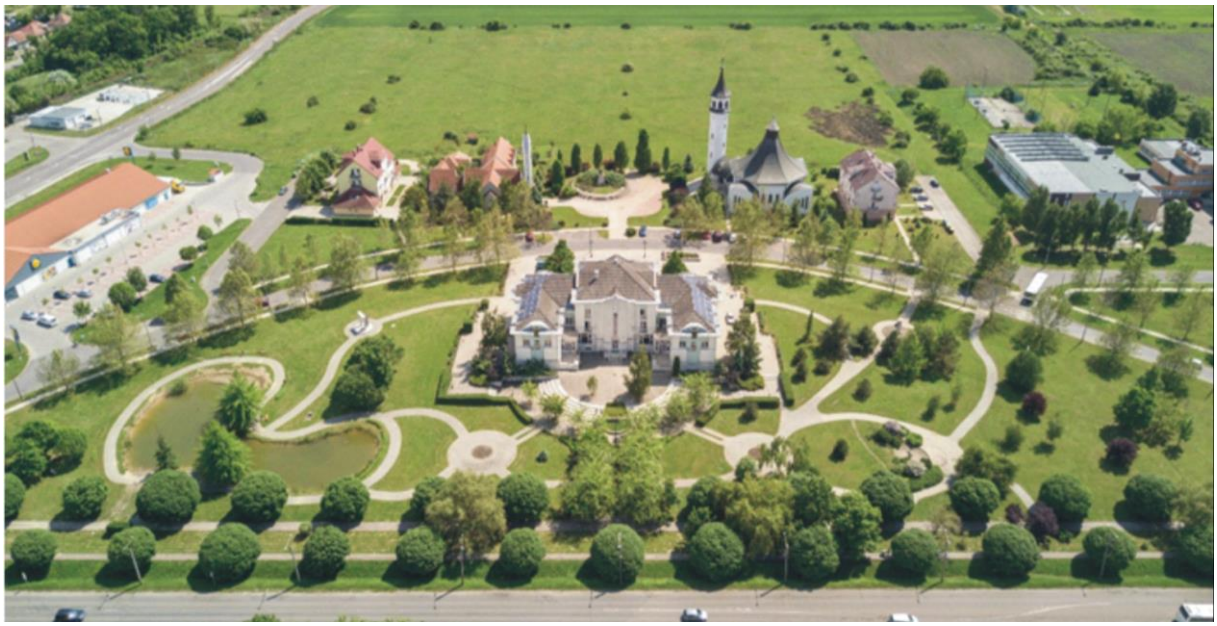

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

1.5.1.1. Településrendezési terv

A település kettő hatályos településfejlesztési döntéssel rendelkezik. Az első, amelyben a Képviselő-testület határozattal döntött új településrendezési terv elkészítéséről. A döntést indokolta a település településfejlesztési koncepciója és településrendezési terve jóváhagyása óta eltelt időtávlat társadalmi- gazdasági- közigazgatási változásai, a törvényi kötelezettség és a megváltozott fejlesztési elképzelések. Martfű Város Önkormányzata 2015. év áprilisi ülésén bízta meg a Kiszelovics és Társa Településtervező Kft-t, hogy a település igazgatási területére vonatkozóan új, a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet szerinti településrendezési tervet készítsen. Az új településrendezési terv készítését indokolta a jelenleg hatályos településrendezési terv jóváhagyása óta eltelt időszak társadalmi, gazdasági változása. A jogszabályi környezet változása, a magasabbrendű tervek módosulása, a település új fejlesztési elképzelései is mind az új terv készítését indokolták. A településrendezési eszközök készítése Martfű város teljes közigazgatási területére vonatkozik. A településrendezési terv elkészítése jelen Megalapozó vizsgálat lezárásakor folyamatban van.

1.5.1.2. Településfejlesztési Koncepció

Az 1.5.1.1. fejezetben bemutatott feladat részeként elkészült Martfű Város Településfejlesztési Koncepciója, melyet 2016. évben hagytak jóvá.
Martfű város településfejlesztési koncepciója, a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” alapján készül.
Martfű településfejlesztési koncepciója egy hosszú távra szóló dokumentum, amely kijelöli a település elérendő jövőképét a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan. A koncepció meghatározza a település átfogó fejlesztését szolgáló célkitűzéseket, az azokhoz kapcsolódó részcélokat. Továbbá a koncepció meghatározza a településfejlesztés alapelveit.
Az elkészült Martfű Város Településfejlesztési Koncepciója az alábbi településfejlesztési elveket rögzíti:

A.) Fenntartható fejlődés
B.) Fenntartható növekedés
C.) Egységes növekedés
D.) Versenyképes fejlődés
E.) Integrált fejlődés
F.) Esélyegyenlőség és társadalmi szolidaritás biztosítása

Martfű településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoznak meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképben megfogalmazottak realizálódásához. Az átfogó célok kijelöli a település legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, pozícionálja Martfű és kijelöli a legfőbb hosszútávon megvalósítandó céljait. A település jövőképének legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok. Az elkészült Martfű Város Településfejlesztési Koncepciója az alábbi átfogó célokat rögzíti:

A.) Ipari település

A nagy hagyományokkal rendelkező ipari üzemek termelési volumenének növelése, munkahelyteremtő beruházásai támogatása. Az ipari üzemek korszerű termék előállítását célzó, ahhoz kapcsolódó, kiegészítő termékgyártás létrehozása, amely által tovább stabilizálódik az adott iparág helyzete. A nagyiparra épülő beszállítói kisvállalkozások fejlesztése, újabb vállalkozások

letelepedésének segítése. A meglévő ipari park pozícióba hozása, további területbővítése és kiajánlása befektetési célra.

B.) Élhető város

A település célja a népességmegtartás, hosszú távon pedig a népességszám növekedése. A legnagyobb népességmegtartó erő a munkahely biztosítás, továbbá a megfelelő életminőségű élettér biztosítása. A munkahelyteremtés záloga a meglévő nagy ipari üzemek fejlesztése valamint versenyképes vállalkozások letelepedése, a munkaerő mobilitás fokozása, munkahely teremtéssel az elvándorlás csökkentése és a letelepedés ösztönzése. A munkaerőpiaci versenyképesség alapja a képzett munkaerő, az elsősorban munkaerő felvevő ágazatoknak megfelelő képzettségi szint elérése. A település életterének javítása az esztétikus városkapu megteremtése, a településrészek összefűzése, közterületek fejlesztése, a zöldterületek fenntartása, a Tisza - parti sétány és hozzá kapcsolódó zöldterület rendezése. A közbiztonság növelése érdekében újabb térfigyelő kamerák felszerelése. Az élhető városhoz hozzátartozik a megfelelő színvonalú, rugalmasan működő intézményrendszer. A településszerkezet fejlesztése a városháza mögötti terület fejlesztésével, a városrészek összekapcsolásával. A településkép javítása egyrészt a közterület rendezést, másrészt a lakóingatlanok állagmegóvását, felújítását, új építéseket is jelent. Az élhető település társadalmi, kulturális összetartó erővel rendelkezik, melyekhez a helyi identitiás és a helyben szerveződő programok, társadalmi események is hozzájárulnak.

C.) Energiatudatos település

A fenntartható fejlődés keretin belül a település célkitűzése az energiafelhasználás optimalizálása, a megújuló energiahasználat elterjesztése. A már megújuló energiahasználattal rendelkező intézmények mellett további intézmény korszerűsítések. A település közvilágításának korszerűsítése, gazdaságosabb üzemmóddal, a színvonal megtartása vagy fejlesztése mellett. A társasházak és egyedi ingatlanok hőszigetelésének és energetikai korszerűsítésének népszerűsítése, továbbá komplex energiahatékonysági beruházás megvalósítása.

D.) Kistérségi centrum

Martfű város ipari üzemeivel és a meglévő közszolgáltatásokkal, közigazgatási szerepkörrel a környező kisebb települések kistérségi centruma. A környező települések egyes intézményei közösek, és mintegy központi szerepet tölt be a település a kistérségen belül. Az intézményhálózat további fejlesztése, a központosítás elengedhetetlen. Az oktatási intézmények összevonása, fenntartásilag hatékony oktatási létesítmények megvalósítása kiemelt cél. Az oktatás tárgyi feltételeinek javítása, a XXI. századi oktatási színvonal elérése a mikro térségi társulás keretein belül érhető el. A helyi és környékbeli civil kulturális szerveződések, közösségek erősítése a kistérségi pozíciót támogatják. A kistérségi települések sportolási, kulturális igényeinek biztosítása a térség szempontjából jelentős közintézményekkel együtt valósítható meg.

E.) Gyógyhely

Martfű város egyik legdinamikusabban fejlődő ágazata a turizmus. A meglévő gyógyfürdőre és szállodára valamint nemzetközi kempingre alapozott turizmus fejlesztésének újabb állomása Martfű gyógyhellyé nyilvánítása, mely a gyógyturizmust előtérbe helyezi. A gyógyhellyé nyílvánítással a gyógyászathoz kapcsolódó szolgáltatások megvalósulhatnak. A gyógyhelyhez kapcsolódó fejlesztések a komplex turisztikai kínálatra is hatással vannak, kiegészítik azt. A turisztikai területen, a Tisza - partján a természeti környezet közelsége a rekreációs fejlesztéseket motiválja.

Martfű településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoznak meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképben megfogalmazottak realizálódásához. Az átfogó célok kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, pozícionálja Martfűt és kijelöli a legfőbb hosszútávon megvalósítandó céljait. A város jövőképének legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok.

2. táblázat: A Településfejlesztési Koncepció célrendszere

Vertikális célok	ÁTFOGÓ CÉLOK				
	Ipari település	Élhető város	Energiatudatos település	Kistérségi centrum	Gyógyhely
Társadalmi átfogó cél	Munkahely teremtéssel népesség növelése	Népességmegtartás Népesség növelés	Civil társadalom energiatudatos fogyasztóvá tétele	Civil, kulturális szerveződések erősítése	Gyógyturizmus fejlesztés
Gazdasági átfogó cél	Új vállalkozások támogatása	Munkahely teremtés	Energiafelhasználás optimalizálása	Gazdasági szakember képzés	Szolgáltatói szektor fejlesztése
	Vállalkozói munkahely-teremtés	Vállalkozások ösztönzése			
Infrastruk-turális átfogó cél	Autópálya és utak építése	Megközelítés javítása	Napkollektor létesítésének támogatása	Oktatás tárgyi feltételeinek javítása	Megközelítés javítása
Környezeti átfogó cél	Környezetbarát ipari beruházás	Megfelelő életminőségű élettér	Egyedi ingatlanok hő- és hangszigetelése, energetikai korszerűsítés	Hatékony, összevont oktatási intézmények	Környezetminőség növelése
	Megújuló energia hasznosítása	Közterületek fejlesztése, zöldterületek fenntartása	Energiatakarékos közvilágítás	Környezeti kényszer csökkentése	Megújuló energia alkalmazása

(Forrás: Településfejlesztési Koncepció)

1.5.1.3. Integrált Településfejlesztési Stratégia

Hatályos településfejlesztési döntés továbbá, amely az Integrált Településfejlesztési Stratégia készíttetéséről szól. Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2012 szeptemberében döntött Integrált Városfejlesztési Stratégiát (a továbbiakban: IVS) elkészítéséről. Az IVS elkészítése óta eltelt időben megváltozott az IVS jogszabályi háttere és már nem IVS, hanem Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) névre módosult. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 7.§-a kimondja, hogy az önkormányzat a stratégiát legalább négyévente áttekinti, ellenőrzi, és dönt arról, hogy (a) továbbra is változatlan tartalommal alkalmazza, (b) módosítja, vagy (c) újat készít. A Korm.r. új keretek közé helyezte a településrendezési eszközöket, mely során tartalmi és eljárási változások is érintik az integrált településfejlesztési koncepciót. A jogszabály 2021. december 31-ig ad haladékot a meglévő tervek átdolgozására.
Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2020. szeptember 24-i ülésén bízta meg a Kiszelovics és Társa Településtervező Kft-t, hogy készítse el Martfű Város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját. Jelen Megalapozó Vizsgálat az ITS alátámasztásaként készül.

1.5.1. A hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A hatályos településrendezési szerződés jelen településrendezési terv készítésére vonatkozik továbbá további egy, az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkésztéséről szól.
A településrendezési terv készítésével párhuzamosan folyó, vagy induló településrendezési tervmódosítás nincs.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök

1.6.1.1. Településrendezési tervi előzmények

- "REGULACNI PLAN" - endezési terv 1939 - 1940 (a cipőgyár és gyári lakótelep valamint az ahhoz nyugatra csatlakozó üdülőterület részletes rendezési tervét az érsekújvári BATA - cég meghívása alapján a csehszlovákiai ZLIN-ben készítették 10 év megvalósítási időtartamra. A tervnek csak egy része valósult meg 1949-ig
- Mezőgazdasági Épület és Településtervező Iroda (MEZŐTERV NY/III) Falutervezési Osztály
- 1950. augusztus 9-én adja ki a régi (vasúttól keletre, az óvárosban lévő) községközpont rendezési tervét. Ez a terv nem valósult meg.
- VÁTERV területfelhasználási vázlatot készített 1956. június hóban, mely állapotrögzítés volt.
- VÁTERV 1961-ben egyszerűsített általános rendezési tervet készített.
- 1962-ben a 442. sz. úttól délre eső Nefelejcs - Zrínyi út temetőhöz vezető út és a belterületi határ közötti terület részletes rendezési terve
- 1964 Talajmechanikai szakvélemény VÁTI
- 1965. december a 442. számú úttól délre lévő Virág út és Tulipán úttól nyugatra eső belterületi határon belüli rész házhely rendezési terve, SZOLNOKTERV
- 1967 Tisza Cipőgyár Lakónegyed beépítési terve VÁTI
- 1968 Bajcsy - Ifjúsági út közötti terület beépítési terve
- 1970 Nefelejcs - Munkácsy út beépítési terve, SZOLNOKTERV
- 1977 Vöröshadsereg úti ltp. RRT CSOMITERV
- 1977 Módosított egyszerűsített általános rendezési terv vizsgálati program CSOMITERV
- 1979 EÁRT Módosítás CSOMITERV
- 1987 Általános Rendezési Terv CSOMITERV
- 1987 ÁRT módosítás BÁCSTERV
- 1989 ÁRT módosítás CSOMITERV
- 1990 Városközpont RRT Régió Kft Miskolc
- 1997 ÁRT Program Településrendezési és Műszaki Társulás

1.6.1.2. Hatályban lévő településrendezési eszközök

Martfű város Településrendezési terve az Épített Környezet alakításáról és védelméről szóló törvény (1997. évi LXXVIII. törvény) alapján 1998-ban került sor, a 16/2008 (XII.11.) Rendelettel hagyták jóvá a helyi építési szabályzatot és a szabályozási tervet, melyet 1999-ben a 14/1999 (X.28.) számú Rendelettel módosítottak (készítette: Településrendezési és Műszaki Társulás, településtervező: Szinyei Béláné). 2006-ban került sor a rendezési terv teljeskörű felülvizsgálatára, melynek kertében új rendelet készült, melyet a későbbiekben alap rendeletnek tekintettek és ezt módosítottak. A Képviselő - testületi rendelet száma: 7/2006 (IV.27.) a településszerkezeti tervet és leírást jóváhagyó Képviselő - testületi határozat száma pedig: 14/2006 (IV.27). A rendezési tervet a Településrendezési és Műszaki Társulás készítette (vezető településtervező: Kiszelovics Ildikó). A későbbiekben ezt a határozatot és ezt a rendeletet módosították. 2008. évben készült módosítás során a település teljes közigazgatási területére vonatkozóan a hatályos tervet digitális térképen ábrázolták, így a későbbiekben a rajzi munkarészek módosításánál ez került felhasználásra. A 2008. évi módosítás településszerkezeti tervét és leírását a 46/2008 (VI.05.) számú Képviselő - testületi határozattal, míg a helyi építési szabályzatot és a szabályozási tervet a 12/2008 (VI.06.) számú Rendelettel hagyták jóvá.
További módosítások:
Településszerkezeti terv és leírás módosult:

- 26/2012. (III.07.) Képviselő - testületi határozattal

- 158/2012. (X.25.) Képviselő - testületi határozattal
- 156/2014. (VIII.05.) Képviselő - testületi határozattal

Helyi Építési Szabályzat és szabályozási terv módosult:

- 2/2010. (XI.30.) Rendelettel
- 7/2012. (III.07.) Rendelettel
- 35/2012. (XI.30.) Rendelettel
- 3/2014. (II.21.) Rendelettel
- 14/2014. (VIII.06.) Rendelettel

1.6.1. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Martfű város többször módosított településszerkezeti terve az alábbi fejlesztéseket jelölte ki:

25. térkép: Hatályos településszerkezeti terv

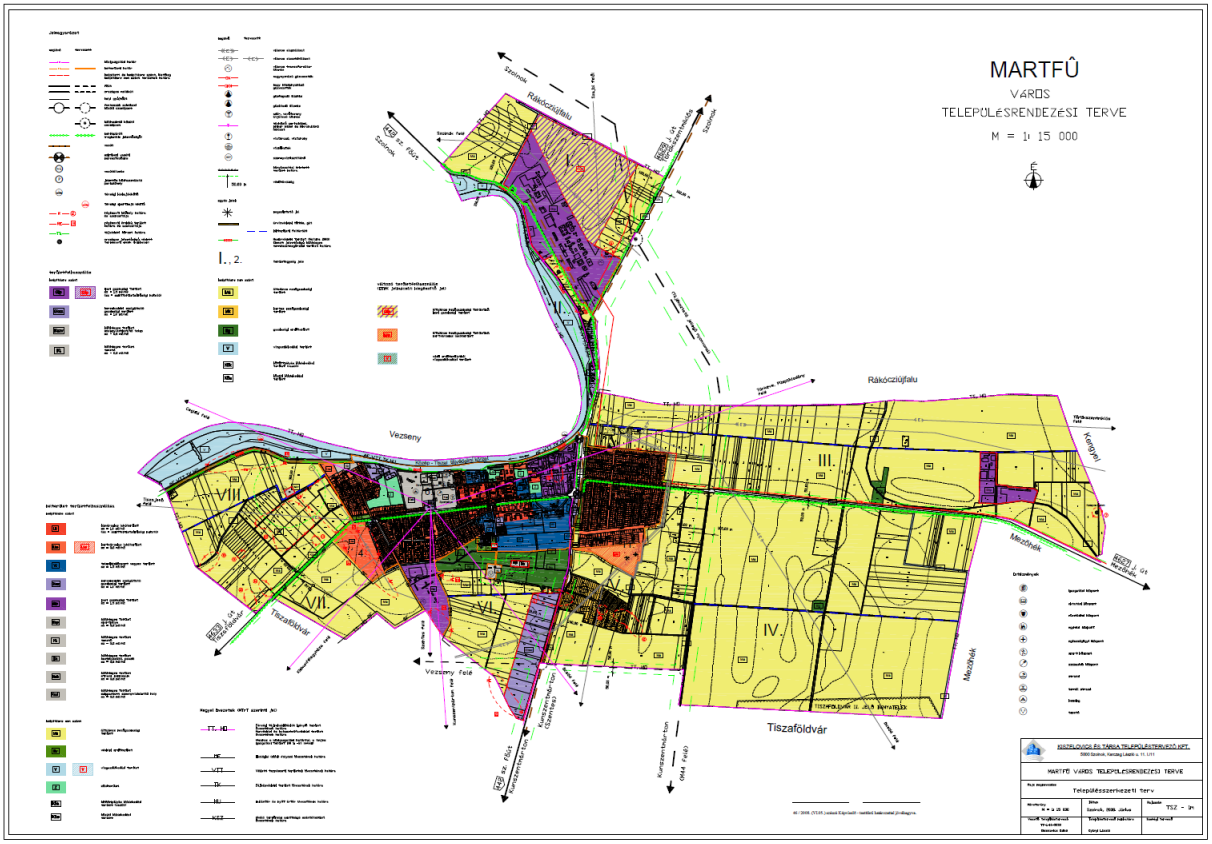

(Forrás: saját szerkesztés)

- ***A külterületi iparterülettől északkeletre az iparterület fejlesztési területe***

Az iparterület kijelölt fejlesztési területe törlésre került. Az elmúlt évek során nem valósult meg a fejlesztés és az iparterületen belül még vannak tartalék területek. A fejlesztési terület tulajdonviszonyai, és a mezőgazdasági terület is indokolta a fejlesztés törlését.

- ***Településközpont vegyes terület***

Az újonnan kialakult településközpont folytatásaként, délre kijelölt fejlesztési terület. Továbbra is fejlesztési cél.

- ***Különleges strandkomplexum***

Megvalósult a Martfűi TermálSpa szálloda és strandkomplexum és mellette a kemping.

- ***Szennyvíztisztító telep***

A külterületen kijelölésre került szennyvíztisztító telep még nem valósult meg, azonban továbbra is távlati cél

- ***Lakóterület fejlesztés***

A belterülettől nyugatra Tiszaföldvár irányában kijelölt jelentős nagyságú fejlesztési terület. Nem valósult meg a fejlesztés, azonban továbbra is mint fejlesztési cél szerepel a hosszútávú tartalék lakóterületek biztosítása érdekében.

- ***Ipari park területe***

A belterület dél-nyugati részéhez kapcsolódó ipari park jelenleg még beépítés előtt áll, azonban távlati iparfejlesztési lehetőség, melynek első lépésben infrastrukturális fejlesztése tervezett a terület további bővítése mellett .

- ***A 442. számú főút mellett kijelölt kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület***

A terület még nem került beépítésre, azonban mint gazdasági terület továbbra is tervezett fejlesztési terület.

A településrendezési terv módosítások még az alábbi fejlesztéseket jelölik:

26. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás

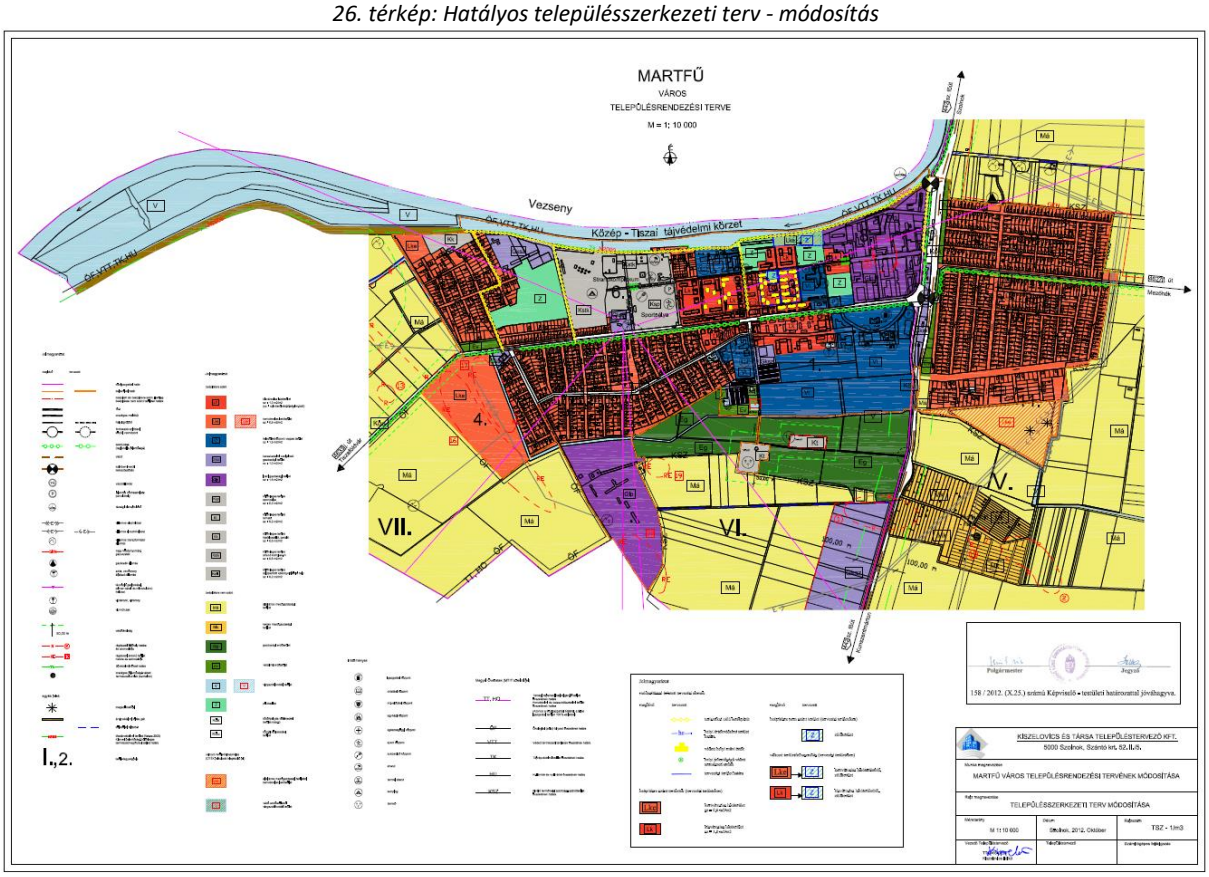

(Forrás: saját szerkesztés)

- ***Sajtolókút kijelölése a déli részen***

A terület kijelölése megtörtént, de a sajtolókút nem valósult meg.

- ***Kertvárosias lakóterület kijelölése az Óvárostól délre***

A fejlesztéssel érintett terület vonatkozásában telekosztási terv is készült, valamint a földmérési munkarészek elkészültek, a telekalakítások megtörténtek. A terület tulajdonjogi rendezés alatt áll, többségi tulajdonos az önkormányzat.

27. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 2.

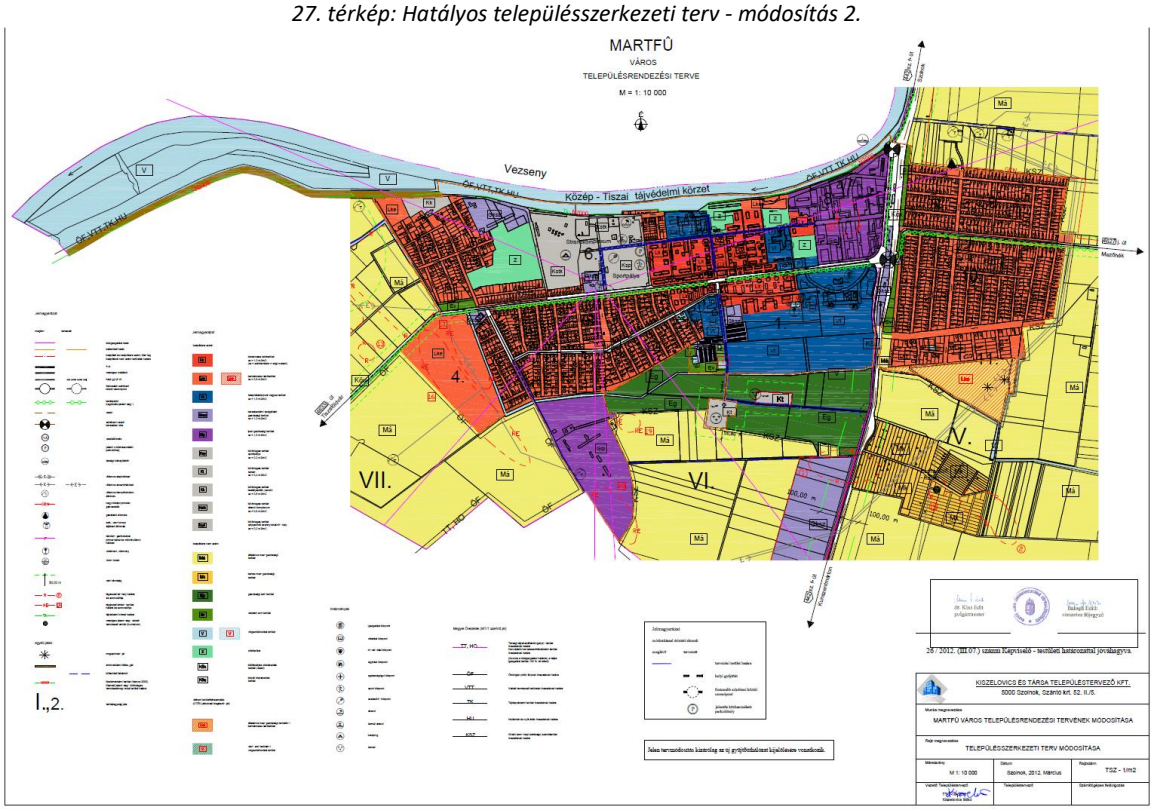

(Forrás: saját szerkesztés)

- ***Gyűjtőutak kijelölése a Bata - lakótelepen***

A Bata - lakótelep gyűjtőút hálózatának kijelölése.

28. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 3.

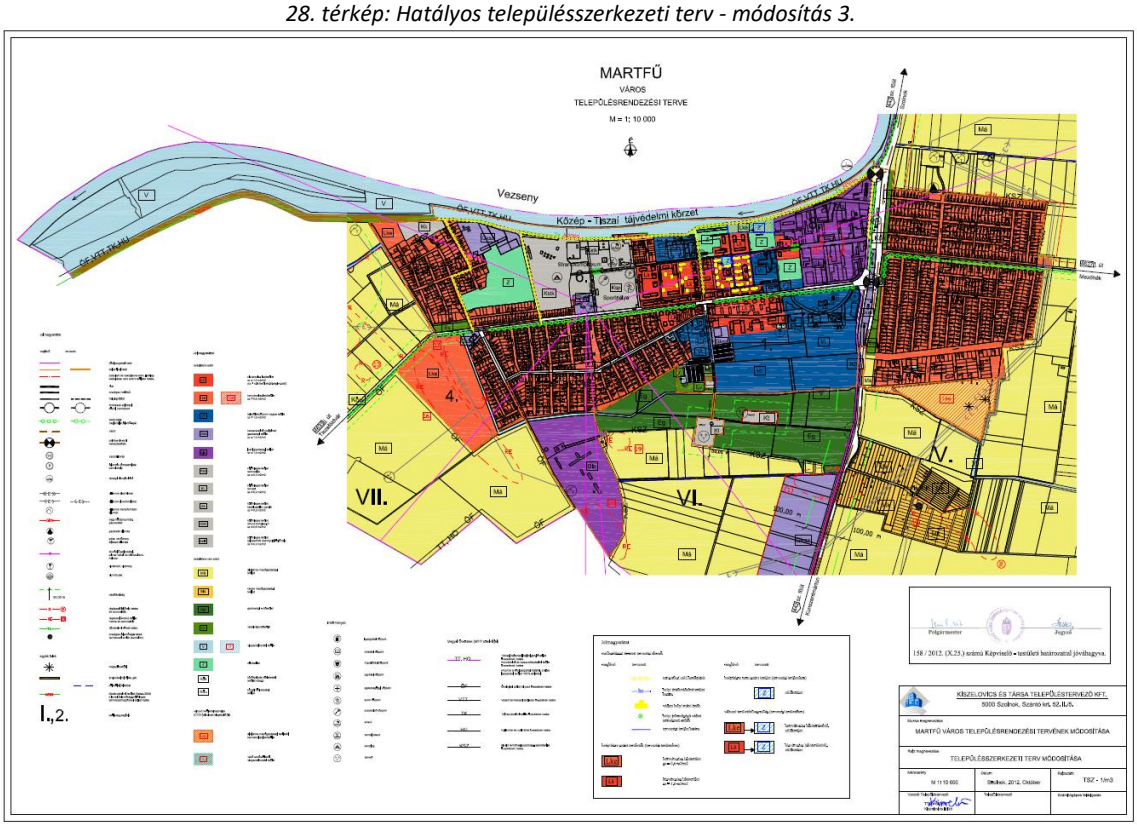

(Forrás: saját szerkesztés)

- ***Zöldterület kijelölése***

A város belterületén a Bata lakótelep északi részén zöldterület kijelölése

29. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 4.

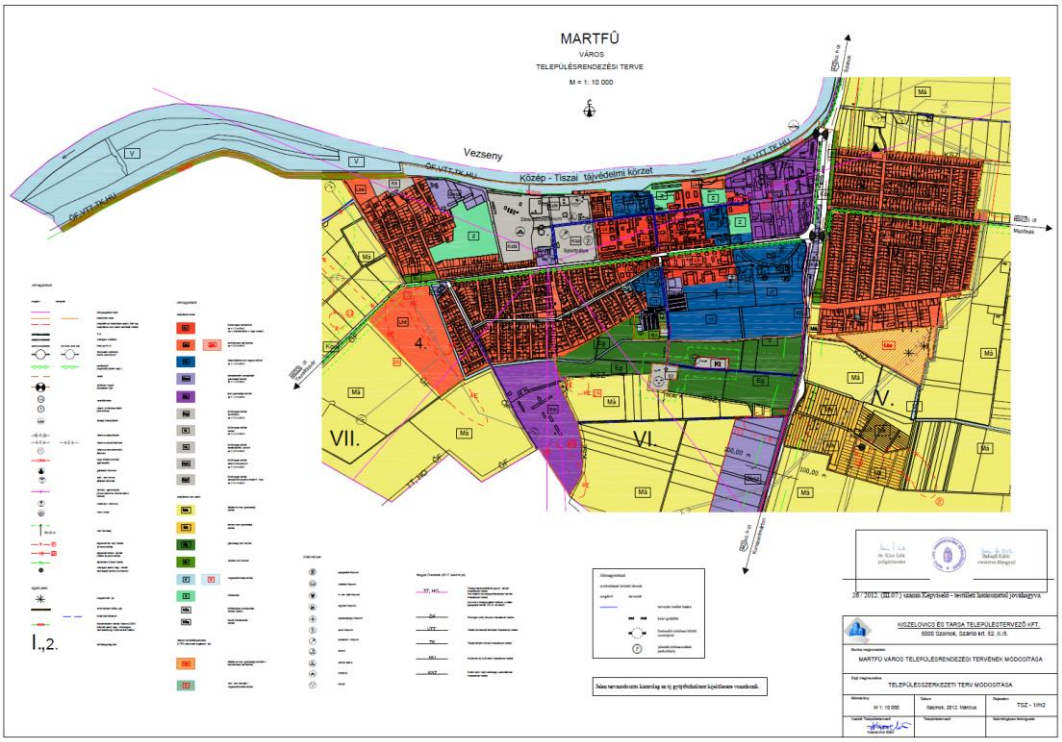

(Forrás: saját szerkesztés)

- ***Gyűjtő utak kijelölése***

A város belterületén a Bata lakótelepen gyűjtőutak kijelölése

30. térkép: Hatályos településszerkezeti terv - módosítás 5.

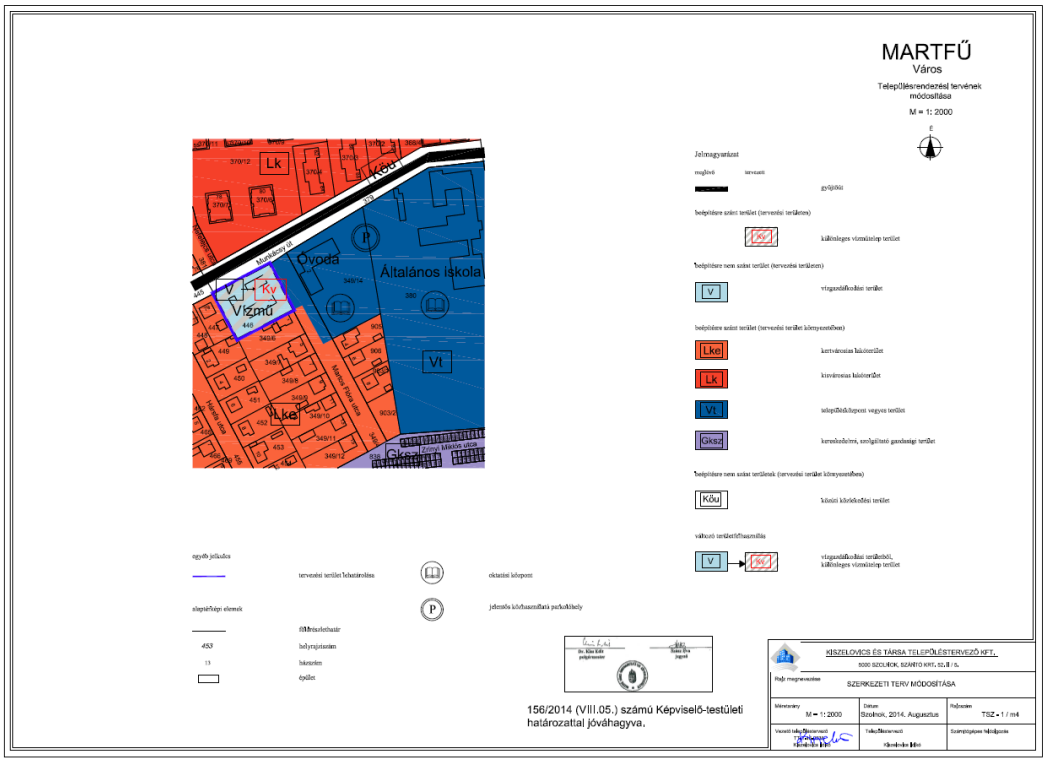

(Forrás: saját szerkesztés)

- ***Különleges, vízműterület kijelölése***

A város belterületén a vízműtelep területének átsorolása a vízmű fejlesztése érdekében.

1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok

1.7.1.1. Demográfia, népesség

Népsűrűségét tekintve Martfű igen kedvező pozíciót foglal el Jász-Nagykun-Szolnok megyében. A város népsűrűsége közel 300. Ezzel az értékkel Martfű a megye második legsűrűbben lakott települése, csak a megyeszékhely, Szolnok rendelkezik magasabb népsűrűségi értékkel.
A település demográfiai jellemzői az országoshoz hasonlóak. A lakosságszám folyamatosan csökken, a születések és halálozások egyenlege negatív, a lakosság elöregszik. A vándorlási különbözet is évek óta negatív. Évente több mint 30 fővel csökken ily módon a lakosság száma.
Az ezredfordulót követően Jász – Nagykun - Szolnok megye népességvesztésének üteme mind a megelőző évtized megyei üteméhez képest, mind pedig az ezredfordulót követő országos ütemhez képest rendkívül felgyorsult, s napjainkhoz közeledve egyre gyorsul. 10 év alatt 8 százalékkal esett vissza a népesség. Ez az ütem az országosnak mintegy négyszerese, a megelőző évtized megyei népességcsökkenésének pedig közel hétszerese. A megye népességvesztésének felgyorsulását elsősorban a belső migrációs tendenciák felerősödése, a lakosság egyre tömegesebbé váló elvándorlása okozta. Kisebb részben pedig a természetes demográfiai folyamatok alakulása: az élveszületések számának az országos ütemet meghaladó-, a halálozások gyakoriságának pedig az átlagos ütemtől elmaradó csökkenése idézte elő. Martfű Város tekintetében alapvetően megegyező demográfiai folyamatok mutathatók ki.

1. ábra: Martfű lakosságszáma

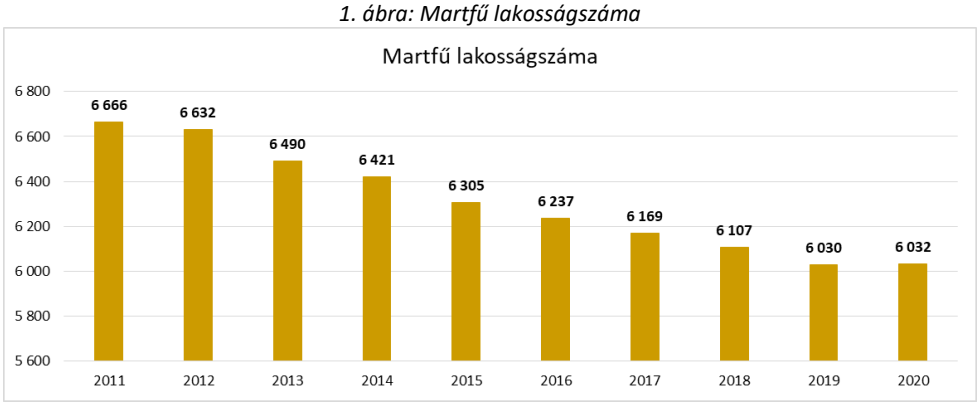

(Forrás: KSH / TEIR)

Martfű város lakónépessége a 2020. év január hó 1. napi elvi időpontban 6.032 fő volt. A lakónépesség változását bemutató grafikonon egyértelműen látszik, hogy a település lakónépessége folyamatosan csökken, a 2001. évi népszámlálás idején 7.400 fő lakta a várost, a 2011. évi cenzus idejére az itt lakók száma 6.666 főre apadt.

31. térkép: A Szolnoki járás elhelyezkedése

(Forrás: KSH Helységnévtár)

Martfű Városa a Szolnoki járáshoz tartozik. A 2020. január 01-ei eszmei időpontban a járást 114.061 fő lakta, ebből Martfűt azonos időpontban 6.032 fő élt, ez a járás lakosainak 5,29%-a. Tekintettel arra, hogy Szolnok MJV lakosságszáma 70.554 fő – amely így a járás lakosainak 61,86%-át tömöríti – Martfű a második legnépesebb települése a járásnak.
A megye középső kelet-nyugat irányú tengelye a Szolnok – Törökszentmiklós – Martfű városok által dominált funkcionális várostérség(ek) településegyüttese, valamint a hozzájuk kapcsolódó, belső perifériára szorult kistelepülések. Martfű korábban munkaerőpiaci vonzáskörzet tekintetében önállóan megfogalmazható, markáns vonzáskörzettel rendelkező város volt, napjainkban beolvadt Szolnok MJV vonzáskörzetébe. Ez értelemszerűen egyrészt a fizikai közelség, másrészt a martfűi ipari szektor csökkenése (és például kettő együttes hatására az ingázók magas arányú megjelenése) miatt is bekövetkezett. A munkaerő-piaci helyzet romlása melletti elvándorlás mellett egyéb tényezőkre is visszavezethető, hogy mind Martfű, mind a járáshoz tartozó települések népességszáma csökkenő.

3. táblázat: Szolnoki járás települései

Szolnoki járás települései (2020. január 01.)				
Település	Jogállás	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)
Besenyszög	Város	3228	1 412	13 808
Csataszög	Község	275	131	1 121
Hunyadfalva	Község	173	101	535
Kőtelek	Község	1586	811	4514
Martfű	**Város**	**6032**	**2934**	**2308**
Nagykörű	Község	1554	908	4281
Rákóczifalva	Város	5329	2252	3594
Rákócziújfalu	Község	1837	735	1961
Szajol	Község	3733	1573	3697
Szászberek	Község	973	425	3922
Szolnok	**MJV**	**70554**	**34943**	**18724**
Tiszajenő	Község	1574	812	2819
Tiszasüly	Község	1461	754	9177
Tiszavárkony	Község	1552	731	3562
Tószeg	Község	4273	1796	5917
Újszász	Város	5889	2530	5820
Vezseny	Község	596	335	2517
Zagyvarékas	Község	3442	1503	3171

(Forrás: KSH Helységnévtár)

Természetes szaporodás, fogyás

Természetes szaporodásról akkor beszélünk, ha a születések száma meghaladja a halálozásokét (a mutató pozitív előjelű), ellenkező esetben természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű. Létezik a népesség változásának egy másik lehetséges módja, ez pedig a be- és kivándorlás. Ez egyrészt azért fontos, mert a népesség abszolút értelemben vett változását emiatt nem tudjuk pusztán a természetes szaporodás adataival magyarázni, az ezzel foglalkozó elemzésekbe bele kell számolni a vándorlás problémáját.
A természetes szaporodás kimutatásából megállapítható, hogy a halálozások száma jóval magasabb, mint a születések száma. A gyermekvállalási kedv csökken, ami a családok romló anyagi helyzetére is visszavezethető.
A népességfogyás egyik eredője a csökkenő gyermeklétszám és a vándorlási veszteség. Összességében megállapítható, hogy az adatok a város lakosságszámának csökkenését mutatják, a születések és a halálozások összehasonlításából látható Martfű elöregedése, a negatív vándorlási mutató a

településről való elköltözés tényét tükrözi. A népesség öregedéséből következtethető, hogy megnövekszik az igény a szociális és egészségügyi szolgáltatások iránt.
A lakónépesség csökkenésének egyik egyértelmű oka a természetes szaporodás, fogyás arányának szignifikáns negatív értékei, mely jellemzően folyamatosan negatív tartományban van. A nevezett mutató értékét az élveszületések és a halálozások különbözete adja (ezer lakosra vetítve). Martfű Város esetében az elmúlt időszakban akár -5; -7%-os értéket is mutat a természetesen szaporodás, fogyás egyenlege, amely a Jász-Nagykun-Szolnok megyei átlagtól rosszabb, de és a Tiszazugi LEADER Közhasznú Egyesület települések átlagainak értékétől jobb.

2. ábra: Természetes szaporodás, fogyás

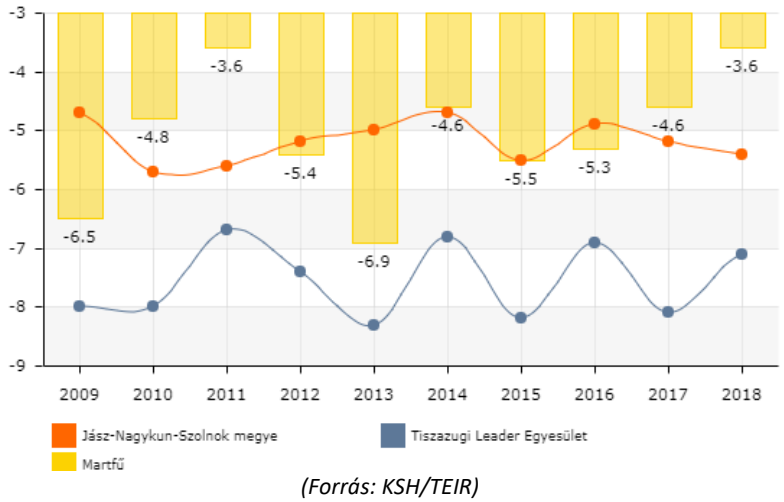

(Forrás: KSH/TEIR)

A KSH területi adatbázis nyilvántartása alapján Martfű Városában az élveszületések száma a 2018.évben 56 fő, míg a 2019. évben 53 fő volt, a halálozások száma azonos időszakban 78 fő illetve 75 fő. A város lakónépességének tendenciaszerű csökkenésének alapvető oka a természetes szaporodás / fogyás negatív mérlege, amely az elmúlt másfél évtizedben még a népességmegtartást jelentő 0 értékhez sem közelített, folyamatosan - 4-6%-os tartományban mozog. A kétezres években az évenkénti adatok szerint a születések és a halálozások egyenlege a városban minden évben negatív előjelű volt, a népesség természetes fogyása állandósult jelenségnek tekinthető.

Népmozgalom (el- és odavándorlás)

A vándorlások célterületei az 1980-as években a nagyobb városok, megyeszékhelyek és a főváros voltak, gyakorlatilag minden megye népesség kibocsátó volt. Az 1990-es években fordult a tendencia, a megyeszékhelyek és főleg Budapest vált a legnagyobb népesség kibocsátóvá, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megye kivételével minden megye és régió pozitív vándorlási egyenlegű területté vált. Igen jelentős részben köszönhetően a megyeszékhelyeken és Budapesten munkájukat veszített emberek visszaköltözésének állandó címükre. Azaz a radikális fordulat mögötti mozgató erő a válság, nem pedig a vidéki területek vonzereje. A kétezres években a népesség továbbra is a megélhetési lehetőségeket követi, és az általános gazdasági fellendülés nyomvonalát követve Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl és Nyugat-Dunántúl könyvelhetett el vándorlási nyereséget.
Az ezredforduló után a vándorlási veszteség ezer lakosra jutó száma hat megyében meghaladja a 20-as értéket, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a 40-et is. Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés, Tolna, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád megye kevéssé képes megtartani a fiatalabb és képzettebb lakosait.
Kunhegyes az 1970-es és az 1980-as években már nem volt nagy számban a költözések célterülete. A környező és a távolabbi településekről beköltözők száma lényegesen alatta maradt az elköltözők számának. Több mint 600 fős vándorlási veszteség érte a várost mindkét évtizedben, ám a természetes szaporodás ellenpontozta a hetvenes években, a folyamatot pedig kevéssé erősítette az 57 fős természetes veszteség A kilencvenes években városban a népesség 0,9%-kal csökkent az elköltözések

miatt, ezzel a megyében a 7. helyre került a legnagyobb veszteséget elkönyvelő városok között. A következő évtizedben már a népesség több mint 3%-kal csökkent az elvándorlások nagy száma miatt, a megyében azonban tovább romlott a helyzet és ezzel a mutatóval a 8. lett a vándorlás miatt leggyorsabban fogyó városok között.

Vándorlási egyenleg értékét az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete adja (ezer lakosra vetítve). Az odavándorlási és elvándorlási arányszám különbsége a belső vándorlási egyenleg, amely azt mutatja meg, hogy egy adott település népessége valamely évben hány ezrelékkel nőtt vagy csökkent a belső vándorlás következtében.

3. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék)

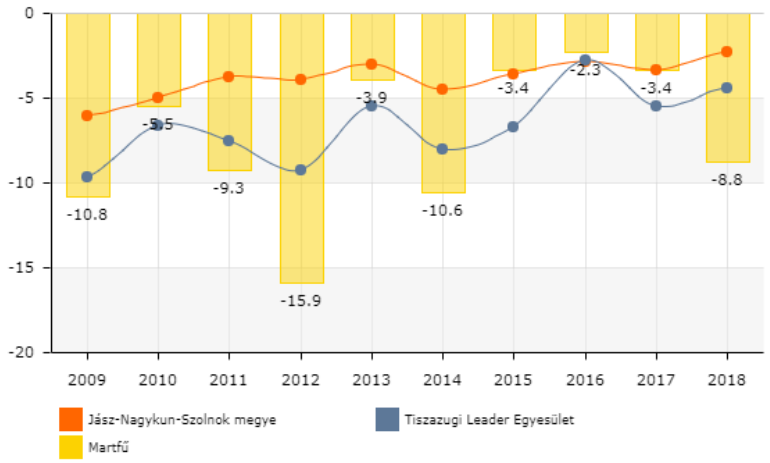

(Forrás: KSH/TEIR)

Martfű esetében sajnos tendenciaszerű, hogy többen hagyják el a települést, mint mennyien odaköltöznek. A KSH területi adatbázisa a 2018. évre vonatkozóan a belföldi odavándorlások számát (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) 136 esetben, míg a 2019. évre 176 esetet rögzíti. Azonos időszakra a belföldi elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) tekintetében magasabb, 2018. évre 179 esetet, míg 2019. évre 163 esetet közöl a Központi Statisztikai hivatal.

A lenti táblázat adatsora szemlélteti, hogy mind a megyei, mind a járási szinten is hasonlóak az arányok.

4. táblázat: Népmozgalmi adatok

2020. január 01.	Lakónépesség		Belföldi állandó odavándorlások		Belföldi állandó elvándorlások	
	Száma	Aránya a megyei lakónépesség-számhoz	Száma (eset)	Aránya lakó-népesség-számhoz	Száma (eset)	Aránya lakó-népességszámhoz
Jász-Nagykun-Szolnok megye	366.905	100,0%	9.200	2,5%	10.045	2,7%
Szolnoki járás	114.031	31,1%	3.165	2,8%	3.345	2,8%
Martfű	6.032	1,6%	175	2,9%	163	2,7%

Települési korfa

A gyermekkorúak aránya a nyolcvanas évektől csökken, ennek mértéke Jász-Nagykun-Szolnok megyében meredekebb, mint az országos átlag. Kunhegyesen a folyamatok hasonlóképpen zajlottak, mint a megyében. Az országos átlaghoz képest Kunhegyesen mind a fiatalkorúak, mind az idős lakosság aránya magasabb volt, vagyis az aktív korosztály kevesebb a városban, mint országos szinten. 2011-re

az idősek aránya majdnem elérte a népesség negyedét, a gyerekkorúak aránya viszont alig több, mint az egyhetede. Martfű esetében is a 65 éves és idősebbek aránya 21,9%-os értéken áll a 2020. január 1-ei eszmei időpontban.

4. ábra: Állandó népesség korösszetétele

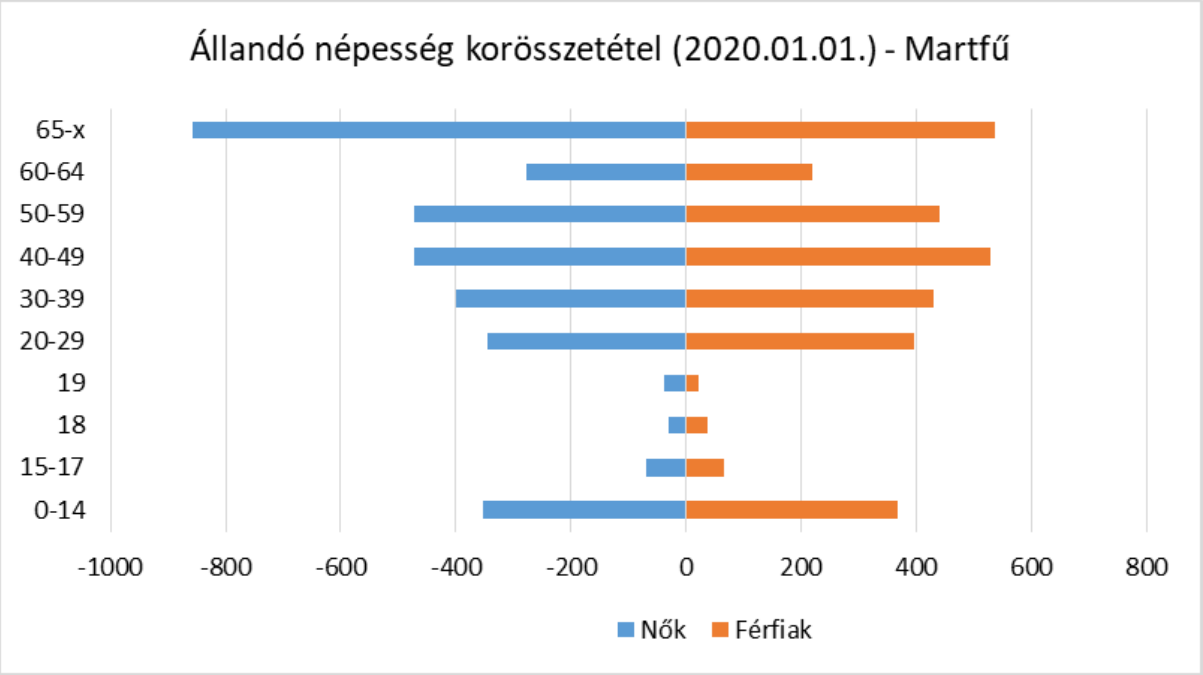

Az ezredfordulót követően felgyorsult és az azonos időszak országos dinamikáját is meghaladóan alakult a megye lakosságának elöregedése. 2001-ben az ún. öregedési index országos szinten még 100 alatt maradt, vagyis több volt a gyermekkorúak száma az össznépességen belül, mint az időskorúaké. Jász-Nagykun-Szolnok megye akkor még az országosnál kedvezőbb mutatóval rendelkezett ezen a téren. Az elmúlt évtizedben azonban 88,1-ről, 121,5-re romlott a megye öregedési indexe, mialatt az országos mutató 91,3-ról, 116,6-ra változott.
Martfű Városa esetében az öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves: az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma száz 0-14 évesre vetítve) értéke a 2018. évben 2.73 volt, ami szignifikánsan magasabb, mint a megyei átlag.
A mutató forrása a két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján kerül kidolgozásra. Mivel ez a mutató a gyermekkorúak számát és arányát nem veszi figyelembe, az öregedés aktuális állapotát jelzi.

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. A 2011-es népszámlálási adatok szerint Martfű Városban gyakorlatilag nincs olyan, aki bármelyik nemzetiséghez tartozónak vallotta magát.

5. táblázat: Nemzetiségi adatok

Nemzetiség	Arány
magyar	83,2%
bolgár	0,0%
cigány (roma)	0,0%
görög	0,0%
horvát	0,0%

Nemzetiség	Arány
lengyel	0,1%
német	0,5%
örmény	0,0%
román	0,1%
ruszin	0,0%
szerb	0,0%
szlovák	0,0%
szlovén	0,0%
ukrán	0,0%
egyéb, nem hazai nemzetiség	0,6%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	16,7%

(Forrás: KSH / helységnévtár)

1.7.1.3. Képzettség

A lakosság iskolai végzettségére vonatkozóan a KSH a népszámlálások alkalmával gyűjt információt. A 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb, más területi szintekkel összehasonlítható adatforrásnak. A népesség átlagos képzettségi színvonala ugyancsak a felzárkózás irányába mozdult el, de a magasabban képzett népesség arányának növekedése elmaradt az országos ütemtől. A bérköltségek a megyében elmaradnak az országos átlagtól, amíg 2011-ben a teljes munkaidőben foglalkoztatottak átlagos havi munkajövedelme Jász-Nagykun-Szolnok megyében 173 eFt volt, addig országosan 218 eFt. A nagyobb városokban a munkaerő felkészültsége megfelelő (talán a műszaki végzettségű szakemberek hiányoznak), de a rurális térségekben alacsony az iskolai végzettség és hiányos a szakképzettség.

6. táblázat: Alacsony iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-x éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkező 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	6019	3178	2841	5523	2845	2678	496	8,2	333	10,5	163	5,7
2011	6075	3199	2876	5542	2910	2632	533	8,7	289	9	244	8,4

(Forrás: KSH Népszámlálás)

Az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők adatai nem pontosak, azok a népességszám és az általános iskolai végzettséggel rendelkezők különbözetéből adódó adatok. A lakosság iskolázottságát tekintve a népszámlálási adatok állnak rendelkezésre.
A megye és így Martfű Város lakosainak iskolázottsági, képzettségi viszonyainak az országosnál lényegesen kedvezőtlenebb alakulásában lényegi összefüggés mutatható ki a változás és a munkamegosztás hierarchikus szerkezetének változása (a vezető állású- és értelmiségi foglalkozási státuszok kínálatának beszűkülése) és a vándorlási intenzitása között, ami azt sejteti, hogy a megfelelő munkamegosztási státuszok hiányában más képzettségi rétegeknél tömegesebbé vált a felsőfokú végzettségűek, az értelmiségiek elvándorlása, továbbá be- ill. visszaköltözésének elmaradása.

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak

minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart. Folyamatosan jelen van a multinacionális cégek elszívó hatása, valamint az ország más részeiből érkező munkáltatók is megjelentek toborzás céljából.
Martfű Város esetében a munkavégzésre képes korú népesség több, mint közel négyezer fő (a 2020. évben 3.973 fő), munkaképesnek a 15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők számítanak. Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra adatsor jelzi a település munkanélküliségi adatait hosszú távra. Mind a 2020. évi havi adatsorokat tartalmazó fenti táblázat, mind a tartós munkanélküliek arányát az elmúlt évek időszakára vetítve bemutató ábra alapján is rögzíthető, hogy a munkanélküliség magas arányú a településen, és a város egyik akut problémájának tekintendő mind a helyi munkaerőpiac szerény ereje, mind a munkavállalók képzettségi, motiváltsági színvonalának alacsony volta.

7. táblázat: Munkanélküliségi adatok az elmúlt időszakban

	Nyilvánt artott össz. Fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. Fő	Segély tip.ell. Fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. Fő	Relatív mutató %	Arányszám
2020. január 20-ai állapot	167	46	19	26	15	3973	4,20	1,09
2020. február 20-ai állapot	207	48	29	26	19	3973	5,21	1,27
2020. március 20-ai állapot	212	53	35	26	21	3973	5,34	1,23
2020. április 20-ai állapot	226	57	47	27	20	3973	5,69	1,11
2020. május 20-ai állapot	320	58	119	28	21	3973	8,05	1,43
2020. június 20-ai állapot	320	58	119	28	21	3973	8,05	1,43

(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, saját szerkesztés)

A szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem kiemelt feladata az Európai Uniónak, ezért a célkitűzések egyik konkrét vállalása, hogy az unión belül legalább 20 millió fővel csökkenjen a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma. Életkor szerint vizsgálva valamennyi szegénységi dimenzió tekintetében a legveszélyeztetettebb csoportba a 18 év alatti gyermekek tartoznak. Körükben 2013-ban az országos átlagnál 10 százalékponttal magasabb volt azok aránya, akik ki vannak téve a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának. Ennek egyik oka, hogy a szegényebb háztartásokban több a gyermek, a másik, hogy a kisgyermekes háztartások többségében az anya nem dolgozik, így ezek a családok kevesebb jövedelemmel rendelkeznek. A szegénység jelenléte erősebb azokon a településeken, ahol magas a rászoruló gyermekek száma. 610 olyan település van az országban, ahol a rászoruló (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő) gyerekek aránya 75% felett van. Ezeken a településeken további nehézséget okoz azon szakemberek hiánya, akik megfelelő módszertannal felruházva segítséget nyújtanak a fokozottan veszélyeztetett családok számára. A programok tervezése során áttekintésre került az adott térség/járás valós szakember szükséglete. Ez nem csupán a gyermekjólét területét érintette, hanem a humán szolgáltatások mindegyikét, például: gyermekorvos, védőnő, pedagógiai szakszolgálati szakemberek, stb.
Martfű Város Önkormányzata a közmunkaprogram fenntartásával, mint aktív munkaerő-piaci eszköz alkalmazásával törekszik elősegíteni a foglalkoztatás növelését –hozzájárulva ez által a lakosság életszínvonalának növeléséhez, valamint a település népességmegtartó – erejének fokozásához. A közmunkaprogram bővebb bemutatására jelen dokumentum 1.10. fejezetében kerül sor.
Az esélyegyenlőséget megerősítő pozitív intézkedések feltétlenül fontosak a hátrányos helyzetűek munkába helyezése érdekében.

A települési lakosság egy részének viszonylag alacsony jövedelmi viszonyának alapvető oka az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak magas aránya. Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportnak számít az ipari és építőipari (FEOR 7), a gépkezelő, összeszerelő, járművezető (FEOR 8) valamint a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (FEOR 9) foglalkoztatási főcsoportokba tartozók. Magas az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak száma Martfűn.
A településen adott munkalehetőségek korlátozottsága valamint a lakosság egy részének rossz képzettségi mutatói generálják alapvetően a mutató rossz értékeit. A jövedelmi viszonyokat pozitív irányba a közfoglalkoztatási program sem képes elmozdítani, melynek bővebb bemutatására az 1.10. fejezetben kerül sor.

5. ábra: Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%)

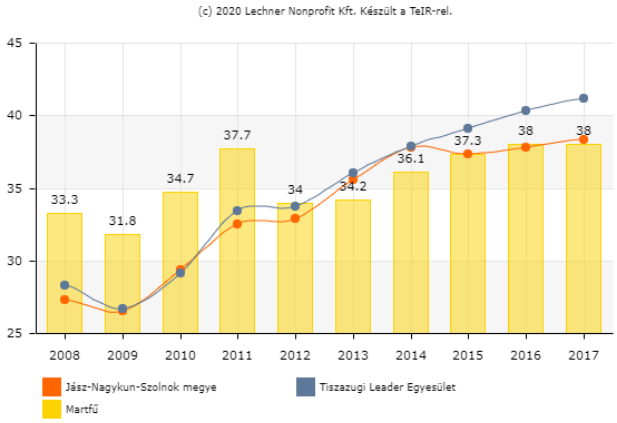

(Forrás: KSH / TEIR)

A gyermeket gondozó családok esetében szociális alapon állapítják meg a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, alapvetően amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (a továbbiakban: az öregségi nyugdíj legkisebb összege) a 140%-át. A gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve az egy főre jutó vagyoni érték nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Martfű Városában a gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma szerencsére csökkenő tendenciát mutat.

6. ábra: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma (fő)

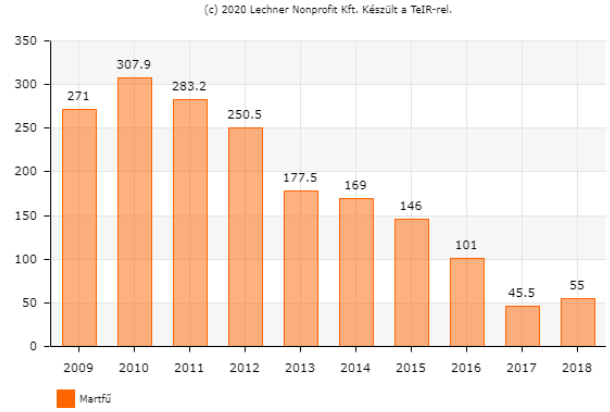

(Forrás: KSH / TEIR)

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

Az adófizetők arányát tekintve Martfű meghaladja mind a megyei mind a kistérségi átlagot. Martfű a megye településeit tekintve az adófizetési arány meghaladja a megyei átlagot, így elmondható, hogy a lakosság jövedelmi helyzete megyei tekintetben a felső jövedelmi sávban tartozik.
Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem mutató értéke minimálisan magasabb, mint Magyarország településeinek átlagértéke, a területi statisztikai adatok tárában a 2017. év adatsorai hasonlíthatók össze az „Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem” mutató tekintetében. Szintén a 2017. évre vonatkozóan Szolnok MJV átlagos értéke nevezett mutató esetében 1.192.445,4 Ft, míg az országos 1.043.113,3 Ft volt. A megyei és a Tiszazugi Leader Egyesület településeinek átlag értékénél jelentősen magasabb.

7. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

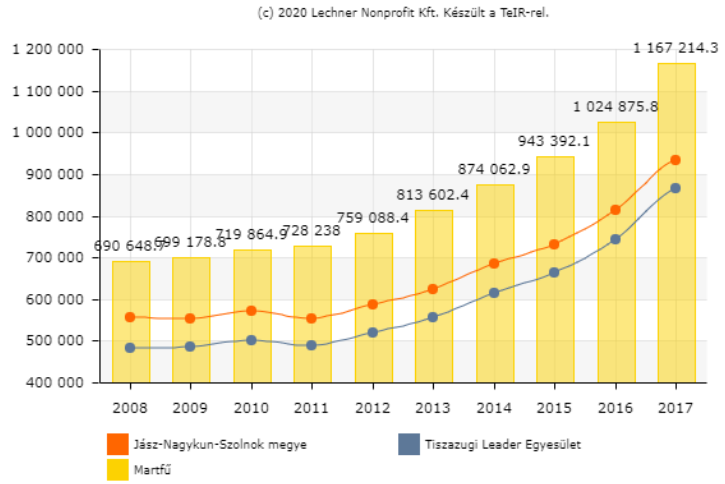

(Forrás: KSH / TEIR)

A fenti mutató pozitív értéke ellenére jelentős arányban élnek a településen szerényebb jövedelmi viszonyokkal rendelkezők. A nehéz anyagi körülmények között élők sokszor kerülnek olyan helyzetbe, hogy nem tudják fizetni közüzemi számláikat, bérleti díjaikat.
Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek s szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.
A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek között a rendszerválást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad.
Martfű városban nem készült felmérés a mélyszegénységben élők számáról, de a szociális ellátásokban részesülők számából, az önkormányzati bérlakásokban élők közül a jelentős mértékű lakbértartozást felhalmozók számából következtethetünk.
Martfű Város Önkormányzata „a települési támogatásról” szóló 3/2015.(II.27.) önkormányzati rendeletével alkotta meg a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében kiemelten az időskorú lakosságra, a gyermeket nevelő családokra, ezen belül is a nagycsaládokra, figyelemmel az Önkormányzat teherbíró képességére – az egyes támogatások formáinak, az ellátásokra való

jogosultság feltételeinek, valamint érvényesítésének helyi szabályozását. Ezen belül a települési támogatás körében lakhatási támogatást, gyógyszertámogatást és szociális ösztöndíjat, míg rendkívüli települési támogatás körében temetési támogatást, krízistámogatást és eseti támogatást biztosít az arra rászorulóknak. A 2019. évben az alábbiak szerint történt a rendkívüli települési támogatások megoszlása Martfűn.

8. ábra: 2019. évben a rendkívüli települési támogatások megoszlása

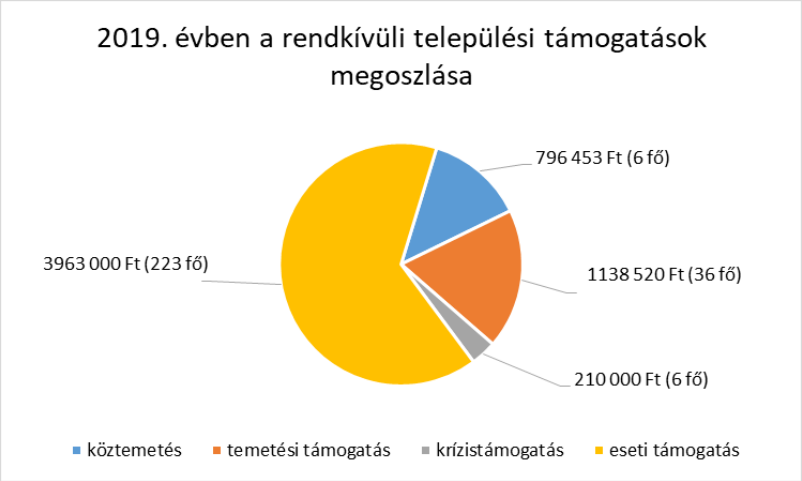

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A fenti diagram is jól mutatja, hogy az eseti támogatások száma jelentős. Szomorú tény, hogy a vizsgált időszakban krízistámogatásra is több család volt rászoruló. A temetési támogatás is növekvő létszámot mutat. Utóbbi támogatásnál megfigyelhető, hogy legtöbb esetben méltányossági alapon részesültek támogatásban. Az eseti segélyek esetében tapasztalható változás, hogy míg az elmúlt évtizedekben szinte ugyanazok a személyek fordultak segítségért, 2019-ben több olyan család került a rendszerbe, akikre ez korábban nem volt jellemző. A köztemetés korábban csökkenő tendenciát mutatott, 2019-ben ismét növekedésnek indult a kérelmező száma.

9. ábra: A 2019. évben a rendszeres ellátások megoszlása

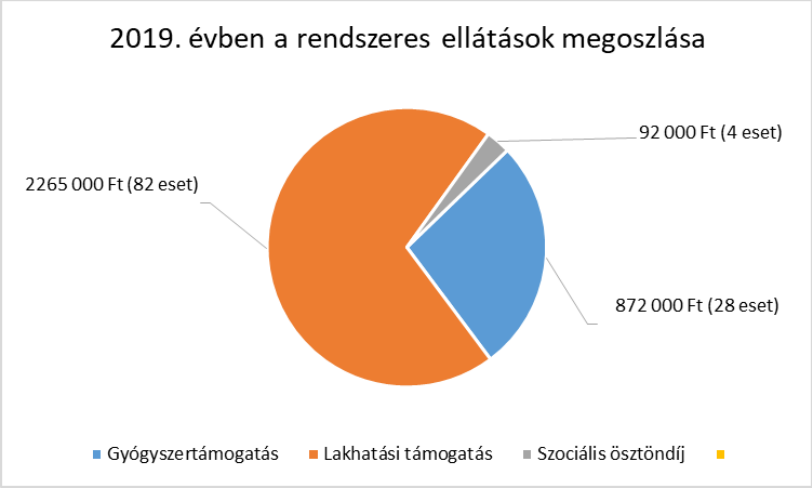

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 103 gyermek részesül. Ez nem jelent havi kifizetést, azonban a családok részére – összesen 30 családot érint – számos kedvezményt biztosít. Pl. ingyenes tankönyv, ingyenes étkezés középiskolás korig, középiskolában 50 %-os étkezési és kollégiumi díjkedvezmény. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzethez kapcsolódó kedvezmények, lehetőségek: Óvodai fejlesztő program, Képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, Arany

János Tehetséggondozó Program, Arany János Kollégiumi Program és Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program, Útravaló-MACIKA Ösztöndíj program, Az alapfokú művészetoktatásban való részvétel támogatása, A lemorzsolódás megelőzését szolgáló rendelkezések, Óvodáztatási támogatás, Gyermekjóléti alapellátáshoz fordulás lehetősége.

1.7.1.6. Életminőség

1.7.1.6.1. Nagy értékű fogyasztási cikkek

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek száma és értéke.

10. ábra: Száz lakosra jutó személygépkocsik száma (db)

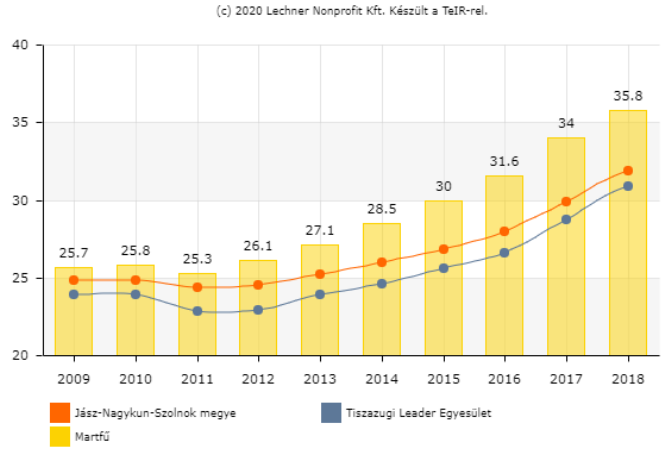

(Forrás: KSH / TEIR)

Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az 1000 főre jutó személygépkocsik számának változása. A személygépkocsik száma az elmúlt időszakban emelkedett, több, mint a megyei átlag. Szolnok Megyei Jogú Városra vonatkozó adat azonos időszakban 34,8 db, míg a magyarországi átlagos érték 37,3 db. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei járásközpontok tekintetében a nevezett mutató értéke szintén 2018. évre vonatkozóan 31,9 db.

1.7.1.6.2. Közbiztonság

Egy település közbiztonsága jelentős kihatással bír számos területre, így befolyásolja a gazdasági életet – a beruházási szándékon keresztül –, továbbá a lakossági migrációt (letelepedés vagy elvándorlás) is. A település lakóinak hangulatára, életvitelére és szabadidő eltöltési szokásaira is rányomja bélyegét.
A Martfűi Rendőrőrs a Szolnoki Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály alosztály jogállású rendőrőrseként végzi meghatározott feladatait az illetékességi területén. A rendőrőrs illetékességi területéhez tartozik a 1887 fő lakost számláló Rákócziújfalu község is. Az itt élő lakosság egy része helyben, valamint ingázva Szolnokon vagy az országban nagyobb cégeknél illetve külföldön dolgozik. A területen élő, egyedülálló időskorúak és nyugdíjasok száma magas. Martfű városában 2019-ben összesen 38 bűncselekményt regisztráltak, ez a szám 2018-ban 41 volt, ami alapján 7,3%-os csökkenés állapítható meg. A 100.000 lakosra számított regisztrált bűncselekmények száma alapján mért bűncselekményi fertőzöttség jóval az átlag alatti. A közterületen elkövetett bűncselekmények száma is csökkenést mutat, míg 2018. évben 21 eset, addig 2019. évben 18 eset került regisztrálásra. Emberölés, kiskorú veszélyeztetése, önbíráskodás, kifosztás, orgazdaság, jármű önkényes elvétele, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény (terjesztői magatartások, illetve kábítószer-kereskedelem) sem történt a

településen 2019. évben. A lakosság szubjektív közbiztonságérzetét negatív irányba befolyásolni képes erőszakos bűncselekmények közül sem rablás, sem zsarolás nem került regisztrálásra.
Martfű város területén 2019. évben 13 személyi sérüléses közúti közlekedési baleset következett be. Valamennyi balesetet tekintve a főbb érintett útvonalak a 442. számú főközlekedési út, a 4633. számú út, a Szolnoki út és a Földvári út. A közlekedési balesetek elsősorban az elsőbbség meg nem adása, a kanyarodási szabályok figyelmen kívül hagyása, a sebesség helytelen megválasztása, a figyelmetlen, gondatlan vezetés, az előzési szabályok megsértése valamint az úttesten történő szabálytalan áthaladás okozta. Ittasan okozott közúti közlekedési baleset nem történt 2019-ben.

11. ábra: A regisztrált bűncselekmények száma, ezer lakosra (db)

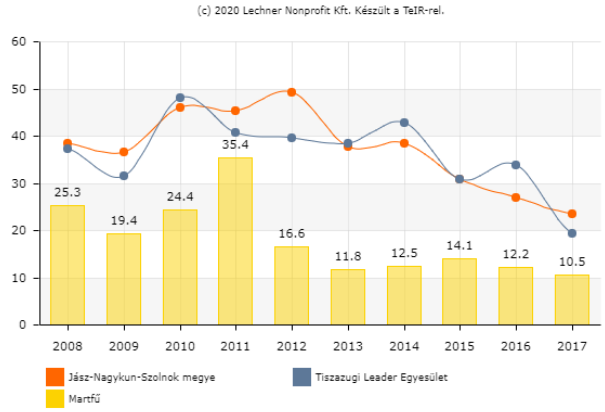

(Forrás: KSH / TEIR)

A rendőrség szoros együttműködéssel van a Martfűi Polgárőr Egyesülettel. A 2019. évben a polgárőrség feladatait 22 fővel látta el. A polgárőr mozgalmat az önkéntesség, az ellenszolgáltatás nélkül végzett közösségi tevékenység, a bizalomra épülő felelősségvállalás jellemzi. Szolgálattevés során a közterületek biztonságára, rendjére, az önkormányzat és intézményeinek biztonságára, biztonságos üzemeltetésére és rendezvények biztosítására különös figyelmet szentelnek.
A 2019. évben is a Szolnoki Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság látta el a tűzoltási és műszaki mentési feladatokat. Martfű városában nem működik önkéntes tűzoltóság. Martfű területén 2019. évben tűzeset nem volt, 3 darab műszaki mentésre került sor.

1.7.1.7. Lakásállomány

A KSH adatbázisa alapján Martfű Városának lakásállománya 2020. évben 2.934 darab lakásból áll, a megyei lakásállomány 1,7%-a. A lakásállomány nagy része (38%) a II. világháborút követő két évtizedben épült, időarányosan azonban a 70-es években volt a legmagasabb a lakásépítési kedv, 770 lakás épült 10 év alatt. A 80-as években 4%-al csökken a lakásépítés intenzitása, de még így is 20% fölötti az érték. Mindez a 90-es évekre alapvetően megváltozik, a lakásállomány részaránya 8%-ra redukálódott. Összességében az adatsor világosan igazolja, hogy a 70-es évek óta mennyire romlik a lakásépítések volumene, amely igazodik az országos tendenciához is.
A 2019. évben a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma 2932 darab, a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma 1737 darab volt. A közműolló (a közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában) a csatornahálózati bekötések alacsony aránya miatt 60%-os.
Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m2-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m2-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A

komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. Martfű Városában a 2011. népszámlálás adatai szerint a félkomfortos lakások aránya 4,1% volt.
A 2018. évben elkészült Településképi Arculati Kézikönyv a várost az alábbi településrészekre osztotta:

- Városközpont településrész
- Kertváros településrész
- Új építésű kertvárosi településrész
- Óváros településrész
- Zsófia településrész
- Iparterület
- Jelentős zöldfelületi intézmények
- Különleges területek

Ezek részletesebb bemutatására jelen Megalapozó Vizsgálat 1.14. fejezetében kerül sor.

8. táblázat: Lakásállomány főbb adatai (2020.)

	Lakásállomány (db)	Az egyszobás lakások aránya	A kétszobás lakások aránya (a másfél szobásokkal együtt)	A háromszobás lakások aránya (a két és félszobásokkal együtt)	A négy és több szobás lakások aránya (a három és félszobásokkal együtt)
JNSZ megye	172.287	9,0%	45,4%	32,2%	13,4%
Szolnoki járás	54.686	9,8%	46,6%	28,7%	14,9%
Martfű	2.934	12,6%	48,3%	25,7%	13,4%

(Forrás: KSH területi adatbázis, saját szerkesztés)

A település egyedi lakástelepítéséről jelen Megalapozó vizsgálat 1.14. fejezetében kerül sor.
Martfű ipari fejlődése az egykori Cikta-cipőgyár építésével kezdődött, mely a meglévő két út és a vasútállomás, valamint a Tisza folyó által közrezárt terület vasútállomáshoz közeli részére épült. A mára már több vállalkozásnak helyet adó egykori Tisza-cipőgyár egységes ipari területet képez belső utakkal, iparvágánnyal és közműhálózattal. A gyárterület egésze zárt kerítéssel körbevéve alkot egységes területet. A gyártelep, mint első önálló elnyújtott téglalap alakú beépített terület, körülhatárolva, szabályos utcahálózattal megtervezve létesült. A gyártelepen belül az épületek elhelyezése és beépítése szabadon állóan, a technológia és a belső logisztika szerint történt. Településkép szempontból meghatározó a Cipőgyár tömbje, ezen belül is térfalként a kerítés a városkapu szerepét tölti be.
A gyárhoz kapcsolódóan alakult ki a Bata-lakótelep, mely a gyár "főútjának" folytatásaként a Gesztenye sor két oldalán és az arra merőleges utakon létesült. A lakóterületet a gyárterülettel együtt részletes rendezési tervek alapján építették 1940-től - mely rendezési terv elképzelései nem teljes mértékben valósultak meg. A tervek alapján elhelyezett szabadonálló villaszerű 4-6-8- lakásos épületek mellett többlakásos tömbházszerű épületek is épültek. A terület - mint a hazai telepszerű beépítés egyik eredeti formában fennmaradt emléke - területi védelemben részesül, valamint a közelmúltban önkormányzati rendelettel a háztípusok is védelem alá kerültek. A jellemző beépítési forma a szabadonálló, alápincézett földszint+ emeletes magastetős épület volt. A lakóterületre jellemző a zöldfelületek jelentős nagysága és a jól kiépült intézményhálózat. A lakótelep területén található a művelődési ház, az egészségügyi centrum, de itt van a szakközépiskola, és az óvoda is. A városrész hangulatát és a településképet meghatározza a Tisza - part és a központi játszótér környezete, valamint a néhány éve létesült Termál szálloda és gyógyfürdő a mellette lévő kempinggel, valamint a városi sportteleppel. A lakótelep területén a termálszálloda szomszédságában sorházas új beépítésű lakóterület alakult ki, jellemzően kis telekmérettel földszint+tetőtérbeépítéses modern épületekkel, mely tömb egyik része ikerházas kialakítású. Ugyancsak ezen terület részei az 1970-es évek körül épült középblokkos lakóépülete földszint + 4 emeletes, lapostetős kialakítással szabadonállóan, úszótelken

történt épületelhelyezéssel. A városközpont része a Martfű - Tiszaföldvár út (Szolnoki út) másik oldalán lévő terület, ahol összekapcsolva a településrészeket az új településközpont alakult ki. A városháza és az előtte lévő tér, valamint a református és római katolikus templom belső úttal kapcsolódik a főúthoz. Az új városközpont intézményi, vallási épületei modern stílusúak jelentős mértékű dísztérnek és szoborparknak kialakított zöldfelülettel.
Az új városközponttól nyugatra lévő tömbházas lakótelepet több típusú, jellemzően 3-4 szintes épület alkotja, kiegészítve közintézményekkel (iskola, posta, szolgáltatóház, áruház), valamint jelentős nagyságú garázssorokkal és a temetővel. Az új városközponttól délre tartalék lakóterületek találhatók, tervezett úthálózattal. A város központi részéhez tartozik a buszpályaudvar és környezete, valamint a nagyobb áruházak (Spar, Lidl) jelentős nagyságú területe. A központi részt jellemzi a lakó, intézményi és ipari területek egymásmellettisége, a jelentős mértékű nagy zöldterület, a szabályos útvonalvezetések.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, életviszonyok

Martfűn is a környező településekhez hasonlóan a rendszerváltás után társadalmi rétegződés alakult ki, bár a nagy hagyományokkal rendelkező ipartelepeken dolgozók nagy száma miatt ez nem túl kihívó.
A település lakóterületei között elsősorban az 1990 után épült lakóterületeknél figyelhető meg nívós, magas komfortfokozatú, luxus lakás kategóriájú ingatlanokat. Ezek az ingatlanok a gyógyfürdő körüli területeken, az óváros déli részén és a gyógyfürdőtől nyugatra eső területeke találhatók nem túl nagy számban.
A településrészek jellemző lakóterületei, lakótelepei nagy társadalmi rétegződést nem mutatnak.
A rétegződésen belül kiélezett konfliktusok nincsenek, de az érdekviszonyok a társadalmi osztályon belül mozognak.
A település szegregációval, leszakadással veszélyeztetett területei a Megalapozó vizsgálat 3. fejezetében kerülnek bemutatásra.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

A település identitása a helyi lakosság kötődését, viszonyát jelenti a lakóhelyhez, lakókörnyezethez, ami nagymértékben meghatározhatja az egyes településfejlesztési beavatkozások sikerét. Egyaránt jelentkezhet egyéni és közösségi szinten, ám e két megközelítés átfed, sőt egymásra visszahat. Településfejlesztési szempontból a csoportszintű kötődés a fontosabb, a hellyel kapcsolatos szimbolikus jelentést a csoporttagok megosztják egymással. A helykötődés olyan helyek irányában alakul ki közösségi szinten, amelyekben a közösség saját kultúráját megőrizheti és gyakorolhatja. Az identitás kérdése azért is kiemelten fontos, mert ez közvetett módon hat a település népességmegtartó erejére.

1.7.3.1. Vallási felekezetek

A település identitását erősítő tényezők között igen fontos szerepet tölt be a vallás. A 2001-es népszámlálás alkalmával mértekhez képest – az országos trendekhez hasonlóan – Martfű Városban is jelentősen csökkent a magukat valamely vallási felekezethez tartozónak vallók száma. A lakosság vallási megoszlását tekintve a legfontosabb szerepet a református vallás tölti be.

9. táblázat: Vallási kötődés

Felekezet	Arány
római katolikus	19,1%
református	11,6%
evangélikus	0,7%
görög katolikus	0,2%
egyéb katolikus	0,0%
egyéb vallási közösséghez, felekezethez tartozik	0,8%
vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	38,3%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	29,2%

(Forrás: 2011. népszámlálás)

A város épített templomai, a Szent Tamás-templom és a Martfűi Református Templom is unikum a maga nemében. Martfű egyházközösségei, a hitélet gyakorlásán túl, jelentős szerepet vállalnak a város kulturális, művészeti életének színesítésében is. A magas színvonalú irodalmi és zenei rendezvényeik megye szerte híresek.

1.7.3.2. Testvérvárosok, nemzetközi kapcsolatok

Martfű Város Önkormányzata az elmúlt években sokrétű és szerteágazó nemzetközi kapcsolati rendszert alakított ki. A lengyelországi Tuchów városával, a romániai Misztótfaluval, az ukrán kisvárossal, Perecsénnyel, és a vajdasági településsel, Martonossal kötött együttműködési megállapodást. A kialakított kapcsolatok kiemelkedő lehetőséget nyújtanak arra, hogy megismerjük testvértelepüléseink kultúráját, történelmét, hagyományait, a közigazgatási munkájukat, városfejlesztési programjaikat, gazdaságfejlesztési lehetőségeiket és módszereiket továbbá oktatási, sport és civilközösségi munkájukat, a szociális feladatok korszerű ellátását.
Jelentős nemzetközi kapcsolatok:

- Tuchów Város Önkormányzata /Lengyelország/
- Misztótfalu Önkormányzata /Románia/
- Petrilla Református egyházközség /Románia/
- Perecsény Önkormányzata /Ukrajna/
- Martonos Önkormányzata /Szerbia/

- Drienica Önkormányzata /Szlovákia/
- Ruffey Lés Beaune Önkormányzata /Franciaország/
- Burgundiai Faluszövetség, Francia Faluszövetség Cluny Irodája /Franciaország/
- Ukmerge Városi Művelődési Központ /Litvánia/

1.7.3.3. Civil szervezetek

A civil szervezetek, mint az állampolgárok önkéntes szerveződései a társadalmi-kulturális élet fontos alkotó elemei, tevékenységük, szerepvállalásuk révén nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi problémák hatékony kezeléséhez, a közösségi szükségletek kielégítéséhez. Ezek a szervezetek a mindennapi élet szinte valamennyi területén jelen vannak, meghatározó szerepet játszanak egyén és az állam között, lehetőséget biztosítanak az embereknek az önszerveződésre, a közös érdekek, értékek mentén, meghatározott célok elérésére, hasonló problémák kezelésére, embertársaik megsegítésére, a cél érdekében létrehozzák saját szervezetüket.

12. ábra: Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db)

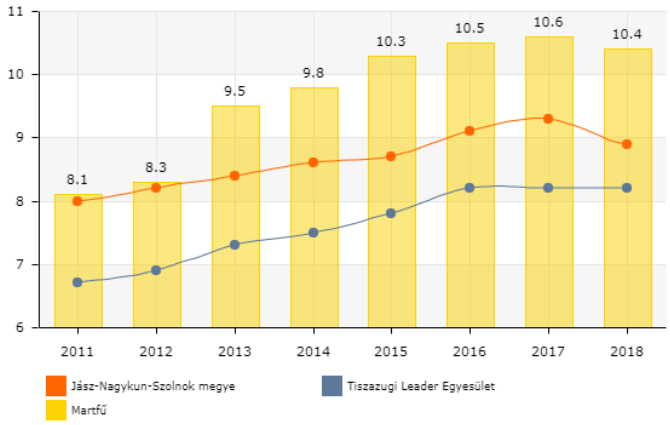

(Forrás: TEIR)

Nonprofit szervezeteknek minősül minden olyan nem profitszerzésre irányuló regisztrált szervezet (alapítvány, közalapítvány, egyesület, egyesülés, érdekképviselet köztestület, közhasznú társaság, valamint az egyesülési törvény hatálya alá tartozó társadalmi szervezet) a nonprofit szektor részének tekintendő, amelyet a hatályos jogi szabályozás rendelkezéseivel összhangban, önálló jogi személyként bejegyeztek. A sokszínű civil szerveződések élénkítik a település életét, munkájuk nyomán értékközvetítő mikroközösségek formálódnak.
Jelentősebb, önkormányzat által támogatott civil szerveződések Martfű Városában:

- Martfűi Mozgássérültek Egyesülete *(5435 Martfű, Mártírok út 1.)*
- Martfűi Kossuth Úti Nyugdíjas Klub *(5435 Martfű, Kossuth út 19.)*
- Jóreménység Klub Egyesület *(5435 Martfű, Mártírok út 1.)*
- Martfű Városi Szabadidős Kör *(5435 Martfű, Mártírok út 1.)*
- Martfű Városi Nyugdíjas Egyesület *(5435 Martfű, Mártírok út 1.)*
- Martfűi Városszépítő Egyesület *(5435 Martfű, Munkácsy M. út 9.)*
- Martfűi Gasztronómiai Egyesület *(5435 Martfű, Kassák L. út 20.)*

A város közösségi és kulturális életének fő motorja ugyan maga az Önkormányzat, amely megmutatkozik mind az infrastruktúra biztosításában, az intézményhálózat fenntartásában, valamint a programszervezésben, de a civil szektor is közreműködik a helyi közösségi élet szervezésében.
Valamennyi városrészben található civil szervezet, de jelentős hányaduk bejegyzett székhelye a városközpontban található. Az önszerveződő közösségek, a civil szféra szervezetei szerepet vállalnak helyi társadalmi problémák megoldásában, leginkább a problémák jelzésében, a megoldások kezdeményezésében. Rugalmasan reagálnak az újonnan felmerülő társadalmi igényekre, alkalmasak

speciális igények kielégítésére. A város civil szektora heterogén és polarizált, különösen a szervezetek infrastrukturális feltételeiben és anyagi kapacitásainak tekintetében. Az erős civil szervezeti jelenlét mellett megfigyelhető a civil szervezetek számának folyamatos csökkenése. A civil szervezetek között kevés a kifejezetten ifjúságot célzó civil szervezet.

Martfű Város Önkormányzata és a városban működő civil szervezetek közötti kapcsolati háló alapvető szerepet játszik a helyi szintű társadalmi programok kidolgozásában, végrehajtásában és ellenőrzésében, melyek csökkentik a csoportok, szektorok és vállalkozási formák közötti különbségeket és ellensúlyozzák a társadalmi-gazdasági kirekesztés különböző formáit.

Martfű Város Esélyegyenlőségi Programja, mely 2018. évben került aktualizálásra és Martfű Város Önkormányzata Képviselő testülete azt a 168/2018. (XI.29.) számú határozatával fogadta el, szintén rögzíti a civil szervezetek támogatásának fontosságát.

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1. Humán közszolgáltatások

1.8.1.1. Oktatás-nevelés

Az oktatási intézmény hálózat kiépítettsége az egyéni, családi és lakóhelyi szellemi tőkét jeleníti meg. Ennek megléte vagy hiányossága – mely elmondható a kultúrára és a közművelődésre is – az életminőségünkre nagy hatással van. Esélyegyenlőség érdekében továbbra is minden gyermek számára biztosítani kell az oktatás, a közművelődés által biztosított lehetőségek széleskörű kihasználását. Az elmúlt években számtalan fejlesztés valósult meg az óvodai és iskolai oktatás feltételrendszerének javítása érdekében, melyek terén jelentős segítséget nyújtottak a pályázatokon elnyert források.

Óvodai nevelés

A martfűi óvoda és bölcsőde "gyermekkora" a nagy létszámú női munkaerőt foglalkoztató Cikta Rt. első kezdeményezéseként, 1948-ban egy családi házban rendezett be egy, ahogy akkor nevezték, napközi otthont, 20-25 gyermek részére. Mivel egyre több kisgyermekes családanya vállalt munkát az üzemben, ezért egy 76 férőhelyes napközi otthon megépítésére hoztak határozatot, majd az újabb igényekhez igazodva, 90 fő befogadására alkalma napközi épült.
A Kossuth úti óvoda ligetes, kertvárosi környezetben, a település első községi óvodájaként 1955-ben kezdte meg működését, az óvárosban egy kétszobás szolgálati házban. A jelenleg is használatos épület 1961-ben nyitotta meg kapuit két csoport számára, majd 10 év múlva bővült még egy csoporttal. Az 1980-as években az óvárosi településrész rohamosan fejlődött, sok új családi ház épült. A gyermeklétszám megnőtt, szükség volt további bővítésre. A Kossuth úti óvoda melletti épületet is óvoda céljára használták, így az átalakítások után a kilencvenes évek első felében négy csoport működött. Majd 1996 szeptemberétől újra három csoportban nevelik a gyermekeket. A felszabadult csoportszobát tornahelyiséggé alakították.
A Május 1 úti óvoda az akkori városközpontban, 1956-ban létesült. Az épületben száz kisgyermeket gondoztak. Ezt megelőzően a Béke úti óvodában járhattak az üzemis gyerekek. A Tisza Cipőgyár 1990 januárjában ezt az óvodáját is átadta az önkormányzatnak. A Tisza folyó közelsége, a parkok békés, természetes közeget nyújtanak az óvodának, ami azért fontos, mert a gyermekek többsége lakótelepről érkezik.
Elsődlegesen ugyancsak a gyárban dolgozó szülők gyermekei járhattak a Május 1 úti óvoda közelében létesült úgynevezett "Macis óvodába". A ma garzonként használt épületben nehéz anyagi helyzetű fiatal, kisgyermekes családok élnek.
A Munkácsy úti óvoda a város jól megközelíthető részén a hetvenes évek elején épült. Lakótelepi és kertes házak veszik körül. Kezdetben három csoporttal, majd pár éven belül négy csoporttal működött száz férőhellyel. A csökkenő gyermeklétszám következtében 2004-től ez az óvoda is három csoporttal működik. A felszabadult helyiséget tornaszobaként használják.
Rövid ideig működött a 2. számú Munkácsy úti óvoda, melynek modern épülete korszerű gyermeknevelésre adott lehetőséget. Elkészülése után pár évvel viszont egyre inkább éreztette hatását a csökkenő gyermeklétszám. Ez az óvoda a kihasználatlansága miatt megszűnt, jelenleg rehabilitációs foglalkoztató működik benne.
Az óvodák egy ideig az általános iskola igazgatása alatt álltak, majd 1999. szeptember 1-je óta a bölcsődével együtt önálló összevont intézményként működtek tovább Városi Óvoda és Bölcsőde néven. Az intézmény ma Játékvár Óvoda és Bölcsőde néven biztosítja a martfűi gyermeke gondozását és nevelését 6 hónapos kortól 7 éves korig.
A Játékvár Óvoda és Bölcsőde többcélú intézmény (közoktatási, szociális), három óvodából és egy bölcsődéből tevődik össze. Önállóan működő költségvetési szerv. A Martfű Város Önkormányzata által fenntartott Játékvár Óvoda és Bölcsőde (5435 Martfű, Munkácsy út 79.; OM azonosító: 035740)

intézménybe a 2019. évben összesen 161 gyermek (ebből 82 fő leány) járt. „A Játékvár Óvoda és Bölcsőde tevékenységéről” Martfű Város Önkormányzata Képviselő-testületének 129/2019.(IX.26.) határozata fogadta el és szabályozza az intézmény működését

10. táblázat: Játékvár Óvoda és Bölcsőde főbb adatai

Ssz.	Megnevezés	Cím	Feladat	Férőhely	Csoportok
01	Játékvár Óvoda és Bölcsőde (székhely)	5435 Martfű, Munkácsy út 79.	óvodai nevelés	115 férőhely	5 csoport
02	Játékvár Óvoda és Bölcsőde Bölcsődei Intézményegysége	5435 Martfű, Május 1. út 19.	bölcsődei ellátás	40 férőhely	3 csoport
03	Játékvár Óvoda és Bölcsőde Kossuth úti Tagóvodája	5435 Martfű, Kossuth út 22-24.	óvodai nevelés	75 férőhely	3 csoport

(Forrás: intézményi/önkormányzati adatszolgáltatás)

Az intézmény két óvodája osztott és részben osztott életkorú csoportban fogadja a 3 éves kortól a gyermekeket iskolába lépésig. Jogosultság szerint a 2,5 évét betöltött gyermekeknek lehetőséget ad az óvodába járáshoz. Az óvodák eredetileg is óvoda céljára készültek, ezért nyugodt, csendes, kisebb forgalmú, jól megközelíthető utak mellé épültek. A játszóudvarok ligetesek. Mindkettő óvodában a „Játékvár – Vár a játék” nevelési gyakorlat szerint nevelődnek az odajáró gyermekek. A „Játékvár – Vár a játék” nevelési gyakorlatot a kompetencia alapú óvodai programcsomaggal kiegészítve, a környezeti nevelés köré került építésre, mely magában foglalja a környezetvédelemre nevelést is. A környezet megismerése, szeretete, védése, óvása a jövő emberének magatartásformájává, életszemléletévé kell, hogy váljon. A környezetvédelmi napok megrendezése a nevelési program szerves része (Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak-fák napja).
A „Bölcsőde bővítése, óvodai férőhelyek felújítása Martfűn” című, TOP-1.4.1-15-JN1-2016-00001 azonosító számú projekt keretében a Május 1. úti óvoda átépítésre kerül a tervezett bölcsődei funkciónak megfelelően, három gyerekszobával 40 férőhelyes, korszerű, nagy kerttel rendelkező bölcsőde létesül, összesen nettó 457,2 m2 alapterületen. A projekt eredményeként 6 új bölcsődei férőhely jön létre, ezáltal összesen 40 bölcsődei férőhely lesz Martfűn, megszűnik a 34 férőhelyes, tovább nem bővíthető Bata u. 4/a. alatti bölcsőde. Az épületenergetikailag részben már korszerűsített Munkácsy úti óvoda 2 csoportszobával, azaz 40 férőhellyel bővül. A meglévő lapos tetős felületek a jelenlegi követelményeknek megfelelő hőszigetelést kapnak. A városközponti városrészben fennmarad a meglévő 115 óvodai férőhely, de a gyerekek minden tekintetben korszerű körülmények közé kerülnek. A jelenlegi állapothoz képest a földgáz felhasználás több mint 60%-kal csökken, a villamos energia felhasználás kereken 60%-kal csökken és a CO2 kibocsátás csökkentéséhez is hozzájárul. A megtakarítás jelentőségét kiemeli, hogy a Munkácsy úti óvoda mostani épülete összességében megfelel az energetikai követelményeknek, vagy megközelíti azokat. A villamos energia megtakarítás alapvetően a napelemes villamos energia termeléssel valósul meg, így a megújuló energiahordozó hasznosítás mértéke is növekszik.

Általános iskolai oktatás

A Martfűi József Attila Általános Iskola (5435 Martfű, Május 1. út 2.; OM azonosító: 201511) a Szolnoki Tankerületi Központ fenntartásában működő általános iskolai nevelés-oktatást végző intézmény. A 2019-es statisztikai adatok alapján 404 tanuló (ebből 195 leány) járt az iskolába. Az intézményben 42 fő (ebből nő 37 fő) teljes munkaidős tanító dolgozik.
Az iskola 2020.augusztus 31-én elfogadott Pedagógiai Programja rendelkezései szerint az intézményben folyó nevelési-oktatási munka fő pedagógia alapelve, hogy:

- az iskola nevelő-oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az

európai nemzetek közösségek) együttműködésének kibontakoztatása, a nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat. Alapvető értéknek tekintik a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezet megismerésének és megóvásának igényét.

- Alapvető jelentőséget tulajdonítanak a kulcskompetenciák kialakításának, minden segítséget megadnak ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák az élethosszig tartó tanulás alapjait, valamint a folyamatot megkönnyítő képességeket, készségeket, és kompetenciákat.

Szolnoki Szakképzési Centrum

Martfűn viszonylag régóta működik szakiskola. A CIKTA Rt. vezetősége 1944 nyarán egy tanulóotthonos szakiskolát (tanonciskolát) hozott létre, melyet a minisztérium engedélyezett. Ez az iskola még Tiszaföldvár-virághegyi anyaiskolához tartozott. 1944. szeptember 9-én elkezdte a munkát a CIKTA Rt. Cipőgyártó Szakiskola.
Jelenleg a Szolnoki Szakképzési Centrum (5000 Szolnok, Baross utca 37/A; OM azonosító: 203056) fenntartója az Innovációs és Technológiai Minisztérium, melynek tagintézménye működik Martfűn, a Szolnoki SZC Damjanich János Szakképző Iskolája és Kollégiuma (5435 Martfű, Gesztenye sor 15). Az intézmény többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény, mely szakgimnázium, szakközépiskola és kollégium funkcióval működik.
A középiskola U alakú épülete a Tisza-parttól nem messze, egy jól ápolt park közepén található. Az épület két egyszintes szárnya helyet ad az iskola kollégiumának, illetve a kabineteknek, valamint szaktantermeknek. A 2001 tavaszára befejeződött átalakítást követően ideköltözött az iskola tanműhelye, amelyben jelenleg a könnyűipari szakmák oktatása folyik. A tantermek száma: 24 ebből szaktanteremként működik: 5 informatika terem, 3 kereskedelmi kabinet, tanbolt és a taniroda. A kétszintes központi „C” épületben korszerűen felszerelt közismereti szaktantermek, büfé, testnevelés öltözők vannak a földszinten, az első és a második emeleten pedig tantermek és szertárak, a könyvtár, a tanári szoba, a társalgó, az igazgatói és titkársági irodák találhatók. A földszinten megoldott a kerekesszékes tanulók oktatása. A tornaterem mérete alkalmas a testnevelés órák lebonyolítására, a délutáni edzések és tömegsport foglalkozások lebonyolítására. Állapota miatt folyamatosan felújításra szorul, 2014-ben a nyílászáró cserék történtek.
A középiskolában tanulók egy része a megye különböző településeiről jött, a bejáró tanulók aránya: 80%, a kollégisták aránya: 5% , a helyi tanulók aránya 15% körüli. A tanulók szülei között nagyarányú a munkanélküliség, a leszázalékolás (rokkantnyugdíjas), alacsony iskolai végzettség, sok családra jellemző a hátrányos, halmozottan hátrányos szociális helyzet. Sok tanuló csonka családban él, igen magas a nagycsaládosok aránya.

11. táblázat: Damjanich János Szakképző Iskola szakképesítései

Típus	Szakképesítés
TECHNIKUMI OSZTÁLYOK	54 140 03 Pedagógiai munkatárs
	54 481 09 Informatikai rendszer- és alkalmazás-üzemeltető technikus
	54 344 05 Vállalkozási ügyviteli ügyintéző
SZAKKÉPZO ISKOLAI OSZTÁLYOK	34 542 07 Bortermékkészítő
	34 341 02 Kereskedelmi értékesítő
	34 761 01 Gyermek- és ifjúsági felügyelő

(Forrás: intézményi adatszolgáltatás)

Az intézmény nevelőtestülete által 2019. augusztus 30-án elfogadott Pedagógiai Programja az alábbi főbb elveket emeli ki:

- Az iskola nevelő-oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közösségei) együttműködésének kibontakoztatása, a nemzetek, nemzetiségi,

etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat.

- Alapvető jelentőséget tulajdonítanak a kulcskompetenciák kialakításának, minden segítséget megadnak ahhoz, hogy tanítványok elsajátítsák az élethosszig tartó tanulás alapjait, valamint a folyamatot megkönnyítő képességeket, készségeket, és kompetenciákat: a szövegértési-szövegalkotási, matematikai-logikai, idegen nyelvi valamint az infokommunikációs technológiákat.
- A nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a tanuló egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kapcsolat van.
- Pedagógiájuk elfogadott alapelve a komplexitás elve, azaz annak állandó figyelembevétele, hogy a nevelés során biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek hatásával kell számolni.
- Az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát.
- Minden iskolai tevékenységet - az oktatás és nevelés terén egyaránt - a gyermekek okos szeretete hatja át.

1.8.1.2. Egészségügy és szociális közszolgáltatások

Martfűn a gyógyszertári ellátás megoldott a működő gyógyszertárak révén.
Az egészségügyi alapellátási feladatokat a városban a Dr. Zentay Márton Egészségügyi Központ látja el. A korábban bölcsődeként működő épültet alakította át és újította fel az önkormányzat 1997-ben, majd 2014-ben akadály mentesítették, felújították, bővítették.
A kétszintes intézményben 652m^2 - en 13 rendelőhelyiség segíti a házi- és szakorvosi szolgáltatásokat. A betegek és mozgáskorlátozottak részére külön mosdóhelyiség áll rendelkezésre. A központban 3 felnőtt háziorvosi, 1 gyermekorvosi és 2 fogorvosi körzet mellett, többek között vérvételi laboratórium, szemészeti, nőgyógyászati, sebészi, reumatológiai és bőrgyógyászati magán - szakrendelések működnek.

1. kép: Egészségügyi Központ épülete

(Forrás: saját fénykép)

A városnak önálló foglalkozás- egészségügyi szolgálata van, mely elsősorban az önkormányzatnál dolgozók ellátását végzi, de segíti a környező településen működő vállalkozásoknak, gazdasági szervezeteknek is. A gyermekorvosi rendelőintézet külön épületben működött a Tisza - parton nem messze az Egészségügyi Központtól. 2014-től a felújított és kibővített Egészségügyi Központban történik a gyermekek ellátása mellett a terhestanácsadás, csecsemő tanácsadás és védőnői fogadóóra.

Szakorvosi betegellátások magánrendelés formájában érhetők el a településen. Ingyenesen működő szakorvosi ellátás a MÁV kórházzal kötött megállapodás alapján reumatológiai szakrendelés, amelyet a lakosság nagy számban vesz igénybe.
Heti három alkalommal lehetőség van helyben vérvételre is. Az ügyeleti betegellátást az Emergency Service Kft végzi. Az egészségügyi ellátáshoz tartozik a Mentőszolgálat is, melynek körzetébe Tiszakürt, Tiszainoka, Nagyrév, Cibakháza, Tiszaföldvár, Martfű, Rákócziújfalu, Kengyel, Bagimajor települések tartoznak.

12. táblázat: Egészségügyi ellátás főbb adatai

Időszak	A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen	A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek (rendelőben ellátott esetek) száma
2013. év	38916	8807	8702
2014. év	38642	8934	8835
2015. év	37534	8891	8222
2016. év	37687	8927	8873
2017. év	38692	9363	9301
2018. év	38134	9738	9665
2019. év	38070	9294	9244

Időszak	A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások (rendelőn kívüli ellátás... (eset)	A háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek (rendelőben ellátott esetek) száma	A háziorvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatások (rendelőn kívüli ellátások) száma
2013. év	105	37871	1045
2014. év	99	37927	715
2015. év	669	36654	880
2016. év	54	37001	686
2017. év	62	38183	509
2018. év	73	37716	418
2019. év	50	37774	296

(Forrás: KSH területi adatbázis)

Szociális szolgáltatások közül a támogató szolgáltatás, a szenvedélybetegek közösségi ellátását, pszichiátriai betegek közösségi ellátását és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást az Önkormányzat a Szolnoki Kistérség Többcélú Társulásával kötött megállapodás alapján biztosítja.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Sztv.) 92. § (1) bekezdés b) pontja szerint, a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról az Önkormányzat önkormányzati társulás útján is gondoskodhat. A Szolnoki Kistérség Többcélú Társulása által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások az alábbiak:

a) szociális alapellátások
   aa) családsegítés
   ab) étkeztetés
   ac) házi segítségnyújtás
   ad) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
   ae) támogató szolgáltatás

af) nappali ellátás
ag) pszichiátriai betegek közösségi ellátása
ah) szenvedélybetegek közösségi ellátása
ai) alacsony küszöbű ellátás
b) gyermekjóléti alapellátások
ba) gyermekjóléti szolgáltatás
bb) gyermekek napközbeni ellátás

Martfű Város Önkormányzata Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ (5435 Martfű, Szent István tér 1.)
Az intézmény alapvetően három terület szolgáltatásait integrálja: a család-és gyermekjóléti szolgáltatásokat, közétkeztetési feladatokat, településüzemeltetési feladatokat és védőnői szolgáltatásokat. Jelen fejezetben a szociális tematikájú terület bemutatása történik, a további ellátott szolgáltatások bemutatására az 1.10. fejezetben kerül sor.
Az intézmény szolgáltatásait Martfű közigazgatási területén lakhellyel és tartózkodási hellyel rendelkező lakosok (egyén, család), valamint a településen tartózkodó hajléktalan személy veheti igénybe. Krízishelyzet esetén bárki felkeresheti segítségért az intézményt. A szolgáltatási elemek meghatározásánál figyelembe vették a településen megjelenő problématípusokat, valamint a szolgáltatások biztosításának feltételrendszerét, lehetőségeit. Jellemzően megjelenő probléma az anyagi, szociális körülmény alacsony szintje, gyermeknevelései, kapcsolattartási problémák és a párkapcsolati családi-kapcsolati gondok. A település teljes lakosságára kiterjed a szolgáltatás. Az egyik meghatározó célcsoport a gyermekkorúak. A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzésére, a kialakult veszélyeztetettség megelőzésére, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésére irányul. A másik célcsoport az ellátási területen élő szociális és/vagy mentális, egészségügyi problémával küzdő családok, egyének köre.
A család- és gyermekjóléti szolgálat optimális esetben elsősorban feltárja az igényeket, és megismerteti, közvetíti a szolgáltatásokat. A szolgáltatás nyújtása a következő problématípusokra épül: anyagi probléma (megélhetéssel, lakhatással, adósságteherrel összefüggően), gyermeknevelési nehézségek, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség, magatartás-, teljesítményzavar, családi konfliktus, egyén vagy a család életvitele, szülői elhanyagolás, bántalmazás, családon belüli erőszak, foglalkoztatással kapcsolatos, szenvedélybetegségek, fogyatékosság, egészségkárosodás. A szolgáltatási elemek alapvetően a tanácsadásra, az esetkezelésre, gondozásra és megkeresésre irányul.
A családsegítő feladatai

- Segíti a rászoruló családokat a gyermek veszélyeztetetté válásának megelőzésében
- A veszélyeztetett gyermekek és családok részére komplex támogatást nyújt annak érdekében, hogy a gyermek saját családi környezetében megtartható legyen, hátrányos helyzete csökkenjen.
- Rendszeres kapcsolatot tart a partnerintézményekkel, a jelzőrendszeri szakemberekkel a látókörében lévő családok, gyermekek valamint a prevenció érdekében. A jelzőrendszeri intézményeknek segítséget nyújt gyermekvédelmi tevékenységük ellátásában.
- A család, egyén számára életvezetési, mentálhigiénés, kapcsolaterősítő, ellátásokhoz való hozzájutást segítő tanácsadást biztosít
- A gyermeket, illetve szülőjét tájékoztatja mindazokról a jogokról, támogatásokról és ellátásokról, melyek összefüggésben állnak a gyermek testi-lelki egészségének biztosításával a családban történő nevelésének elősegítésével.
- Segítséget nyújt a gyermek vagy szülője (törvényes képviselője) különböző család- és gyermekvédelmi támogatás iránti kérelmének előterjesztéséhez, ellátások igényléséhez.
- Felhívja a család/ egyén figyelmét a különböző szolgáltatási lehetőségek igénybevételére, segít a szolgáltatás elérésében (nevelési tanácsadás, pszichológus, családtervezés, egészségügyi ellátás stb.).
- A válsághelyzetben lévő várandós anyát tájékoztatja az őt, illetve a magzatot megillető jogokról, támogatásokról, ellátásokról. Segíti a támogatás elintézését, rendezését.

- Születendő gyermeke felnevelését nem vállaló anyát tájékoztatja az örökbeadás lehetőségéről és a területileg illetékes hivatalhoz irányítja.
- Információt nyújt valamennyi szociális és gyermekvédelmi kérdésben, ami profiljába illeszkedik.
- Szükség esetén kompetenciáján belül közreműködik az áldozatvédelemben, az áldozattá vált egyének konkrét segítésében.
- Lehetősége szerint szabadidős tevékenységet szervez, csoporttevékenységet folytat
- Felkérésre közreműködik a gyermekek hátrányos/ halmozottan hátrányos helyzetének megállapításában, valamint a szünidei gyermekétkeztetésre jogosultak tájékoztatásában

1.8.1.3. Közösség, művelődés, kultúra

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bek. 7. pontjában meghatározottak szerint kötelező önkormányzati feladat a kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári szolgáltatás biztosítása, filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme és a helyi közművelődési tevékenység támogatása, mely feladatot településünkön az Önkormányzat a Martfűi Művelődési Központ és Könyvtár intézménye útján látja el.
A Martfű Városi Művelődési Központ és Könyvtár Martfű Város Önkormányzatának közművelődési feladatokat ellátó intézménye.
Az épületben 410 férőhelyes színház- és moziterem, 250 fős pódium- és táncterem, 50 fős konferencia terem, valamint több kisebb terem (kamaraterem, kiállítóterem, tükrös táncterem, 4 klubterem) található. A Városi Könyvtár alapítás óta fontos része az intézménynek, külön felnőtt- és gyermekrészleg található, olvasótermekkel, kutatóteremmel, valamint egy informatikai részleggel.
Négy kiállító térből áll a Martfűi Hely- és Ipartörténeti Gyűjtemény állandó kiállítása, plusz külön helyen van a Pécskői család alföldi Kerámia Gyűjteménye.
A központi épületen kívül az intézményhez tartozik a Kormányhivatal épületéből kialakított Martfűi Kézműves Ház, valamint egy (nyugdíjas) klubház a Kossuth úton.

2. kép: Művelődési Központ épületének homlokzata

(Forrás: saját fénykép)

Az intézmény fenntartását 1992. óta Martfű Város Önkormányzata látja el és biztosítja az anyagi forrást működéséhez.
1994-ben médiacsoportok alakultak (akkor városi televízió és városi újság), ma a Martfű Média szervezeti kereteiben komplex média- és városmarketing feladatokat látnak el.

A Martfűi Városi Művelődési Központ és Könyvtár önkormányzati intézmény közel 25 féle művelődő közösségnek biztosít minőségi helyet, segíti működésüket és fejlődésüket szakmai eszközeivel. További cél új közösségek létrejöttének támogatása, szakmai hozzáértéssel felmérve a lakosság igényeit.
A jövőben is folyamatosan figyelni és támogatni kell a közösségek munkáját, nem ”csak” befogadó helyszínt kell biztosítani, ezt a kapcsolatrendszert folyamatosan ápolni szükséges, hiszen a közösségek értéket teremtenek.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Martfű Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítását
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét
- a diszkriminációmentességet
- a szegregációmentességet
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a szükséges intézkedések biztosítását

Martfű Város Esélyegyenlőségi Programja 2018. évben került aktualizálásra és Martfű Város Önkormányzata Képviselő testülete azt a 168/2018. (XI.29.) számú határozatával fogadta el. A Helyi Esélyegyenlőségi Program az alábbi intézkedéseket rögzíti:

13. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései

Intézkedés címe	Feltárt esélyegyenlőségi probléma
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége	
Munkanélküliség visszaszorítása érdekében munkahelyek létrehozásának támogatása, törekvés az eddigi munkahelyek megtartására	Martfűn a tartós munkanélküliek aránya a regisztrált munkanélküliekhez képest 50%
A munkanélküliek munkaerő piaci integrációjának elősegítése	A közfoglalkoztatásban részt vevők száma felére csökkent az aktív lakossághoz viszonyítva
A mélyszegénységben élők lakhatási körülményeinek javítása, megfelelő élettér kialakítása	A szegregált területeken élők lakáskörülményei nem megfelelőek
A megelőző szűrővizsgálatok minél szélesebb körű kibővítése, támogatása, civil szervezetek fokozott szerepvállalása	A lakosság egészségi állapota kor összetétel miatt várhatóan romlik
II. A gyermekek esélyegyenlősége	
Továbbra is biztosítani kell a gyermekek pénzbeli és természetbeni szociális ellátását, segítve a családok anyagi nehézségein	Hátrányos helyzetű gyermekek családjának alacsony szintű anyagi, szociális helyzete
A szabadidő hasznos eltöltését segítő eszközök beszerzése a preventív szabadidős programokhoz tárgyi eszköz és humán erőforrás biztosítása	A Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatnál nincs megfelelő számú gyermek szabadidős tevékenységét segítő eszköz (fejlesztő játék, számítástechnikai eszköz)
III. A nők esélyegyenlősége	
A nők foglalkoztatási esélyeinek növelése érdekében továbbra is térítésmentesen kell biztosítani a bölcsődei gondozást	Munkanélküli nők száma magasabb, mint a férfiaké
Keresni kell azokat az lehetőségeket, amely a fiatal anyák közösségi életben való aktív részvételt teszik lehetővé	Nők lehetőségei a közösségi életben nem elég széles körűek
IV. Az idősek esélyegyenlősége	
Idősek szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésének érdekében tájékoztatás erősítése	Az idősek szociális szolgáltatások lehetőségét nem teljes körűen ismerik
Megoldást kell találni a tartós bentlakást igénylők problémájára	A településen nincs tartós bentlakásos intézmény

Intézkedés címe	Feltárt esélyegyenlőségi probléma
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége	
Az akadálymentesítés kialakítása az egészségügyi intézményekben	Az egészségügyi alapellátást biztosító intézmény épülete korszerűtlen, nincs biztosítva az akadálymentesítés
Folytatni kell a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatását biztosító vállalkozások támogatását, a lehetőségek bővítését.	A megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása korlátozott

(Forrás: HEP)

1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

1.9.1.1. Martfű Város jelenlegi helyi gazdasága, súlya Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Martfű számára kiemelten fontos az ipar erős szerepének fenntartása, fejlesztése, mely a település legfontosabb gazdasági bázisa. Martfű, a megyeszékhely mellett, a Szolnoki járás gazdasági és foglalkoztatási pólusa, Jász-Nagykun-Szolnok megye egyik ipari központja, amely jelentős szerepet lát el a megye foglalkoztatásában. A város vállalkozóbarát szolgáltatásokat és korszerű, környezetbarát üzleti infrastruktúrát nyújt a betelepülő nagyvállalatoknak, befektetőknek és a helyi kis- és középvállalkozásoknak. Az önkormányzat gazdasági programjában kiemelt szerepet kap, hogy Martfű meglévő és lehetséges gazdasági pénzügyi forrásait prognosztizálja, és azokat a település fejlődése szolgálatába állítsa, vonzóvá téve a várost az itt élők, az ide érkezők, a befektetők és a beköltözni szándékozók számára. A kormány a fejlesztési irányelveit az új energiapolitika, a vidékfejlesztés és területfejlesztés, a növekvő foglalkoztatás irányába fogalmazta meg, így az önkormányzat számára is ezen célkitűzések jelentik a fejlődés legfőbb lehetőségeit. A településfejlesztési célok sorában a munkahelyteremtést, a foglalkoztatást emeli ki a képviselő-testület ciklusprogramja is. Ezzel összefüggésben, a pályázati lehetőségek függvényében, további ipari terület kialakítása, a külterületi nagy iparterületeken a fejlesztés lehetőségének biztosítása is a tervek között szerepel. Az önkormányzat folyamatosan vásárol földterületeket, gazdaságfejlesztési, városfejlesztési céllal.
A munkaerő-piac összehangolására szolgáló foglalkoztatási paktum a Szolnoki járásban Martfű gesztorságával valósul meg. Ez a közel négyszázmilliós program elsősorban a munkanélküliek munkába helyezését szolgálja, foglalkoztatási támogatással, képzéssel. A program keretében az új, közművesített, betelepíthető iparterületen az önkormányzat támogatást biztosít a foglalkoztatásra a betelepülő cégek számára. A fejlesztési tervekben és a foglalkoztatási paktumban is szerepel a Szolnok - Törökszentmiklós - Martfű háromszög térség kibontakoztatása, a környező településeket is erősítve.
Az önkormányzat kedvező helyi adópolitikával, iparterület és vállalkozásra alkalmas épületek biztosításával várja az újabb gazdasági szereplőket. Martfűn a viszonylag képzett munkaerő is előnyös a vállalkozások számára. A város lakossága elsősorban ipari területen dolgozik, így stabil munkaerőt jelentenek a helyi cégeknek. A rendezett településkép és a biztonság is fontos szempont a gazdasági szereplők számára. A bűncselekmények száma minimális, Martfű megyei szinten is a legbiztonságosabb település. A gazdasági mozgás új lendületet vett a városban, több vállalkozás indult, bővül vagy települt a városba az elmúlt időszakban, és nagyobb cégek is figyelemmel kísérik Martfű gazdasági fejlődését, és város is szívesen látja az új befektetőket.

A településen több jelentős ipari létesítmény is működik, itt található a Bunge Zrt. növényolajgyára, a Tisza ipartelepen működő bőr-cipő alapanyag és késztermék gyártásával foglalkozó gazdasági társaságok, és egyéb gazdasági társaságok, melyek zömében martfűi lakosokat foglalkoztatnak.

Martfű legjelentősebb térségi szerepkörét gazdasági és foglalkoztatási funkciói adják. A város ebben a tekintetben azonban jóval túlmutat mikrotérségi határain. A település gazdasági jelentősége az élelmiszeripar és a könnyűipar területén országos jelentőségű. Foglalkoztatási szerepköre megyei tekintetben is kimagasló. Marfű jelentősége a cipő és textiliparban országos jelentőségű a mai napig is. Az élelmiszeripar tekintetében azonban Martfű nemzetközi jelentőségű.
Jász-Nagykun-Szolnok megyében a legjelentősebb térségi foglalkoztatási szerepkörrel Szolnok rendelkezik, de kiugró értéket produkál Jászberény is. Meglepő azonban, hogy a kevesebb, mint hétezer fős kisváros, Martfű a harmadik helyen szerepel ezen a listán, olyan középvárosokat maga mögött hagyva, mint Törökszentmiklós, Karcag. Martfű kapcsán elmondható továbbá az is, hogy nem a kistérségen belül kiemelkedő foglalkoztatásban betöltött szerepe, hanem a szomszédos kistérségekből jelentősebb a munkaerő áramlása.

A helyi gazdaság erejének egyik meghatározó mutatója az egy lakosra jegyzett tőke értéke. (Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzet tőkéje, egy lakosra vetítve). Az egy főre jutó jegyzett tőke mutató tekintetében releváns tartalmak az alábbiak:

- vállalkozások: a társaságiadó-bevallást benyújtó vállalkozások, vagyis mind a kettős, mind az egyszeres könyvitelt vezető gazdasági társaságok
- saját tőke: a vállalkozó vagyonának saját forrása, melyet a vállalkozás alapítói, tulajdonosai bocsátottak véglegesen rendelkezésre. A saját tőke részét képezi a vállalkozó működése során elért, adózott osztalék-részesedésfizetett csökkentett eredménye is (mérleg szerinti eredmény) [jegyzett tőke, jegyzett, de be nem fizetett tőke; tőketartalék; eredménytartalék; értékesítési tartalék; tárgyévi mérleg szerinti eredménye]

Számítása: a település vállalkozásainak saját tőkéjének értéke / év végi népesség*1000

13. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

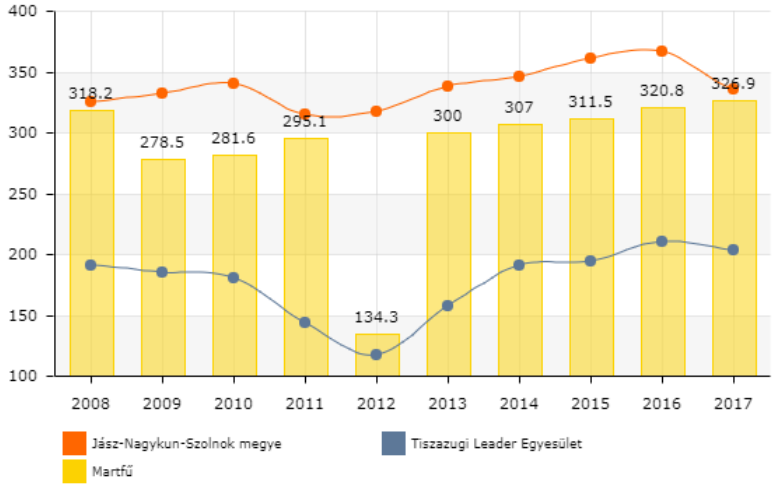

(Forrás: TEIR)

Másik fontos mutató a helyi gazdaság megítéléséhez a bruttó hozzáadott érték: a társasági adóbevallást nyújtó ágazatok által létrehozott kibocsátás (termelési érték) és a termelés során felhasznált termékek, szolgáltatások értékének (folyó termelő – felhasználás) különbsége. (Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások bruttó hozzáadott értéke, egy lakosra vetítve.) A bruttó hozzáadott érték kiszámításakor a kibocsátást alapáron, a folyó termelő – felhasználást piaci beszerzési áron értékeljük.

14. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

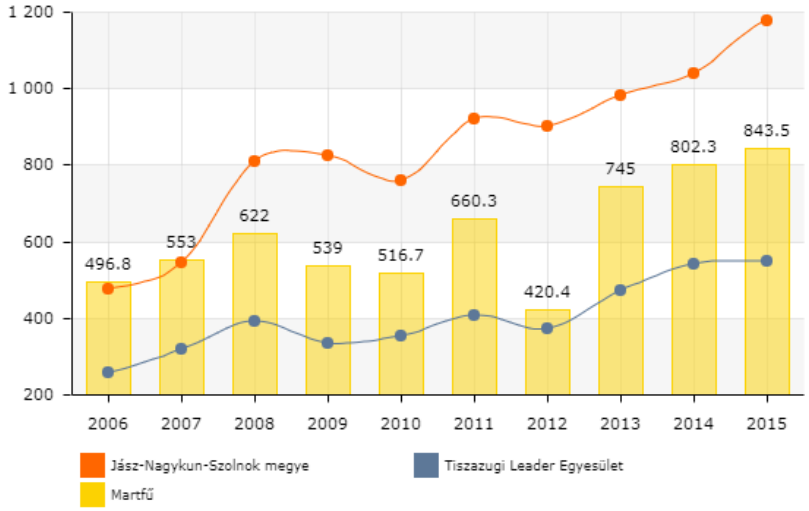

(Forrás: TEIR)

A település helyi gazdaságának erejét viszonylag jól szemlélteti az Önkormányzat által beszedett iparűzési adó volumene. A helyi adópolitika célkitűzései a stabilitás és az igazságosság elve alapján kerültek kialakításra. A helyi adók esetében az Önkormányzat képviselő testülete az adóztatást a továbbiakban is úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az Önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően. Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 1.§ (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) és h) pontja, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 13. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva helyi iparűzési adót vezetett be (MARTFŰ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 25/2009.(XII.16.) rendelete a helyi iparűzési adóról).

Állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén a helyi iparűzési adó évi mértéke egységesen az adóalap 2%-a. Ideiglenes jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén az adó mértéke naptári naponként 3.000.-Ft. Martfű Városában az 2018. évtől eltérően 2019. adóévre vonatkozóan ún. „indokolatlan” adófeltöltés érkezett, amely torzítja az adóbevételi mutatókat, hiszen a túlfizetésként jelentkező összeg a következő évben adóbevételt nem eredményez. Az iparűzési adó önadózós adónem. A szám szerint 583 adózó 2019. évben benyújtott bejelentkezéseinek (vagy változás-bejelentéseinek) száma 614 db volt.

A lenti táblázat a Jász-Nagykun-Szolnok Megye városi jogállású települések által a 2019. évben realizált iparűzési adóbevételt illetve az 1 főre vetített erősorrendet szemlélteti. A fentiek értelmében Martfű kiemelten előkelő helyezése a 201. évben keletkezett adótöbblet miatt áll fenn, de több éves átlagban is a megye fajlagosan legtöbb iparűzési adót bevételező városi jogállású önkormányzata között szerepel.

14. táblázat: A megye városi jogállású települései által a 2019. évben realizált iparűzési adóbevétel

Járás	Település	Jogállás	Lakónépesség (2020.01.01)	Iparűzési adó (2019. dec. 31. teljesítés) (Ft)	Egy főre eső iparűzési adó
Jászapáti (161)	Jászfényszaru	város	5 954	2 015 471 525	338 507
Szolnoki (167)	Martfű	város	6 032	819 113 000	135 795
Jászapáti (161)	Jászapáti	járásszékhely város	8231	1 091 500 000	132 608
Jászapáti (161)	Jászárokszállás	város	7687	888 452 000	115 579
Jászapáti (161)	Jászberény	járásszékhely város	27028	2 858 074 413	105 745
Szolnoki (167)	Szolnok	megyei jogú / járásszékhely város	70 554	5 565 389 954	78 881
Mezőtúri (166)	Túrkeve	város	8 054	459 640 163	57 070
Kunszentmártoni (165)	Kunszentmárton	járásszékhely város	7 846	443 425 000	56 516
Mezőtúri (166)	Mezőtúr	járásszékhely város	15 935	854 775 478	53 641
Törökszentmiklósi (169)	Törökszentmiklós	járásszékhely város	19 576	808 788 813	41 315
Karcagi (163)	Karcag	járásszékhely város	19 180	710 109 422	37 023
Karcagi (163)	Kisújszállás	város	10 711	348 801 000	32 565
Szolnoki (167)	Besenyszög	város	3 228	96 057 437	29 758
Karcagi (163)	Kenderes	város	4 172	101 417 306	24 309
Kunhegyesi (164)	Kunhegyes	járásszékhely város	7 369	173 946 000	23 605
Kunszentmártoni (165)	Tiszaföldvár	város	10 401	216 776 052	20 842
Jászapáti (161)	Jászkisér	város	4 972	99 638 863	20 040
Törökszentmiklósi (169)	Fegyvernek	város	6 138	116 039 000	18 905
Kunhegyesi (164)	Abádszalók	város	4 034	63 227 000	15 674
Szolnoki (167)	Újszász	város	5 889	87 741 739	14 899
Szolnoki (167)	Rákóczifalva	város	5 329	64 636 753	12 129
Tiszafüredi (168)	Tiszafüred	járásszékhely város	10 604	42 155 067	3 975

(Forrás: érintett Önkormányzatok 2019. évi zárszámadási rendeletei / KSH területi adatbázis (saját szerkesztés))

Martfű esetében a vállalkozások összevont nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása a tercier szektor rendkívül nagy dominanciáját mutatja, a vállalkozások közel 70%-a működik a szolgáltatásokban. Az agrár, vad és halgazdálkodást magában foglaló primer szektor lényegesen kisebb hányadban van jelen a regisztrált vállalkozások körében, mint a szolgáltató szektor, csupán 20,65%. Ez az érték közel 19%-al kevesebb, mint a megyei átlag, a kistérséggel pedig közel azonos. A szekunder szektor szerepe 3%-al meghaladja a kistérségi és a megyei átlagot, ez alapján elmondható, hogy az ipari szektor a mikro és makrogazdasági környezethez viszonyítva jelentősebb Martfűn.

15. ábra: Vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak alapján

(Forrás: KSH területi adatbázis (saját szerkesztés))

A 2019-es évre vonatkozóan Jász-Nagykun-Szolnok megyében regisztrált vállalkozások (54.289 db) 1,27%-a (693 db) tömörült Martfű Városában. A KSH területi adatbázisa alapján 1 db részvénytársaság volt 2019. évben a városban.

15. táblázat: Vállalkozások megyei eloszlása

2019. év	Regisztrált vállalkozások száma (db)	Regisztrált betéti társaságok száma (db)	Regisztrált önálló vállalkozók száma (db)	Regisztrált nonprofit gazdasági társaságok száma	Regisztrált részvénytársaságok száma (db)	Regisztrált közkereseti társaságok száma (db)
Megye	54289	2381	44833	91	86	54
Járás	17473	1070	13605	32	38	29
Martfű	693	35	547	1	1	5

(Forrás: KSH területi adatbázis (saját szerkesztés))

A településen több nagyfoglalkoztató is található. A KSH területi adatbázisa alapján az alábbiak szerint alakult a regisztrált vállalkozások száma foglalkoztatotti létszám tekintetében.
A regisztrált vállalkozások megoszlását méret alapján megvizsgálva megállapítható, hogy legnagyobb számban az 1-9 fős mikrovállalkozások vannak jelen a településen, ide tartozik a vállalkozások legtöbbje. A kisvállalkozások, a 10-49 fő és 20-49 fő közötti foglalkoztató vállalkozások. Ebbe a kategóriába tartoznak főleg a Tisza cipőgyár területén működő vállalkozások. A település büszkélkedhet egy nagy foglalkoztató vállalattal, mely a BUNGE, A járásban 500 főnél nagyobb foglalkoztató egyedül Szolnokon és Martfűn van.

16. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma foglalkoztatotti létszám alapján

Regisztrált vállalkozások száma - GFO'14 (db)							
	0 és ismeretlen fős	1-9 fős	10-19 fős	20-49 fős	50-249 fős	250-499 fős	500 és több fős
2014. év	169	446	13	5	3	0	1
2015. év	190	438	9	5	3	0	1
2016. év	87	531	10	4	3	0	1
2017. év	88	544	9	4	3	0	1
2018. év	96	555	12	4	2	0	1
2019. év	90	584	8	7	3	0	1

(Forrás: KSH területi adatbázis (saját szerkesztés))

1.9.1.2. Gazdaságélénkítő és vállalkozóbarát önkormányzati politika

A helyi gazdasági szereplőkkel történő sikeres együttműködést célozza, hogy Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2011. január 27-i ülésén „Helyi Vállalkozásfejlesztési Alap" létrehozásáról döntött. Az alapot az önkormányzat gazdaságpolitikai céljai megvalósítására, a helyi vállalkozások létrejöttének elősegítésére, a már létező vállalkozások célkitűzései, új munkahelyeket eredményező beruházásai előmozdítására hozta létre a testület. Az önkormányzat a helyi adórendelet módosításával 2011. évtől lehetővé tette a város gyarapodását a befizetett iparűzési adójukkal segítő egyéni és társas vállalkozások számára, hogy az elszámolt adójuk 1%-áról maguk rendelkezhessenek. Az adózók az önkormányzat által meghatározott célok, lehetőségek közül megjelölhetik, hogy mire kell fordítani a helyben fizetett adójuk századrészét. A támogatható célokat évenként, a költségvetési rendeletében határozza meg a képviselő-testület. Ez a kezdeményezés az induló és a már működő vállalakozások támogatását, problémáik megismerését és megoldását segíti.
Mindezt „A Helyi Vállalkozásfejlesztési Alapról" szóló Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testületének 1/2011.(I.28.) önkormányzati rendelete tartalmazza. Martfű Város Önkormányzata helyi gazdaságpolitika céljai megvalósítására, a helyi vállalkozások létrehozásának elősegítésére, a már működő vállalkozások fejlesztési célkitűzései, új munkahelyek létrehozását eredményező beruházásai előmozdítására „Helyi Vállalkozásfejlesztési Alapot" hozott létre. Az Alap felhasználásáról a Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Turisztikai Albizottság javaslatára a Képviselő-testület évente a költségvetési rendelet és a zárszámadás elfogadásával egyidejűleg rendelkezik.
Az Alapot a következő célokra lehet felhasználni:

- Vállalkozás indítására,
- Befektetők letelepülését ösztönzésére, elősegítő feladatok végrehajtására (terület, helyiség, információk, hatósági engedélyeztetési eljárás);
- Vállalkozói tanácsadásra
- Jogi, pénzügyi, foglalkoztatási, képzési, oktatási, pályázati, marketing és egyéb alapinformációkra;
- Vállalkozásfejlesztésre,
- Új munkahelyek teremtését támogató pályázati lehetőségek felkutatására, a pályázatok elkészítésének biztosítására;
- A vállalkozói tapasztalatok átadását célzó vállalkozói klub létrehozására, működtetésére,
- A vállalkozók tájékoztatását célzó fórumokra, előadások szervezésére;
- Megjelenési, hirdetési lehetőség biztosítása az önkormányzat honlapján;
- Vállalkozók közötti verseny hirdetésre, lebonyolítására, díjazására.

Az Alap felhasználásáról szóló Képviselő-testületi döntések végrehajtását a Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Turisztikai Albizottság ellenőrzi. Az Alap számviteli szabályoknak megfelelő elszámolásáért a polgármester felelős. A jegyző – a Pénzügyi és Adóügyi Iroda közreműködésével – félévenként köteles tájékoztatást adni a Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Turisztikai Albizottságnak, valamint a Képviselő-testületnek a befolyt, illetve a felhasználásra került összegekről. Az Alapba befolyó összegeket és az onnan történő kifizetéseket elkülönítetten kell kezelni.

1.9.1.3. Tisza Ipartelep

Martfű három iparterülettel rendelkezik, melyből kettő teljes kihasználtsággal működik. A Tisza Ipartelepen működött a Tisza Cipőgyár, ez a legkorábbi alapítású iparterülete a városnak. A település északi külterületén terül el az 1984-ben létrehozott iparterület, ahol több nagy vállalat működik. Továbbá 100%-os önkormányzati tulajdonban van egy ipari parkként kijelölt terület, amelyre eddig még nem sikerül vállalkozókat telepíteni.
A Tisza Ipartelep a helyi cipőgyártás helyszíne volt, helyszíne mai is. A Tisza Cipőgyárat a rendszerváltás után egy piaci szempontból rugalmasabb dolgozói résztulajdonnal és külső tőkebevonással alakították át. Ekkor vette fel a Tisza Cipő Rt. nevet. A tőkebevonás célja a nehéz helyzetben lévő gyár megsegítése. Az átalakulással egy időben az önkormányzati törvény értelmében Martfű Város Önkormányzata is tulajdonrészt szerzett a gyárban. A nehézségeket elsősorban az indukálta, hogy Magyarországon a 90-es években a könnyipar fokozatosan leépült és a cipőgyártás a válságágazatok közé került. A 90-es évek első felében több évben negatív eredménnyel zárta az évet a vállalt, ekkoriban már a csőd szélén állt. Ekkor kezdet el a vállalt értékesíteni eszközeit, ingatlanait. 1993-ban az osztrák Legero céggel lépett vegyesvállalati formában együttműködésre és megalakult Tisza-Legero Kft. A Legero áttelepítette Martfűre termelői kapacitásait. Ekkor bocsátottak el 1300 főt, amely meghatározó hatásokat eredményezett. A Tisza Ipartelep, a település legrégebbi ipari területének fejlesztése, az infrastruktúra hálózat felújítása is beépült a település fejlesztési koncepciójába. Martfű rendelkezik azokkal a potenciálokkal és kapacitásokkal, amelyek alapjai a versenyképesebb cipőiparnak.

Jelenleg a Tisza Ipartelepen a következő jelentősebb vállalkozások működnek:

17. táblázat: A Tisza Ipartelepen működő jelentősebb vállalkozások

Neve	Cégjegyzékszám	Tevékenység	Székhely / telephely, fióktelep	2019. évi nettó árbevétel	2019. évi foglalkoztatotti létszám
Tisza Cipő Zrt.	16 10 001335	Üzletvezetés, Ruházat, lábbeli nagykereskedelme	5435 Martfű, Gesztenye sor 1. Fióktelep: HU 1097 Budapest, Könyves Kálmán körút 12-14. 2. em. 2C-198.	605 392.-eFt	9 fő
LORENZ Shoe Group Kft.	16 09 004891	Lábbeligyártás	5435 Martfű, Gesztenye sor 1.	14 216 542.-eFt	550 fő
RIGO Szerszám - és Formakészitő Kft.	01 09 684286	Nyomdaipari Gépgyártás	1221 Budapest, Orsovai u 3. Fióktelepei: 5430 Tiszaföldvár, Kossuth út 119., 5435 Martfű, Gesztenye sor 1.	810 435.-eFt	91 fő
LEGERO HUNGARIA Cipőgyártó Kft.	16 09 002717	Cipőgyártás, raktározás	5435 Martfű, Gesztenye sor 1. Fióktelepei: HU 9900 Körmend, Dienes utca 7., HU 9700 Szombathely, 5727. hrsz. XVI. ép., HU 9900 Körmend, Legény utca 28-30., HU 9900 Körmend, Gyógyszergyár utca 1.	3 023 916.-eFt	166 fő
LUKÁCS Gyártó és Kereskedelmi Kft.	16 09 002998	Orvosi eszköz gyártása	5435 Martfű, Szolnoki út 78. Telephely: 5435 Martfű, 710/82 hrsz.	118 111.-eFt	na
Tisza Park Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	16 09 004881	Üzletviteli tanácsadás a munka- tűz és környezetvédelem területén	5435 Martfű, Gesztenye sor 1.	176 118.-eFt	20 fő
DESZÁN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	16 09 006073	Szabászati eszközgyártás	5435 Martfű, Gesztenye sor 1/a. Fióktelepe: HU 5000 Szolnok, Bakcsó utca 15.	484 219.-eFt	65 fő
AGROHÍD Ipari Kft.	16 09 000845	Gépalkatrészek mechanikai megmunkálása	5400 Mezőtúr, Szolnoki út 3. Telephely: 5400 Mezőtúr, Tulipán út 2-4. Fióktelepei: HU 6000 Kecskemét, Kisfaludy út 6-8. 1. em. 12., HU 5435 Martfű, Gesztenye sor 1.	2 740 536.-eFt	68 fő

Neve	Cégjegyzékszám	Tevékenység	Székhely / telephely, fióktelep	2019. évi nettó árbevétel	2019. évi foglalkoztatotti létszám
COMPNET Informatikai és Kereskedelmi Kft.	16 09 006346	Számítógép, periféria, szoftver kiskereskedelme	5435 Martfű, Gesztenye sor 3. fszt. 1. Telephely: 5435 Martfű, Piac tér 8.	62 139.-eFt	8 fő
HÖGL shoe fashion Kereskedelmi Kft.	16 09 011883	Lábbeli-, bőráru-kiskereskedelem	5435 Martfű, Gesztenye sor 1. Fióktelepei: HU 1087 Budapest, Kerepesi út 9-11., HU 2051 Biatorbágy, Budaörsi út 4., HU 1117 Budapest, Október huszonharmadika utca 8-10., HU 1061 Budapest, Andrássy út 12.	565 682.-eFt	13 fő
MEZŐFARM - R Mezőgazdasági Kft.	16 09 010630	Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése	5435 Martfű, Juhász dűlő 2.	360 071.-eFt	22 fő
OrtoProfil-Dr. Topán Gyógyászati segédeszközöket Gyártó és Forgalmazó Kft.	16 09 018761	Orvosi eszköz gyártása	5435 Martfű, Gesztenye sor 1. Fióktelepei: HU 1074 Budapest, Csengery utca 28., HU 1156 Budapest, Páskomliget utca 64., HU 1107 Budapest, Bihari utca 8.	219 148.-eFt	16 fő
Tisza Joule Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	16 09 00499	Víztermelés, -kezelés, -ellátás	5435 Martfű, Gesztenye sor 1. Fióktelep: HU 1011 Budapest, Kapucinus u 4-6.	162 043.-eFt	8 fő

(Forrás: vállalkozások 2019. évi beszámolói [opten.hu / e-beszamolo.im.gov.hu], saját szerkesztés)

1.9.1.4. A „szocialista iparváros”, Martfű iparosításának történelme

A martfűi erős helyi gazdaság, a jelentős ipari szektor jelenlétének oka az államszocializmus idejében történt „szocialista iparváros” típusú iparfejlesztés volt. A szocialista iparvárosokra jellemző kedvező redisztribúciós politika következtében általánosságban elmondható, hogy kiemelt települései voltak az infra- és gazdaságfejlesztésnek. Martfű esetébe is igazolható, amely egyrészt rendkívül fejlett üzleti infrastruktúrájában jelenik meg. A kormányzati döntésekre, állami forrásokkal, illetve támogatással, a piacgazdaságokban kormányzati vállalkozásként alakított, központilag tervezett települések (település- együttesek), amelyek a modern városépítészeti ideológiák hatására, meghatározott területfejlesztési, tervezési valamint gazdasági, társadalmi és ideológiai törekvések megvalósítására jöttek létre. Az újvárosok a korábbi történeti korszakok építészeti hagyományaival szakítva, a modern városépítészet rendező elvei szerint, több funkciós településként, a munka- és lakóhely biztosításának a céljával, többnyire újonnan vagy részben újonnan épültek. A szocialista városok létesítésének elsődleges célja az urbanizálatlan térségek ipari fejlesztése volt, s általában egyetlen óriási termelőüzem vagy egy nehézipari ágazat dolgozói számára épültek, azaz speciális ipari funkciók hozták létre. Így természetszerűleg a telepített ipar vagy a már meglévő ipar felfuttatása határozta meg a település jellegét és későbbi prosperitását; ugyanakkor hanyatlását is ez okozta. Martfű esetében a textilipar (cipőgyártás) és később az élelmiszeripar volt az ilyen módon telepített ipar. A szocialista városokban az iparban foglalkoztatottak mindvégig túlsúlyban voltak, átlagosan 60% körüli arányban. E településeken csökevényes maradt a szolgáltató ágazatokban dolgozók aránya. A helyi társadalom túlzott homogenitást mutatott, ami részben következménye, részben oka is a gazdasági diverzifikáció szinte teljes hiányának. Ez a mai napig érezteti hatását Martfű esetében, visszaköszön a munkaerő-piaci folyamtokban.
Martfűt a szocialista érában viszonylag folyamatosan fejlesztették: a háború előtt alapított cipőgyár mellett növényolajgyárat, majd sörgyárat létesítettek a községben. Gazdasági szerkezete viszonylag sokoldalúnak mondható. Népességét ugyan 1949–1990 között megötszörözte (1500 főről 7400-ra), de a könnyűipar szerényebb alkupozíciói és Szolnok, illetve Tiszaföldvár közelsége miatt kiemelt települési fejlesztése elmaradt. Várossá csak 1989-ben nyilvánították, így elesett a redisztributív rendszerek által biztosított előnyök többségétől.
Martfű három iparterülettel rendelkezik, melyből kettő teljes kihasználtsággal működik. A Tisza Ipartelepen működött a Tisza Cipőgyár, ez a legkorábbi alapítású iparterülete a városnak. A település északi külterületén terül el az 1984-ben létrehozott iparterület, ahol több nagy vállalat működik. Továbbá 100%-os önkormányzati tulajdonban van egy ipari parkként kijelölt terület, amelyre eddig még nem sikerül vállalkozókat telepíteni.

1.9.1.5. A hazai cipőgyártás egykori centruma, napjaink jelentős lábbeli-gyártása Martfűn

Martfű gazdasági és térségi foglalkoztatási szerepkörének kialakulása egészen az 1940-es évekig nyúlnak vissza. Az 1940-es évek elején a keresett új telephelyet a csehországi Bata konszern, amely az egész világra kiterjedő cipőgyártással foglalkozó nagyvállalat volt. A korábbi magyarországi székhelyét a Bata konszern 1942-re Érsekújvárról teljesen áthelyezte martfűre, de nem csak a termelési kapacitások fejlesztése állt a beruházási programban, hanem egy lakótelep létrehozása is, amely a gyár munkaerő szükségletét elégítette ki. Ezzel párhuzamosan kezdődött meg az iparfejlődés és a lakó környezetfejlődés Martfűn. Gyakorlatilag a településfejlődést (infrastruktúra, lakáskörülmények, közszolgáltatások fejlődése) az elkövetkező évtizedekben az üzem munkaerő szükségleteinek kielégítése, vagyis a foglalkoztatási funkciók biztosítása határozta meg. A CIKTA Rt.-t 1948-ban államosították. Azonban mivel Csehszlovák leányvállaltnak minősült elhúzódott a Magyar Állam tulajdonává válása egészen 1950-ig, ekkor kapta meg Tisza Cipőgyár Nemzeti Vállalt nevet. Az ötvenes években a Tisza Cipőgyár termelési volumene visszaesett, mivel a könnyűipar nem tartozott az állam által preferált területek közé. Az átmeneti visszaesést követően a termelés és a gyár foglalkoztatási igénye folyamatosan növekedett és töretlen volt egészen a 1980-es évek közepéig. A szocialista nagyüzem időszakában évtizedeken keresztül a cipőgyár volt a környéken az egyetlen ipari központ,

így sok embert vonzott ide. A Tisza Cipőgyár kétségkívül a legnagyobb magyar cipőipari vállalat volt, itt állították elő a magyar lábbelik közel egy harmadát. A gyár fejlődésével és bővítésével folyamatosan nőtt a lakosság száma is a településen, de nőtt az ingázók száma is, a gyár fénykorában több ezer embert foglalkoztatott. Az ötvenes években új házak, lakótelepek sora jelent meg a település különböző részein, több munkásszálló épült. A gyárban dolgozók fizetése szinte mindvégig az országos átlag alatt maradta, azonban a béren kívüli juttatások igen széleskörűek voltak (Vas, 2010).
A rendszerváltás után a termelés szerkezete, összetétele (privatizáció, kis cégek veszik bizonyos gyártási folyamatokat, külföldi tulajdonosok megjelenése) megváltozott, az iparterületen ma közel 20 gazdasági társaság osztozik, amelyek még mindig jelentős foglalkoztatóknak minősülnek. Ezek közül az egyik a LORENZ Shoe Group Kft.
A LORENZ Shoe Group Kft-t 1997. október 01-én alapította a Salamander AG Németország. Az alapításkor a Salamander Martfű Termelő Kft néven bejegyzett társaság megvásárolta a Tisza Cipő Rt tárgyi eszközeinek egy részét. A termelés 1998. március 01-én indult. 2003.10.01-től a társaságot a shoe fashion group GmbH Austria megvásárolta, a társaság neve shoe fashion group Kft lett. Névváltozást követően 2010. május 10-től társaságunk új neve LORENZ Shoe Group Kft. A társaság székhelye: 5435. Martfű, Gesztenye sor 1. A Kft igazgatási központja és termelő telephelye Martfűn, a Tisza Iparterületen belül található. A társaság fő tevékenysége a lábbeli gyártás. A társaság működését biztosító dolgozók éves átlagos statisztikai állományi létszáma 551 fő volt a 2019. április 1. - 2020. március 31. közötti beszámolási időszakban, amelyből a szellemi munkakörben foglalkoztatottak száma 60 fő, ez az összes létszám 10,9 %-a. Az átlaglétszám az előző évek csökkenő tendenciáját tovább erősítve, 57 fővel csökkent. Munkavállalók részére korszerű munkahelyeket biztosít, nagy erőket mozgósít a munkavállalói létszám megtartása, illetve emelése érdekében, ennek ellenére a létszámcsökkenés súlyos munkaerőhiányt okoz. A tulajdonos és a LORENZ Shoe Group Kft vezetése is különösen nagy gondot fordít arra, hogy megelőzze a környezetszennyezést. Mind a 2012-13 évben befejeződött épület felújításnál, mind a berendezés és géppark cseréjénél fontos szempont a „megelőzés és védelem” biztosítása. A rekonstrukció egyik fő szempontja volt, hogy a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő körülmények között termelhessünk. Ezen feladatok szakszerű bonyolításával az Ipartelepen belül, - külön ezen tevékenységre szakosodott - partner céget bíztak meg. Az együttműködés szolgáltatási szerződésen alapul. A cipőgyártási alapanyag, a bőr hulladékának megsemmisítéséről az előírásoknak megfelelően gondoskodik. A Társaság nettó árbevétele a 2019. április 1. - 2020. március 31. közötti beszámolási időszakban meghaladta a 14 milliárd forintot.

1.9.1.6. A hazai élelmiszeripar fontos centruma

Martfű Városában 1964-ben jött létre a Növényolajipari és Mosószergyártó Vállalt több hazai növényolajgyár egyesülésével. A 70-es és 80-as években a magyar élelmiszeripar legdinamikusabban fejlődő ágazata a növényolaj gyártás volt. Az 1970-es évek közepére szükségessé vált a magyar növényi olajgyártás kapacitásának bővítésére, ekkor született kormányzati döntés, hogy az ország legnagyobb kapacitású üzemét Martfűn fogják megnyitni egy zöldmezős beruházás keretében. A döntés mögött ismételten a kedvező közlekedési kapcsolatok és a kedvező földrajzi fekvés álltak, az itteni földterületek minősége (Magyarországon ebben a térségben az egyik legmagasabb a föld aranykorona értéke), illetve itt már megjelentek azok a szocialista iparvárosokra jellemző állami preferenciák. A szocialista városokra ugyanis jellemző, hogy a politika és a gazdaságpolitika által kiemelt települések, s így a redisztribúciós rendszer kedvezményezettjei. A gyár átadására 1980-ban került sor. Az üzem elsősorban az Alföldön termesztett napraforgó, repce és szója feldolgozását végezte, de a dunántúli megyékből is érkeztek ide szállítmányok. Itt készül a magyar háztartások legkedveltebb étolaja, a Vénusz étolaj. 1991-ben került privatizálásra a Növényolajipari és Mosószergyártó Vállalt, amelyet a Nyugat-Európában meghatározó pozíciót betöltő Cereol Holding vásárolt fel. A privatizációt követően egy igen jelentős kapacitásbővítést célzó beruházást hajtottak végre a gyáron, amely a napi 150 tonna étolaj gyártást napi 560 tonnára növelte. Ekkor kezdte el a gyár forgalmazni a Floriol prémium

kategóriás terméket. Ezzel a martfűi gyár a termelési kapacitások és az előállított minőség tekintetében is Európa egyik legmodernebb termelő üzemévé vált. A Cereol Holding egész Európai üzletágát felvásárolta 2002-ben a BUNGE cégcsoport, amely a világ egyik legnagyobb olajos mag feldolgozó vállalta. A Bunge Zrt anyacége a Bunge Limited, a világ egyik legnagyobb olajosmag - feldolgozó vállalata, mely Európa mellett aktív az USA-ban, Kanadában, Dél- Amerikában és Ázsiában is. A Bunge Limited tevékenysége az ömlesztett mezőgazdasági termékekkel való kereskedelmen túl kiterjed a szója- és olajmagok feldolgozására, valamint a belőlük előállított késztermék értékesítésére is. Ilyen termékek a különböző kiszerelésű étkezési olajok, a növényi -fehérje tartalmú takarmányok, valamint a humán célú felhasználásra szánt fehérje - és lecitin termékek. A BUNGE azt a döntést hozta, hogy a Martfűi gyárát Európa legnagyobb komplex gyárává fejleszti. Ennek okán 2006-ban kezdetét vette a gyár fejlesztésének harmadik egyben legnagyobb üteme. Ekkor készült el egy új siló rendszer, bővítették a finomító üzemet és épült egy új extrakciós üzem.
Jelenleg a Bunge Zrt. főbb portfólióelemei az élelmiszeripari termékek (olajok, margarinok) gyártása, agrárkereskedelem és innovációs fejlesztési üzletág (Kővári Katalin Innovációs Központ).
Az élelmiszer-előállítás tekintetében ismert márkák és termékek jellemzik a céget: Floriol E-vitamin étolaj, Floriol Omega 3&6 étolaj, Floriol Cardio étolaj, Floriol Extraszűz Olívaolaj, Floriol Kevert Olívaolaj, Vénusz Sütőmargarinok, Vénusz olajok és Napföl. Ezek előállítására a cég martfűi gyárában kerül sor. A Bunge Zrt. Magyarországon élelmiszer üzletága mellett évtizedek óta foglakozik agrártermékek kereskedelmével is. A Bunge Zrt. napjainkban legdinamikusabban fejlődő területe az Agrárüzletág.
A Bunge Zrt. nettó árbevétele elérte és meghaladta a 2019-es évre vonatkozóan a 150 millárd forintot, a vállalat közel 500 főt foglalkoztat, jelentős részüket a martfűi gyárban.

3. kép: Bunge gyár

(Forrás: saját fénykép)

1.9.1.7. A hazai sörgyártás korábbi fontos centruma

1985-ban adták át a sörgyárat, amelynek a létesítését még az 1981-ben alakult Első Magyar Szövetkezeti Sörgyár Gazdasági Társaság kezdeményezett, amelyet 26 termelő szövetkezetet, 12 ÁFÉSZ és két állami gazdaság alapított. A sör mellett üdítőitalok palackozásával is foglalkoztak. Ebben az időszakban több mint kétszáz embert foglalkoztatott a cég. A rendszerváltást követően a részvények közel fele külföldi tulajdonba került. A 90-es évek elején az osztrák Brau AG szerzett 60%-os részesedést, amely nagy fordulatot jelentett a társaság életében, ugyanis ez tette lehetővé, hogy az üzem megszerezze a jogát a Kasiser és a Steffl márkák magyarországi forgalmazásához. Újabb szervezeti átalakításra került sor a 90-es évek második felében, a piaci helyzete megszilárdítása érdekében fúzióra lépett a Soproni Sörgyár Rt-vel. 2008-ban újabb jelentős változás áll elő, amikor a

martfűi sörgyár a Heineken Csoport tagjává vált, azóta Heineken Hungária Sörgyárak Zrt. néven működött. Sajnos a 2018. évben bezárta martfűi sörgyárát a Heineken Hungária Zrt, a vállalat a továbbiakban Sopronban bővíti logisztikai kapacitását, a megnövekedett gyártókapacitást pedig a helyi soproni raktárbázis is ki tudja szolgálni. A Heineken Hungária korábban – hatmillió eurós befektetéssel – egy centrumba szervezte a teljes hazai sörgyártását. Ezt követi most a logisztikai bázis központosítása a Sopronban működő gyár közelében.

4. kép: A bezárt sörgyár távlati képe

(Forrás: saját fénykép)

1.9.1.8. Martfű az „Egészség szimfóniája” – turizmus

Turisztikai vonzerő tekintetében megyei relációban kiugró Martfű pozíciója, ahol a megye összes kereskedelmi vendégéjszakáinak 13%-a realizálódott. Martfű 2018-ban megkapta a gyógyhely minősítést, mely a turisztikai fejlesztéseket célzó pályázati források elnyerésében jelenthet előnyt. A Város több olyan szövetség tagja, amelynek keretein belül népszerűsítheti a várost (Fürdővárosok Szövetsége, az „Alföld Szíve” Turisztikai Egyesület, a Tiszazugi Turizmus Egyesület, az Észak-Alföldi Termál Klaszter).
A Termál-Medical Zrt. a fenntartója és az üzemeltetője a Martfű Termál Spa komplexumnak, mely a következő turisztikai attrakciókat foglalja magába: Termálhotel Martfű***superior, gyógy- és wellness szálló; gyógyfürdő gyógyvizes medencéivel és sportmedencés uszodájával; wellness és konferenciaközpont; gyógykemping; KastélyszállóPanzió Martfű**. A Termál-Medical Zrt. 1998-ban Toma Bau Zrt. néven alakult, évekig elsősorban az építőipar területén tevékenykedett. 2002-től a cég tevékenysége a turizmus területével bővült. A martfűi turisztikai központ területe 2002-ben került a Toma Bau Zrt. tulajdonába, melynek fejlesztése 2003 novemberében kezdődött meg: 2005 júniusában nyílt meg a Martfű Gyógykemping, 2007-ben a Termálhotel Martfű***superior. 2012-ben a vállalat teljes átalakulásra és átszervezésre kényszerült. A cég profilt váltott, fő tevékenysége a szállodai szolgáltatás és vendéglátás lett, az építőipari tevékenység abbamaradt.

1.9.2. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A 2014-2020-as programozási ciklus forrásaiból jelentős beruházások valósultak meg a helyi gazdasági szereplőknél, ezek közül a jelentősebbeket a lenti táblázat tartalmazza.

18. táblázat: Vállalkozások főbb projektjei (2014-2020-as programozási ciklus)

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
DESZÁN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Kapacitásbővítő beruházások a DESZÁN KFT-nél	GINOP-1.2.3-8-3-4-16-Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása kombinált hiteltermék keretében	20 128 690 F	30%	A projektben tervezett második tervezői és gyártói munkaállomás kialakításával nem csak az úgynevezett hagyományos egyszerű "stanckések" gyártására leszünk képesek, hanem el tudjuk vállalni az automata nyomdagépekre szerelhető többrészes, kivágó- és kitörő szerszámokból álló korszerű, többrészes csomagolóipari szabászkések gyártását is. A flexibilis hajlítógép, a két számítógép és a programok segítségével egyszerre és egy időben párhuzamosan két megrendelést is módunkban áll majd teljesíteni.
AGROHÍD Ipari Kft.	CNC megmunkáló központ beszerzése kapacitásbővítés érdekében az AGROHÍD Ipari Kft-nél Marfűn	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	58 418 948 Ft	50%	A vállalkozás martfűi gyártócsarnokban kerül elhelyezésre a pályázat révén beszerzésre kerülő új öttengelyes, 3D megmunkálásra alkalmas a német Hedelius által gyártott CNC megmunkáló központ. A gyártócsarnokban korszerű, üzembiztos infrastruktúra áll rendelkezésre. A beszerzésre kerülő géppel a kialakuló 3D géppark a megmunkálandó alkatrészek méretskáláját jelentősen átfogja, munkavállalás estén lehetőség lesz az alkatrészhez leggazdaságosabban illeszkedő gép kiválasztására.
CE DYNAMIC Kft.	Betonüzem kialakítása a CE Dynamic Kft martfűi telephelyén	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	230 690 000 Ft	50%	A betonelemgyártó berendezés egy vibrációs elven működő gép, amely a frissen kevert, földnedves betonból a gépbe helyezett sablon szerint különféle típusú betonelemek gyártására alkalmas. Az gyártósor speciálisan erre a célra kialakított kültéri pályán vagy akár csarnokon belül is üzemeltethető. A gyártógép megfelelő anyagellátás esetén naponta 8 órás üzemmel számolva kb. 6-8.000 db üreges betonblokk terméket képes legyártani.
RIGO Szerszám - és Formakészitő Kft.	A RIGO Kft. termelési kapacitásának bővítése	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások	295 703 534 Ft	50%	Jelen projekt központi eleme egy 5 tengelyes, automata CNC megmunkálóközpont beszerzése és beüzemelése, amely a technológiai megmunkálás terén nagy

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
		termelési kapacitásainak bővítése			lehetőségeket kínál. A beszerezni kívánt, DMU 340 G típusú univerzális megmunkálóközpont a legkorszerűbb technológiát képviseli. 6000X2800X1500 mm mozgástartományának, 15.000 db/perc orsófordulatának, 52 kW teljesítményének és az egyéb műszaki előnyeinek köszönhetően lehetőség nyílik speciális megmunkálást igénylő, nagyméretű és nagy tömegsúlyú szerszámok készítésére, megmunkálására.
DESZÁN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Faalapú szabászkés komplex gyártási technológia bevezetése a csomagolóipar számára a DESZÁN KFT-nél	GINOP-1.2.1-15 - Mikro, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	107 244 885 Ft	50%	A megvalósítani kívánt fejlesztéssel üzemünkben a jelenleg elérhető legkorszerűbb csomagolóipari szabászkés (és hozzá kapcsolódó tartozék) gyártási technológiát kívánjuk bevezetni. Az általunk gyártott szabászkésekkel (és tartozékokkal) megrendelőink a gyufásdoboz mérettől egészen az 1-2 m3 térfogatú csomagolóeszközökig bezáróan lesznek képesek papír csomagolóeszközök gyártására. A beszerzendő IMPACT Diemaker Professional programcsomag segítségével az iparági követelményeknek megfelelő színvonalú gyártástervezést és gyártást fogunk tudni megvalósítani.
RIGO Szerszám - és Formakészitő Kft.	Technológia fejlesztés a RIGO Kft. martfűi telephelyén	GINOP-1.2.1-15 - Mikro, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	100 813 976 Ft	50%	A tervezett szoftverek és az ehhez kapcsolódó számítógépek vásárlásával a termelésirányítás hatékonyságát, egységét kívánjuk elérni. A termelés szervezését, a munkaidő jobb kihasználását, az egyéni teljesítmények mérését tudjuk korrekt módon elvégezni, mely a munkaidő eredményesebb kihasználását eredményezi. A beszerzésre kerülő műszaki eszközök a termelés minőségét, hatékonyságát jelentősen növelik. A kétpalettás CNC marógéppel és a revolver-esztergával a termelés mennyiségi növekedését tudjuk növelni, ezáltal a végtermékek előállítási idejét a folyamatos alkatrész-ellátással biztosítani tudjuk.

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
RIGO Szerszám - és Formakészitő Kft.	RIGO Kft. Martfűi telephely gyártócsarnok felújítása	GINOP-4.1.1-8-4-4-16 - Megújuló energia használatával megvalósuló épületenergetikai fejlesztések támogatása kombinált hiteltermékkel	49 364 997 Ft	45%	Társaságunk fő tevékenységként könyvkötő gépek fejlesztésével és gyártásával foglalkozik. Az épületenergetikai fejlesztés révén a martfűi telephely iroda, raktár és üzemegységeinek energetikai fejlesztésére és megújuló energiatermelő technológia rendszerrel történő korszerűsítésére kerül sor. A korszerű energiatermelő berendezések és hővisszanyerős szellőző rendszerek beépítése, a LED-es lámpatestek beépítésével az éves villamosenergia és fűtési célú gázfogyasztás csökken. Az energiahatékonyság javításával működési költségeink csökkennek, javul a vállalkozás gazdaságossága, eredményessége.
RIGO Szerszám - és Formakészitő Kft.	Négyállomásos könyvkötőgép kifejlesztése	GINOP-2.1.2-8-1-4-16 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása kombinált hiteltermék keretében	78 017 239 Ft	45%	
DESZÁN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A DESZÁN Kft. 2020. évi fejlesztése	GINOP-1.2.8-20 - A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása	34 579 604 Ft	70%	
OrtoProfil-Dr. Topán Gyógyászati segédeszközöket Gyártó és Forgalmazó Kft.	Foglalkoztatásbővítés az Észak-Alföldi régióban, Martfűn cipőgyártásban jártas munkavállalókkal	GINOP-5.3.12-19 - Foglalkoztatásbővítés ösztönzése	35 017 861 Ft	70%	Az OrtoProfil-Dr.Topán Gyógyászati segédeszközöket Gyártó és Forgalmazó Kft. 2010.07.01-jén az Ortoprofil Kft-ből kiválással alakult. Fő tevékenysége az orvosi eszközök gyártása, ezen belül az ortopédiai lábbeli gyártás. A tervezett tárgyi eszköz beszerzésünk (varrógép és márkázógép) lehetővé teszi majd a cipőkre mintákat,

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
					jeleket feltüntetni, hímezni illetve ezáltal az egyedi gyártás beazonosítására alkalmas gyári számot is fel tudjuk majd tüntetni. Az egyedi hímzés által növelhető a választék és az elégedettség (például a kisgyerekek részére az óvodai jel hímzése). A pályázat keretein belül tervezünk 4 fő cipész munkavállalót (3 főt 8 órában, 1 főt 6 órában), 2 fő cipőfelsőrész készítőt 8 órában és 2 fő cipőipari segédmunkást 8 órában alkalmazni. A fenti munkavállalóknak a 24 hónapos támogatott időszak alatti terv szerinti összes munkáltatói költsége 50.025.518.-Ft lesz, amit 70%-os támogatásból (35.017.862.-Ft) és 30%-os önerőből (15.007.655.-Ft) tervezünk megvalósítani.
TERMÁL-MEDICAL Szolgáltató Zrt.	Többen – hatékonyabb(-an): foglalkoztatásbővítés a Termál-Medical Zrt.-nél	GINOP-5.3.12-19 - Foglalkoztatásbővítés ösztönzése	61 088 118 Ft	60%	A Termál-Medical Zrt. a fenntartója és az üzemeltetője a Martfű Termál Spa komplexumnak, mely a következő turisztikai attrakciókat foglalja magába: Termálhotel Martfű***superior, gyógy- és wellness szálló; gyógyfürdő gyógyvizes medencéivel és sportmedencés uszodájával; wellness és konferenciaközpont; gyógykemping; KastélyszállóPanzió Martfű**. A turisztikai ismertség és kihasználtság növekedés, továbbá a fenntartható fejlődés (és talpon maradás) jegyében a következő fejlesztéseket tervezzük megvalósítani: 2020 tavaszán a szálloda étterme bővítésre kerül. A jelenlegi 100 fős étterem a fedett árkádrész beépítésével további kb. 25-30 ülőhellyel bővül majd. 2020 tavaszán a Martfű Gyógykemping területén a meglévő 13 apartmant kívánjuk újabb 10 db-al bővíteni. A bővítés részben iskolai csoportok részére, részben egyéni vendégek részére készül, ennek megfelelően különböző komfortfokozattal ellátva. A megnövekedett vendéglétszám miatt a Martfű Gyógyfürdő és Uszoda korábban épült medencéinek komfortosabb vízellátása

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
					érdekében (gyógyvíz hűtésére) hőtároló medence épül. A legnagyobb beruházás egy új 33m-es úszómedence. A beruházás az Invictus Sportegyesület és cégünk szerződése alapján, a sportegyesület beruházásában jön létre fürdőnk területén. A beruházás fürdőnk kapacitásának jelentős bővülését eredményezi, ezzel együtt jelentős szállóvendég növekedést eredményez.

(Forrás: palyazat.gov.hu)

1.9.3. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

1.9.3.1. Elérhetőség

A település versenyképességét a gazdasági lehetőségein túl (pl: meglévő, működő ipari területek) az elérhetőség, a munkaerő képzettsége is befolyásolja. Martfű földrajzi értelemben, elérhetőség területén megyén belül közepes, vagy közepesnél jobb potenciállal rendelkezik. A települést érinti a 442.sz. főközlekedési út, mely közvetlen kapcsolatot teremt a megyeszékhellyel és kapcsolódik a 4. számú főúthoz, így a főváros megközelítése biztosított. Ugyancsak a 442. számú főközlekedési úton déli irányban elkérjük a 44. számú főutat, mely kapcsolatot biztosít Békéscsaba és az országhatár felé, valamint Kecskemét irányába. A 44. számú főút dél felé a 45. számú főúthoz csatlakozik és így Szeged is elérhetővé válik.

1.9.3.2. Munkaerő képzettsége

A munkaerő településen belüli átlagos képzettségi színvonala közepesnek mondható, nagy az alapfokú iskolai és szakiskolai végzettséggel rendelkezők aránya, mely a nagy gyártelepek munkaerő felvevő lehetőségéből adódik.

1.9.3.3. K+F+I

Martfű városban K+F tevékenységre jellemző intézmény, szervezet nincs, tehát hagyományos értelemben vett K+F potenciállal rendelkezik. Azonban mindenképpen ki kell emelni, hogy a Bunge Zrt. rendelkezik ilyen részleggel, amely a saját termelését segíti.

1.9.3.4. Üzleti infrastruktúra

Martfű településtörténetével, a város kialakulásával, a település arculatával szorosan összefüggnek az iparterületek. Martfű kialakulásának meghatározó iparterülete. A jellegzetes falazott kerítéssel körbevett ipartelep a város belterületén található, gyakorlatilag körbenőtte a város. A középső tengelyre, mint átmenő útra felfűződő belső ipartelepi utak a régi gyártelep jellegzetes termelő- és raktár épületeit kötik össze, iparvágánnyal és belső közműhálózattal kapcsolva össze az épületeket.

5. kép: AGROHÍD Ipari Kft. épületei

(Forrás: saját fénykép)

Mára a cipőgyár átalakult, bár jelenleg a legnagyobb vállalkozás a cipőgyártó osztrák érdekeltségű Hõgl, Hassia és Ganter márkákat gyártó üzem, amely az egykori cipőgyári épületekben működik. Az

épületek között ipartörténeti jelentőségű raktár és gyártócsarnok is megtalálható. A jellemzően jelentős belső zöldfelülettel rendelkező gyártelep területén szabadonállóan a fölszintestől a többemeletes lapostetős épületekig több épülettípus megtalálható. A folyamatos fejlődés, újabb vállalkozások betelepülése, a régi épületek állagának romlása miatt újabb építkezések is vannak, és rendezett parkolókkal, zöldterületekkel rendelkező telephelyek jönnek létre. A gyártelep területén javasoljuk az ipartörténeti értékkel bíró épületek megtartását, felújítás esetén a korabeli külső homlokzat visszaállítását.

1.9.4. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az ingatlanpiaci viszonyok az ország többi településéhez hasonlóan Martfűn is jelentősen átalakultak. A 2008. évi pénzügyi válság alapjaiban változtatta meg az ingatlanpiacot. A finanszírozási nehézségek és szociális támogatások miatt a kereslet egyre csökkent, míg a kínálat jelentősen növekedett. Az utóbbi 1-2 évben stagnálni látszódik a folyamat, sőt az utóbbi időben az értékesítésre kínált ingatlanok forgalma növekedett, az ingatlanpiac kezd működni, amelynek további fellendülése várható szociálpolitikai kedvezmények hatására. Az utóbbi időben - a gazdasági válságtól kezdődően - elenyésző számban épületek családi házak, társasház pedig nem épült.
Martfűn a térség ingatlanpiaci kínálatához képest jobb állagú és színvonalasabb eladó családi házak, lakások vannak.

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

1.10.1.1. Hatósági és igazgatási feladatok

A Kormányzat deklarált célja, hogy a magyar közigazgatás szervezetten, következetes és átlátható intézményi struktúrában, korszerű és ügyfélbarát eljárásrenddel, mindenki számára elérhetően; professzionálisan, nemzeti hivatástudattal rendelkező, szakmailag felkészült, etikus és motivált személyi állománnyal, modem szervezeti keretek között; és költséghatékonyan, a lehető legkisebb adminisztratív teherrel, versenyképes szolgáltatási díjakkal és rövid ügyintézési határidőkkel működjön, azaz létrejöjjön az emberek bizalmát élvező Szolgáltató Állam.
Így alapvetően nem a szűken vett önkormányzati rendszerben felmerült problémák eredményeztek változást, hanem az államszerkezet átalakítása, illetve az egyes szakpolitikák reformja.
A Szolgáltató Állam kialakítása során az önkormányzati feladatellátási rendszer nagymértékben átalakult, ezen változások átalakításával összefüggő változások a költségvetést nagy mértékben érintették. A feladatátrendeződés nagy arányú forráscsökkenéssel járt. A korábbi feladatok egy része az államhoz került, és eddig az önkormányzatoknak átengedett források nagyobb része, illetve egyéb, feladathoz szorosan nem kötődő támogatások egy része is átirányításra került a központi költségvetésbe.
Az önkormányzati hivatali feladatok nagymértékben átkerültek a kialakított kormányhivatali rendszerbe.

1.10.1.2. Önkormányzati feladatellátás

A helyi önkormányzatok széles feladat- és hatásköri rendszer megmaradt, de az ágazati jogalkotás eredményeként számos, korábban az önkormányzatok által nyújtott közszolgáltatás került állami szervekhez. Többek között az oktatási intézmények fenntartása, működtetése (Martfű esetében a Damjanich János Szakiskola), a szakosított ellátást biztosító szociális intézmények. Ma már a korábban jegyző által ellátott államigazgatási hatáskörök közel 50%-át a járási hivatalok látják el.
Végső soron a jelentős törvényi-jogszabályi változások egy kiterjedtebb államigazgatási és alapvetően szűkebb önkormányzati feladatellátási modellt alakított ki.
Az Mötv. lehetővé tette, hogy törvény korlátozza a feladatellátás szabadságát és előírja, hogy meghatározott közszolgáltatást kizárólag erre a célra alapított költségvetési szerv, vagy többségi befolyással rendelkező állami, vagy önkormányzati gazdasági társaság, illetőleg társulás útján lehet biztosítani.
Martfű esetében is fontosak azok a társulások, melyek segítségével a lakosság számára fontos közszolgáltatások több településre kiterjedően már működtethetők hatékonyan, magasabb szakmai színvonalon, költségtakarékosan, a méretgazdaságossági követelmények szem előtt tartásával (Szolnoki Kistérség Többcélú Társulás).

1.10.1.3. Költségvetés

1.10.1.3.1. Költségvetési mérleg

A fentiekben taglalt 2014-től már lezajlott szervezeti változások, az állami és önkormányzati feladatmegosztás új rendje, a feladatfinanszírozás 2013. évben bevezetett szabályai határozzák meg az önkormányzat működését. Összességében a változások a helyi Önkormányzat számára biztonságos, tartósan fenntartható gazdálkodást tesznek lehetővé. Ehhez azonban szükséges a fegyelmezett, szigorú költségvetési gazdálkodás fenntartása, a működési szuficit megőrzése. Az állami feladatátvállalással párhuzamosan az önkormányzat összes kiadása, a működési kiadások és a felhalmozási kiadások is csökkentek az elmúlt időszakban.

Az önkormányzat - törvény keretei között - a tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. A helyi önkormányzat mindenkori költségvetésének tervezésére vonatkozó törvényi szabályozás jelentősen megváltozott, normatív szabályozás helyébe a feladat-finanszírozás került.

A gazdaságfejlesztés egyik alapfeltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államigazgatás korszerűsítése során az ágazati jogszabályok változása, az adórendszer esetleges átalakítása az önkormányzat pénzügyi szabályozását is befolyásolhatják. Az elmúlt évtizedek azt mutatták, hogy az önkormányzatok költségvetési rendszerét gyakran érték jogszabályi változásból adódóan olyan külső hatások, mely kihívásokra a jövőben is felkészültnek kell lennie. Az Önkormányzat bevételeinek jelentős része közhatalmi bevételekből származott. A támogatásértékű működési bevételek alakulására csekély ráhatása van az önkormányzatnak. Az intézményi működési bevételek esetében fontos szempont, hogy az Önkormányzat intézményei a lehető leghatékonyabban hasznosítsák a szabad kapacitásokat.

Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testületének „az önkormányzat 2019. évi költségvetésének végrehajtásáról" szóló 10/2020.(VII.16.) önkormányzati rendelete alapján a 2019. évi költségvetés végrehajtásáról szóló beszámoló főösszegét 1.478.904 e Ft kiadással és 1.514.376 e Ft bevétellel állapította meg. A 2019. évi beszámoló alapján a rendelkezésre álló források jelentősebb hányadát a működési kiadások fedezetére használta fel az önkormányzat. A működési kiadásokon belül a személyi kiadások növekedtek, a kötelező béremelésekkel és a köztisztviselői illetményalap önkormányzati emelésével.

16. ábra: Önkormányzati költségvetés főbb adatai

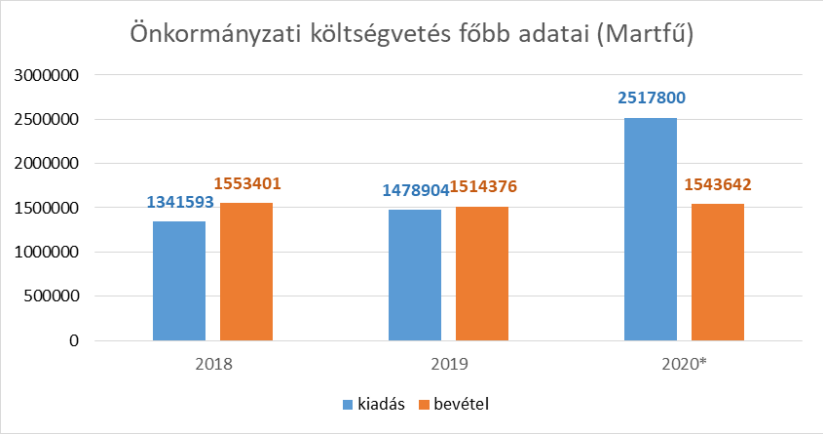

**2020. évi tervezet*

(Forrás: önkormányzati rendeletek [4/2020.(II.28.); 7/2019.(V.31.); 10/2020.(VII.16.)])

Az önkormányzatoktól a pénzbeli szociális ellátások támogatását elvonták, pályázati úton lehet ehhez a forráshoz jutni, de Martfű önkormányzata, a magas települési adóerőképesség miatt nem pályázhat, saját keretből kellett ezt finanszíroznia. A felhalmozási kiadásokra, fejlesztésekre, beruházásokra tervezett összeg egy részét az előző időszakról áthúzódó feladatok befejezésére, valamint az erre az évre meghatározott feladatok elvégzésére fordították.

A helyi önkormányzatok általános működésének támogatására, az adóerőképesség számítása után az állami elvonás 147,9 millió Ft volt. A megemelkedett egy főre jutó iparűzési adó összeg miatt további 21,8 millió Ft befizetésére kötelezték az önkormányzatot, szolidaritási hozzájárulás címen. Az önkormányzat bevételi előirányzata, 2.151 millió Ft módosított előirányzat mellett, 2.468 millió Ft-ban valósult meg, a tervezettnél magasabb iparűzési adóbevétellel. 2019 decemberében további 190 millió Ft iparűzési adó előleg érkezett az önkormányzat számlájára.

A felhalmozási feladatok az eredeti előirányzathoz viszonyítva 63,5%-ban, a módosított előirányzathoz képest 59,78%-ban teljesültek 2019-ben. A 2019-es évet is jelentős, 982,5 millió forint pénzmaradvánnyal zárta az önkormányzat, a tervezettnél magasabb iparűzési adóbevétellel.
Jelentős önkormányzati beruházások zajlottak, amelyek egy része az idei évben is folytatódik (óvodabővítés, az óvodai sportlétesítmény kialakítása, a Polgármesteri Hivatal nyílászáróinak cseréje, az iskolakonyha felújítása, a temető beruházások, a parkolóépítések és a garzon tető- és vízszigetelés).
Az Önkormányzat közhatalmi bevételei a 2019. évben 1.012.900 e Ft-ot tettek ki.
Az Önkormányzat 2020. évi egyéb nonprofit szervezetek támogatási keretösszege 1.550 ezer Ft. Ebből az összegből a Római Katolikus Plébánia Tiszaföldvár 400 ezer Ft, a Martfűi Református Egyházközösség 400 ezer Ft, a Martfűi Polgárőr Egyesület 350 ezer Ft, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Észak-alföldi Régió 300 ezer Ft önkormányzati támogatással számolhatott az idei évben, a fel nem osztott keret 100 ezer Ft.

1.10.1.3.2. Helyi adópolitika

A helyi adópolitika célkitűzései a stabilitás és az igazságosság elve alapján kerültek kialakításra. A helyi adók esetében az Önkormányzat képviselő testülete az adóztatást a továbbiakban is úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az Önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően.
A helyi adók, ha csak önkormányzat bevételeit nézzük a legjelentősebb bevétel, más településekhez viszonyítva szintén kiemelkedő, az egy főre jutó adóerő képesség Martfűn közel 50 000 Ft/fő.
A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény alapján a helyi közszolgáltatások biztosítása érdekében elengedhetetlen az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtése. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere. Ez a települési önkormányzat számára lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására, s ezzel együtt a helyi adópolitika kialakítására. A törvényi szabályozás értelmében az önkormányzat rendeletével a) vagyoni típusú adók, b) kommunális jellegű adók, továbbá c) helyi iparűzési adó bevezetésére jogosult.

19. táblázat: A 2019. évi önkormányzati adóbevételek részletezése

Megnevezés	Adózók száma (2019.) (db)	Tényleges bevétel (2019) (Ft)
Építményadó	2 855	167 817 000
Telekadó	0	0
Idegenforgalmi adó	3	9 188 000
Helyi iparűzési adó	583	819 113 000
Helyi adók összesen		996 118 000
Termőföld bérbeadásból származó jövedelemadó	0	0
Gépjárműadó	2157	15 810 000
Átengedett központi adók összesen	2157	15 810 000
Bírság, pótlék, egyéb	2118	787 000
Mindöszesen		1 012 715 000

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 1.§ (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) és h) pontja, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 13. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva helyi iparűzési adót vezetett be (MARTFŰ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 25/2009.(XII.16.) rendelete a helyi iparűzési adóról).
Állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén a helyi iparűzési adó évi mértéke egységesen az adóalap 2%-a. Ideiglenes jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén az adó mértéke naptári naponként 3.000.-Ft.

Az egyes adónemek részletezése

- **Építményadó**

A 2019. évben kiadott építményadó határozatok száma 284 darab volt, a megelőző évi 395 darabhoz képest. Az ügyek számának csökkenéséhez hozzájárult, hogy a piaci viszonyok változása (ingatlanok forgalmi értékének jelentős mértékű emelkedése, gazdasági válság kedvezőtlen hatása) okán 2019. évben kevesebb ingatlan cserélt gazdát a város közigazgatási területén, mint az azt megelőző években. Az évközi határozatok döntő többsége hagyatéki eljárást követő tulajdonszerzést, ill. ingatlan adás-vételt követően benyújtott bevallások alapján elkészített előíró, illetve törlő határozat volt.

- **Telekadó**

Martfű Város Önkormányzatának Képviselő Testülete a telekadóról szóló 20/2015.(XI.27.) rendeletét - a 2019.01.01-jén hatályba lépő - 15/2018.(XI.31.) önkormányzati rendeletével hatályon kívül helyezte. 2019. évben 30 fő adózó részére került adófizetési kötelezettséget megszüntető határozat kiküldése, 1 esetben a telekadó iránti adókötelezettség megállapítására irányuló adatbejelentést az adóhatóság az eljárás lefolytatása nélkül végzés formájában visszautasította. Ebben az adónemben ugyanakkor 2019. adóév végén még továbbra is fennállt egy korábbi hátralékos – felszámolási eljárás alatt lévő – adózó csaknem 14 millió forintos hátraléka. Az Önkormányzat követelését a felszámoló nyilvántartásba vette az eljárás során, melyből várhatóan több, mint 8 millió forint megtérülése 2020. adóévben realizálódik.

- **Idegenforgalmi adó**

2019. évben kis mértékű – néhány százezer forint összegű - bevétel kiesés következett be a beszedett idegenforgalmi adóban az előző évihez képest.

- **Helyi iparűzési adó**

Az előző évtől eltérően 2019. adóévre vonatkozóan ún. „indokolatlan” adófeltöltés érkezett, amely torzítja az adóbevételi mutatókat, hiszen a túlfizetésként jelentkező összeg a következő évben adóbevételt nem eredményez. Az iparűzési adó önadózós adónem. A szám szerint 583 adózó 2019. évben benyújtott bejelentkezéseinek (vagy változás-bejelentéseinek) száma 614 db volt.

Termőföld bérbeadásból származó jövedelemadó

Ezen adónem esetében az adózók továbbra is élnek a jogszabály adta adómentességi lehetőséggel és 5 évet meghaladó időtartamú bérleti szerződést kötnek, hogy adófizetési kötelezettségük ne keletkezzék. A magánszemélyek termőföld bérbeadás utáni jövedelmének adóztatása az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény, valamint a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény alapján történik. Ezen adónemben 2019. évben bevétel nem volt.

- **Helyi jövedéki adó**

A magán pálinkafőzés adóztatásában a főzőkészülékek nyilvántartási, valamint a főzés utáni helyi jövedéki adó beszedésével kapcsolatos adminisztrációs feladatokat 2015. évben a helyi önkormányzatok feladatává tették. A feladatok visszacsoportosítása miatt az adót 2016. január 1-től már a Nemzeti Adó- és Vámhivatalhoz kell az adóalanyoknak – párlatjegy vásárlásával – befizetniük. A helyi önkormányzatok feladata már csak a desztilláló készülékek nyilvántartásával és ellenőrzésével kapcsolatos feladatok ellátása. Az adóügyi irodának 2019. évben 7 darab nyilvántartással kapcsolatos ügye volt.

- **Gépjárműadó**

Az átengedett központi adók közül ez a legjelentősebb bevételt hozó adó. A gépjárműadóról szól 1991. évi. LXXXII. törvény (Gjt.) alapján a személygépjárművek, valamint a motorkerékpárok teljesítményük és gyártási évük alapján adóznak. Adómentességben részesülnek a tisztán elektromos üzemű gépjárművek. A tehergépjárművek, vontatók, pótkocsik, autóbuszok súlyadataik szerinti adóznak, esetükben beépült a gépjárműadóba a légrugós, vagy azzal egyenértékű rugózási rendszerű járművek kedvezményes adómértéke, így tehergépjármű 155 esetben, autóbusz 7 esetben, vontató 5 esetben részesült adókedvezményben. 2019. évben adómérték-emelés nem következett be. A gépjárműadó kivetése a Belügyminisztérium adatszolgáltatása alapján történik. Év eleji nyitó állományként 2559 darab gépjármű adatait közölték az önkormányzattal, melyeket az ügyintézőnek egyenként meg kellett vizsgálnia a határozathozatal előtt. A nyitó állomány alapján valamennyi gépjármű esetében külön határozatban került megállapításra az éves adó. Ezen túl az évközben történő forgalomba helyezésről,

illetve forgalomból történő kivonásról is határozatokat kellett hozni, amely határozatokban került időarányosan előírásra, illetve törlésre a gépjárműadó. Ez utóbbi változások következtében tárgyévre összesen 436 jármű vonatkozásában készült határozat, amely havonta átlag 36 járművel kapcsolatos határozatot jelentett.

A helyi adórendszer kialakításának célja az önkormányzat gazdálkodásának megalapozása; a gazdálkodás anyagi alapjainak erősítésével a központi függés csökkentése. A helyi adókról szóló törvény meghatározta a helyi döntési autonómiára épülő adórendszer kereteit, feltételeit. Általánosan a legtöbb település esetében a helyi adóval kapcsolatos önkormányzati döntéseket többnyire a költségvetés rövid távú bevételi szükséglete motiválja, ezért háttérbe szorultak a vállalkozások feltételeinek javítására vonatkozó hosszabb távú érdekek. Martfű Város Önkormányzata a hatálya alá tartozó helyi adók mértékének kialakítása során azonban törekszik arra, hogy a törvényi lehetőségek szolid érvényesítésével kedvező adó-környezetet teremtsen akár a helyi lakosok, akár a településen működő vállalkozások számára is.
A pénzügyi gazdálkodás során prioritást élvez a kötelező feladatok ellátása, a település működőképességének fenntartása, az önkormányzati intézmények biztonságos működtetése, a településüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátása, valamint a város számára fontos munkahelyteremtő, gazdaságélénkítő, működtetési költségeket csökkentő beruházások megvalósítása. Az önkormányzatok normatív feladatmutatókon alapuló támogatását felváltotta a feladatfinanszírozás. Kiemelt jelentőséggel bír az önkormányzatok életében, hogy egyes feladatokat jogszabályi kötelezettségként vagy önként vállalt feladatként lát el. Az önkormányzat hiánnyal nem tervezhet, de a vállalt feladatok ellátását biztosítani szükséges. Az önkormányzat a gazdálkodás kereteit behatároló költségvetését a saját bevételeire, valamint az állami támogatásokra alapozva határozza meg.

6. kép: Városháza épülete

(Forrás: saját fénykép)

1.10.1.4. Vagyongazdálkodás

Martfű Város Önkormányzata a következő vagyoni elemekre számíthat a következő évek gazdálkodása során. A vagyongazdálkodás alapvető célja az önkormányzati vagyon növelése kell, hogy legyen. Vagyonértékesítésre kizárólag ésszerű indok alapján, elsősorban a nem működő vagyon mobilizálására és a fejlesztési források növelése érdekében kerülhet sor. Vagyonvesztés nem következhet be, az esetleges vagyonértékesítésből származó bevételek nem szolgálhatnak működési célt, azok fejlesztésre, egyéb vagyongyarapításra fordíthatók. Az önkormányzat tulajdonában lévő termőföldek hasznosítása jelenleg 1-2 éves bérbeadással történik.

20. táblázat: Önkormányzati vagyon-mérleg főbb adatai

2018. év mérlegadatai (e Ft)	Üzleti (forgalom képes vagyon)	Korlátozottan forgalom képes vagyon	Forgalomképtelen vagyon
Immateriális javak		15 000	
Ingatlanok	347 488	3 179 231	2 050 124
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	1 724	140 433	
Beruházások		175 740	
Vagyonkezelésbe átadott vagyon		149 284	
Összesen:	349 212	3 659 688	2 050 124

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

1.10.1.5. Gazdasági program

A 2020. február 27-én került elfogadásra Martfű Város Gazdasági Programja és Településfejlesztési Terve a 2020-2024-es ciklusra vonatkozóan. A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése érdekében elsődleges cél

- az Önkormányzati vagyon gyarapítása, ingatlanok energia hatékony működtetése, az ingatlan hasznosítás maximalizálása, bérleti díjak beszedése.
- a kivethető adók optimalizálása (teherbíró képesség vizsgálata, egyenletes elosztásának terhelésének átvilágítása) a kivetett adók maximális beszedése, hátralékok csökkentése.
- Új feladatok indításánál figyelembe kell venni, hogy Önkormányzatunk feladat finanszírozás keretén belül igényelhet-e rá támogatást.
- Keresni kell, hogy az Önkormányzat milyen bevétel szerző tevékenységet tud még folytatni, a meglévő bevételeket be kell szedni, a hátralék állományt csökkenteni kell.
- A pályázatoknak összhangban kell lenni a gazdasági programmal, lehetőleg minden fejlesztést pályázati források igénybe vételével kell megvalósítani, amelyhez így az önrészt kell biztosítani, vagy amennyiben lehetőség van rá, az önerő összegére is pályázatot kell benyújtani.

A 2020-2024-es ciklusra vonatkozó Martfű Város Gazdasági Programja és Településfejlesztési Terve az alábbi főbb településfejlesztés célokat, célkitűzéseket rögzíti:

- **Munkahelyteremtés, foglalkoztatás**

Az előző ciklusban az Önkormányzat folyamatosan vásárolt földterületeket gazdaságfejlesztési, városfejlesztési céllal, melyet a jövőben is folytatni kell ahhoz, hogy a lehetőséget biztosítani tudjuk a betelepedési szándékkal érkező befektetőknek. A munkaerő-piac összehangolására szolgáló foglalkoztatási paktum a Szolnoki járásban Martfű gesztorságával az elmúlt ciklusban indult, a pályázat megvalósítása jelenleg is tart. Ez a közel négyszázmilliós program elsősorban a munkanélküliek munkába helyezését szolgálja foglalkoztatási támogatással, esetenként képzéssel. A megváltozott munkaképességűek helyzetére a jövőben is figyelmet kell fordítanunk, indokolt, hogy továbbra is

kedvezményesen biztosítsuk a Főkefe Kft. számára a telephelyként funkcionáló önkormányzati ingatlanok használatát.

- **Építészeti arculat, építészeti értékek**

Martfű településképének meghatározó elemei a városrészek, melyek jellegüknél fogva különböző karakterűek. A városkép jellegzetessége, hogy az óvárosi családi házas rész a vasúton túl elválik a Földvári út melletti lakóterületektől és ezeknek a településrészeknek összekapcsolásával jött létre az új településközpont, melynek egyes intézményei (városháza, templomok), mint épített alkotások is meghatározóak a település szempontjából. A városközpont további kereskedelmi, szolgáltató egységekkel, lakóingatlanokkal történő beépítése érdekében befektetőket szükséges keresni. Egyedülálló értéket képvisel a Bata lakótelep épületeivel és a Tisza parthoz illeszkedő zöldfelületével. A terület jellegzetes Bata lakóépületei helyi egyedi védelem, míg a gesztenye sor helyi területi védelem alatt áll.

- **Természeti környezet**

Településünk a Tisza mentén helyezkedik el. A települési zöld övezetek – parkok – szervesen kapcsolódnak a folyó partján kialakult ártéri erdőkkel, erdősávokkal, összekapcsolva a települést a folyóval. A természeti környezet védelme érdekében tovább kell folytatni, bővíteni a természetkímélő tevékenységet meglévő parkjaink ütemezett felújításával, lehetőség szerint további zöldfelületek kialakításával, a fosszilis energiahordozók felhasználásának további csökkentését energia megtakarítást célzó, valamint megújuló energiákra épülő beruházásokkal.

- **Iparfejlesztés**

A város jövője szempontjából a legfontosabb tényező, hogy népességmegtartó-képessége érdekében milyen fejlesztéseket tud az önkormányzat megvalósítani, milyen eszközöket és forrásokat tud összpontosítani a munkahelyteremtés érdekében. A város déli részén található iparterület közművesítésére, megközelítése érdekében a 442-es főközlekedési úthoz csatlakozására kész projekttel rendelkezik önkormányzatunk. A Tisza Ipartelep fejlesztése is fontos célkitűzés, az önkormányzati tulajdonban lévő úthálózatának felújítása, a tulajdonviszonyok rendezése ezen önkormányzati ciklus feladatai közé tartozik. A város gazdasága szempontjából bizonytalansági tényező, hogy a „bezárt” sörgyár épületével a tulajdonosnak milyen lehetőségei és céljai vannak.

- **Telekellátás**

A városban hosszú évek óta nincs családi házas beépítésre alkalmas telekkínálat, így a betelepülni szándékozók számára kizárólag a használt ingatlanok megvásárlása ad lehetőséget.

Az Ó-városi részen található területen az önkormányzat tulajdonában lévő telkek mellé 2019-ben sikerült újabb 20 telek tulajdonjogát megszerezni, ezzel lehetővé vált első ütemben két új utca kialakítása, közművesítés után a telkek értékesítése. A közművesítésre a tervek elkészítése folyamatban van, a közműszolgáltatókkal folyik az egyeztetés.

- **Idegenforgalom, turizmus, gyógyturizmus, sportturizmus**

E terület fejlesztése fontos várospolitikai célkitűzés, a város számára ez az egyik „kitörési” lehetőség.

Martfű 2018-ban megkapta a gyógyhely minősítést, mely a turisztikai fejlesztéseket célzó pályázati források elnyerésében jelenthet előnyt. Városunk több olyan szövetség tagja, amelynek keretein belül népszerűsíthetjük a várost. Így a Fürdővárosok Szövetségének, az „Alföld Szíve” Turisztikai Egyesületnek, a Tiszazugi Turizmus Egyesületnek, az Észak-Alföldi Termál Klaszternek. Településünk természet adta kincse a Tisza folyó. A vízi turizmus elindítása céljából üzembe kell helyezni a kikötőt, ezzel együtt továbbra sem adható fel a Tisza parton tervezett sétány kialakítása.

- **Infrastruktúra, energiagazdálkodás, környezetvédelem**

Településünk infrastrukturális fejlettsége jó színvonalú, azonban néhány területen komoly fejlesztési igények jelentkeznek. Kiemelt figyelmet kell fordítani az utak, járdák ütemezett felújítására, a víz- és csatornahálózat, a közvilágítás korszerűsítésére. Át kell gondolni a jelenlegi piac funkcióját, mivel az elmúlt évek tapasztalatai alapján az nem a lakossági igényeknek megfelelően működik. Városunk Fenntartható Energetikai Akcióterve 2012-ben (SEAP) elkészült, mely olyan átfogó ütemterv, ami lehetővé teszi a globális klímaváltozási szempontokon túlmenően az itt élők életminőségének emelését, az egészségesebb települési környezet kialakítását.

- **Térségi együttműködés**

Az önkormányzati feladatok sikeres megvalósítása érdekében a Képviselő-testület kiemelten fontosnak tartja a környező településekkel történő együttműködést. Ilyen együttműködés keretében, társulási formában működtetjük az orvosi ügyeletet, a szociális alapellátást, valósítottuk meg a Tiszazugi Ivóvízminőség-javító Programot, a hulladéklerakó rekultivációját. 2020. január 20-tól a Tiszazugi Önkormányzatok Társulása Társulási Tanácsának Elnöki feladatait Martfű Város Polgármestere látja el, mely településünk részéről még szorosabb együttműködést feltételez a társulásban részt vevő önkormányzatokkal.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

1.10.2.1. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elemezve több szereplő munkáját kell kiemelni. A legfontosabb szerepet Martfű Város Önkormányzata játssza, amely esetében három szervezet (Képviselő- Testület, a Képviselő- Testület bizottságai, a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei) említhető meg.

- **Képviselő-testület**

A stratégiai döntéshozatal a Képviselő- testület feladata, amely az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról (költségvetési rendeletet), az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról, valamint a település térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásáról/módosításáról.

- **Bizottságok**

A Képviselő- testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselő- testület különböző bizottságai.

- Pénzügyi, Ügyrendi és Városfejlesztési Bizottság
- Oktatási, Művelődési, Sport, Civil és Egyházi Kapcsolatok Bizottsága
- Egészségügyi, Foglalkoztatási és Szociális Bizottság

21. táblázat: Martfű Város Önkormányzatának főbb projektjei (2014-2020-as programozási ciklus)

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
MARTFŰ VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR	Tehetség-nyitogató	EFOP-3.3.2-16 - Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért	21 441 579 Ft	100%	Cél a partnerség (együttműködés) erősítése a Martfű Városi Művelődési Központ és Könyvtár és a Martfűn és környékén működő alábbi nevelési-oktatási intézmények között: Játékvár Óvoda és Bölcsőde, Martfű Martfűi József Attila Általános Iskola, Martfű Tiszaföldvári Kossuth Lajos Általános Iskola, Tiszaföldvár Szolnoki Szolgáltatási SZC Damjanich János Szakképző Iskolája és Kollégiuma, Martfű Kengyeli Kossuth Lajos Általános Iskola, Kengyel Papp Bertalan Őszőlői Általános Iskola, Tiszaföldvár - a fent nevezett intézményekben köznevelésben résztvevő tanulók és óvodai nevelésben résztvevő gyermekek közül a projektbe bevontak tudásának és készségeinek fejlesztése nem formális és informális tanulási eszközökkel.
MARTFŰ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Közösségépítést, felzárkóztatást ösztönző térségi műhelymunka	EFOP-1.5.2-16 - Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben	244 825 840 Ft	100%	Martfű Önkormányzata konzorciumban Szászberek, Zagyvarékas-Község Önkormányzatával valamint Kőtelek és Szajol Községi Önkormányzatával közös célként tűzte ki a felhívás, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok, valamint a helyi településfejlesztési- és infrastrukturális programok céljaival összhangban, hogy növeljék a közös térségekben élő emberek életesélyeit és életminőségét. Célunk, hogy a térségre nehezedő társadalmi különbségekből, iskolázatlanságból és anyagi helyzetből fakadó problémákat, esélyhátrányokat közös erővel oldjuk meg. Kiemelt célunk a kulturális- és társadalmi tőke, az egyén és közösségi cselekvőképesség fejlesztése, a komplex humán közszolgáltatás-fejlesztése. A helyi esélyegyenlőségi programokban megfogalmazott problémákat komplex, a helyi közösségekhez és erőforrásokhoz illeszkedő fejlesztési programok megvalósításával tervezzük megoldani. A humán közszolgáltatások területén jelentkező szakemberhiányt ösztönző programok által szeretnék megoldani, ezzel biztosítva a felhívásban erre irányuló indikátor teljesülését. A hátrányos helyzetű csoportok

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
					foglalkoztathatóságát, munkaerő-piacon való elhelyezkedését komplex fejlesztéssel tervezzük orvosolni. A helyi kisközösségek társadalom-szervező szerepét, a vidék megtartó képességét és a kultúrák közötti párbeszédet szeretnék ösztönözni, erősíteni különböző programok által.
Martfű Város Önkormányzata	Szolnoki járás foglalkoztatási paktum	TOP-5.1.2-15-JN1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	382 585 862 Ft	100%	Célunk olyan Paktum Iroda és Szervezet létrehozása, amely a partnerségi megállapodás előkészíti, a tagokat folyamatosan tájékoztatja. Munkáltatói, foglalkoztatási fórumok összehívása, a munkáltatók informálása annak érdekében, hogy a foglalkoztatás ilyen formán növekedhessen a járásban. A Kormányhivatal a program keretében az álláskereső személyeknek, adott üres álláshely betöltését fókuszba állító, célzott képzését és/vagy foglalkoztatásának támogatását célozta meg, tehát az eddig végzett munkáját kívánja folytatni még nagyobb elérésben, és eredménnyel.
Martfű Város Önkormányzata	A szociális alapszolgáltatások fejlesztése Martfűn	TOP-4.2.1-15-JN1 - Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	178 057 126 Ft	100%	A fejlesztés keretében a meglévő intézményi terület bővítése tervezett a kapcsolódó épületrészben, összesen 828,35 m2-en, a szolgáltatások színvonalas biztosításának érdekében (étkező, mosókonyha, demensek ellátása, stb.). A projekt keretében az érintett épületrész nyílászárói cserére kerülnek (171 m2 felület), kiépítésre kerül korszerű melegvizes fűtés kondenzációs kazánnal (80 kW), korszerűsítésre kerül a világítás, napelemes áramtermelés (15 kW) létesül. Felújításra kerül a kert (1000 m2), akadálymentesítésre kerülnek a bejáratok. A fejlesztés keretében nyolc új kerékpár és egy elektromos mikrobusz kerül beszerzésre, előbbi a házi gondozást segíti, utóbbi tehermentesíti a kistérségi szállítást, ellátást. A projekt keretében létesül egy elektromos töltőpont is, két jármű számára. A szűkös ellátási kapacitás bővítése érdekében kerül kialakításra melegítőkonyha, helybeni étkezési lehetőséget biztosító ebédlő, mosókonyha félipari mosógéppel (helyi, házigondozási szennyes mosására),

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
					szárítógéppel. A demensek ellátásának biztosítása érdekében külön bútorozott helyiség kerül kialakításra.
Martfű Város Önkormányzata	Garzonház komplex épületenergetikai felújítása Martfűn	TOP-3.2.1-16-JN1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	102 199 431 Ft	100%	A projekt célja a Martfű Város „Garzonház” épületének olyan komplex épületenergetikai és megújuló energiát használó felújítása, amely jelentősen csökkenti a fenntartási költségeket, jelentős előrelépést mutat fel az energetikailag önfenntartó épület kialakítása irányába, számottevő fosszilis energiahordozó megtakarítás mutat fel, egyúttal komfortosabb és esztétikailag is színvonalasabb lakhatási körülményeket biztosít. A célkitűzés a felújításnál a közel nulla energiaigényű energetikai besorolás elérése.
Martfű Város Önkormányzata	Martfű városüzemeltetési szervezete épületének energetikai rekonstrukciója	TOP-3.2.1-15-JN1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	49 999 457 Ft	100%	A projekt célja a Martfű Város városüzemeltetési feladatait ellátó szervezeti egység épületének olyan komplex épületenergetikai és megújuló energiát használó felújítása, amely jelentősen csökkenti a fenntartási költségeket, jelentős előrelépést mutat fel az energetikailag önfenntartó épület kialakítása irányába, számottevő fosszilis energiahordozó megtakarítás mutat fel, egyúttal komfortosabb és esztétikailag is színvonalasabb munkafeltételeket biztosít az önkormányzati feladatok elvégzésében közreműködő munkatársaknak. A projekt megvalósítását indokolja az épület műszaki és energetikai elavultsága, viszonylag magas működési költsége.
Martfű Város Önkormányzata	Martfű Művelődési Központ és Könyvtár épületenergetikai felújítása és a környezetében lévő zöld felület rekonstrukciója	TOP-2.1.2-15-JN1 - Zöld város kialakítása	105 519 809 Ft	100%	Művelődési Központ és Könyvtár parkjának felújítása, beteg, tájidegen növények eltávolítása, őshonos növényekkel pótlás, gyepfelújítás - A parkban 88 db fa és 16 db cserje gondozása, ápolása, valamint a gyepfelület cseréje, gondozása összesen 13 900 m2-en történik meg.

Projektgazda	Projekt címe	Pályázati konstrukció	Megítélt támogatás	Támogatási arány	Rövid összefoglalás
Martfű Város Önkormányzata	Bölcsőde bővítése, óvodai férőhelyek felújítása Martfűn	TOP-1.4.1-15-JN1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	119 989 300 Ft	100%	A pályázott projekt célja a kisgyermekesek, különösen a 3 év alatti gyermekeket nevelő szülők munkaerőpiacra történő visszatéréséhez, ezáltal a foglalkoztatás növeléséhez, és az óvodai ellátáshoz való jobb hozzáféréshez hozzájárulni. A tervezett beruházás hozzájárul a bölcsődei várólista megszüntetéséhez, a jövőben várható szükségletekhez illeszkedő színvonalú bölcsődei és óvodai tereket, épületeket hoz létre. A projekt konkrét céljai: a bölcsődei és óvodai ellátást biztosító épületek és eszközök korszerűsítése, a bölcsődei férőhelyek 15% feletti növelése.
Martfű Város Önkormányzata	Martfű Város Önkormányzata ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez	7 000 000 Ft	100%	Az ASP projekt segítségével az Önkormányzati Hivatal, mind az önkormányzatnál egységes informatikai háttérre alapozott, központi adatkezelő rendszert vezet be.

(Forrás: palyazat.gov.hu / önkormányzati adatszolgáltatás)

1.10.2.2. Az önkormányzat intézményrendszere

Martfű Város Önkormányzata által fenntartott intézmények az alábbiak:
- Marfű Város Önkormányzata
- Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ
- Játékvár Óvoda és Bölcsőde
- Városi Művelődési Központ és Könyvtár
- Polgármesteri Hivatal

1.10.2.2.1. Marfű Város Önkormányzata

A 2019. évi helyhatósági választásokat követően Martfű Város Önkormányzata 2019. október 24-én tartotta alakuló ülését. Az alakuló ülésen az alábbi bizottságok kerültek kialakításra:
- Pénzügyi, Ügyrendi és Városfejlesztési Bizottság
- Oktatási, Művelődési, Sport, Civil és Egyházi Kapcsolatok Bizottsága
- Egészségügyi, Foglalkoztatási és Szociális Bizottság

Martfű Város Önkormányzata tagja a Tiszazugi Önkormányzatok Társulásának.

1.10.2.2.2. Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ

A Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ székhelye 5435 Martfű, Szent István tér 1. (központi irányítás, család- és gyermekjóléti szolgáltatás), telephelyei 5435 Martfű, Május 1. út 2. (iskolai főzőkonyha) és 5435 Martfű, Május 1. út 2. (AC karbantartó műhely). Az intézmény több, integrált feladatot is elvégez, az alábbiak szerint:

22. táblázat: Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ feladatai

Központi feladatellátás	Az intézmény működéséhez kapcsolódó adminisztratív feladatok ellátása, intézményirányítás
Család- és gyermekjóléti szolgáltatás	A gyermekek testi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzésének segítése
Közétkeztetés (konyha)	Az alapfokú iskolai, bölcsődei, óvodai, középiskola-kollégiumi, illetve a szociális valamint külső étkeztetés ellátása, biztosítása heti étrend alapján.
Településüzemeltetés	▪ hibaelhárítás, ügyeleti- és készenléti feladatok ellátása önkormányzati intézményeknél, bérleményeknél ▪ felújítása is beruházási munkák végrehajtása ▪ város területén lévő közterületek, köztéri építmények tisztántartása, gondozása, karbantartása ▪ téli hóeltakarítás, síkosság mentesítés, úttisztítás ▪ növényvédelmi feladatok ellátása ▪ köztisztasági feladatok ellátása ▪ játszóterek üzemeltetése ▪ piac üzemeltetése

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

1.10.2.2.3. Játékvár Óvoda és Bölcsőde

Bővebb bemutatására jelen Megalapozó vizsgálat 1.8. fejezetében kerül sor.

1.10.2.2.4. Városi Művelődési Központ és Könyvtár

A város kulturális életének fő szervezője a Városi Művelődési Központ és Könyvtár intézménye,
A Martfű Városi Művelődési Központ és Könyvtár 1958-61 között épült a Tisza Cipőgyár művelődési központjaként. A könyvtár 1962 óta működik az intézmény emeletén 358 m2-en. A könyvtár 1979-ben gyermekkönyvtárral, 2002-ben szak- és informatikai részleggel bővült. A Városi Könyvtár ellátja a város felnőtt- és gyermek lakosságát könyvtári szolgáltatásokkal. Biztosítja az információkhoz való szabad hozzáférést. Segíti az élethosszig tartó tanulást, közösségi színteret biztosít több kiscsoport és különféle rendezvények számára. Gazdag, 52.000 kötetes, kéthavonta új könyvekkel frissülő gyűjteményével várja olvasóit. Martfű Város Önkormányzatának Kommunikációs és Média Csoportja a Városi Művelődési Központ és Könyvtár keretein belül működik. Az intézmény szakmai munkáját segítve erősítjük a kulturális érdeklődést, a közösségi programok népszerűsítését, a Martfű Mozi működését. 1974 óta többször is alakítottak ki időszaki helytörténeti gyűjteményt a Tisza Cipőgyár és ezen keresztül Martfű történetének bemutatására. 2000-ben újabb irányból közelítve az életmód került előtérbe, ahol a martfűi tanyákról származó anyag mellé felsorakoztak a környező településekről betelepülő munkások tárgyi emlékei. 2010-ben a Martfű történetét ismertető reprezentatív könyv összeállításakor újból fellángolt a lokálpatrióta szemlélet, ennek eredménye „Város születik” című kiállításunk, mely Jan Antonin Bata munkásságának és Martfű várossá fejlődésének állít emléket.

1.10.2.2.5. Polgármesteri Hivatal

A Martfűi Polgármesteri Hivatal rendkívül szerteágazó munkát végez az önkormányzati ügyek döntés-előkészítése, az önkormányzatokat érintő ágazati törvények, valamint a Képviselő-testület által elhatározott feladatok végrehajtása során. A jegyző vezeti a hivatalt, gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról, az államigazgatás részeként pedig tényleges hatósági hatásköröket gyakorol. Az önkormányzat működésével kapcsolatos legfontosabb feladata a Képviselő-testület és a Bizottságok üléseinek előkészítése, a döntések végrehajtása. A hivatal fontos hatósági feladatokat is ellát. A hatósági munka magában foglalja az anyakönyvi igazgatás, a hagyatéki ügyek, a kereskedelmi igazgatás, a mezőgazdasághoz és állategészségügyhöz kapcsolódó feladatokat, a népességnyilvántartási és ehhez kapcsolódóan a különböző hatósági igazolások kiállításának feladatkörét, az iparigazgatási feladatokat is, valamint a hirdetményi úton történő közzététellel kapcsolatos feladatokat különös tekintettel a Földforgalmi törvényben foglaltakra.
A hivatal ellátja a Képviselő-testületi, bizottsági, titkársági feladatokat. A képviselő-testület 22 rendelet elfogadásáról döntött a tavalyi évben. A határozatok száma 173 db volt.
A fentieken túl anyakönyvi igazgatási, hagyatéki ügyintézési és népességnyilvántartási feladatokat is ellát.
Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2019. évre vonatkozó költségvetési rendeletében a Hivatal létszámát 24 főben határozta meg.
A hivatal apparátusának összetétele 2019. december 31-én az alábbi volt:

- felsőfokú végzettségű, vezető, vezetői megbízással rendelkező köztisztviselő: 4 fő,
- felsőfokú végzettségű köztisztviselő: 7 fő,
- középfokú végzettségű köztisztviselő: 11 fő,
- középfokú végzettségű ügykezelő: 2 fő.

Az ügyiratforgalom kiemelten a pénzügyi, az önkormányzati, igazságügyi és rendészeti igazgatási valamint a szociális igazgatási ágazatokban volt a legjelentősebb.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül Martfű Város Önkormányzata kiemelkedően fontos feladatnak tekinti a helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok ellátását.
A gazdaságfejlesztés, az ipartelepítés érdekében kiemelt feladat a befektetés-ösztönzés feltételeinek megteremtése is a városmarketing szerves része, amely kapcsolódik az országosan és regionálisan működő információs hálózatokhoz. A meglévő infrastrukturális kapacitásokra épülve szükséges kiépíteni egy hatékonyan működő befektetés-ösztönzési rendszert. Alapproblémaként azonosítható a város gazdaságfejlesztését koordináló hatékonyan működő szervezeti háttér hiánya illetve annak nem kellő hatékonysága adja. A szükséges információk és adatbázisok birtokában lehetséges elindítani egy promóciós eszközrendszer lefektetését, amely a befektetőkkel folytatott kommunikációt hivatott biztosítani. Az önkormányzat a munkahelyteremtés és - megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét.
A beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása:

- ipari-gazdasági célú területek kijelölése és fejlesztése,
- Ipari Park működtetése,
- elérhetőség biztosítása.

A város jövője szempontjából a legfontosabb tényező, hogy népességmegtartó-képessége érdekében milyen fejlesztéseket tud az önkormányzat megvalósítani, milyen eszközöket és forrásokat tud összpontosítani a munkahelyteremtés érdekében. A város déli részén található iparterület közművesítésére, megközelítése érdekében a 442-es főközlekedési úthoz csatlakozására kész projekttel rendelkezik az Önkormányzat.
A Tisza Ipartelep fejlesztése is fontos célkitűzés, az önkormányzati tulajdonban lévő úthálózatának felújítása, a tulajdonviszonyok rendezése ezen önkormányzati ciklus feladatai közé tartozik. 2019-ben az úthálózat geodéziai felmérése megtörtént, az ipartelepen lévő vállalkozásokkal történő egyeztetés folyamatban van.
A város gazdasága szempontjából bizonytalansági tényező, hogy a „bezárt” sörgyár épületével a tulajdonosnak milyen lehetőségei és céljai vannak.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

Martfű Város Önkormányzata aktívan részt vett az állami közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen volt, valamint lehetővé teszi, hogy az egészséges, munkaképes korú emberek ne segélyből, hanem munkabérből éljenek.
A helyi önkormányzat a foglalkoztatást elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Flt.) 8. § (4) bekezdése értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatai ellátása során

a) közfoglalkoztatást szervez
b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását
c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit
d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt

Az önkormányzati közfoglalkoztatás szervezése 2019-ben is jelentősen hozzájárult a tartós munkanélküliség csökkentéséhez, amely segítette egyes családok helyzetét a foglalkoztatás ideje alatt, bár a közfoglalkoztatási bér évek óta nem emelkedett, továbbra is bruttó 81.530 Ft/fő/hó volt a tavalyi

évben is. A közfoglalkoztatás mellett azok számára, akiknek a jogszabályi kötelezettségük: az ellátásuk továbbfolyósításához szükséges legalább 30 napos biztosítási idő megszerzése más módon nem volt megoldható, önkéntes foglalkoztatásra is lehetőséget nyújtottaz Önkormányzat.
A lenti táblázatban a közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos állományi létszáma: az adott hónapban közfoglalkoztatásban részt vevők napi létszámainak egyszerű számtani átlaga. A statisztika által megfigyelt hónap a tárgyhót megelőző hó 21.napjától tárgyhó 20.napjáig tart.

23. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma								
Martfű Jász-Nagykun-Szolnok megye Szolnoki járás	**2013. év**	**2014. év**	**2015. év**	**2016. év**	**2017. év**	**2018. év**	**2019. év**	**2020 01 - 08. hó**
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	24	70	99	106	87	79	58	43
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	20	15	18	19	19	11	6	6
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	1	1	0	-	1	1	-	-
-- Mezőgazdaság	-	*1*	*0*	-	*1*	*0*	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Szociális jellegű program	*1*	*0*	-	-	*0*	-	-	-
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	*1*	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	45	86	117	125	107	91	64	50
Közfoglalkoztatási mutató	0,99%	1,94%	2,70%	2,96%	2,57%	2,21%	1,61%	1,26%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	189	140	96	84	78	76	91	144
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	50	44	47	55	51	57	60	80
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	108	76	63	48	41	30	22	18
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	346	259	207	187	170	163	173	243
-- Ebből tartós álláskereső	88	67	50	43	47	50	46	56
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	7,65%	5,84%	4,79%	4,43%	4,08%	3,96%	4,36%	6,20%

(Forrás: http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/)

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

A város 28 vegyes tulajdonban álló épületekben található önkormányzati bérlakással, 28 garzonlakással és 58 szobabérlési lehetőséget nyújtó ingatlannal rendelkezik.
A garzonlakások, a három Bérlők háza erősen leromló, leszakadó városrésznek tekinthetők, az ott élő emberek többsége súlyos szociális problémákkal küzd. A városrész szociális célú rehabilitációja érdekében önkormányzat az előző ciklusban TOP forrásokra pályázatot nyújtott be, mely sajnos nem nyert támogatottságot. Ennek ellenére e cél elérése továbbra is kiemelt feladat. A fejlesztési elképzelés a 28 lakással rendelkező garzon költségelven működtetett nyugdíjas otthonná alakítását, „bérlők házában" szociális bérlakások kialakítását, ezen épületek energetikai felújítását tartalmazza. A lakáspiac jelenlegi helyzetéhez igazodva az önkormányzati lakáscélú támogatási rendszer a meglévő ingatlanok energiatakarékos felújításának segítésére fókuszál, ösztönözve a családi és társasházak hőszigetelését, a nyílászárók cseréjét, a megújuló energiaforrások használatát.
2018. novemberétől az önkormányzati lakáscélú bérlemények hasznosítását az Önkormányzat visszavette a végelszámolással megszűnt Martfűi Városfejlesztési, Ingatlankezelői és Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Önkormányzati Nonprofit Kft-től. Sajnos a hátralékállomány igen magas, mely nemcsak lakbér, és helyiségbér tartozást tartalmaz, hanem továbbszámlázott közüzemi díjtartozást is.
Annak érdekében, hogy a hátralékok nagysága ne emelkedjen, a bérbeadás szabályozását teljesen átdolgozta a Képviselő-testület, a határozott idejű, rövidebb időtartamú bérleti jogviszonytól a tartozások csökkenését remélve.

1.10.6. Intézményfenntartás

Martfű Város Önkormányzata által fenntartott intézmények az alábbiak:

- Marfű Város Önkormányzata
- Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ
- Játékvár Óvoda és Bölcsőde
- Városi Művelődési Központ és Könyvtár
- Polgármesteri Hivatal

1.10.7. Energiagazdálkodás

Martfű Város Fenntartható Energetikai Akcióterve 2012-ben (SEAP) elkészült, mely olyan átfogó ütemterv, ami lehetővé teszi a globális klímaváltozási szempontokon túlmenően az itt élők életminőségének emelését, az egészségesebb települési környezet kialakítását. A program kiemelt célja az energiahatékonyság és a megújuló energiahordozók arányának nagymértékű növelése az energiaellátáson belül, a káros-anyag kibocsátás jelentős csökkentése.
A tervezett energetikai beruházások, a környezetvédelmi projektek sajátosságaként, nem olcsó beruházások, ebből következik, hogy a forrásigény nem terhelheti kizárólag a megvalósító önkormányzatot, szükség van jelentős külső - pályázati - forrásokra is, illetve szükséges a lakosság és a vállalkozói szféra bevonása is.

1.11. A TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A Településüzemeltetés feladatkörébe utalt tevékenységek:

- Üdültetés
- Városgazdálkodási szolgáltatás
- Védőnői szolgáltatás
- Egészségház üzemeltetése
- Közhasznú foglalkoztatás
- Sportintézmények, sportlétesítmények működtetése
- Játszóterek üzemeltetése

Műszaki feladatok:

- környezetvédelmi feladatok ellátása
- zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszerek, műtárgyaik karbantartása, javítása, rekonstrukciója,
- öntözőrendszer üzemeltetése.

Karbantartói feladatok:

- az intézményvezetőkkel előzetesen egyeztetve a városi intézmények épületeinek, építményeinek, felszereléseinek, karbantartásának, felújításának megszervezése, kivitelezése (festési, asztalosipari, villanyszerelési, kőműves szakmunkák)
- a város területén lévő közterületek rendben tartása, köztisztasági feladatok ellátása, rágcsáló-, rovarirtás, permetezés, közterületi padok, felszerelések kihelyezése, azok karbantartása
- az egészségügyi szakfeladatokhoz tartozó intézmények (központi orvosi rendelő, gyermekorvosi rendelő, védőnői szolgálat) épületeinek fenntartása, karbantartása, az alapvető szolgáltatásokhoz szükséges egészségügyi eszközök biztosítása,
- a város balatoni, Fonyód-Bélatelepen lévő üdülő évi fenntartási és karbantartási munkáinak elvégzése,
- a sportlétesítmények és játszóterek fenntartási és karbantartási feladatainak ellátása

Munkaügyi feladatok:

- Személyi és munkaügyi nyilvántartás, adatok kezelése, munkaerő felvétel, felmondások előkészítése,
- Bérszámfejtéshez kapcsolódó anyagok előkészítése, elküldése a Magyar Államkincstár felé,
- Közhasznú és közcélú munkavállalás előkészítése, nyilvántartása.

Kommunális feladatok:

- téli hó eltakarítás, síkosság mentesítés, úttisztítás,
- lomtalanítás,
- parképítés, parkfenntartás,
- növényvédelmi feladatok ellátása

Gondnoki feladatok:

- gondnoki szolgálat beindítása a város bérleményeinél, egészségügyi intézményeinél, a város területén lévő közterületek, köztéri építmények tisztántartása, gondozása, karbantartása,

Egyéb kommunális feladatok:

- eb oltás megszervezése
- szúnyoggyérítés megszervezése
- közvilágítás ellenőrzése
- sportpálya üzemeltetése
- játszóterek üzemeltetése

1.12. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1. Természeti adottságok

A település természetföldrajzi meghatározás szerint az Alföld– Közép-Tisza Vidék középtáján a Szolnok-Túri sík elnevezésű kistáj területén található a Tisza-folyó bal partján.
A kistáj DNy-i fele magas-ártéri helyzetű, 80 és 105 m (Király halom) közötti tengerszint feletti magasságú, löszszerű üledékekkel fedett hordalékkúp - síkság. A felszín legnagyobb részét ez a löszös anyag, lösziszap borítja, hozzá igen jelentős téglaagyag készletek kapcsolódnak. A zömmel löszös üledékeken több talajtípus alakult ki. A legnagyobb kiterjedésűek a kedvező mezőgazdasági adottságú alföldi mészlepedékes és a réti csernozjomok. A talajvízhatás alatti mélyebb fekvésű területek kiterjedt (15%) talajtípusát az agyag, vagy agyagos vályog mechanikai összetételű réti talajok és kisebb kiterjedésben (3%) a fiatalabb, kisebb humusztartalmú réti öntés talajok képviselik. A mezőgazdaságilag értéktelen réti-szolonyec talajok területi részaránya, mennyisége is számottevő a kistáj területén. A település keleti-déli részén jobb minőségű (SZ1-SZ3 minőségi besorolású) talajok, míg a nyugati oldalon inkább a kevésbé jó minőségű talajok (SZ3-SZ5 minőségi besorolású) fordulnak elő. A Tisza-folyó védgátjai közötti hullámtér gazdaságilag nem jelentős területű (meredek, magas folyópart), időnként magas talajvízállású, amelyet jellemzően fiatal, nyers öntéstalaj borít.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

Martfű nagykunsági település, Jász-Nagykun-Szolnok megye déli részén a megyeszékhelytől 21 km távolságra fekszik. A szomszédos települések: délről Tiszaföldvár (6 km), keletről Mezőhék és Kengyel (10-10 km), északról Rákócziújfalu (10 km), és a Tisza túlpartján Vezseny határolja. Martfű igazgatási területe 23,08 km². Ebből a belterülete 2,78 km², külterülete 20,3 km²). A település igazgatási területe: 3594,50 ha, ebből belterület: 303,70 ha.

Úgy tartják, hogy a város neve a Tisza folyó kanyarulata által mart partról és a vízzel ellátott területek gazdag gyepterületeiről-füvéről, mások szerint a „kiemelkedő” magas part (mart) és a fű- fő (fej) szavakból eredeztethető.
Fellelt régészeti leltek árulkodnak arról, hogy Martfű igazgatási területe már a szarmata és az avar korban, valamint a honfoglalás idején is lakott terület volt. Hékpusztán és Zsófia majorban szarmata-kori, a cipőgyár területén avar-kori, a vasútállomás környékén honfoglalás-kori régészeti leletek kerültek elő. A település környékén jelentős tiszai átkelőhely valószínűsíthető az említett történeti korokban, valamint a középkorban Vezseny, Varsány, Várkony irányába. Napjainkban is működik a Tisza-folyó túlpartján lévő Vezsenyt Martfűvel, Tiszaföldvárral összekötő komp.
Martfű első írásos említése a XV. századból származik, akkor a csanádi káptalan birtokaként Marthfew alakban olvasható. A török hódoltság idején a szolnoki vár tartozékaként tartják számon Martfű-pusztát. A falunak ekkor 14 háza volt, később 1573-ban káptalan megszünésével a Földváry család birtokolja a települést. Az 1700-as évek elején a Rákóczi család, majd azok kegyvesztésével, martfűi birtokaik a Podmaniczkyak kezébe kerültek XIX. Század közepéig. Az említett idők folyamán többször elnéptelenedik, majd benépesül a falu. A következő időszakban a földbirtokos családok sorsával fonódik össze a település története. Házasság révén a Kövér és a Wodiáner család, Vigyázó család élt itt. 1930 táján a Kövér, Szobotka, Somich, Keszlerffy és Gottesch családoknak volt itt „majorüzeme” részben bérlet, részben saját tulajdon formában. A haladó szellemben működő mezőgazdasági művelésű szántók, majorságok, a parkokkal, növénytelepítéssel gazdagított környezet ölelte kúriák, a művelődés és az oktatás iránti igény megjelenésének időszaka volt ez. Martfű-puszta ekkor közigazgatásilag Tiszaföldvár községhez és a Tiszai alsójáráshoz tartozott. A város jelenlegi

településképét is meghatározó fejlesztés 1940-ben kezdődött. A csehországi Jan Antonin Bata cége megvásárolta a Szobotka Pál tulajdonát képező 593 kateszteri hold ingatlant, hogy létrehozza itt a kor szellemének megfelelő, az akkori korszerű műszaki kialakítású Martfűi Cikta Cipőgyárat. Az üzem területén kívül mindenre kiterjedő, nagyszabású, átgondolt, tervezett településfejlesztést kezdett.

7. kép: A városalapító J. A. Bata szobra a róla elnevezett parkban és a város által elhelyezett emlékkő felirata

(Forrás: saját fénykép)

Ekkor létesültek a munkásokat és tisztviselőket kiszolgáló épületegyüttesek (lakóépületek, munkás-szállás a környékről bevándorló helyi munkások és betelepülő érsekújvári cipőipari szakemberek és családjaik számára) és a közöttük lévő beépítetlen részeken a parkosítás, utcafásítás.(pl.: Ipari terület-Cipőgyár, Bata-telep, védett vadgesztenye fasor).

8. kép: Jan Antonin Bata által megálmodott város korabeli makettje

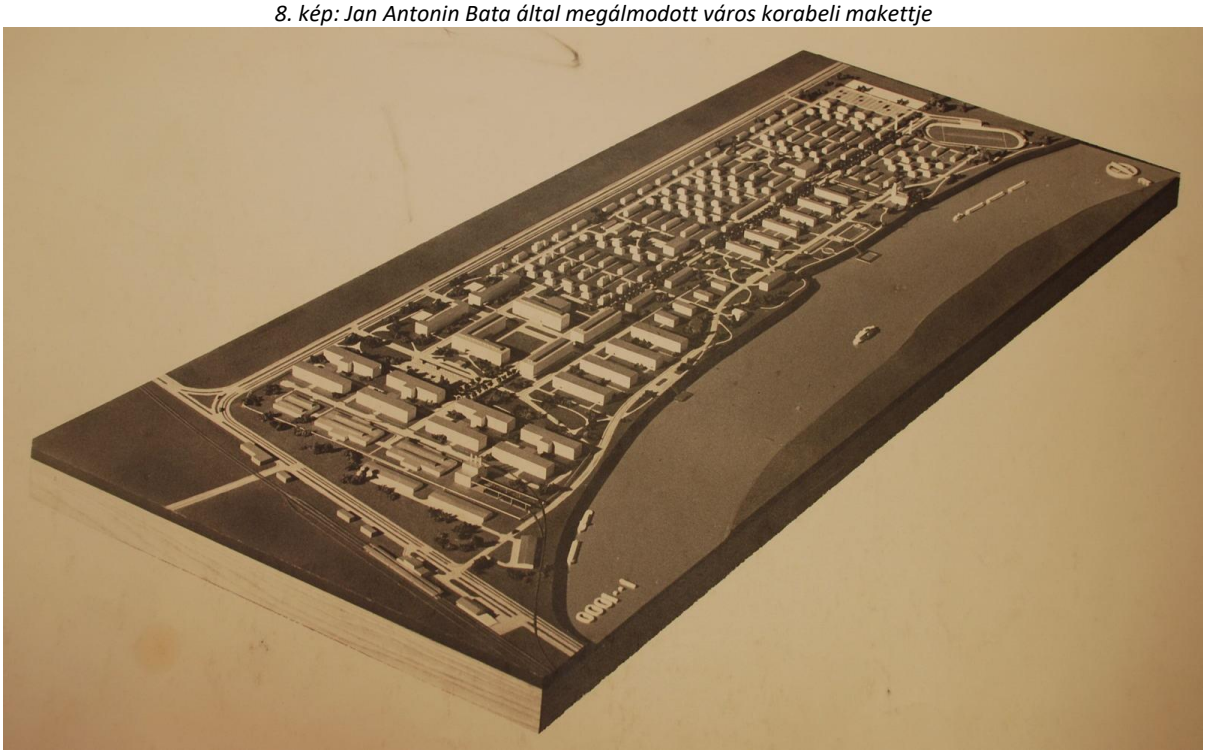

Eredetileg 14-16 ezer lakossal számolt az akkori zöldmezős beruházás keretében létrehozandó telepén, amelynek terve a gyáron és a munkáslakásokon kívül kultúrház, iskola, egészségház, templom, sportpálya, továbbá Tiszaföldvárig vezető villamos vonal, tiszai hajókikötő és egy repülőtér építését is tartalmazta.

A II. Világháborúban a részben elkészült cipőgyárat hadiüzemmé nyilvánították (katonai bakancsokat gyártottak) és súlyos károkat szenvedett. A világégést követően Martfű 1949-ben önálló községgé alakult.
A meglévő, részben felépült településrészt, és ipari létesítményt (gyárat és lakótelepet) felhasználva Martfű korszerű infrastruktúrája az 1950-es, 1960-as években kezdett kialakulni, melynek eredményeként 1970-ben nagyközségi rangra emelték a települést. Az ipari funkció meghatározó jellege, a polgári tradíciók hiánya, sajátos összetételű, fiatal társadalma, és keletkezésének körülményei alapján, a települést szocialista „iparvárosnak" tekintették. 1989-ben a fejlett ipari-gazdasági területei (növényolaj-gyár, sörgyár, cipőgyár), jelentős infrastruktúrája (távközlési hálózat, elektromos- és földgáz-hálózat), jó közlekedési lehetőségei miatt (közutak, vasútvonalak), valamint térségi szervező, központi funkciója révén várossá nyilvánították. A város igazgatási és szellemi központja, valamint a körülöttük lévő park 1993. és 2001. évek közötti egységes szemléletű kialakítása, valamint a Szolnoki úton a gömb-alakú virágos kőris fasorok ültetése méltó folytatása volt a korábbi nagyszabású településfejlesztésnek.
A tulajdonviszonyokban, az iparosítás és a közlekedés, szállítás megnövekedése, úthálózat fejlesztése, a mezőgazdaság (jellemző földhasználat) többszörös átalakulása, mind nyomon követhető a települést környező táj jelenlegi szerkezetében, látványában.
Hagyományokkal rendelkeznek az itt élők az állattartásban (szarvasmarha), a szántóföldi öntözéses gazdálkodásban, az ehhez kapcsolódó élelmiszer feldolgozásban, kertgazdaságok művelésében (Zsófia halomi kertek). Ipari hagyományokkal rendelkezett a település (hajdani téglagyár és agyagbányáinak terepmélyedései utalnak erre, bőrfeldolgozás-cipőgyár). Jelentős a „vízhez kapcsolódó" tevékenységek köre (a természetes vízfelületeken Tisza-folyó, korábban a halászat jelenleg a horgászat, a pihenést szolgáló martfűi strand, stb.). A település életét meghatározza a természetvédelemhez (Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzethez) szorosan kötődő, természeti értékekben dús táji környezet (Tisza-folyó árterén lévő természetes és mesterséges növénytársulások), és az itt élő sokszínű, gazdag állatvilág.

1.12.2.1.1. Táji megjelenés, tájképi jellegzetesség

Martfű határában egymástól nagyon különböző megjelenésű, eltérő tájhasználatú területek egymásmellettisége látható.
Meghatározó táji eleme a város környezetének az ipari létesítmények függőleges vonalakkal jellemezhető határozott körvonalú silótornyok, a gyártelepek kimagasló műszaki építményei, adótorony, vízmű torony, a közlekedést, szállítást biztosító vasútvonalak, ipari vágányok, közutak és a folyó szabályozásával kialakított töltés-védvonal. Emellett a települést közvetlenül körbeölelő tájban jelentősebb erdősült területek és a kertgazdasági terület lágyvonalú növényzetének zöld lombfelületei, és gyepek láthatók. Az épített lakókörnyezetet a Tisza- folyót kísérő ártéri erdők változatos lomkoronái keretezik. Martfű Mezőhékkel, Tiszaföldvárral szomszédos határrészeit nagyüzemi méretű mezőgazdasági művelésű területek egyöntetűsége, mértani felosztása és a kulturtájat átszelő öntözőcsatornák, a belvízelvezető árkok, földművek, mérnöki vonalvezetése jellemzi. Az egybefüggő mezőgazdasági területek (szántóföldek) és a település keleti határában fel-felbukkanó gazdasági majorok Mariházi major), ipari létesítmények (elektromos hálózat elosztó telep, üzemanyagtöltő állomás) határozzák meg a táj képét. A város látványának jellegzetessége, hogy a város igazgatási központjának épületegyüttese és az azt körbeölelő Szent István park jelenleg beépítetlen, mezőgazdasági hasznosítású terület közvetlen szomszédja. Ez a 442. számú útról nyíló érdekes városkép nem megszokott a hazai települések táji megjelenésében. Összességében, a helyiek megfogalmazása szerint is a mai martfűi településkép egy modern, ipari létesítményekkel körülvett kisváros látványát nyújtja.

1.12.2.1.2. A település természeti adottságai

A település természetföldrajzi meghatározás szerint az Alföld– Közép-Tisza Vidék középtáján a Szolnok-Túri sík elnevezésű kistáj területén található a Tisza-folyó bal partján.

1.12.2.1.3. Domborzat, talaj

A kistáj DNy-i fele magas-ártéri helyzetű, 80 és 105 m (Király halom) közötti tengerszint feletti magasságú, löszszerű üledékekkel fedett hordalékkúp - síkság. A felszín legnagyobb részét ez a löszös anyag, lösziszap borítja, hozzá igen jelentős téglaagyag készletek kapcsolódnak. A zömmel löszös üledékeken több talajtípus alakult ki. A legnagyobb kiterjedésűek a kedvező mezőgazdasági adottságú alföldi mészlepedékes és a réti csernozjomok. A talajvízhatás alatti mélyebb fekvésű területek kiterjedt (15%) talajtípusát az agyag, vagy agyagos vályog mechanikai összetételű réti talajok és kisebb kiterjedésben (3%) a fiatalabb, kisebb humusztartalmú réti öntés talajok képviselik. A mezőgazdaságilag értéktelen réti-szolonyec talajok területi részaránya, mennyisége is számottevő a kistáj területén. A település keleti-déli részén jobb minőségű (SZ1-SZ3 minőségi besorolású) talajok, míg a nyugati oldalon inkább a kevésbé jó minőségű talajok (SZ3-SZ5 minőségi besorolású) fordulnak elő. A Tisza-folyó védgátjai közötti hullámtér gazdaságilag nem jelentős területű (meredek, magas folyópart), időnként magas talajvízállású, amelyet jellemzően fiatal, nyers öntéstalaj borít.

1.12.2.1.4. Éghajlat, vízrajz

Martfű közigazgatási területe mérsékelten meleg-száraz éghajlattal jellemezhető. A napsütés évi összege 1970 és 2010 óra között változik, a hőmérséklet évi és vegetációs időszaki átlaga 10,2 - 10,4°C, illetve 17,2-17,3°C. Az évi csapadékösszeg 510-540 mm, a vegetációs időszak csapadéka 300 mm körül van. A téli időszakban 32-34 hótakarós nap várható, az átlagos maximális hóvastagság 15-16 cm. A leggyakoribb szélirány gyakorisága igen egyenletes, sorrend szerint az É-i, ÉK-i, Ny-i irányok követik egymást, az átlagos szélsebesség 2,5 m/s körüli.
Az igazgatási terület élővizű folyója a Tisza, melynek egy szakasza Martfű belterülete mentén halad. A város határának vízhálózatát a Tisza-folyó és ártere, a település keleti határát éppen érintő Nagykunsági öntöző főcsatorna, és a Csorcsány-ér határozza meg. A város igazgatási területén a talajvíz 4-6 m mélyen érhető el.

1.12.2.1.5. Növényzet

A település igazgatási területe az Alföld flóravidéke (Eupannonicum) Tiszántúli flórajárásba (Crisicum) tartozik. A terület potenciális erdőtársulásai között a szárazabb területeken pusztai tölgyesek (Festuco-Quercetum roboris), üdébb termőhelyeken a borokfüzesek, a fűzligetek, és a tölgy-kőris-szil ligeterdők, sziki tölgyesek jellemzők. A fentebb felsorolt eredeti potenciális növénytársulások napjainkban csak helyenként és zárványszerűen láthatók (Tisza hullámtere). Helyettük a mezőgazdasági kultúr-táj egységesített, mesterséges társulásai határozzák meg a település flóráját. (szántóföldek, ültetvény jellegű puhafás, keményfás erdők-erdősávok). A meglévő erdőgazdasági területeket fiatal- középkorú, zömében keménylombos erdők, és akácosok borítják.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Jelenleg elsősorban ipari és szolgáltatási célú gazdasági tevékenység, másodsorban a mezőgazdasági tájhasználat (szántóföldi művelés, állattartás-legelőgazdálkodás, kertgazdálkodás), valamint az erdőgazdálkodás, és a vízgazdálkodás alá eső területek, és közlekedési területek (közutak, vasútvonalak) jellemzik a település igazgatási területének hasznosítását. A vizsgálat időszakában a fent említettek mellett a rekreációhoz kötődő területek fejlesztése, az aktív pihenést, a sportot, turizmust szolgáló beruházások megvalósításuk folyamata, valamint a természet megőrzését, védelmét biztosító különleges tájhasználat (természeti területek megőrzése, belterületi zöldfelületi elemek minőségi fejlesztése) jellemzi a település tájhasználatát.

1.12.2.2.1. Mezőgazdasági tájhasználat

Martfű termőtalajai elsősorban réti csernozjom, illetve alföldi mészlepedékes csernozjom, helyenként réti szolonyecből állnak. Jó minőségű, termékeny talajokon a történelmi időkben is gazdálkodtak,

földet műveltek az ittélők. A XX. század elején a birtokos családok uradalmaiban akkor korszerű majorságok alakultak ki. Majorságokhoz tejfeldolgozó üzem is kapcsolódott.

9. kép: Kövér uradalom (később Mariházi major) gazdasági udvara szélkerékkel 1930-40.

A II. világháború után, a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése keretében a szomszéd települések külterületeit felhasználva állami gazdaságot hoztak létre (1949).
Az azt követő évtizedben több termelőszövetkezet is alakult, melyek az 1960-as évek elejére a környező települések nagyüzemeibe (Héki Állami Gazdaság, Tiszaföldvári Lenin Tsz) olvadtak. (Az ágazatból felszabadult munkaerő fontos szerepet játszott Martfű iparának munkaerő-ellátásában.) A település határának mai birtokviszonyaira jellemző, hogy korábbi nagyüzemi gazdálkodó szervezetek „helyén" (Martfűi Állami Gazdaság) a kisebb-nagyobb gazdaságok (Mezőfarm Kft, Mező-ker-TÉSZ, Origo-Agro Kft.), egyéni gazdálkodók, őstermelők (Oskó család, Bakó család, Sobitz család, stb.) művelik a termőföldet. A szántóföldi termelés gabona és olajos magvúak termesztése mellett zöldségtermesztés (termesztő-berendezésekben és szabadföldön egyaránt: hagyma, burgonya, fűszerpaprika, levélzöldségek, fűszernövények, szamóca, stb.) vetőmag előállítás, gyógynövénytermesztés és biogazdálkodású területek is megtalálhatók a településen határában. Martfű külterületén jellemző az öntözéses gazdálkodás (Tisza közelsége, Nagykunsági II. öntözőcsatorna, Csorcsány-ér).

10. kép: Vízágyúval történő öntözés a Kalapos dűlőben

(Forrás: saját fénykép)

A mezőgazdasági növénytermesztés fontosabb szántóföldi kultúrái őszi búza, őszi árpa, a kukorica és a napraforgó, repce. Ezek mellett bodza-, fenyőültetvény és kisebb gyümölcsösök is gazdagítják a földhasználatot. A település jelentős része a magasabbrendű területrendezési tervek (OTrT, JNSz Megyei Területrendezési Terv) szerint mezőgazdasági térség és a kiváló és jó termőhelyi adottságú

szántók övezetébe sorolt (keleti határrészeken Kengyel, Mezőhék, Tiszaföldvár településekkel szomszédos külterületek, és a Tiszaföldvárral határos földterületek).

A település mezőgazdasági művelt területeinek művelési ág szerinti megoszlása a Szolnok Körzeti Földhivatal tájékoztatása szerint a Földhivatali Információs Rendszer alapján (2015):

24. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlása (2015.)

Művelési ágak	*Belterület* ha/m²	*Külterület* ha/m²	*Zártkert* ha/m²	*Összesen* ha/m²
szántó	11,2926	1601,8661	2,1001	1615,2588
gyep (rét)	-	9,8520	0,8515	10,7035
kert	-	4,6484	12,1466	16,7950
gyümölcsös	-	1,9869	0,2423	2,2292
gyep (legelő)	2,4267	41,1421	-	43,5688
erdő	9,7532	116,3620	0,8915	127,0067
művelés alól kivett terület	285,2945	206,3246	0,7771	492,3962
szőlő	-	-	-	-
nádas	-	-	-	-
halastó	-	-	-	-
Összesen:	**308,7670**	**1982,1821**	**17,0091**	**2307,9582**

(Forrás: Szolnok Körzeti Földhivatal)

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály Ingatlan-nyilvántartási Osztály adatszolgáltatása alapján (2020. október 13.) a város igazgatási területének művelési ág szerinti megoszlása az alábbi:

25. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlása (2020.)

Művelési ágak	*Belterület* ha/m²	*Külterület* ha/m²	*Zártkert* ha/m²	*Összesen* ha/m²
szántó	2,4361	1524,2207	1,7919	1528,4487
gyep (rét)	-	9,8520	0,8515	10,7035
kert	-	4,6484	7,2715	11,9199
gyümölcsös	-	7,2818	-	7,2818
gyep (legelő)	1,8749	107,4149	-	43,5688
erdő	3,6853	106,6177	0,8915	111,1945
művelés alól kivett terület	295,1171	208,5563	6,2027	509,8761
szőlő	-	-	-	-
nádas	-	-	-	-
halastó	-	-	-	-
fásított terület	5,6536	13,5903	-	19,2439
Összesen:	**308,7670**	**1982,1821**	**17,0091**	**2307,9582**

(Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály)

1.12.2.2.2. Kertgazdaság- gyümölcstermesztés

Kertgazdasági területek a Zsófia - halomi zártkertben eltérő formában különböző növényeket termesztenek. Megtalálható itt szántóföldi gazdálkodás – kukorica és gabonatermesztés, gyümölcsöskert (csonthéjasok: szilva, meggy, cseresznye, dió), háztáji kiskert (zöldséges, fóliasátor), ültetvény (fenyő) és díszkert, és a felsoroltak együttes termesztése is.

11. kép: Zsófia-kert főútja és jellemző kertjei

(Forrás: saját fénykép)

1.12.2.2.3. Tanyaközpontok, állattartás

A város külterületén kisebb kiterjedésű majorokban. Állattenyésztésre jellemző a kevés állatlétszámú kettős hasznosítású szarvasmarha tartás (pl.: Mariházi tanyán magyar tarka, Óvárosi részen Molnár Imre tehenészete, és a Kalapos dűlői állattartó major).

12. kép: Juhász-dűlői úton lévő két mezőgazdasági telephely (Mező-ker-TÉSZ,Mezőfarm és Origó-Agro)

(Forrás: saját fénykép)

1.12.2.2.4. Erdőgazdálkodás

Martfűt is magába foglaló kistáj Alföld flóravidéke (Eupannonicum) Tiszántúli flórajárásba (Crisicum) tartozik. A terület potenciális erdőtársulásai között a szárazabb területeken pusztai tölgyesek (Festuco-Quercetum roboris), üdébb termőhelyeken a borok-füzesek, a fűzligetek, és a tölgy-kőris-szil ligeterdők, sziki tölgyesek jellemzők.
Napjainkra az árterek és vízjárta területekről a keményfás ligeterdők kisebb állománytól eltekintve eltűntek a Közép-Tisza vidékéről. Helyüket először az őshonos fűz-nyár ligeterdők, majd természet-közeli nyárasok, foglalták el. Az erdőgazdasági területeken elsősorban fiatal és középkorú erdők ültetvényerdők: keménylombú erdők tölgy, kőris, valamint juhar elegyes tölgyesek (Mariházi-rész, a temetők körül, kastélyszálló és a Tisza-part között) a csatornák mentén, erdősávokban nyárfák, (Nagykunsági főcsatorna partjain), elegyes akácosok a kalaposi határrészen 4627. számú főközlekedési út mellett és a szlobotkai részen). Ezen erdőfoltok főként gazdasági célt szolgálnak. Védelmi célú erdősávok helyenként hiányos területei találhatók belterületen a vasútvonal, vasút állomás és az Óváros közötti területen (kocsányos tölgyes), vegyes fafajú erdőfoltok (akácos-nyáras-juharos) kert és mezőgazdasági- célú majorok körül (Zsófia-kert és a csatorna között), az ipari-szolgáltató területek, raktározási területek körül még nem alakult ki a több lombkorona-szintű védősáv.
Martfű külterületének utjait, csatornapartjait kísérő, nem folytonos fasorok többnyire fehér akác, szürke nyár, elvétve ezüstfa, fehér fűzfákból állnak. (a településről kivezető utak mente, csatorna-

partok Csorcsány-ér, Cibakházi-Martfűi csatorna, határt képző földutak mente). A település igazgatási területe a hatályos megyei rendezési terv alapján az erdők övezetéhez (a Tisza vonalát követő erdők, a belterület déli határán lévő széles erdősáv, Kalapos-dűlői erdők) és erdőtelepítésre javasolt (keleti határrész) terület övezetéhez sorolt. A közelmúlt településkörnyéki fásításai (pl.: 0113/66 hrsz. fiatal akácos) jól mutatja ezt.

1.12.2.2.5. Vízgazdálkodás alá eső területek

Martfű várost a Tisza-hajlat és a folyó legközelebbi kanyarulata választja el a szomszédos „Tiszántúli" településektől (északról a Rákócziújfalu, nyugatról Vezseny határától). A folyó itt még ma is az eredeti medrében halad, valószínű, hogy a folyót szegélyező magas partok már az őskorban is lakott helyek voltak. A folyópart a Tisza mederalakító munkája miatt meredek és alig 200 m széles.
Martfűnél is szabályozták a Tiszát a XIX század közepén. A folyószabályozás Vásárhelyi Pál és Kvassay Jenő nevéhez kötődik. Az itt húzódó magaspart és töltés a Tisza elsőrendű árvízvédelmi létesítménye. A sörgyári vízkivételi helyétől az ipartelep határáig a jelenlegi fővédvonalon a 442. számú közlekedési út halad. Az 1970-es években épített, és „megemelt" töltés-magaspart határolja a várost északról. Ennek árvíz esetén a legkritikusabb része a régi téglagyár helyén lévő agyaggödörből kialakított zöldfelület mellett található.
A település élő, természetes vízfolyása a Tisza-folyó, mely Vezseny településtől választja el Martfű igazgatási területét. A martfűi folyószakasz, az ártér és a parti védművek a Közép-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság (KÖTIVIZIG) felügyelete alá tartozik.
A megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a város igazgatási területe a nagyvízi meder övezetébe (Tisza folyó ártere), vízminőségvédelmi terület övezetéhez (Tisza-folyó és ártere, a település belterületének Szolnoki úttól északra lévő a gát vonaláig húzodó zöldterületek és a külterület Tiszaföldvárral szomszédos terület), valamint a rendszeresen belvízjárta terület övezetéhez (a gyepterület és a település belterületével szomszédos déli határa) tartoznak. Természetes vízfelületként jelennek meg a tájban (a település kül- és belterületén egyaránt) a hajdani agyagnyerő helyeken kialakult, eltérő méretű bányatavak, tavacskák. (Kemping területén, kertvárosi településrészen közparkkal körbevéve, a kijelölt ipari park mellett a Mariházi részen, és a tiszaföldvári út mentén)
Jelentős mesterséges vízfolyás a város keleti határát épphogy érintő Nagykunsági II. öntöző főcsatorna. (Kalapos-dűlő) és a részben természetes mederben folyó Csorcsány-ér. A fent említett magasabbrendű területrendezési tervek Martfű területét a belvízzel közepesen veszélyeztetett térségbe sorolják (a város külterületének dél-nyugati Szlobotkai határrésze). A település déli és nyugati határából a Zsófia-halmi belvízcsatorna a Cibakháza-Martfű belvíz-főcsatornába vezeti, a mezőhéki keleti határrészen a Harangzugi I-c belvízcsatorna gyűjti és vezeti le a csapadékvizet.
Martfű város két hévízkúttal is rendelkezik. Az egyik a 1100 m talpmélységű kút a strandfürdőt és a fürdőhöz kapcsolódó létesítményeket látja el termálvízzel. A strandot tápláló körülbelül 60 °C-os termálvíz nátriumhidrogén-karbonátos és kloridos, jódos hévíz melynek fluoridtartalma is jelentős. Ezt a kutat gyógyvizes kútnak minősítették külső fürdési célú felhasználásra. (Ehhez kapcsolódik a Martfűi Egészség és Rekreációs Központ). A másik a 1200 m mélységű hévízkút az iparterületen található és a Cipőgyár tulajdonában van. Ebből a kútból származó hévízzel, átfolyásos rendszerű geotermikus energia-hasznosítással fűtik a cipőgyári épületek kétharmadát október elejétől április végéig.

13. kép: A Tisza folyó és a hullámtere a belterület mellett

(Forrás: saját fénykép)

14. kép: A hajdani agyagbánya helyén kialakult kis tavak a Mariházi dűlőben

(Forrás: saját fénykép)

A településen Horgászegyesület működik. Martfű Város Önkormányzatának Képviselőtestülete 2015. március végén a Horgászegyesületek a Tiszáért Társuláshoz való csatlakozásról döntött.

15. kép: Martfűi Tisza-part a vezsenyi kompnál és a martfűi strandnál a gátról nézve

(Forrás: saját fénykép)

1.12.2.2.6. Ipari-gazdasági tájhasználat

A halászattal, mezőgazdálkodással, állattartással foglalkozó településen ipari tájhasználat a XIX század elején a helyi agyagot felhasználó tégla- és cserép gyártásával kezdődött. (A téglagyár az 1980-as évek közepéig működött.) Martfű mai ipari-gazdasági tevékenységet az 1940-es évek elején Bata-féle Cikta cipőkészítő üzem létrehozása alapozta meg. Az ipari üzem létesítéséhez jelentősen hozzájárult a téglagyár, amely építőanyagot biztosított annak idején a cipőgyár és a lakó-telep épüléséhez is.
A világháborút követően az 1960-as évek közepétől az új gazdasági mechanizmus keretében jelentős könnyűipari beruházással rekonstrukciót hajtottak végre a hajdani üzemben. (épületbővítés és területi, technikai, technológiai fejlesztések). Az 1970-as évektől a Tisza Cipőgyárban sportcipőket (Adidas együttműködés keretében), kényelmi cipőket (Salamander együttműködéssel) gyártottak, később a fokozódó bérmunka saját termékkészítés feladására késztette a gyárat. Ipartelepen a Tisza Cipőgyár 1991-ben részvénytársasággá alakult, majd néhány évvel később megjelentek a különféle szolgáltatató és termelő üzemek.

A településen jelenleg három ipari területen négy, a város életét meghatározó ipari létesítmény található.

1.12.2.2.6.1. Az Északi Iparterület (51 ha)

Rákócziújfalu határában a Tisza-hajlatban külterületen a 442. számú közút a Szolnok-Martfű-Kunszentmárton és a Martfű-Kengyel-Törökszentmiklós vasútvonalak közötti területen jött létre. Először a Növényolajipari és Mosószergyártó Vállalat 1980-ban átadott új gyára, majd helyi kezdeményezésként megszületett az Első Magyar Szövetkezeti Sörgyár az Alföld első sörgyáraként 1985-ben kezdte meg működését. Az élelmiszeripari üzemek telephely választásában meghatározó szerepet játszottak a közúti és vasúti szállítási lehetőségek, a Tisza-folyó víznyerés szempontjából fontos közelsége, valamint a térség mezőgazdasági terményei (napraforgó, repce, szója, árpa). A rendszerváltás követően élelmiszeripari üzemek relatív jelentősége megnövekedett: 1992-ben francia Cereol, majd 2002-ben amerikai Bunge tulajdonába került Európa egyik legnagyobb és legmodernebb és komplex (nyers és finomított étolajat gyártó, illetve palackozó) növényolajgyára.
A sörgyárban 1991-ben az osztrák Brau AG szerzett tulajdoni részesedést, majd 1997-ben Martfűi Sörgyár fuzionált a Soproni Sörgyárral: a két gyár 2008 óta a Heineken Csoporthoz tartozik. Az utóbbi években az üzem területén nem folyik termelés.

16. kép: Madártávlatból a sörgyár és a növényolajgyár látképe Rákócziújfalu felől nézve

(Forrás: Martfű Város honlapja)

1.12.2.2.6.2. Tisza Ipari Park

Belterületen a hajdani cipőgyár területén lévő Tisza különböző gazdasági tevékenységet és szolgáltatást nyújtó közepes és kisméretű vállalkozások, üzemek (kiemelkedik közülük a több mint 50 főt foglalkoztató, helyi tulajdonú Lukács Kft.) létesültek. A Tisza Cipőgyárból átalakult Lorenz Shoe

Group női divatcipőket, illetve női és férfi kényelmi cipőket előállító üzem ma is a termelés teljes technológiai sorával (szabászat, cipőfelsőrész-készítés, aljaüzem) rendelkezik.

17. kép: Tisza Ipartelep város felőli kapuja és üzemi épületei

(Forrás: saját fénykép)

18. kép: Üzemi épületek, irodaházak, ipari vágány és belső közlekedési út, valamint az iparterület belső útjait kísérő terebélyes hársfasor

(Forrás: saját fénykép)

1.12.2.2.6.3. Martfű Ipari Park

A kertvárosi rész déli határában a Kérész utca folytatásában lévő (a Kövér majorral szomszédos) területen 1998-ban létesített 13 hektáros területet bioetanol üzem létesítése céljából jelölték ki. Az üzem nem valósult meg. A terület jelenleg is „lakatlan”.
A fentieken kívül kisebb vállalkozások is megtalálhatók pl.: a Sólyom és Fia Kft., Vianzo Team Kft., Gazdabolt, tüzép, stb.
Iparterületek és a város kiszolgálására az E.ON Tiszántúli Áramhálózati ZRt. transzformátor-állomása, áramelosztó telepe, valamint a MOL Földgázszállító Rt. által üzemeltetett Szajol – Martfű földgázleágazó szállítóvezeték és a Martfű gázátadó állomás az Óváros északi szomszédságában található.
Kereskedelmi és szolgáltató létesítmények a városon áthaladó kelet-nyugati főutak mentén a városközpontban, Szolnoki úton a többszintes lakóépületek közötti zöldterületeken lévő épületekben, (pékség, cukrászda, piac, gyógyszertár, stb.), valamint az óvárosi településrészen, a Rákóczi úton, illetve a Rákóczi út, Kossuth L. utca kereszteződésében találhatók (élelmiszerüzlet, fodrászat, gazdabolt, stb.). A városközpontban két nagy élelmiszerlánchoz tartozó kereskedelmi egység is megtalálható. (Lidl, Spar)

Különleges, ipari jellegű terület a város külterületén (442.-es út mellett a lezárt, rekultivált hulladéklerakó terület egy részén (090/6, 090/7 hrsz.) elkészült a településnek megújuló energiát biztosító napelempark.

19. kép: E.ON Transzformátor állomás és a Szolnoki úti új piac

(Forrás: saját fénykép)

20. kép: A település déli határában lévő napelem-park

(Forrás: saját fénykép)

1.12.2.2.7. Közlekedési tájhasználat

Martfű előnyös közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik. Főforgalmi útjaként funkcionál az észak-dél irányú 442. számú főút, mely áthalad a városon összekötve ezzel a települést Szolnokkal és Kunszentmártonnal is. A településen két országos mellékút is keresztülhalad, az egyik 4627. jelű Martfű – Mezőhék országos mellékút, a másik 4633. jelű Tiszaföldvár-Martfű országos mellékút: kelet-nyugat irányban biztosít közúti kapcsolatot. Kengyel, irányába vezető 4629. jelű összekötő úton Törökszentmiklósra juthatunk el a településről. A 442. számú út mellet a körforgalom közelében üzemanyagtöltő állomás, és közlekedési járműveket kiszolgáló autómosó üzemel.
A településen belül kiépített kerékpárút található a Tiszaföldvárt Martfűvel összekötő főút mentén (4633. jelű országos mellékút, a Szolnoki út) a körforgalom érintésével a Martfű–Mezőhék országos mellékút a belterületet érintő szakaszán (4627. jelű út, a Rákóczi út) végighaladva a belterület határát jelző tábláig. Szolnokkal is kerékpárút köti össze Martfű városát.

21. kép: Kerékpárút az Óvárosi részen (Rákóczi út) és a Szolnoki út mentén 2015.-ben és 2020.-ban

(Forrás: saját fénykép)

Két vasúti nyomvonal halad át a közigazgatási területen. Vasúti megállóhely és rakodótér a település a belterületén a Városközpont, a Tisza Ipari Park és az Óváros között a 442. számú közúttal párhuzamosan található. A Szolnok–Szentes vasúti szárnyvonal észa-déli irányban szeli ketté a

közigazgatási területet. Az 1885-ben épült ki a Tiszatenyő-Kunszentmárton vasútvonal (ami ma Makóig meghosszabbítva a 130-as számú vasútvonal).

Szolnok után Martfű a távolsági autóbusz forgalomba legjobban bekapcsolt település. A vízi és a közúti közlekedést egyaránt érintő komp köti össze Martfű városát a Tisza folyó túloldalán lévő Vezsennyel. A település 306,125–306,225 fkm között lévő folyami hajóállomása nem üzemel.

1.12.2.2.8. Rekreációs tájhasználat-turizmus

A város gazdasági életében is egyre jelentősebb méretű, fejlődő gazdasági ágazattá növi ki magát a város rekreációs tájhasználatát jelentő Martfű Termál SPA turisztikai központ. A helyi és kistérségi szabadidő- és sportprogramokhoz, vízi-sport eseményekhez kapcsolódó szabadidős tevékenységek a martfűi strand területén lévő meleg vizű kút gyógyvizére és a változatos természeti környezet továbbfejlesztésének lehetőségére támaszkodva valósult meg.

A területe 2002-től a Toma Bau Zrt. tulajdona. A komplexum közel 13 hektárt foglal magába. Területén különböző komfortfokozatú szálláslehetőség is található (Kastélyszálló, panzió, gyógy-kemping és apartman házak a csónakázótó körül, valamint családbarát, háromcsillagos termál szálloda). Az uszoda a négy méter mély sportmedencéje és három méter magas trambulinja a búvárokon kívül kiváló gyakorlópálya a műugrók és a szinkronúszók számára is. Martfű városát gyógyhellyé nyilvánították 2017.-ben.

22. kép: Martfű Termal SPA központi épületegyüttese madártávlatból

A rekreációs tájhasználathoz köthető a vadász-túrizmus is. A településen két vadásztársaság is működik. A martfűi Simon Ferenc Vadásztársaság és a tiszaföldvári Dózsa Vadásztársaság együtt, közel 20000 ha területen folytat vadgazdálkodást.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az alföldi táj képét változatossá tevő, az élővilág számára menedéket nyújtó ***szegélyek*** a külterületet behálózó csatornarendszer mentén, telek (mezsgye) határokon és külterületi utak mentén alakultak ki. Tájképi szempontból értékesek a szántóművelés síkjából kiemelkedő kunhalmok, homokhalmok, tanyák, a hozzájuk tartozó tanyafásítások, hagyományos gazdasági épületek, tájfásítások, mezővédő erdősávok, dűlőutak menti fasorok, vízállásos, mocsaras területek, egykori anyagnyerő-helyek maradványai (bányatavak). A gyepterületek akár a szántóföldi kultúrákhoz, akár az összterülethez viszonyítjuk alacsony arányúak, ezért természetvédelmi, tájvédelmi szempontból igen értékesek. A megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a város igazgatási területe a tájképvédelmi terület övezetébe sorolt (Tisza-folyó és ártere).

23. kép: A református templom a Hősök terének hatalmas tölgyfája és a katolikus templom épületei a városközpontban

(Forrás: saját fénykép)

Martfű tájképileg is meghatározó építészeti és természeti értékei:

- **A városközpont épületegyüttese**: a városháza, a református templom, a katolikus templom és köztük, körülöttük a város főtere, (1996.-2001.) parkja és szoborcsoprtjai.
- **Bata-lakótelep**, mely1999-től az Európai Örökség része. A Cikta cipőgyár megalakulásakor a gyár melletti területen munkáskolónia alakult, ahol szabadon álló, villaszerű épületeket építettek a gyár dolgozói részére. 1940-ben nyolc darab egyenként hat családos, és öt darab egyenként kétcsaládos lakóház épült. A lakóházak egyemeletesek, fürdőszobásak, angolvécével, vízvezetékkel lettek ellátva. Ezen kívül négyszázkilencvenegy fő részére épített munkásszálló épült. Olyan egyedülálló lakótelep alakult ki, mely egykori formáját, elrendezését megőrizte. Martfű Város önkormányzati rendelete 3/2018 (II. 23.) Martfű Város településképének védelméről, melyben a Bata lakótelep egy részét helyi területi védelem alá helyezte:
  1) Településképkarakter védelem: Hősök tere-Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye- sor által határolt területen meglévő lakóépületek és a Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye sor- Béke u. által határolt területen meglévő lakóépületek tetőhéjazata, homlokzata, nyílászárói.
  2) Településkép védelem: Hősök tere-Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye- sor és a Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye sor- Béke u. által határolt területen meglévő lakóépületek tetőhéjazata, homlokzata, nyílászárói.
  3) A település táji környezete: A Gesztenye-sor két oldalán található gesztenyefák.

(A városvezetés megbízásából később elkészült a Bata lakótelep rehabilitációjának akcióterve is.)

24. kép: A Gesztenyesor utca két oldalán lévő vadgesztenye fák

(Forrás: saját fénykép)

- **Művelődési ház és Könyvtár épülete** (1960-as évek) Jellegzetes un. szocreál stílusban épült kulturális központ, mely tekintélyes könyvtárral, bálteremmel is rendelkezik. Az épület megőrizte Martfű településtörténetének egy jellemző korszakát. 1957 óta igazi kulturális és szellemi centrum. Külső megjelenésével, tömegformálásával a kor építészetét tükrözi.
- **Időkapu** (1996-1998.), mely nem épület ugyan, de a város újabb történeti korszakát jelöli. A kitárt kapu akár Martfű jelképe is lehetne, hiszen a város nyitott természeti környezet megőrzése, védelme és az új ipari-, környezetgazdálkodási technológiák felé is.

25. kép: Bata lakótelep jellegzetes házsora és a Szent István parkban álló Időkapu

(Forrás: saját fénykép)

A településen országosan védett épület, építmény nem található.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek

A település igazgatási területén nemzeti parki terület nincs, azonban európai jelentőségű, országos jelentőségű és helyi jelentőségű természetvédelmi területek, értékek egyaránt megtalálhatóak. (Az egyes védelmi célú területek átfedésben vannak egymással.) Az OTrT szerint és a megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a város igazgatási területe az Országos Ökológiai Hálózat részeként az ökológiai zöldfolyosó övezetébe, tájképvédelmi terület övezetébe sorolt. A nemzetközi természetvédelmi szervezet (BirdLife International) kritériumai alapján kijelölt fontos madárélőhelynek (Importand Bird Areas) minősülő védett természeti terület, valamint a Természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény által meghatározott természeti területek nyilvántartottak a város közigazgatási területén.

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek a Natura 2000 területek .
Az európai közösségi jelentőségű, természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján az Európai Közösségek Natura 2000 hálózatába tartozó, (kihirdetett, illetőleg a korábban kijelölt területeken előforduló), valamint kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok, és az ott élő állatok és növények élőhelyének megóvása, a biológiai sokféleség fenntartásához, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges szabályok megállapítása, betartatása a település közigazgatási területén. (45/2006 XII. 8. KvVM Rendelet megerősítette a kijelölt területek védelmét.)

Martfű külterületén a *Különleges madárvédelmi területek* **Közép-Tisza (HUHN10004)**, *Kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek* **Közép-Tisza (HUHN20015)** számokon nyilvántartottak.
Ezek az alábbi helyrajzi számú területek:

0120, 0121, 0122/1, 0122/2, 0122/3, 0125, 0126, 0127,
013/1, 013/2, 014, 02, 024, 03/1, 03/3, 03/4, 03/5

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület

Ide vonatkozó jogszabály még a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről, és az 1996, évi LIII. Törvény a természet védelméről.
A településen külön jogszabállyal védett, országos jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló terület a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet**, mely a **Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság** működési területén található.

A **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet**, tájvédelmi körzet a 2/1978. OKTH határozattal jött létre. A védettség fenntartásáról az 59/2007. (X.18.) KvVM rendelet rendelkezik.
A tájvédelmi körzet természetvédelmi törzskönyvi száma: 158/TK/78, kiterjedése 9338 ha. A természetvédelmi területen a vízjárástól, vízállástól, keletkezésüktől függően több egymástól eltérő növénytársulású és faunájú területeket különböztethetünk meg.
A növénytársulásokat és a bennük élő faunát az ligeterdők-ártéri erdők, kubikerdők, a hullámtéri gyepek-nedves rétek, mocsárrétek és a folyó vizeire csoportosítva jellemezhetjük.

Ligeterdők:
A megváltozott vízjárási viszonyok (a vízszint megnövekedett kilengései) nem kedveztek a honos tájra jellemző tölgy-szil-kőris ligeterdők felújulásának. Fokozatosan a fűz-nyár ligeterdők foglalták el a korábbi erdők helyét és váltakozó szélességben szegélyzik a folyó mindkét partját. Az aljnövényzetet zömmel a hamvas szeder, a nagy csalán, s a behurcolt gyalogakác alkotja. A korhadó mohos törzseken

találkozhatunk a védett szálkás pajzsikával, az aljnövényzettel kevésbé borított helyeken pedig a szintén védett széleslevelű nőszőfűvel, a tájvédelmi körzet egyik orchidea fajával.

Kubikerdők:

Ez az erdőtípus mesterséges eredete ellenére hatalmas koronájú, öreg fáival szépen, harmonikusan simul a tiszai tájba, ezért tájképi értéke kiemelkedő. Védett növények közül a tiszaparti margitvirág és a debreceni torma legnagyobb termőhelyei ezeknek az erdőknek a szélein helyezkednek el.

Az igen változatos gerinctelen állatvilágból ízelítőül csak a védettek közül néhány: pompás virágbogár, aranyos bábrabló, kis szarvasbogár, orrszarvú bogár, diófa-cincér, rezes futrinka.

A ligeterdőkben és kubikerdőkben a madarak közül az 50-60 fészkelő fajból csak a természetvédelmi szempontból legértékesebbek megnevezve: a fokozottan védett fajú rétisas, fekete gólya, barna kánya és olykor a kerecsensólyom képviseli. Az egyéb védett fajok között gyakorinak számít az egerészölyv, a héja, a macskabagoly, a zöld küllő,a fekete harkály, az énekesek seregét pedig a fülemüle, barátka, őszapó, vörösbegy, erdei pinty és berki tücsökmadár alkotja. A szélesebb ártéri részeken a „vadak" közül legsűrűbb részeket a vaddisznók kedvelik, a ritkább, ligetesebb helyek az őzek tanyái. Az öreg fák odvait, hasadékait denevérek lakják. A ragadozók csoportját elsősorban a nyest, a menyét, a vörös róka és a vadmacska alkotja.

Hullámtéri nedves rétek:

Hullámtéri nedves rétek a ligeterdőkhöz viszonyítva jelentős területet foglalnak el. A mélyebb részeken főleg palkafélékből áll, míg a magasabb térszintet a réti ecsetpázsitos társulás foglalja el. Védett faja a réti iszalag, tekert csüdfű, kunsági bükköny.

Állatvilága nem túl gazdag. Az árvíz után a mélyedésekben visszamaradó tocsogókra parti madarak, récék, kisebb-nagyobb csapatokban szürke gémek, kanalas gémek, kis kócsag és nagy kócsagok, fehér gólyák és fekete gólyák, harisok gyülekeznek.

Mocsárrétek:

Mocsárrétek általában a hullámtéri rétek szélén, a Tisza medrével párhuzamosan helyezkednek el. Vízutánpótlásukat áradások alkalmával kapják. Jellegzetes növényfajai a tavi káka, a vízi harmatkása s a réti füzény. A sekély, gyorsan felmelegedő vizek kitűnő szaporodási helyei a kétéltűeknek, de gyakori itt a vízisikló is.

Hullámtéri holtágak és a folyó vize:

A 26 védett halfajunkból a Tiszában 10 faj él (pl.: balin, garda). Ezek közül a magyar bucó és a selymes durbincs viszonylag gyakori. Az őshonos folyami kagylók mellett megtalálhatók az elszaporodott vándorkagylók is. Az európai ritkaságnak számító sárgás szitakötő igen jelentős állományai is felfedezésre kerültek a közelmúltban. A Tisza gerinctelen faunája kapcsán feltétlenül említést kell tenni a tiszavirágról, vagy, ahogy sok helyütt még ma is nevezik: a kérészről. Június közepei rajzásai emlékezetes látvány nyújtanak.

<u>Ex-lege (a tövény erejénél fogva) védett területek</u>

Kunhalmok

A kunhalom gyűjtőfogalomba tartoznak a sírhalmok (kurgánok), tellek (lakódombok), őrhalmok és határhalmok a Természetvédelmi Törvény 23§ hatályba lépése -1997. január 1.- óta védettek, a kunhalom fogalom meghatározása csak a törvény 2003-ban történt módosításával: „a kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak". A kunhalmok tájképi értékkel, élővilág védelmi értékkel (a terület természetes állapotára jellemző növénytársulások pl.: löszpusztagyep, a természetes, vagy azok különböző mértékben degradált maradványai, valamint az ezekhez kötődő állatvilág maradhattak fenn a területükön). A kunhalmok rendkívül sok értékes információt rejtenek magukban (természettudományos jelentőség). Geomorfológiai, természetföldrajzi, talajtani, paleoökológiai, növénytani, állattani, szempontú vizsgálatok lehetősége, megismerése és elemzése. Fentieken kívül a kunhalmok természetesen kultúrtörténeti, régészeti, néprajzi stb. jelentőséggel is rendelkeznek, amelyek feltárásával, megőrzésével a kulturális örökségvédelem szakterülete foglalkozik.

Martfű igazgatási területén található kunhalmok:

- **Papp László – halma**

Közvetlenül a 442. számú közút keleti oldalán, a növényolajgyár szomszédságában található, nevét lábánál lévő tanya gazdájáról kapta. Magassága ismeretlen, állapota ép. (túlélte a nagy gyárépítkezéseket) Felszínét teljes egészében művelik, szántják ezért botanikai tájképi értéke nincs. Régészetileg feltáratlan.

- **Vágott – halom (015,011/7 hrsz.)**

Mint a neve is jelzi a 442. -es út vágja félbe. Magassága 94,8 m (Bf). Jelenlegi állapotában roncsoltnak tekinthető, felszínét részben művelik, szántják, részben gyomnövényzet fedi. Botanikai, tájképi értéke nincs. Régészetileg nyilvántartott, de feltáratlan.

- **Zsófia – halom**

A mezőgazdasági kiskertek területén található. Tetején villanyoszlop áll. Nyilvántartott a régészeti lelőhelyek között.

- **Gyuris – halom (04, 011/9 hrsz.)**

A Martfű – Kengyel országos mellékúttól nyugatra, a növényolajgyár tőszomszédságában található ovális alapú halom, egykori tulajdonosa nevét viseli. Kurgán, feltehetően rézkori temetkezés folyt itt.(nyilvántartott lelőhely)

- **Kalapos - halom**

A Nagykunsági II. sz. főcsatorna NY –i partján, a csatorna és a Csorcsány –ér által közrezárt szögletben fekvő, nagyjából kerek alaprajzú halom. Szintén rézkori temetkezés feltételezhető, nyilvántartott régészeti lelőhely.

<u>Helyi természeti érték – tájvédelem</u>

A település helyi védett természeti értékeiről Martfű Város településképének védelméről, a 3/2018 (II. 23.) önkormányzati rendelet rendelkezik. Ebbe foglalták bele a Bata lakótelep kelet-nyugati irányban az iparterület kapujától induló és a Martfű Termál SPA épületegyüttesénél véget érő Gesztenye sor utca koros, kettős vadgesztenye fasorát.
Helyi természeti értéket jelent még a belterületi Hősök tere parkjának idősebb, karakteres, szép habitusú növényegyedei (kocsányos tölgy, platánok sora, sudár, koros fenyői, stb.), örökzöldjeinek csoportja is. Helyi természeti értékként kezelhető a Városközpontot a lakótelepekkel, városi sporttelepp el összekötő Szolnoki út mentén telepített egységes, kiteljesedett, szabályos formájú gömb virágos kőris fasora is, valamint természeti értéket jelent a Városközpont Szent István parkjának korosodó, végső lombkorona alakját lassan elérő változatos fa-és fenyő- és örökzöld fajú tervezett növénytársulása is (törökmogyoró fák, platánfák, feketefenyők, stb.)

Természeti értékvédelemre érdemes fák:

- ***Kocsányos tölgy*** (Quercus robur) Hősök tere (794/1 hrsz.)
- ***Kocsányos tölgy*** (Quercus robur) Művelődési ház parkja (796/15 hrsz.)

Mindkét fa egészséges, szabályos koronája, hatalmas mérete ritka természeti látvány.

Martfű védett növényfajai:

- Bieberstein – gyújtovány fű,
- Debreceni torma, mocsárréteken, szikesedő réteken, vízpartokon él.
- Nyári tőzike - nedves vagy időnként vízzel borított területeken él
- Pettyegetett őszirózsa - szikes erdőtisztásokon, nyárra kiszáradó ecsetpázsitos réteken, füves vagy cserjés legelőkön fordul elő
- Rucaöröm: a víz felszínén úszik,
- Sulyom - tavak, holtágak hínártársulásainak tagja
- Széleslevelű nőszőfű- orchideafaj, ligeterdőkben, cserjésekben él

- Tiszaparti margitvirág - nedves vagy vízzel borított termőhelyeken élő faj, mocsarak, lápok, láperdők, ligeterdők, nádasok, magaskórós társulások növénye

Martfű település védett madárfajai:

- Bakcsó: - hazánkban a leggyakoribb gémféle,fűz-, nyár-, tölgy-, akác- és égerfák, alacsonyabb fűzbokrokon fészkel,
- Barátcinege: - hazánkban elterjedt faj, fészkelőhelye: tölgyerdők, elegyes erdők, gyümölcsösök, városszéli kertek
- Barázdabillegető: hazánk egész területén megtalálható, víz melletti létesítményeknél, építkezéseken, tavakon vagy kiterjedt nádasokban egyaránt fészkel
- Barna rétihéja: - elterjedése foltszerű- fészkelőhelyei a nádasok
- Bíbic: - Alföldön elterjedt, de megtalálható folyóvölgyekben, szikes pusztákon, szántóföldeken, folyóvölgyeket kísérő réteken fészkel
- Búbos pacsirta: - hazánkban elterjedt, fészkelő helyei: nyílt, rövid füvű élőhelyektől kezdve a kórós növényekkel benőtt területekig, parlagon, füves ugaron, homokon, ligetes helyeken, jószágállás szomszédságában is előfordul
- Búbosbanka: - hazánkban a nyílt területeken elterjedt madárfaj, mely laza homok- és vályogtalajokhoz kötődik, vonzódik a külterjes mezőgazdasági műveléssel hasznosított területekhez, előfordul külvárosi, falusi kertekben, öreg gyümölcsösökben, szőlőkben, ligeterdőkben, dűlőutak melletti fasorokban, ártéri erdők idős füzeseiben
- Csóka: - hazánk sík- és dombvidékein megtalálható, fészkelő helye az erdőzóna határától, a mozaikos szerkezetű, ligetekkel tarkított füves biotópokban, mezőgazdaságilag művelt tájakon
- Egerészölyv: dombvidéken és síkvidéken egyaránt előfordulhat. Erdős területeken mindenütt költ, kisebb számban a folyók menti erdőkben is fészkel.
- Erdei fülesbagoly: - hazánk sík- és dombvidékein egyaránt előfordulhat mezőgazdasági területek közelében, ligeterdőkben, nagyobb erdőtagok szegélyein, ártéri erdőkben, fasorokban, egyedülálló fákon, bokrosokban, lakott területeken, parkokban, temetőkben is.
- Fehér gólya: - hazánkban 250 m magasságig, megfelelő helyen, mindenütt költ fészkelő helyként az emberi környezetben választja
- Fekete gólya: - hazánkban a nagyobb folyók mentén található meg a Tisza-folyó mentén a fűz-nyár ligeterdőkben találhatók meg a fészektelepei.

Ex lege (a törvény erejénél fogva) védett útmenti keresztek:

26. kép: Kövér kereszt (1924/1995)

27. kép: Kövér-Blaskovich kereszt (1910)

28. kép: Katolikus templom előtti kereszt

(Forrás: saját fénykép)

29. kép: Óvárosi részen lévő kettős fakereszt és a temetőkertben lévő Feszület

(Forrás: saját fénykép)

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az ökológiai folyosók folytonossága biztosításának jelentősége, a település határában mozaikosan elhelyezkedő természeti területeket, élőhelyeket (nedves réteket, vízpartokat, erdőfoltokat) fasorokkal, mezővédő erdősávokkal összekötve, ezek a védett területek helyi ökológiai hálózatot alkotnak.
A hatályos megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a város igazgatási területe az ökológiai zöldfolyosó (Tisza folyó és hullámtere, település déli határában lévő gyepterület) övezetébe sorolt.

1.12.3.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Védett természeti érték megőrzése és az egyéb tájhasználat :

- A kunhalmokat veszélyeztető, emberi tevékenységből adódó káros hatások közül az alábbiak emelhetők ki.
  - Intenzív mezőgazdasági művelésből adódó káros hatások: a kunhalmokat (a halomtest épségét és magasságát) a legtöbb esetben és legnagyobb mértékben a szántásból és egyéb mezőgazdasági talajmunkákból adódó erózió pusztítja. A szántás a halomtest deformációjához, relatív magasságának, ezáltal tájképi jelentőségének fokozatos és állandó csökkenéséhez, végső soron a halom eltűnéséhez vezet. A kunhalmok élővilágát veszélyeztetik a környezetében végzett növényvédelmi, tápanyag utánpótlást biztosító munkálatok.
  - Anyagnyerő helyként való használat: sok esetben a kunhalom (és a természetvédelmi szempontból értékes élőhely) roncsolását a halomtest anyagának elhordása, okozza. Sok kunhalmot egyszerűen homokbányaként használtak/használnak.
  - Túllegeltetés gyeppel borított kunhalmokon: az összefüggő gyep felszakadozását, természetvédelmi szempontból jelentős élőhely degradációját, gyomosodását, a tájképi érték csökkenését, a halomtest gyorsabb pusztulását idézheti elő.
  - Infrastruktúra fejlesztés káros hatásai: a közlekedési hálózat fejlesztése (utak építése), csatornák, vezetékhálózatok létesítése során kunhalmok sérülhetnek, tűnhetnek el. Korábban több kunhalom esett áldozatul e tevékenységeknek. (Martfű területén a Vágott-halom)
  - Illegális leletkeresés, ásatás: e tevékenységgel nem csak a kunhalmok kultúrtörténeti, régészeti értékei károsodnak, semmisülnek meg, s éri kár nemzeti kulturális örökségünket, hanem a halomtestet, a kunhalmon előforduló értékes élőhelyeket, valamint a kunhalom tájképi értékét is károsítják az elkövetők.

- Védett, tájképileg is jelentős természeti értékek és környezetének kialakítása: Martfűi termál SPA és a hozzá kapcsolódó turisztikai fejlesztés mértéke, minősége a tájképvédelmi övezethez tartózó Tisza-folyó és hullámtere, ártéri növényzete.
- Az ártéri növényzet szakszerű kertészeti eszközökkel történő fenntartása, kezelése és helyenkénti turisztikai célokat szolgáló átalakítása, valamint a természetes erdőtársulás, vagy a természetközeli, galériaerdő természetes kialakulása, és „érintetlen” megtartása, minimális kezeléssel.
- Történelmi iparterület szomszédsága és a természetjáró turizmust szolgáló kerékpárút kialakítása a folyót követő árvízi védművön.
- Természetjáró turizmus fejlesztése, kerékpárút kialakítása a Tisza védvonalán, valamint a töltés közvetlen környezetébe (a kerékpár és sétaúthoz tartozó) kiszolgáló létesítmények elhelyezése és az illetékes vízügyi igazgatóság üzemi, katasztrófavédelmi előírásai (az idevonatkozó törvényi rendelkezések „betű szerinti” szigorú betartása, betartatása)
- Belterülethez kapcsolódó zöldfelületi elemként is szolgáló ifjúsági park fejlesztése és a Tisza folyó magaspartjának, ártéri környezetének védelme, a vezsenyi parton lévő fokozottan védett területek élőhelyeinek, madárvilágának védelme. (hanghatások, környezetterhelés)
- Belterületen a lakóépületekhez tartozó garázs-sorok és a város zöldfelületi fejlesztése, az igényelt parti sétány és a városjelentős zöldfelületi elemeinek (parkjainak, játszótereinek) funkcionális összekapcsolása. (temető felé és a Tisza-part mente)
- A települést kettészelő vasútvonal és vasútállomás környezetének jelenlegi állapota és a településkép javítása és a gyalogos és kerékpáros közlekedés biztosítása az Óváros és a Városközpont között, valamint a zavartalan és balesetmentes közúti forgalom megtartása.

32. térkép: Tájvizsgálat I. (közigazgatási terület) (TJ-1)

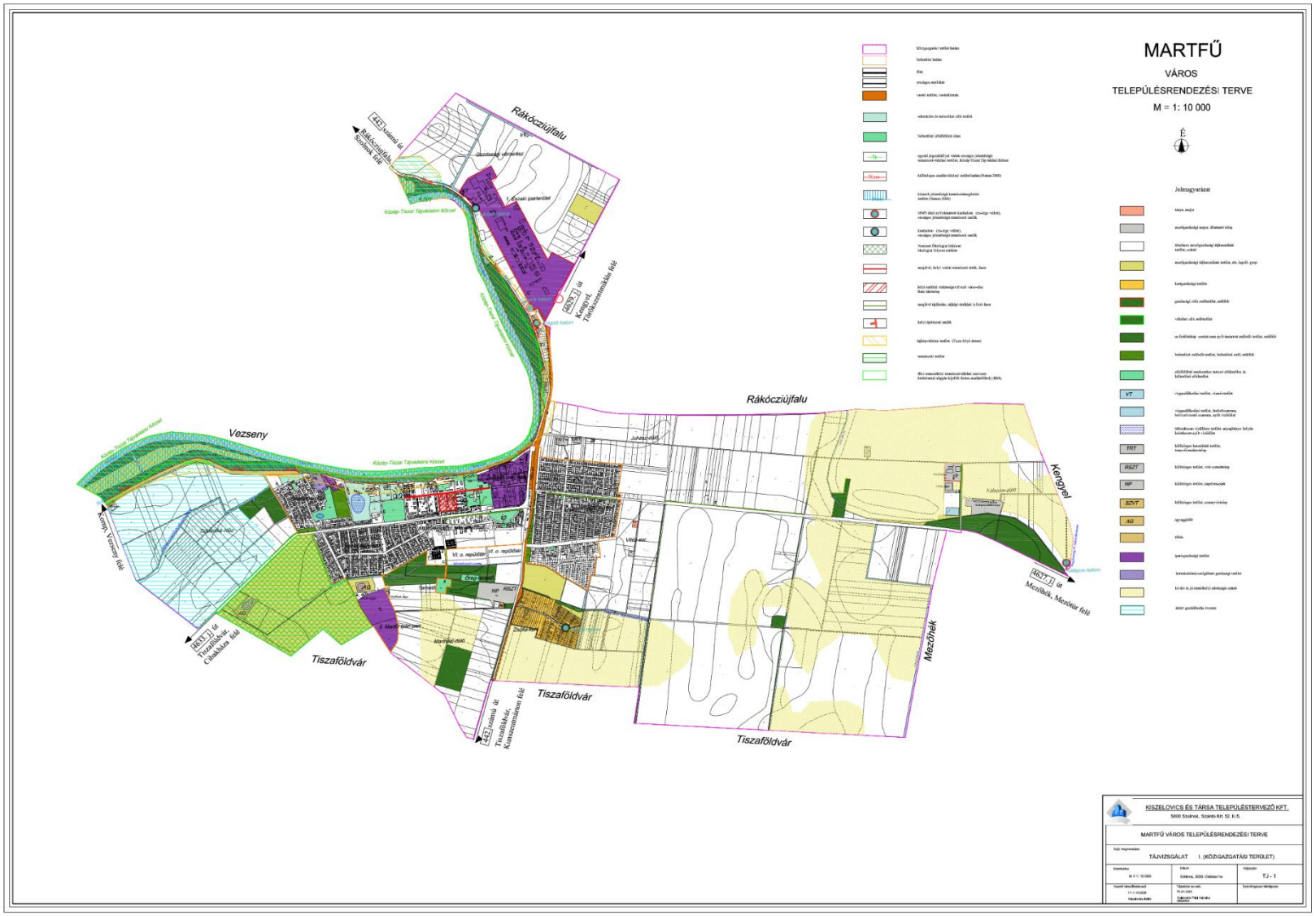

(Forrás: saját szerkesztés)

33. térkép: Tájvizsgálat II. (belterület) (TJ-2)

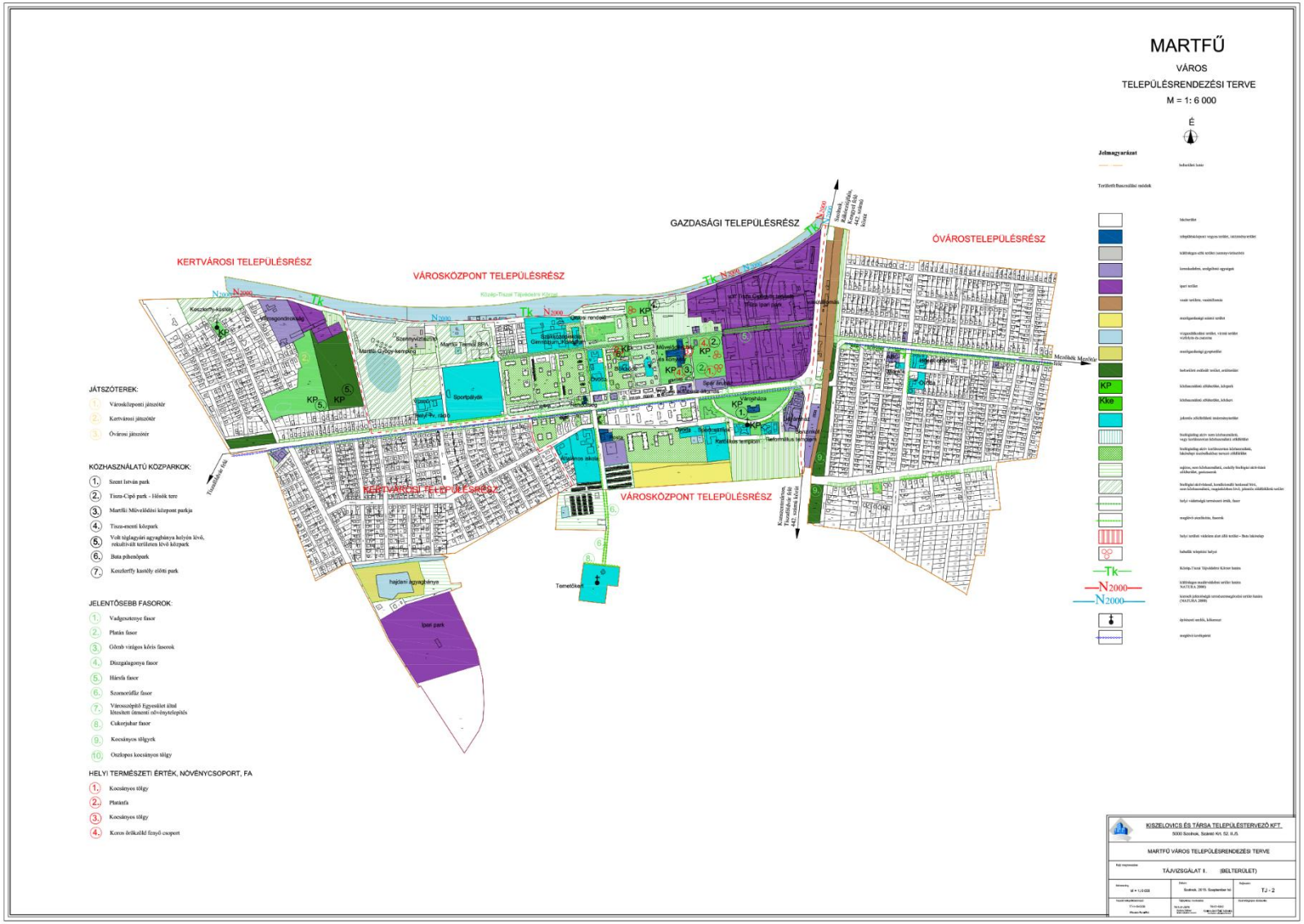

(Forrás: saját szerkesztés)

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

Martfű ma élhető, szép, „mesterségesen létrehozott”, tervezetten kialakított kisváros. A település múltja szorosan összefügg a város gazdasági-ipari fejlődéstörténetével. A város szerkezetén, utca hálózatán nyomon követhetőek az egyes település- fejlődési korszakok. Városrészenként elkülönülnek az egyes településrendezési elképzelések folyamán létesült építészeti, környezetalakítási ideák megvalósult létesítményei. Ahogy annak idején a kukoricaföldből „kinőtt” a cipőgyár, úgy valósult meg a gazdasági-, az újtelepi- és az óvárosi részt összekötő Városközpont. A település központja egyben a város legdekoratívabb zöldfelületi központja is. A település biológiailag aktív felületeinek nagysága igen jelentős. Ezen belül a klasszikus értelemben vett, a lakosságot szolgáló, tervezetten kialakított, minőségi zöldfelületek aránya a városi zöldterületekhez méretéhez képest kisebb.

A város nyilvántartásában szereplő, összes gondozott belterületi zöldterület 18,106 hektár. Ez 14 közhasználatú zöldfelületet, közparkot jelent melyek becsült értéke 83831 ezer Ft. (2015. évi adat)

Martfű zöldfelületi elemeinek jellemzői:

- visszatükrözik a lakóterületek (ipari létesítmények) beépítési stílusát, visszaidézik a létesítés korszakát (kerti út vonalvezetése, anyaghasználatában, alkalmazott növény együttesek faj- és fajtaválasztékában, stb.),
- általában igényes kialakításúak, de a kertberendezési tárgyak (kerti padok, virágládák, hulladékgyűjtők, köztéri világítótestek) jelenlegi állapota nagyon eltér az egyes városrészek között,
- a lakosság igényli a minőségi zöldfelületeket és a város vezetése elősegíti a zöldfelületek fejlesztését, (a „zöld város” teret nyert művelődési központ kialakítása a Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv kapcsán, közösségi, lakossági zöldfelület-fejlesztés, fásítások, babafák, stb.),
- a városvezetés hagyományőrző és közösségépítő szándéka megjelenik a zöldfelületek álalakításában, használhatóbbá és dekoratívabbá tételében (Városszépítő Egyesület),
- jellemzőek az ápolt, de jelenleg még funkció nélküli, vagy átmeneti állapotú hatalmas méretű zöldfelületek (hajdani rekultivált anyagnyerő helyeken létesített zöldfelületi elemek, közparkok,
- a korlátozott közhasználatú zöldfelületi elemek (fürdő-termálstrand, sportpálya, vízmű területe) területe, száma és területi nagysága, mérete jelentős a közhasználatú zöldfelületi elemek számához és területi kiterjedéséhez képest,
- a település egészén fasorok szegélyezik az utcákat, utakat (eltérés az egyes városrészek között, csak az alkalmazott fafajokban, és a kiültetés módjában látható).

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Egy település zöldfelületi rendszerét területi és hálózati elemek alkotják. Területi elemek a közhasználatú zöldfelületek, közparkok, közkertek. Korlátozott közhasználatú zöldfelületek és a jelentős zöldfelületű intézmények és a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények és a közhasználattól elzárt zöldfelületi elemek kertjei megjelenésükben, területi nagyságukban, és a város életében betöltött szerepükben igen eltérőek. A zöldfelületi rendszer hálózati elemei a város utcái és az utcákat kísérő növényzet.
A település zöldfelületi rendszerének hármas funkciója van: ökológiai-, használati érték, és vizuális-esztétikai jelentősége van. A város ökológiai adottságai javításának leglényegesebb eszköze az ültetett növényzet. A zöldfelület előnyösen módosítja a helyi klíma alakulását. Előnyösen befolyásolja a település hő- és vízháztartási viszonyait, valamint a levegő szennyezettségének és a zajhatások

mértékét is csökkenti. Kedvező környezetminőségét biztosítanak a városban élőknek. A zöldfelületi elemek használati értékét növényekkel igényesen betelepített külső terekkel, kertekkel (iskolák, közintézmények, sportcélú területek, játszóterek, stb.) növelhetjük. A zöldfelületek vizuális, esztétikai hatása: a dekoratív növényzettel borított közparkok, közkertek, a fásított utcák hozzájárulnak a kedvező városkép kialakításához. (pl.: elfedik az előnytelen megjelenésű területrészeket, ipari, gazdasági használatú, vagy a rombolt területeket). Az utcafásítások „zöld folyósói" a város zöldfelületei elemeit fűzik egybe, valamint a település területrészeit a szomszédos külterület biológiailag aktív felületeivel kapcsolják össze.
Martfű zöldfelületi elemeinek jelentős része a települést nyugat-kelet irányban átszelő, főutak mentén találhatók.
Az elsődlegesen kondicionáló célú, közhasználatú zöldfelületek: az intenzíven fenntartott közparkok, közkertek területe (Szent István Park, Hősök tere, Bata-park, Tisza-menti zöldterületek, stb.). Korlátozottan közhasználatú zöldfelületi elemek az intézmények zöldfelületei (iskolakertek, óvodakertek, és a temetőkertek), játszóterek, sport- és tornapályák, területe. A nem közhasználatú, de jelentős zöldfelülettel rendelkező rekreációs zöldterületek a standfürdő, gyógy-kemping (Martfű Termál SPA létesítményeinek) területe, és a kisebb bányatavak és környezetük.
A belterületi utakat kísérő széles zöldsáv, a nagy telekméretű ingatlanok kertjei, a kereskedelmi területek zöld növényzettel fedett környezete (parkolói) a zöldfelületi rendszer különleges elemeit jelentik. Sajátos elemei Martfű városi zöldfelületi rendszerének a lakótelepek un. úszótelkein létrehozott kisebb-nagyobb összefüggő zöldterületei.
Zöldfelületi „látvány-elemként" megjelennek még a folyópartot kísérő galéria erdő, a települést délről határoló erdők, erdőfoltok növénytársulásai is.
A zöldfelületi elemeket jelentőségük (közhasználatuk, elhelyezkedésük), kialakításuk és növényzetük minősége, valamint a terület fenntartás gyakorisága, a zöldterület nagysága alapján rangsorolva az alábbiak:

Település szintű közpark
A településen több, nagyobb, az egész város lakosságát szolgáló, kertépítészetileg is értékes, jelentős közhasználatú, dekoratív növényállományú zöldfelület található.

- **Szent István-tér parkja**

A képviselő-testület 1994-ben döntött arról, hogy a Szolnoki út és a 442 számú közút városon áthaladó szakaszának találkozásánál, szántóföldi területen alakítja ki Martfű új, városképét meghatározó főterét, mely a létesítése óta is folyamatosan fejlődik. Martfű kéthektáros központi zöldfelülete a Szent István téren található. A park a Polgármesteri Hivatal épületét, egy kisebb rendezvényteret ölel körül. A Szent István tér magába fogadja a városházán kívül, a katolikus Szent Tamás-templomot és a Martfűi Református Egyházközség templomát, valamint az igazgatási és a lelki élet gyakorlását szolgáló épületeket a teret délről határoló Szent Istvánnak emléket állító szobor. (A magas színvonalú városépítő-, fejlesztő tevékenységért Martfű 2000-ben Hild János-díjat kapott a Magyar Urbanisztikai Társaságtól.)

30. kép: A Városközpont és a Szent István tér madártávlatból

(Forrás: Martfű Város honlapja)

A Szent István park különböző rendeltetésű, nagyságú és használatú terek, zöldfelületi részelemek egymásmellettiségéből összetevődő központi városi zöldfelület.
A hozzá kapcsolódó zöldterületek. (templomok kertjei, Városháza, emlékpark, az információs pont (településtérkép) és a közlekedési csomópontot körülvevő kisebb-nagyobb parkosított területek, illetve látványos gyalogos felületek (széles, lendületes vonalvezetésű, díszburkolatú út, pihenőterek) alkotják. A parkban árnyas pihenőhely és egy mesterséges tó is helyet kapott, szobrok, képzőművészeti alkotások, és emlékmű is állnak itt. A sétautakkal behálózott zöldfelületet dél felől egységes, kettős platánsor (az itt lévő épületeket kiszolgáló gépkocsi parkolók és a járda mentén), északi részén pedig kettős gömb kőris fasor szegélyezi a kerékpárutat kísérve.

31. kép: Kis tavat és a Városházát övező dekoratív növénycsoportok

(Forrás: saját fénykép)

32. kép: A Városháza előtti rendezvénytér és a Szent István szobor

(Forrás: saját fénykép)

Az egységesen, tervezetten kialakított park változatos növényalkalmazású. Ligetesen telepített növénycsoportokban megtalálható törökmogyoró-fa, oszlopos kocsányos tölgy, nyugati ostorfa, juharfa fajok, fajták, hársfák, nyírfák, színes lombú vérszilva, tavasszal virágzó díszfák, és különböző tűlevelű örökzöldek (erdei és fekete fenyők), oszlopos tuják, hamisciprusok és elterülő borókák, virágzó alacsony cserjefelületek, stb. A fák, fenyők és a gyep zöldjét virágágyak színesítik. A parkot egységes megjelenésű kertberendezési tárgyak teszik kényelmesebbé, komfortosabbá, hangulatosabbá (padok, ivó-kutak, ismertető és hirdetőtáblák, hulladékgyűjtő edények, kerékpártárolók, kandeláberek).

33. kép: A park részletei: gömb kőris fasor, városháza körüli növényegyüttes, mesterséges kis tó és környezete

(Forrás: saját fénykép)

- **Hősök tere**

Jelentősége, területi nagysága, központi elhelyezkedése, használati gyakorisága és az itt található növényzet minősége, fafaj-összetétele, valamint a fenntartás gyakorisága miatt a településszintű közparkok közé tartozik a zöldfelület.

A parkot a városalapító Jan Bata elképzelése szerint a gyár (Cikta cipőgyár) fő útvonalaként létrehozott, Gesztenye sor utca és vadgesztenye fasora, valamint az arra merőlegesen futó Mártírok útja (Művelődési Központház környezete) a Szolnoki út felöli élelmiszer áruház parkolója és a gyár hajdani épülete határolja. Egybefüggő, ligetes telepítésű zöldfelületet széles, platánfákkal kísért díszburkolatú gyalogút szeli ketté. Idős, teljes kifejlett pompájukban lévő fák, facsoportok többnyire juharfákból, magas kőrisekből, hársfákból, kocsányos tölgyekből, szúros luc, lucfenyő, erdeifenyő, feketefenyő, platánfákból állnak. A zöldfelületnek közösségi használati funkciója nincs. A lakóterület és az iparterület között védelmi (fizikai és látványbeli elhatárolódás) szerepet is betöltő park értékét a történetisége, a telepített növények faj és fajtagazdagsága, az ültetett növényzet kora jelenti. A hagyományos ligetes telepítést a martfűi korosodó „babafák” ültetésével folytatja a város vezetés szervezésében a település lakossága. (harsfák, oszlopos kocsányos tölgyek).

34. kép: Platán fasor és a felnövő babafák, a terebélyes kocsányos tölgy a parkban

(Forrás: saját fénykép)

- **Martfűi Művelődési Központ és Könyvtár zöldfelülete**

A Városközpont részeként a település központi zöldfelületeihez sorolt intézmény-park (796/14 hrsz.) szerves folytatása a Hősök tere zöldfelületének. A két parkot a Mártírok útja választja el. Az 1950 -es években épült szocreál épület a megye legnagyobb művelődési háza.

35. kép: A Művelődési Ház és környezete 2015.-ben és most 2020.-ban

(Forrás: saját fénykép)

Martfűi Hely- és ipartörténeti Gyűjtemény és a városalapító Jan Antonin Bata munkásságának és Martfű várossá fejlődésének reprezentatív kiállítása is itt található. 2017.-ben a Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási akcióterv keretében megújult az épület és a környezetében lévő park is átalakult.

36. kép: Sportpálya, a rendezett park megtartott idős fái és az új ültetésű „babafák”

(Forrás: saját fénykép)

Közparkokhoz, közkertekhez tartoznak azok a zöldfelületek melyek elsősorban az egyes településrészeken élők rekreációját, zöldfelületi kondicionálását biztosítják. Martfű közparkjai igen eltérő területi nagyságúak és különböző szintű kertépítészeti kialakításúak, növény felhasználásúak.

- **Tisza-menti közpark**

A Tisza-folyót kísérő töltés-védmű oldalában hosszan elterülő zöldfelületi elem, a Gesztenyesor fasora, a művelődési ház körüli park és az iparterület által határolt. Tiszával szomszédos elhelyezkedése (közvetlen kapcsolattal bír a folyóval) miatt kiemelt jelentőségű a település zöldfelületi rendszerének elemei között. Esztétikai és használati értékét jelentősen csökkenti és tájhasználati konfliktusok alapját képezi, hogy a Tisza teljes hullámtere természetvédelmi terület (KTTK), valamint vízügyi igazgatás alá eső terület (KÖTIVIZIG). Előnytelen, hogy leromlott állapotú, megjelenésüket és funkciójukat tekintve sem oda illő, garázsokként számon tartott építmények uralják a terület nyugati határát. Növényzete ligetes elrendeződésű, nem telepített jellegű, vegyes egészségi állapotú, megjelenési formájú és növényfajú. Jelenleg a gondozott füves területet a gátoldal mellett annak magasságában épített, burkolt felületű szabadtéri színpad és egy fedett pihenőhely teszi közösségi szempontból használhatóbbá. A fiatal, új telepítésű babafák lombozatukkal csak idővel alakítják a közpark terét, látványát.

37. kép: A közpark nyugati és keleti felének látványa

(Forrás: saját fénykép)

- **Volt téglagyári agyagbánya helyén létesült közpark**

A város legnagyobb területi megjelenésű közparkja a kertvárosi rész Szolnoki úttól északra lévő régi téglagyári bányagödör rekultivált nagyfelületű zöldterülete.

38. kép: A közpark Móricz Zsigmond útról feltáruló látványa

(Forrás: saját fénykép)

Közhasználatú zöldfelület (1650 hrsz.), a Városközpont zöldfelületével (gyógy-kemping, strand) szomszédos, a Móricz Zsigmond útról és a Tüzép útról megközelíthető gyepes terület. A változó hajlásszögű rézsűk által körülhatárolt, mélyfekvésű terület legmélyebb részén kis természetes, változó nagyságú vízfelület található. Tüzép utcai szakaszán erdőként nyilvántartott jelenleg elszórtan kis fákkal beültetett területrész látható. A közpark kedvező zöldfelület-használati adottságokkal (Tisza-folyó közelsége, lakóterületi, közúti kapcsolatok, változatos terepviszonyok, nagyobb vízfelület kialakításának lehetősége) rendelkezik.
Jelenleg ligetesen telepített facsoportok, Babits Mihály utca végénél az utca szintjében kisebb, de igényesen létesített játszótér, lejjebb a kapukkal felszerelt kis focipálya szolgálja az ittélők zöldfelületi komfortját, szabadidős tevékenységét.

- **Bata pihenő park**

A Városközpont településrész legfiatalabb zöldfelülete a Gessztenye sor és a Bata utca találkozásában kialakított, a városalapító előtt tisztelgő, a nevét viselő zöldfelületi elem.
Az L-alakban épített, burkolt széles gyalogutak központjában Jan Bata embernagyságú bronzszobra áll. Kényelmes padok, dekoratív rózsaágyás szegélyezik a díszburkolatot. A park fái a védett vadgesztenye fasorból, új telepítésű oszlopos kocsányos tölgyekből, és egy terebélyes szép habitusú platánfából állnak.

39. kép: A park képe 2015.-ben és napjainkban

(Forrás: saját fénykép)

- **Kastély előtti park**

A közpark szintén a kertváros zöldfelületéhez tartozik. A hajdan romantikus stílusban épült, napjainkra felújított Keszlerffy kastély épülete előtt, a Móricz Zsigmond utca kiteresedésében, a buszforduló közepén lévő kisebb, dekoratív zöldfelület. A körforgalmat, parkolóhelyet eltérő fajtájú juharfák szegélyezik.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületi elemek:

A korlátozott közhasználatú zöldfelületi elemek időszakos zöldfelületi használatot és meghatározott látogatói kört jelentenek. Intézmények kertjei: iskola és óvodakertek, játszóterek, sportpályák, temetőkertek sorolhatók ide a zöldfelületi elemek közül.
Játszóterek:
Martfűn az elnyert pályázati lehetőséget felhasználva a játszóterek felújítása, minőségi, igényes kertépítészeti fejlesztése a közelmúltban megtörtént. A város területén található zöldfelületi elemekből településrészenként található egy-egy játszóhely. A játszóterek kialakításuk szerint, a település közösségi életében betöltött szerepük alapján és a látogatottságuk gyakoriságának megfelelően a következők:

- **Központi játszótér**

Martfű központjában a Bata lakótelep északi részén helyezkedik el (810/11 hrsz.). Az Orientech Bt. által 2009.ben készült kertépítészeti terv alapján. A játszótéren különböző korcsoportok számára komplex játszószerek egymás mellett helyezkednek el. A játszószerek korszerűek jól felszereltek. A játszószerek alatt a balesetvédelmi előírásoknak megfelelő különböző anyagú esésvédő burkolat található (homokfelület, ütéscsillapító gumiburkolat). Megtalálható itt „szánkozó-domb”, gyepes röplabdapálya, aszfaltburkolatban kosárpalánk, asztalitenisz, stb. A játszótér használati komfortját növeli a központi részen lévő méretes esőbeálló pavilon, külön illemhely és sok kerékpár elhelyezésérét biztosító kerékpártároló a bejárat közelében. A padokat és az asztal-pad kerti bútorokat úgy helyezték el, hogy a szülők karnyújtásnyi távolságban legyenek játszó gyermeküktől. A játszókert kissé zsúfolt összhatását fokozza a játszóhelyek közötti gyepbe épített szabadtéri edzőpálya eszközei. Nemcsak a városlakók, hanem az Martfűi Tarmál SPA-ba üdülni érkezett családos szállóvendégek is sűrűn látogatják a korszerű játszóteret. Kevésbé szerencsés, hogy a nagyobb gyermekek játszóhelye, a kosárpalánk közvetlen szomszédos a kicsik homokozójával, mert egy erősebben megdobott labda a palánkot elkerülve a játszó kisebbek között landol.

40. kép: Hangulatképek a játszótérről

(Forrás: saját fénykép)

A játszókert növényhasználatában „beolvasztotta” a meglévő koros fákat és a továbbnevelt új telepítésű fák is hamarosan árnyat adó méretűek lesznek.

41. kép: Szabadtéri fittness-park a játszótér mellett, ping-pong asztalok a játszótér egyik sarkában

(Forrás: saját fénykép)

42. kép: A központi játszókert és az Óvárosi játszótér alaprajza

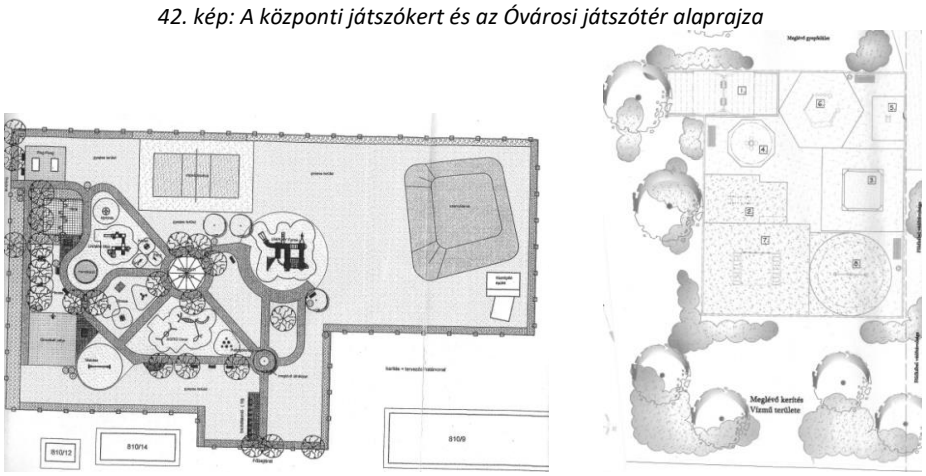

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

- **Óvárosi játszótér (1454/6 hrsz.)**

Az óvárosi településrészen idén növénytelepítéssel befejezett játszókertet a Hunyadi útról lehet megközelíteni. A játszóteret a Fito System Kft. tervei alapján építették meg.
A játszótér korszerű változatos játékot biztosító játszószerekkel felszerelt. A használat rendjét ismertető tábla tudatja. Kerékpártároló, homokozó, hinta, komplett mászó-vár, egyensúlyozó pad, forgó, csúszda és pihenőpadok jelentik a kert berendezését. Növényzete szomorú fűzfákból, juharfákból, hibiszkusz fagyal és oszlopos nyugati tuja sövényből tevődik össze.

43. kép: Óvárosi játszótér

(Forrás: saját fénykép)

- **Kertvárosi játszótér**

A kertvárosi játszótér a téglagyári agyagbánya területén kialakított közpark mellett, a magas parton, a Babits utca végén található. A játszóhely és közösségi tér építését az ittlakók is segítették.

44. kép: Közösségi tér és játszótér a Babits utca folytatásában

(Forrás: saját fénykép)

Tűzrakó-hely mellett betonalapú faszerkezetű asztalok, padok kaptak helyet a játszóeszközök korszerű, de egyszerű ideillő kialakításúak. Kosárpalánk, ping-pong asztal, hinta, mérleghinta, rugós játékszer és pihenőpadok a teresedés távolabbi részén kaptak helyett. A ligetesen telepített fák még kicsik, de a lombkoronájuk a közeljövőben már kellemes árnyas helyet adnak. (kőriskák, hársfák, juharfák, stb.) A közösségi tér határát fagyal és hibiszkusz sövény jelzi.

Korlátozott közhasználatú, jelentős zöldfelületű intézménykertek

Martfűn az intézmények (iskolák, sportlétesítmények, temetőkertek) és az azokhoz tartozó zöldfelületi elemek jellemzően a város több pontján nagyobb területű ingatlanokon találhatók. Ez a település történeti szerkezetéből adódik. (Bata-féle település-elképzelés, a hajdani gyári munkások képzéséhez szükséges oktatási igények, munkások szociális, sportolási igényei, stb.).
A város gyermekintézményei és azokhoz tartozó zöldfelületi elemek:

- **Óvodák**

A városban a Játékvár Óvoda és Bölcsőde intézményhez több városi, területi elhelyezkedésű óvoda, bölcsőde épület és kert tartozik: a Május 1. úti óvoda (808/5 hrsz.) Bata utcai bölcsőde (808/2 hrsz.) és az óvárosi részen Kossuth úti (179 hrsz.) óvoda. Munkácsy úti 79. óvoda (349/4 hrsz.) gyermek hiány miatt megszünt és jelenleg rehabilitációs foglalkoztató működik itt. Az óvodakertek jellemzően jó kialakításúak. Árnyékot adó lombozatú fák, korcsoportok szerinti játszóhelyek, pihenő és zsibongó területek az igényeknek megfelelő nagyságúak és rendszeresen karbantartottak, fenntartottak.
A Május 1. úti óvoda kertjét az épülettel egy időben korszerűsítették, felújították. Az egészséges, koros fákat (kocsányos tölgy, vadgesztenyefák), örökzöld szürke lucfenyők megtartva szellősen, a különböző korcsoportoknak megfelelő kialakítású játszóhelyekkel bővítették.

45. kép: Május 1. úti óvoda játszóhelyei.2015.-ben és 2020.-ban

(Forrás: saját fénykép)

- **Iskolák**

Az iskolakertek jellemzően célszerű kialakításúak, kertépítészeti szempontból nem elég változatosak, igényesek. Sportpályáik, (salakos és aszfaltfelületű) pihenő és zsibongó területek az igényeknek megfelelő nagyságúak és rendszeresen karbantartottak, fenntartottak. Növényzetük árnyas fákból (szomorú fűzfa, különböző fajú és fajtájú juharfák és kőrisfa, stb., és a kerítés mentét határoló idősebb (többnyire keleti tuja), örökzöld sövényből állnak.
Martfűi József Attila általános Iskola szintén a Városközpont területén található a Május 1. út és a Munkácsy utcák találkozásánál. 1984-ben új épülettel, tornacsarnokkal bővült. Jelenlegi névvel és formában 2011. óta működik.

46. kép: Az általános iskola intézmény-kertje. épülete, zsibongója, sportpályája és utcai homlokzata, parkolója

(Forrás: saját fénykép)

Damjanich János Szakközépiskola és Kollégium (Gesztenye sor 15-17. 814 hrsz.)
A helyi természeti védettséget élvező vadgesztenye allé és a Tisza-part töltése-magaspartja között a Városközpontban található iskola története összefonódott a cipőgyár történetével.
A szakmai végzettséget is adó középfokú intézményt a cipőgyártás hívta életre, melynek oktatása évtizedekig országosan elismert volt. Az intézményben már nincs cipőipari képzés, kereskedelmi, marketing szakmacsoportokat vezettek be helyette.

47. kép: A „Dami" sportpályája és az egészségház új környezete

(Forrás: saját fénykép)

- **Temetőkertek:**

A temetőkerteket a Martfűi Ingatlankezelő Kft működteti. A településen a temetők zöldfelületi karbantartását és a hozzá kapcsolódó épületek fenntartását végzik.
1.) Öreg temető (094 hrsz.) a jelenlegi köztemető közelében, a Hársfa utca folytatásában az erdősávban található. A földút felől kerítéssel védett a még ma is látogatott sírkert. A lélekharang faszerkezetű és a temetőben vízvételi lehetőség van. Növényzetét a körülötte lévő erdőfolt lombos fái adják.

48. kép: Az Öreg temető sírkertje és az új temető és az urnasír parcellája

(Forrás: saját fénykép)

2.) Hársfa úti temető (1440/3 hrsz.) örökzöldekkel beültetett, északi részén az út mentén lombos fákkal (cukorjuhar fák) szegélyezett sírkert. A ravatalozó környezetében lévő árnyat adó lombos fákon (nyírfa, platánfa, juharfa) kívül jellemzően fátlan a temető. A tervezett sírkert középső részén burkolt úttal körbevett területen kőkereszt található lábánál elfekvő borókákkal. Az utat kívülről oszlopos örökzöldek (boróka) sora határolja. A sírkertben kolumbáriumok és urnasírhelyek egészítik ki rendezett sírsorokat. A sírok gondozottak, gazdag növénykiültetésűek.

49. kép: A Hársfa úti temető ravatalozója és bejárata

(Forrás: saját fénykép)

50. kép: A sírkertben lévő kereszt és az utca felől a temetőt határoló fasor, és szép, idős örökzöld növénycsoportja, útja

(Forrás: saját fénykép)

- **Városi sportpálya**

A város sportterülete a Városközpont településrészen a Szolnoki út északi oldalán található (822/1 hrsz.). Sportlétesítmény működtetését és fejlesztését és a hozzá kapcsolódó sportöltöző mellékhelyiség üzemeltetése, karbantartása, a sportpályák sportolásra alkalmas állapotának megőrzése, gondozását (öntözés, fűnyírás). Martfűi Városi Sportegyesület (MVSE) fogja össze. A település sportéletét több sportklub is színesíti. (kosárlabda, kézilabda, sakk, tenisz, szabadidő sport, természetbarát kör, úszó és triatlon-kör, karate-klub és a Szilver versenytánc-csoport). Lelátókkal, esti megvilágítással ellátott, füves football-pálya mellett a sportterület kisebb, új műfüves labdarúgópályával, és a közelmúltban létesített szabadtéri edzőeszközökkel felszerelt területtel gazdagodott. Ligetesen, a kerítések mentén, és a két gyepes pálya között idős magas kőrisfák alkotta lombsátor alatt, edzhetnek a sportolni vágyók és szurkolhatnak a nézők. Az elhelyezett hulladékgyűjtők, a környezetvédelmet és a kulturált itt tartózkodást biztosítják. A sportkertben megtalálható fafajok: platán, cukorjuhar, hársfa, magas kőris, szomorúfűz és a fekete nyárfa termetes példányai.

51. kép: Sportpálya

(Forrás: saját fénykép)

Sajátos, a település zöldfelületi karakterét meghatározó zöldfelületi elemek

A Bata lakótelep zöldfelületei. A Gesztenye sor utca két oldalán, az 1940-es években, a cipőgyár építésével egy időben, annak kiszolgálására, megtervezett és megépített, a városalapítóról elnevezett lakótelep a városközponti zöldfelületek növényállományához hasonlóan idős növényállománnyal rendelkező un. úszótelkein, az épületek közötti zöldfelületek sorolhatók ide.
Az 1940-es években, komplex kertépítészeti, növénykiültetési tervek alapján kivitelezett lakótelepi közterületek növényzete napjainkban a rendezetlenség, túlzsúfoltság benyomását kelti. Ezt a látványt az egyes társasházak közvetlen környezetének eltérő használatából (díszkert, vagy szőnyegporoló és raktár), kertberendezési tárgyainak elhelyezéséből (padok, virágtartók) adódó megjelenésbeli különbségek, az öncélú térhatárolások, sövények, kerítések, az eltérő és az egységes kertépítészeti, szabadtér-építészeti koncepció hiánya okozza. Hasonló kertépítészeti megjelenés jellemző a Szolnoki út déli részén, valamint a Munkácsi út menti többszintes épületek közötti zöldterületeken is.

52. kép: Elhanyagolt állapotú kertrészlet és gondosan ápolt kertrészlet a Bata lakótelepen

(Forrás: saját fénykép)

Közhasználat elöl elzárt jelentős zöldfelületek

Martfű zöldfelületi elemei közül a rekreációs tevékenységet szolgáló strandfürdő, gyógy-kemping, a Martfűi Termál SPA épületegyüttesének környezete tartozik elsősorban.
A Martfű Termál SPA turisztikai központ területe 2002-től a Toma Bau Zrt. tulajdona. A turisztikai és rekreációs központ 13 hektárt foglal magába. Területén található: a Kastélyszálló romantikus épülete (Móricz Zs. utca), a Martfű Gyógy-kemping és Apartmanházak a csónakázótóval, és a családbarát, háromcsillagos termál szálloda. A martfűi gyógyfürdő és uszoda négy méter mély sportmedence a három méter magas trambulin a búvárok, a műugrók és a szinkronúszók számára jó gyakorlóhely.
Az épületek közelében szépen, igényesen kialakított kertrészletek láthatók. A hagyományőrzés szép példája, hogy a termálfürdő épülete előtt folytatódik a fiatal fákból álló vadgesztenye fasor. A turisztikai központ területe még nem teljesen kialakított. Zöldfelületi, kertépítészeti szempontból a parkolók kialakítása sem megoldott.
A Szolnoki út északi oldalán a nem szerencsés módon a települési vízmű, az adótorony zöldterülete és a szennyvíztisztító területe ékelődik a két rekreációs terület közé. Mindegyik terület gondozott, kertészetileg kezel, fenntartott.

53. kép: A vadgesztenye fasor folytatása a termálfürdő előtt és a termál kemping tavának (volt bányató) rendezett környezete

(Forrás: saját fénykép)

Egyéb zöldterületek

Egyéb zöldterületek közé tartozik a biológiai aktivitással bíró, de esztétikai élményt, és használati értéket a település közössége számára nem nyújtó, nagyméretű belterületi, mezőgazdasági hasznosítású és erdősült területek, valamint a zöldfelületi fejlesztés szempontjából értékes zöldfelület a Kérész utca lakóterületen túli részén elhelyezkedő egykori téglagyári gödörben keletkező kis tavat és annak közvetlen jelenleg kihasználatlan, funkció nélküli, rendezetlen, extenzív fenntartású környezetét.
Az egyéb zöldterületeket a családi házas lakóterületek kertjei, illetve az út menti zöldsávok egészítik ki.

Utcafásítás:
Martfű utcái rendezettek, többnyire fásítottak. Az egyes városrészek utcáinak fasorai, fafajai tükrözik a településrész korának beépítési stílusát, a kornak megfelelő (vagy éppen hozzáférhető) fafajok elhelyezését. Az óvárosi és Kertváros déli részén az utcán gyümölcsfák (meggy, dió, szilva, cseresznye fák), gömbakác fasorok (Kossuth utca), vérszilva fák, juharfák láthatók. A Városközpont fasorai elsősorban a hajdani utcafásításokat idézik: vadgesztenye fasorok, hársfasorok, tölgyek. A Szolnoki út mentén kiteljesedett gömbkoronájú virágos kőrisek sora, juharok, kőrisek, oszlopos tölgyek, platánfák, a Május 1. utcán díszgalagonya fasor láthatók. Az elmúlt időszak fásításait és a kertvárosi rész fiatalabb utcáit örökzöld kiültetések, gömb szivarfa, stb. jellemzik.
A városban ültetett fák fafajainak hagyományát követve: vadgesztenyefák, az ártérre vezető utcák mentén hársfák, nyárfák, különböző fajú fűzfák, fiatal kőrisfák is megtalálhatók.

54. kép: A Szolnoki út mentének növényzete, a kerékpárút menti növénytelepítések és az örökzöldekkel elnyomott gömb szivarfa fasor a termálfürdőnél

(Forrás: saját fénykép)

55. kép: Babafák a Hősök terén a parkban (kislevelű hárs és oszlopos kocsányos tölgy) és babafákkal történt utcafásítás a Május 1. utcában

(Forrás: saját fénykép)

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Martfű zöldfelületi ellátottsága a biológiai aktivitás tekintetében megfelelő.

56. kép: Óváros hangulatos utcarészlete, kocsányos tölgyek a vasútvonal mentén és a Hunyadi utca

(Forrás: saját fénykép)

57. kép: Városközpont vadgesztenye alléja 2015.-ben és a kertvárosi Móricz Zsigmond utca látványa

(Forrás: saját fénykép)

A településközponthoz szervesen kapcsolódó nagy kiterjedésű, változatos, dúslombozatú, nagyméretű ligetes parkok és a várost északról körülölelő galériaerdő lombkoronái, valamint a település belső részeiben a lakótelepeken lévő zöldterületek koros növény-együttesei, és az utakat kísérő növényzet jelentősen növeli a város zöldfelületi ellátottságát, a településen élők komfortérzetét. Használati érték szerint már nem ilyen jó a település zöldfelületi elemeinek aránya a város összes zöldfelületéhez képest. A területileg a közparkok nagy része zöldfelületi szempontból „kihasználatlan”. A város különböző részein kisebb-nagyobb területeken, „csak” fenntartási munkákat végeznek (gyepkaszálás, szemétgyűjtés) és nincs zöldfelületi „szerepe, feladata, funkciója” az adott területnek. (Tisza-part

mente, volt agyagbánya területe, stb.). Vizuális-esztétikai jelentősége a településközpont zöldfelületének a Szent István park, illetve Hősök tere és a művelődési ház parkjának növénycsoportjai és a helyi védettséget élvező vadgesztenye fasornak, valamint a gömbkőris fasornak van.
A babafa ültetéssel Martfű újszülötteinek érkezéséről emlékezik meg minden év őszén és tavaszán Martfű Város Önkormányzata. 2015. március 28-án 17 hársfacsemetével gyarapították a szülők és az önkormányzat a Tisza Ipartelep és a Művelődési Központ közötti Hősök parkját, azóta a Művelődési Központ zöldfelületét, Tisza menti zöldterületét és az utcák mentét is gazdagították a babafák.

Településkép:
Martfű Város Önkormányzata Képviselő-testülete a település közterületi zöldfelületeinek magasabb szintű gondozottsága, lakókörnyezetünk minőségének javítása, az esztétikusabb utcakép megteremtése érdekében „Fogadj örökbe egy közterületet Martfűn” programot indított. A program elindításáról a 2015. július 2-i ülésén döntött a képviselő-testület. A programhoz csatlakozhatnak vállalkozások, szervezetek, magánszemélyek, akik munkájukkal (kaszálás, gyomlálás, kapálás, tereprendezés), adományukkal (facsemete, cserje, bokor, virág, virághagyma, pénz, stb.) kívánnak hozzájárulni a város környezeti megjelenésének emeléséhez. A településen Városszépítő Egyesület és Tábor működik. Az Egyesület szervezi a martfűi lakosokat a különböző városrészek „felvirágoztatására”, az egyesület munkáját dicséri a Szolnoki út menti dekoratív növénykiültetések sora a sportpályánál és a kerékpárút mentén.

58. kép: Városszépítő Egyesület munkájának eredménye a Szolnoki út mentén2015.-ben és napjainkban

(Forrás: saját fénykép)

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Általánosságban a Martfű város zöldfelületi rendszerét érintő konfliktusai elsősorban a Tisza-part mentén az azonos területen lévő, eltérő használati igényű (természetmegőrzés- természetvédelem, vízügyi használat, belterületi zöldfelület használat, rekreációs célú területhasználat, parkolási lehetőség) települési zöldterületek miatt alakulhat ki. Másrészt a városban és annak határában lévő üzemek, ipari épületek, közlekedési területek tájképet befolyásoló hatásai és a lakóterületek, zöldterületek közeli szomszédsága miatt. A település történeti lakótelepének Bata lakótelep) építészeti, városszerkezeti hálózatának megőrzése és a szükséges ingatlan és zöldfelület fejlesztésből eredő eltérő igények.

A település zöldfelületi rendszerét érintő területhasználati konfliktusok részletesen az alábbiak:

- Tisza-part közösségi zöldfelületi hasznosítása: a folyó mentett és mentetlen oldalát egyes szakaszokon egyaránt bevonva a város zöldfelületi rendszerébe és az illetékes vízügyi igazgatóság törvényi előírásai és az árvízvédelmi szempontok ellentéte,
- Tisza-part zöldfelületi kialakítása, közösségi célú hasznosítása (rendezvények tartása, hang és fényhatások) és a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet túlparti fokozottan védett természetvédelmi területei
- közösségi célú zöldfelületi elem kialakítása a Tisza mentett oldalán a (lakótelep szomszédságában, játszótér zöldfelületével összekapcsolva (Bata utca) a meglévő garázssorok használata, fenntartása
- Bata lakótelep területi védettsége és a szükséges zöldfelületi fejlesztések (épületek közötti zöldterületek használata)
- a Bata lakótelep épületei közötti zöldfelületek városi-közösségi használata és az ottlakók „saját kert” igénye,
- Bata lakóterületen, a Városközpont településrészen a megnövekedett gépjárműforgalmat kiszolgáló parkolóhelyek biztosítása és a zöldfelületek területi megőrzése,

59. kép: Temetőhöz vezető út menti garázsok

(Forrás: saját fénykép)

- a két városrész között húzódó vasútvonal raktározási területe, vasútállomás környezetének jelenlegi állapota és a kedvező településkép kialakítása
- a tervezetten kialakított parkosított, dekoratív központi zöldfelület és a szomszédos szántóföldi művelésű területek egymásmellettisége,
- a történeti iparterületen belül az ipari üzemek igényelt terjeszkedése és a megmaradt zöldfelület részek, értékes fasorok további fennmaradása,
- az Óváros és a Városközpont közötti szorosabb, funkcionálisabb zöldfelületi összeköttetés (gyalogos és kerékpáros forgalommal is) valamint 442 jelű úton történő erős átmenő forgalom balesetmentes biztosítása

- szorosabbra fűzni a zöldfelületi kapcsolatot a Hársfa úti temető és a körülötte lévő erdősül területek között, valamint a „garázsváros” szükségessége, igényeltsége között

60. kép: a gazdasági terület járműtárolója és Tisza-parti sétány egyes részei

(Forrás: saját fénykép)

- Táji konfliktustokozó látványában elhatárolatlan a gazdasági terület járműtárolója és a Kertvárosi játszótér zöldfelülete, valamint tájhasználati konfliktust jelent a Tisza-parti sétány a garázssorok és a folyó védett területei között
- a város zöldfelületi karakterét is meghatározó, magántulajdonban lévő nagyfelületű zöldterületek kertépítészeti kialakítását, a kialakítás minőségét az önkormányzat nehezen tudja befolyásolni
- nagyfelületű közparkok közösségi funkcióinak megtalálása, elfogadtatása, kialakítása. (volt téglagyári agyagbánya rekultivált területén lévő közpark)

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

A település területfelhasználását tekintve külön vizsgáljuk a bel és a külterület területfelhasználását.
A belterület elkülönülő településrészekre bontható, melyek elsődleges területfelhasználása különböző. A 442. sz. főút, és a Szolnoki út, valamint a Tisza folyó által közrezárt területen található a Tisza Ipartelep, a belterület önálló ipari tömbje. A tömbben jellemzően cipőiparhoz kapcsolódó termelő és logisztikai nagy vállalkozások, valamint szerszámgép készítő vállalkozás, nyomda és egyéb termelő és raktározási funkciójú területek találhatók. A Tisza Ipartelep mellett a Bata - lakótelep területe található, mely a cipőgyárral közel egyidőben létesült a hazai telepszerű beépítések egyik legépebben fennmaradt komplex lakótelepe, melyen szabadon álló, úszótelkes villa- szerű 4-8 lakásos társasházak találhatók, valamint ezen a területen található az impozáns közelmúltban felújított művelődési ház területe, továbbá a Dr Zentay Márton egészségház és mentőállomás és a Damjanich Szakképző Intézet tömbje és a bölcsőde területe. A Bata lakótelep jelentős nagyságú zöldfelülettel rendelkezik, itt alakították ki a Bata - teret és a Tisza felőli oldalon a város központi játszótere van. A játszótér szomszédságában sorházas és 4 lakásos újabb építésű lakóépület találhatók. A lakótelep déli részén kereskedelmi egységek, a piac és az autóbuszállomás található. A Tisza ipartelep és a lakótelep közötti részen jelentős zöldfelület, továbbá a Spar áruház és parkoló területek vannak. A Bata lakótelep belső úthálózatát nemrégiben felújították, ahol parkolók is helyet kaptak, valamint a vizsgálat idején is újabb parkolóhelyek kialakítása van folyamatban.
A Bata lakóteleptől nyugatra a sport és rekreációs terület található a városi sportpályával, melynek területén műfüves pálya és fitness pálya is található. Martfű legjelentősebb rekreációs területe a Martfűi TermalSpa szálloda és gyógyfürdő, valamit a kemping területe és a városi sporttelep területe. A Thermal Spa melletti területen került kijelölésre a gyógyhely területe. A szálloda és gyógyfürdő folyamatosan fejlődik, szolgáltatásai az elmúlt években OEP finanszírozású gyógykezelésekkel bővültek. Jelenleg kültéri medence építése van folyamatban.
Ezen a területen ékelődött be a szennyvíztisztító területe. A rekreációs területtől nyugatra , Tiszaföldvár felé viszonylag új építésű jellemzően földszint+tetőtérbeépítéses családi házak tömbjei találhatók, melyek kertvárosias lakóterületek. Ezen a területen a Tiszához közel található a városgondnokság telephelye, továbbá ugyancsak a Tiszához közel a kastélyszálló és az Albert pince és vinotéka. A kastélyszálló parkja ugyancsak a rekreációs területek közé sorolható.
A Szolnoki úttól délre Tiszaföldvár felé családiházas terület található kertvárosias lakóterületként. A területen a Szolnoki út mellett található a Berkemann cipőgyár Martfűi részlege. Ettől a területtől délre található a volt bányató és környezetének zöldterülete és ugyanettől a területtől délrevan a még be nem épült ipari park tömbje az egykori Kövér major területén.
A Munkácsy út körüli területen található a város másik nagy lakótelepe többemeletes, többlakásos épületekkel és intézményekkel. Ezen a részen van az általános iskola, óvoda, vízmű telep és posta, kereskedelmi egységek, a városi sportcsarnok találhatók. A közelmúltban történt a vízmű telep felújítása és rekonstrukciója, valamint a megújuló városi intézmények részeként az óvoda energetikai felújítása. A Munkácsy és Május 1 út közötti részen a lakóépületek mellett kereskedelmi egységek és a rendőrség, valamint a Május 1 úti óvoda található.
Az új településközpont az Óváros és a kertváros között található, mintegy összeköti a településrészeket. A területen jellemzően igazgatási intézmények, a polgármesteri hivatal, a református és a római katolikus templom, továbbá kereskedelmi intézményként a Lidl áruház található. A városháza külső hőszigetelése és felújítása 2020-ben fejeződött be.
A vasúton túli óvárosi rész szinte teljes egészében lakóterület, kivéve az egykori központ alközponttá átalakult területét, ahol óvoda, az egykori idősek otthona jelenleg nem hasznosított épülete , a volt mentőállomás és egyéb intézmények találhatók. Az egykori áruház épületében a vizsgálat időszakában konditermet alakítottak ki. Az óvárosi részen a lakóterületbe ékelődve vállalkozások is találhatók, a Főkefe kisüzeme és autószerelő műhely. A belterületi területfelhasználás a TF-2 tervlapon ábrázolásra került.

34. térkép: Területfelhasználás vizsgálat II. (belterület) (TF-2)

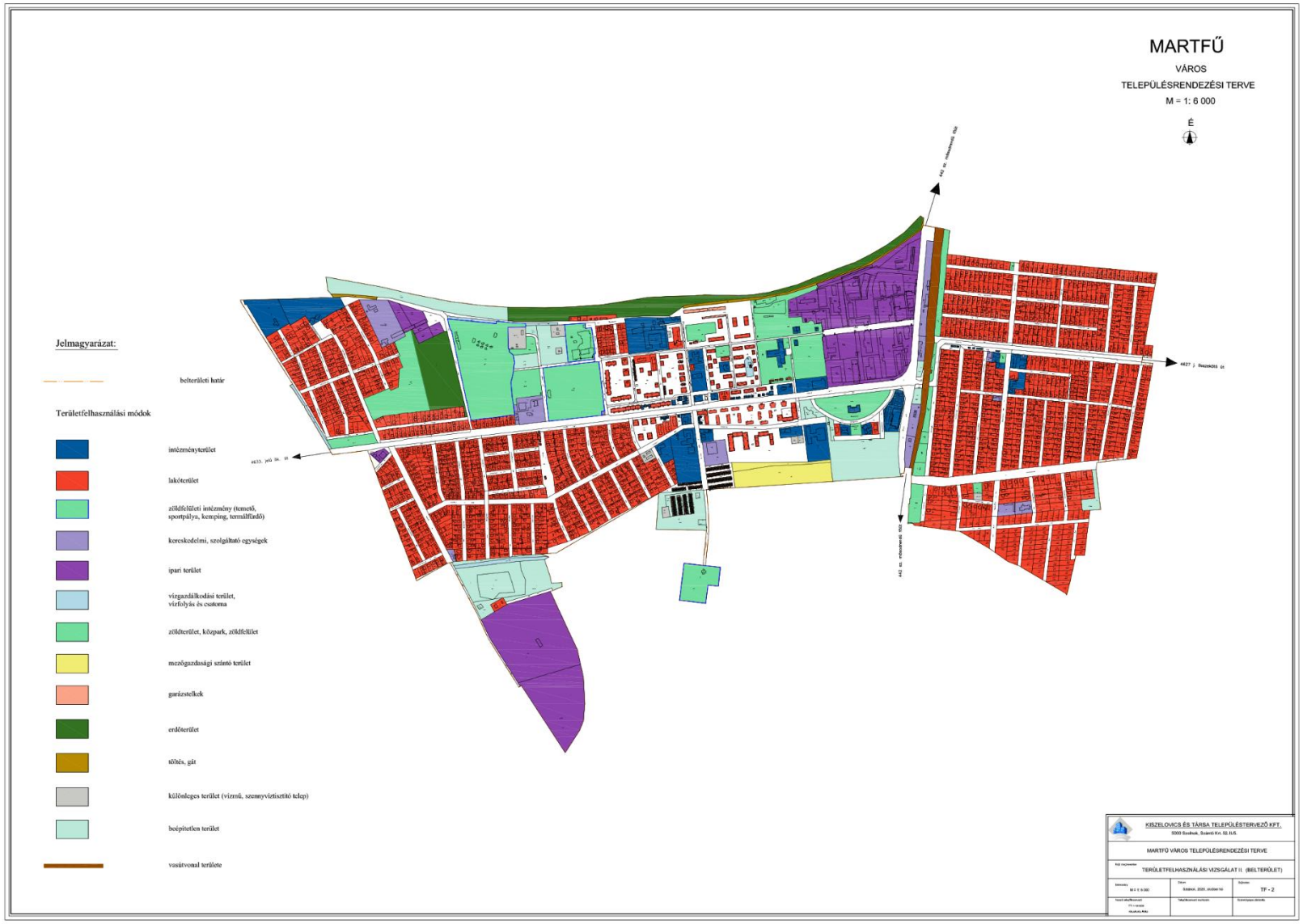

(Forrás: saját szerkesztés)

A külterület zöme általános mezőgazdasági, szántó és kisebb részben legelő terület, melyek művelés alatt állnak. A külterület meghatározó kiterjedésű területe az északi iparterület. Az északi iparterületen a Növényolajgyár és Sörgyár található. A vizsgálat időpontjában a sörgyár területe üres, tulajdoni változás nem történt. A külterület Mezőhékhez közeli részén állattartó telep és külterületi gazdaság található. A 442 számú útról a vasúton túl közelíthető meg az egykori zártkertek (Zsófia dűlő) területe, melyet jelenleg hétvégiházas üdülőterületként használnak. A belterülettől délre VI. osztályú nem nyilvános repülőtér található, ultrakönnyű repülőgépek számára füves leszállópályával évi 30 repülési órával. Ezen területhez közel a volt hulladéklerakó területének egy részén 2 naperőmű park létesült, mely a vizsgálat időszakában még nem üzemelt. A külterület meghatározó tényezője a Tisza folyó és árterülete. A külterületi területfelhasználás a TF-1 tervlapon ábrázolásra került.

35. térkép: Területfelhasználás vizsgálat I. (TF-1)

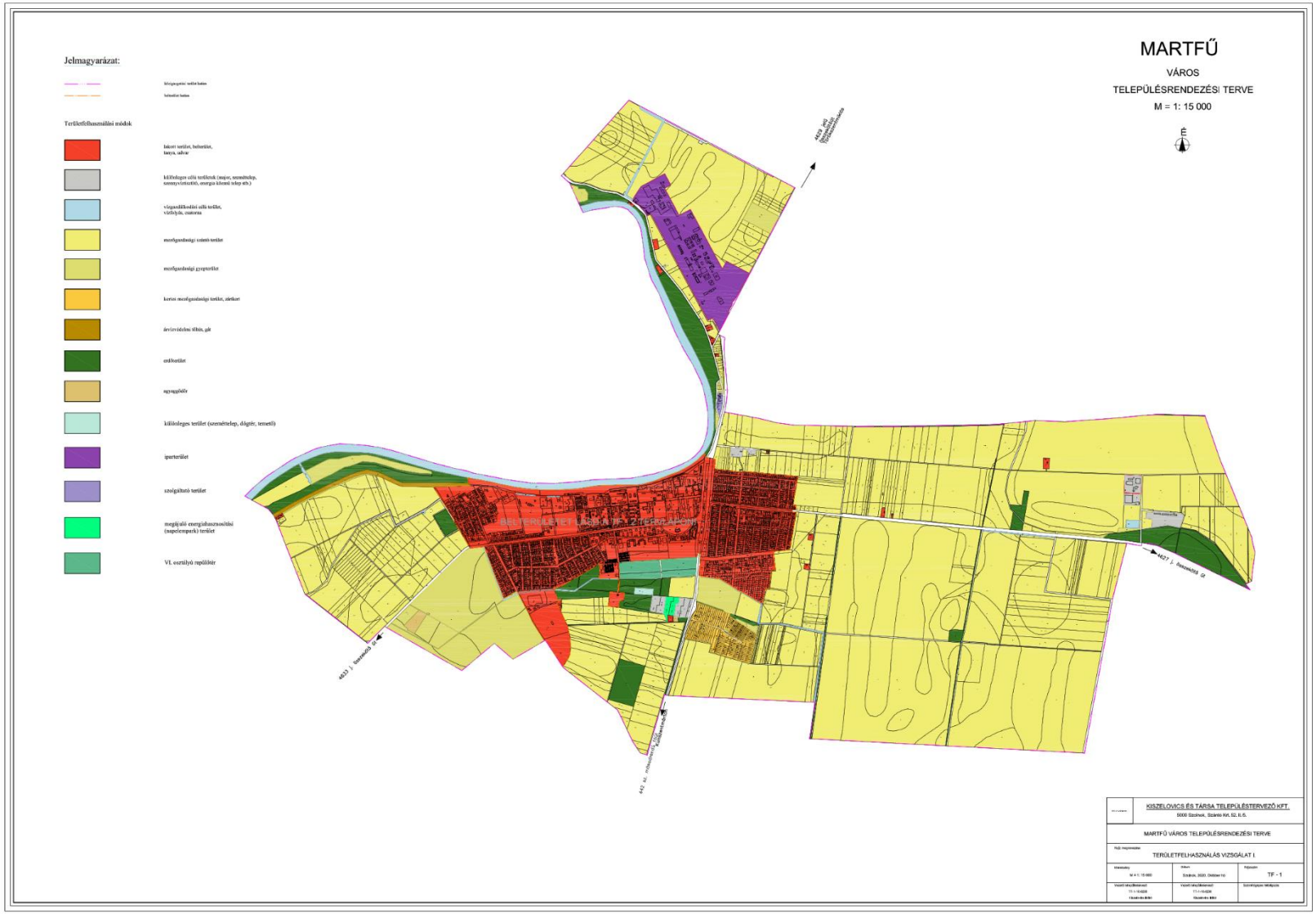

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A katonai felmérések térképei alapján Martfű város kialakulása és szerkezeti fejlődése nyomon követhető, és levezethető.
Az 1800-as évek végén a településből a szétszórt tanyaegyüttesek, majorok léteztek, (Kövér Károly tanya, Zsófia-halom, Podmaniczky - tanya) és Tiszaföldvárhoz tartoztak. Az úthálózatból a Szolnok – Martfű - Kunszentmárton útvonal, valamint a Mezőtúr - Vezseny út létezett, majd az 1872-84 között készült térkép mutatja a már megépült vasutat. A vasútvonal pontosan követi a régi 1860-as térképen látható országutat. A vasútállomás a két út metszéspontja mellé került. Ide települt a cipőgyár is. A gyár építésével kezdődött Martfű fejlődése. A gyártelep, mint első önálló elnyújtott téglalap alakú beépített terület, körülhatárolva, szabályos utcahálózattal megtervezve létesült. A gyár területigénye eredményezte a Mezőtúr - Vezseny főút és csomópont délre tolódását.
A gyár fejlődésével a településen később jelentkező egyéni lakásépítési igények a „szigethez”kapcsolódva, de az út másik oldalán valósulhattak meg, itt szabadon álló családi házak épültek. A terület és beépítése csak részben szabályos, a főútvonal vezetése alkalmazkodott a területi adottságokhoz, a majdnem ívesen vezetett feltáró úthoz kapcsolódnak kétoldalt a keresztutcák.
Martfű önállóvá válása után (1950) telepítették a vasúton túli, közel négyzetes területű részt, szabályos derékszögű úthálózattal.
Ezen a területen kapott helyet a községközpont. Excentrikus elhelyezkedése, a fejlesztési terület hiánya, valamint a település fejlődése miatt a megnövekedő igényeket nem tudta kielégíteni a régi településközpont, de mint alközpont megmaradt. Az új városközpont elhelyezésére, kialakítására pályázatot hirdettek, a nyertes pályamű tervei alapján valósult meg az új központ, amely a településrészeket összeköti.
Martfű településszerkezetének sajátosságai a nagy egybefüggő iparterületek, melyek közül a cipőgyár területe (Tisza ipartelep) a belterületen található. A cipőgyár telepítésével közel egyidőben kezdték építeni a gyárhoz kapcsolódó lakótelepet (Bata - lakótelep), mely Magyarországon a telepszerű beépítések egyik legrégebbi területe. A helyi értékvédelmi rendelet, mint telepszerű beépítést területi védelemmel védi a Bata - lakótelep területét.
Martfű településszerkezeti fejlődésének meghatározó tényezi a természeti elemek, mint a Tisza folyó, mely egyrészt korlátozza a település fejlesztését, másrészt lehetővé tette a nagy élővíz igényű gyártelep (Martfű iparterület - Növényolajgyár és sörgyár területe) kialakulását, valamint a vonalas infrastruktúrák a 442. számú főközlekedési út, mely a település belterületén keresztülhaladt Tiszaföldvár felé és pár évtizede a belterület jelentős részét elkerülve délre halad és így közvetlen kapcsolatot biztosít a 44, számú főút felé. Ugyancsak meghatározó elem a vasút, mely a település óvárosi részét mintegy leválasztja a többi településrésztől.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Martfű Város ingatlan - nyilvántartási területi kimutatása a Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály, Ingatlan-nyilvántartási Osztály 2020. október 13-i adatszolgáltatása alapján az alábbi.

26. táblázat: Területi kimutatás

Művelési ágak	Fekvések területe ha/m2			Összesen
	Belterület	Külterület	Zártkert	
Szántó	2.4361	1524.2207	1.7919	1528.4487
Rét		9.8520	0.8515	10.7035
Szőlő				
Kert		4.6484	7.2715	11.9199
Gyümölcsös		7.2818		7.2818

Művelési ágak	Fekvések területe ha/m2			Összesen
	Belterület	Külterület	Zártkert	
Legelő	1.8749	107.4149		109.2898
Nádas				
Erdő	3.6853	106.6177	0.8915	111.1945
Kivett	295.1171	208.5563	6.2027	509.8761
Halastó				
Fásított terület	5.6536	13.5903		19.2439
Összesen	308.7670	1982.1821	17.0091	2307.9582

(Forrás: Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály)

Földrészletek darabszáma:

Belterület:	2636
Külterület:	593
Zártkert:	103
Összesen:	3332

Az elmúlt 5 évben belterületbe vonás nem történt, a külterületen a kivett terület kismértékben csökkent, a külterületi beépítésre nem szánt területek méretében az elmúlt 5 évben nagy változás nem volt. A belterületen lényeges változás nem történt a kivett területek és a belterületi legelő, erdő, fásított terület mérete számottevően nem változott.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Martfűn a beépítésre szánt területek zöme a belterületen található, azonban e mellett meghatározó az északi iparterület egybefüggő nagykiterjedésű területe, mint beépítésre szánt terület. A belterületei beépítésre szánt területek nagy része lakóterület, e mellett azonban jelentős kiterjedésű a belterületi iparterület (Tisza ipartelep). A településen a beépítés intenzitása és jellege alapján kisvárosias, kertvárosias és a peremterületeken falusias lakóterület alakult ki. A falusias lakóterületek aránya kicsi és életvitel szempontjából a városra a kertvárosias lakóterületek jellemzők, ahol családiházak találhatók viszonylag kisméretű telken, mely telkek jellemzően pihenőkertként és díszkertként funkcionálnak. A beépítésre szánt területek kisebb hányada településközpont terület ahol a lakó és intézményi területek vegyesen találhatók. A településközpont vegyes terület a helyi igazgatási, oktatási, kulturális intézményeket és jellemzően többlakásos épületeket foglal magába. Az óváros központi része más jellegű, ott a családiházas környezetben alakult ki a központ rész, mely az új városközpont megépítése óta alközpontként működik. A beépítésre szánt területeken a gazdasági területek egyrészt a település észak részén, a 442. számú főút és 4229. jelű országos mellékút (Martfű - Törökszentmiklós) mellett jött létre, továbbá a belterületen az összefüggő iparterület a Tisza és a 442. számú út mellett, továbbá kijelölt ipari park található a 442. számú főúttal délre a belterülethez csatlakozva. A belterületen kisebb gazdasági területeket is találunk, ahol kisebb vállalkozások, telephelyek működnek. A belterület beépítésre szánt területe a Martfűi rekreációs Központ területe, ahol a termál szálloda található. A külterület beépítésre szánt területei az iparterület mellett a mezőgazdasági telepek jellemzően a Mezőhék felőli határrészen, ahol a mezőgazdasághoz kapcsolódó állattenyésztéssel és terménytárolással, szárítással foglalkoznak. A beépítésre nem szánt területek zöme a külterületen helyezkedik el. A település területének jelentős része szántó terület, ahol szántóföldi növénykultúrákat termesztenek, továbbá kisebb legelőterületek találhatók, és elsősorban a Tisza árvízvédelmi töltése mellett erdőterület. A külterület meghatározó területe a Tisza folyó medre és partja. A külterületen a belterülettől délre található egy VI. osztályú nem nyilvános repülőtér ultrakönnyű gépeknek. Ugyancsak a külterületen található a volt szeméttelep helyén a megújuló energiahasznosítási (napelempark) terület közelmúltban megvalósított két napelemparkja.

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

Martfű város funkcióellátottságát az alábbi táblázatban rögzítjük. A funkcióellátottság vizsgálata során öt funkció meglétét értékeltük: gazdasági, közlekedési/távközlési, közösségi, igazgatási/hatósági és humán szolgáltatási funkciók. Az öt funkció alapvetően lefedi, integrálhatóvá teszi az adott város összes funkcióit.

27. táblázat: Funkcióvizsgálat

Gazdasági		Közlekedési, távközlési		Közösségi		Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási		Humán szolgáltatási	
Ipartelep	1	Tüzép	1	Könyvtár	1	Polgármesteri Hivatal	1	Óvoda	1
Ipari park	1	Vasút-állomás	1	Művelődési Ház	1	Okmányiroda	1	Mentőállomás	1
Ipari üzem	1	Benzinkút	1	Színház (művelődési házban színházterem)	1	Területi hatósági intézmények	1	Körzeti rendelő	1
Ipari terület	5	Helyi autóbusz megálló	2	Helytörténeti gyűjtemény	1	Rendőrség	1	Gyógyszertár	2
Kávézó	1	Távolsági autóbusz megálló	2	Sport, infrastruktúra	2	Polgárőrség	1	Központi körzeti ügyelet	1
Étterem	10	Buszállomás	1	Uszoda	1			Gyermekorvos	1
Kiskereskedelmi üzletek	47	Posta	1	Rendezvény-csarnok	1			Védőnői szolgálat	1
Pénzügyi szolgáltató	3			Strand	1			Fogászati rendelő	1
Kereskedelmi központ, hipermarket	2			Játszótér	1			Bölcsőde	1
Piac	1							Óvoda	3
Kereskedelmi szálláshely	3							Általános Iskola	1
Cukrászda	1							Középiskola	1
Büfé	1							Templom	2
Autómosó	1								

(Forrás: saját szerkesztés)

A legtöbb funkcióval Martfű a gazdasági és a humán szolgáltatási funkciók közül rendelkezik. A közszféra funkciócsoporthoz kapcsolódik a legkevesebb közszolgáltatás. Az alábbi térképen lokalizáltuk az egy funkciókat. A település intézmény- szervezete az elmúlt években jelentősen megváltozott. Oktatási intézmények terén az intézményellátó szervezet a KLIK (Klébersberg Intézményfenntartó Központ), mely a település általános iskolájának fenntartója. A településen az óvodai ellátás három telephelyen (tagóvoda) működik. A bölcsődei ellátás megoldott a városban, mely ellátás a környező települések igényeit is biztosítja. Egészségügyi ellátás terén az Egészségügyi Központban található rendelők látják el a település háziorvosi és házi gyermekorvosi szolgálatát, az ügyeleti ellátás Martfűn, az Egészségügyi Központban biztosított. Az Egészségügyi Központ teljes felújítása, bővítése, átalakítása és akadálymentesítése 2014-ben befejeződött és ebben a rendelőben kap helyet a gyermekorvosi szolgálat és a fogorvosi szolgálat is. A szociális ellátás terén önkormányzati fenntartásban az idősek napközi otthona működik. A kereskedelmi egységek terén a városban a nagyobb üzletláncok: COOP,

SPAR, LIDL nagyobb üzletei mellett a kiskereskedelmi egységek biztosítják az ellátást. 2014-ben készült el a település piac, mely az őstermelők számára is helyet biztosít az árusításhoz.

61. kép: Piac

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Martfűn alulhasznosított, barnamezős terület nincs.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Martfűn a konfliktussal terhelt - azonban nem szlömösödött és degradálódott - területhez sorolható a Tisza Iparterület, a Zsófia zártkerti településrész és a Tisza- parti garázssor területe. A település történetével és a gyártelep telepítésével magyarázható a konfliktushelyzet. Az 1940-es években a cipőgyár telepítésekor fő szempont a víz közelsége és a jó megközelíthetőség volt. Ennek megfelelően a gyár a Tisza folyó mellé a mentett oldalra települt, valamint a meglévő út és vasút mellé. Ezek a vonalas elemek egyrészt meghatározták a gyártelep fejlesztési irányát, másrészt a kialakult iparterületet mintegy közre is zárták. A gyár mellé az ott dolgozók részére kezdték építeni a Bata - lakótelepet, mely viszonylag közel fekszik a gyár területéhez. A Tisza Iparterület konfliktushelyzetei mégsem ebből a sajátos térbeli rendszerből adódtak, hanem sokkal inkább a rendszerváltáskor a privatizációval létrejött új tulajdonokkal. A privatizációkor az akkor állami tulajdonban lévő Tisza Cipőgyár területét feldarabolták, több és új tulajdonos osztozott a területen. A legnagyobb probléma abból adódott és adódik, hogy az egykori cipőgyár területén lévő ipartelep kizárólag cipőgyártással foglalkozó egy kézben lévő vállalat volt. Ennek megfelelően az energia ellátása, a kiépült infrastruktúrája is a technológiához és gyártelep belső elrendezéséhez alkalmazkodva jött létre. A privatizáció következtében kialakult kisebb - nagyobb gyárrészek, mint önálló vállalkozások egymástól függetlenül, mérhetően próbálták az energiaellátást megoldani, azonban ez nem minden esetben sikerült. Problémát okoznak még a területen belüli közlekedési célú területek, melyek közül néhány önkormányzati tulajdonú, más pedig magántulajdonú. A közlekedési területek az akkori cipőgyár organizációs tervének megfelelően épültek ki és a jelen kor követelményeinek nem minden esetben felelnek meg, mintahogyan a parkoló kialakítások is problémát okoznak. A területen belül több olyan épület található, mely évtizede üresen, hasznosítatlanul áll, ezek és környezetük rendezése is elengedhetetlen. Városesztétikai szempontból pedig probléma jelentős kiterjedésű terület zárt kerítése, mely egyúttal térfala is a területnek és a városkapu funkciót is ellátja. A konfliktushelyzet a belső közlekedési rend átszervezésével, esetleges nem használt utak megszüntetésével és a nem hasznosított épületek újrahasznosításával rendezhető és oldható fel. A Zsófia zártkerti területek a 442. számú útról fényjelzés nélküli vasúti átjárón keresztül közelíthető meg. A területe mint hobbikerteket osztottak ki elsősorban a lakótelepen élők hétvégi, hobbi szintű kertészkedésének - pihenésének kiszolgálása céljából. Az elmúlt időszakban a területen több telket, épülete állandó lakhatási célból vásároltak meg, és a területen problémát okoz a közterületek állapota, a nem burkolt utak

járhatatlansága, továbbá a közművek kiépítése. További probléma a szemétszállítás és a közvilágítás megoldása. A konfliktushelyzet a terület jelenlegi kertes mezőgazdasági terület, hétvégiházas üdülőterületté minősítésével részben megoldható. A Tisza parton a Bata lakótelepen élők részére létesített garázssor mind városesztétikai, mid pedig árvízvédelmi szempontból problémás. A Tisza fővédvonalához közeli garázssorok épülete, állaga erősen leromlott és tájképvédelem szempontjából helyük nem megfelelő. A konfliktushelyzet a garázssor megszüntetésével és más helyen környezetbe illő garázsok kijelölésével oldható fel. Konfliktussal terhelt terület a belterülettől, az új városközponttól és a településfejlesztési koncepcióban kijelölt településközpont vegyes területtől délre lévő magántulajdonú VI. osztályú nem nyilvános repülőtér területe. A település hosszútávú fejlesztési elképzelései a belterület fejlesztését abban az irányban jelölik ki, ami konfliktushelyzetet eredményez a repülőtérrel.

1.14.1. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Martfű város telekméret vizsgálata a TM -1 rajzszámú térképen került ábrázolásra. A település belső szerkezetét kétféle megközelítésben lehet vizsgálni. A klasszikus morfológia elsősorban a települési utcahálózat vizsgálata alapján különíti el az alaprajzi típusokat, míg a funkcionális morfológia elsősorban a települési szerepkörök térbeli rendjét vizsgálja. A klasszikus morfológia alapján általában a városok összetettebb típust képviselnek, vagyis többféle morfológiai, alaprajzi alaptípus keverékéből tevődik össze. Valamely település morfológiája a kialakulásához, az alapításához kötődik. Alapvetően meghatározó, hogy létrejötte fokozatos, hosszú történeti folyamat eredménye, vagy meghatározott alapításhoz kötődik. Martfű esetében egyértelműen a Cipőgyár létesítéséhez kapcsolódik a település fejlődése és azután, mérnöki tervek alapján alakult ki a jelenlegi telekszerkezet. A mérnöki tervek alapján létesültek a szabályos utcavonal vezetésű részek, ahol tömbön belül jellemzően azonos telekméretek, szabályos telkek és utcák találhatók. A településen belül azonban főleg a telekméret alapján jól elkülöníthetők a különböző időszakban kiosztott telkek. A város fejlődéstörténetéhez tartozik a telepszerű beépítések nagy száma is, ahol teljes mértékben elkülönül a régebben létesült Bata - lakótelep az újabban létesült többlakásos lakótelepektől. A telekterület méret vizsgálat a TM-1, a közterületstruktúra a KT-1 tervlapon került ábrázolásra.

36. térkép: Telekméret vizsgálat (TM-1)

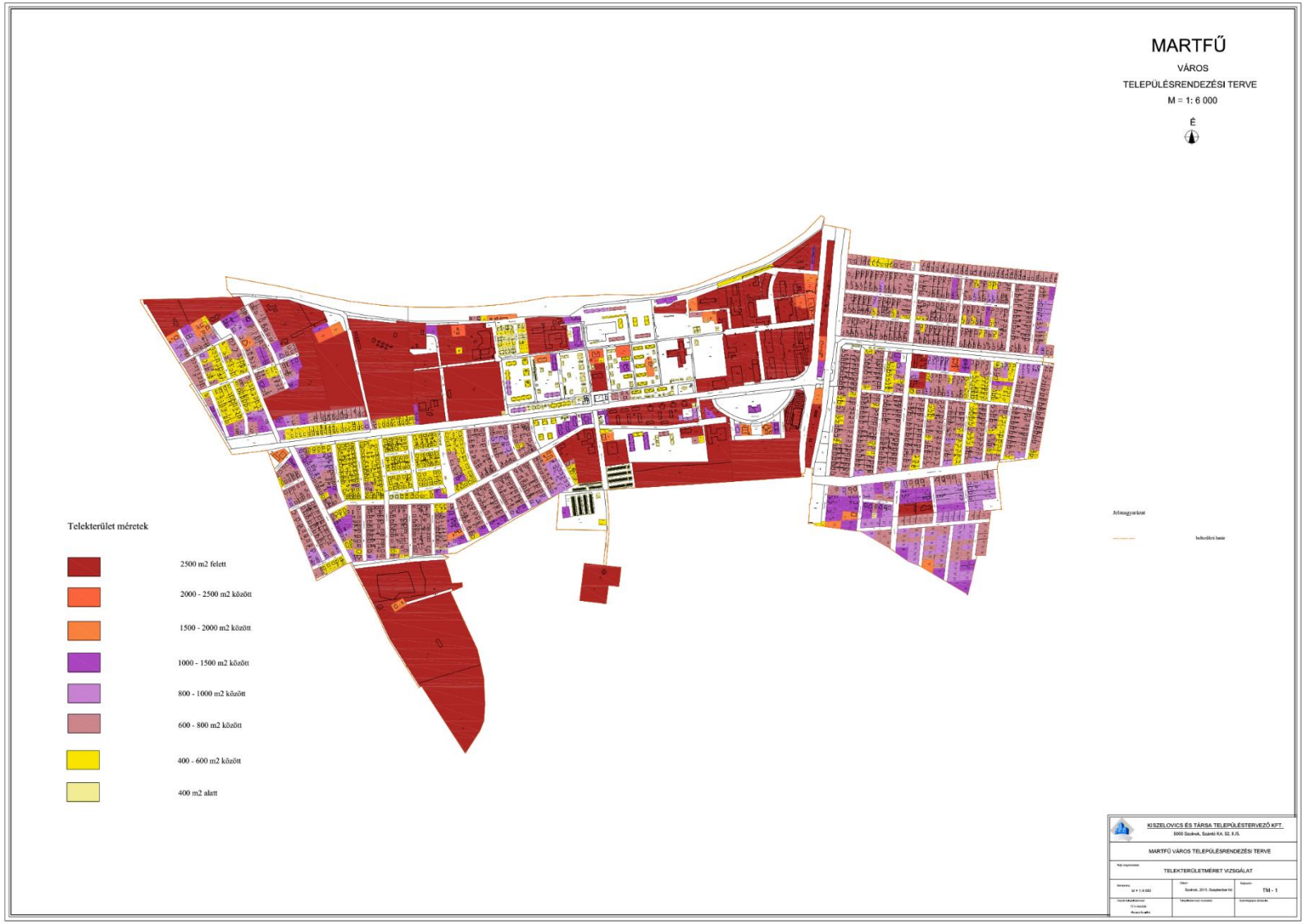

(Forrás: saját szerkesztés)

37. térkép: Közterületek (KT-1)

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A településen az ingatlanok tulajdonjelleg szerint állami, önkormányzati, magán és egyházi tulajdonban vannak. A magántulajdonú lakóingatlanok nagy része magánszemélyeké, míg kisebb hányad magán tulajdonú gazdasági társaságoké. Az egyházak ingatlanai közé a templomok tartoznak.
A nagy iparterületek közül az északi iparterület nagy gyárai részvénytársaságok tulajdonai, míg a Tisza Ipartelepen belül tulajdonilag több kisebb - nagyobb egység található, melyek külföldi vagy magyar tulajdonban lévő gazdasági társaságok tulajdonai.
Martfű város önkormányzata az intézmények mellett jelentős területeket és közutakat, lakóingatlanokat birtokol.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzati tulajdonkataszter az önkormányzat adatközlése alapján került térképi ábrázolásra az ÖT-1 tervlapon.
A belterületen az önkormányzati utakon, közterülteken kívül intézmények és lakóingatlanok, be nem épített területek tartoznak önkormányzati tulajdonba. A külterületen a feltáróutak nagy része, mezőgazdasági területek egy része önkormányzati tulajdonú.

38. térkép: Önkormányzati tulajdonú területek (OT-1)

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A településrendezési terv minden egyes munkarésze a Jász - Nagykun - Szolnok Megyei Földhivataltól az Önkormányzat által megvásárolt hiteles, digitális ingatlannyilvántartási alaptérkép állományra készül. A térkép 2015. júliusában lett frissítve, hitelesítve.
Jász - Nagykun - Szolnok Megyében Martfű város vásárolt elsőkét hiteles, digitális tervállományt a Jász - Nagykun - Szolnok Megyei Földhivataltól. A térképállomány folyamatos frissítéssel került megvásárlásra, mely frissítés évente fizetve volt. Tekintettel az így kialakult rendhagyó esetre - a Jász - Nagykun - Szolnok Megyei Földhivataltól került frissítésre a hivatalos állomány.
A hivatalos alaptérkép állomány mellett az épületállomány és környezet geodéziai felmérése nem szükséges.
Martfű Város Önkormányzata az Integrált településfejlesztési Stratégia előkészítése során a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján a Lechner Tudásközponttól a település teljes közigazgatási területére vonatkozó térképi állományt digitálisan a 1658 adatszolgáltatási sorszám alatt kapta meg. A településrendezési eszközök készítéséhez a hivatalos alaptérkép állomány kerül felhasználásra, mely az állami alapadatokat tartalmazza.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. A funkció, kapacitás

Martfű belterületének nagy részét a magántulajdonú lakóingatlanok alkotják. A lakóingatlanokat elsődlegesen lakó célokra használják. A település méretéhez képest igen jelentős a többlakásos társasházak területe, mely társasházak magán, vagy vegyes (magán és önkormányzati) tulajdonúak. Az ingatlanokat lakás céljára használják, elenyésző részükben kisebb vállalkozás (pl: ügyvédi iroda, könyvelő iroda, gazdasági társaságok székhelye) is működik jellemzően a lakó funkció mellett.

Az intézmények funkció és kapacitásvizsgálata:

- Művelődési ház

Funkció: előadások, klubfoglalkozások, összejövetelek, kiállítás, könyvtár mozi. Kapacitás: közép és hosszútávon megfelelő

- Polgármesteri Hivatal

Funkció: igazgatás, hivatali ügyfélfogadás stb. Kapacitás: közép és hosszútávon megfelelő

- Óvoda.

Funkció: óvodáskorú gyermek nevelése. Kapacitás: mindhárom tagóvoda közép és hosszútávon megfelelő

- Általános Iskola:

Funkció: általános iskolai nevelés, oktatás. kapacitás: megfelelő

- Városi sportcsarnok:

Funkció: a volt iskola egy részében városi szabadidő és sportcsarnok, egy része még hasznosítás nélküli. Kapacitás: a sportcsarnok kapacitása megfelelő

- Bölcsőde

Funkció: bölcsődei nevelés. Kapacitás: megfelelő

- Damjanich János Középiskola

Funkció: szakközépiskolai és szakiskolai oktatás, érettségi utáni képzések, szalmai képzések. Kapacitás: megfelelő

- Dr. Zentay Márton Egészségügyi Központ

Funkció: háziorvosi rendelők, gyermekorvosi rendelő, fogorvosi ellátás, központi ügyelet, magánorvosi rendelők. Kapacitás: megfelelő

- Gyógyszertárak

Funkció: gyógyszer és gyógyhatású szerek értékesítése. Kapacitás: 2 gyógyszer működik, kapacitás megfelelő

- Városi sporttelep

Funkció: sportpályák. Kapacitás: megfelelő

- Idősek Nappali Ellátása

Funkció: idősek nappali ellátása (Idősek Klubja). Kapacitás: a volt iskola egyik szárnyában lévő, működő idősek nappali ellátását pályázati forrásból kívánják felújítani.

Az intézményeket az adott funkciónak megfelelően használják. A kapacitás megfelelő, különböző pályázatok révén folyamatosan felújítják, korszerűsítik az intézményeket.

A gazdasági területeken az építmények funkciója a különböző gazdasági ágaknak megfelelő.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Martfű belterületének lakóterületein különböző beépítési módok alakultak ki.

A többlakásos lakótelepi részeken szabadon álló épület elhelyezés található, úszótelkes beépítéssel. A többlakásos lakótelepi résznél is megkülönböztetjük a Bata - lakótelep villaszerű 4-8-12 lakásos épületeit, a később létesült Szolnoki - Munkácsy út közötti nagyobb szint és lakásszámú szabadon álló, egy - lépcsőházas épületektől, továbbá elkülönülnek az 1970-es években épült középblokkos 3 - 4 lépcsőházas szalagház - szerű szabadon álló társasházak. A családiházas részeken a kertvárosban oldalhatáron álló, szabadon álló és ikres beépítés is kialakult, a jellemzően kis telekméreteken. A Szolnoki úttól északra lévő újabb lakóterületen oldalhatáron álló beépítés alakult ki. Az óvárosi lakóterületeken jellemzően oldalhatáron álló a beépítés, azonban elvétve ikres beépítéssel és a legújabban kiosztott déli részen szabadon álló beépítéssel is találkozunk. A Bata lakótelep és a Martfűi Termálszálló közötti telektömbben épült újszerű családiházak ikres és zártsorú beépítéssel kialakult sorházas épületek. Martfű történelmi hagyományaiból eredően történelmi belvárosa nincs és a klasszikus belvárosokra jellemző zártsorú és zártsorúsodó beépítés sem alakult ki. Jellemző azonban a belterületi iparterületek nagy kiterjedése, ahol szabadonálló épület elhelyezéssel találkozunk, valamint a jelentős nagyságú közintézményeik is szabadon állóan épültek. A családiházas részeken a beépítés mértéke 30% körüli, a kisebb telekméretű részeken alakult ki ennél nagyobb kb. 40%-os beépítés. Az intézmények beépítése ennél intenzívebb, azonban a jelentős nagyságú zöldfelületek miatt (pl városháza előtt, művelődési háznál, orvosi rendelőnél, óvodáknál, iskolánál) ez nem szembeötlő. A Tisza Ipartelep belterületi területén a beépítés intenzív és ugyan vannak szabad nagyobb összefüggő területek, mégis a tulajdonviszonyok miatt a fejlesztés problémát okoz. 2013. január 1-je óta a Kormányhivatal hatásköre.

28. táblázat: Kiadott építési és bontási engedélyek

Év	Építés	Bontás
2003	151	4
2004	112	5
2005	70	5
2006	81	4
2007	57	2
2008	69	2
2009	22	2
2010	27	1
2011	10	-
2012	20	-

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

Martfű kialakulásának, telepítésének történetével magyarázható, hogy a település nagyságához képest kiemelkedően sok a többlakásos, többemeletes lakótelepek száma. A város védelem alatt álló Bata lakótelepe földszint + 1. emeletes, magastetős, jellemzően cserépfedésű sátortetős épületei mellett földszint + 2 emeletes magastetős épületek is találhatók.

62. kép: Magastetős épületek

(Forrás: saját fénykép)

A telepszerű beépítések "újkori" épületei földszint + 3 emeletesek és földszint + 4 emeletesek, lapostetős kivitelben.

63. kép: Telepszerű beépítés

(Forrás: saját fénykép)

A Szolnoki út mellett és Strand úton több lépcsőházas középblokkos földszint + 4 emeletes, lapostetős tipusházak vannak.

A Bata lakótelep mellett a termálszálloda melletti újosztású részeken földszint+1 emeletes, alacsonyabb tetőhajlásszögű tetővel fedett ikerházak és földszint+tetőtérbeépítéses sorházak találhatók. A családiházas részekre a régebben kiosztott területeken jellemző a földszintes kockaház, cserépfedéssel, sátortetővel. A Szolnoki út mellett a sportpályához közeli területen jellemzően földszint + tetőtérbeépítéses magastetős, nyeregtetős épületek vannak, jó néhány alápincézett. A Szolnoki út és a Tisza közötti újosztású részen jellemző a földszint+tetőtérbeépítéses családiház és újabban tagolt formájú földszintes alacsonyabb hajlásszögű tetővel készült háztípus is megfigyelhető. Az óvárosban a régebbi osztású területeken kockaházak épületek cserépfedéssel, valamint néhány ikerház is épült. Az óváros déli részének újosztású területein földszint + tetőtérbeépítéses nyeregtetős családi házak vannak.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A településkarakterre jellemző, hogy a különböző településszerkezeti egységek más-más képet mutatnak. A lakótelep utcaképei közül a Bata lakótelep egy kertvárosias, zöldbe ágyazott területet mutat, míg az újabb lakótelepek utcaképén a többemeletes szalagházak már utcakép alkotó térfalak. A Bata - lakótelep jellegzetes háztipusa a villaszerű, szabadon álló, többlakásos földszint + emeletes, magastetős épület. Az újabb középblokkos épületek az 1970-es évek tipusházai földszint+ 4 emeletesek, lapostetősek és a lakótelepeken ezek mellett pontszerű egy lépcsőházas négyemeletes épülettípusok is vannak.

64. kép: Jellegzetes utcakép

(Forrás: saját fénykép)

A Szolnoki úttól délre lévő lakóterületen jelentős szélességű közterületek vannak, melyek némelyikét rendezett zöldterületként gondozzák. Ezen a területen jellemzően előkertes családiházak találhatók. A családiházak jellemzően földszintes kockaházak, sátortetővel, cserépfedéssel, de palafedést is találunk. Beékelődve néhány tetőtér beépítéses is családiház is van nyeregtetővel, melyek újabb építésűek vagy átalakítás nyomán kaptak új formát.

65. kép: Jellegzetes utcakép 2.

(Forrás: saját fénykép)

A Szolnoki úttól északra a közterületek mérete kisebb, itt jellemzően előkertes családiházak alkotják az utcaképet. Ezen a területen jellemzően az 1980-as , 1990-es évek kedvelt földszint + tetőtérbeépítéses, sátortetős háztipusai vannak. Az óvárosban szintén előkertes családiházas részekkel találkozunk. A régebbi részeken földszintes kockaházak sátortetővel, a déli újabb részeken tetőtérbeépítéses téglalap alaprajzú házak a jellemzőek. Az óvárosban elvétve földszint+ 1. emeletes lapostetős házak is előfordulnak.
Teljesen más képet mutat a városháza körüli terület a jelentős zöldfelülettel és a templomok előtti térrel. Reprezentatív településközpont nagy zöldterületen lévő, modern földszint+ 2 emeletes tagolt tetőformájú épülettel. A templomok is modernek, az új központhoz illőek.

66. kép: Településközponti hangulat

(Forrás: saját fénykép)

Martfű nagyobb gyűjtőútja a Munkácsy út körül található intézmények közül az óvoda földszintes épületével nem emelkedik az utcaképből, azonban a Munkácsy és Május 1 út körüli terület intenzívebb, intézményi beépítésű, szabadonálló épületekkel (iskola, posta. ABC áruház).
Martfűn az intézmények a központi részhez közel, mégis szétszórtan helyezkednek el. A Bata lakótelep intézményei a jelentős zöldfelület miatt környezetbe simulóan illeszkednek. Monumentalitása miatt a művelődési ház emelkedik ki, azonban jelentős zöldterülettel van körülvéve.
A nagyméretű iparterületeken belül az egyes magántulajdonok kerítéssel nincsenek leválasztva, a belső úthálózat mentén igazán utcaképről nem beszélhetünk.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A katonai felmérések (1780-1784, 1806 - 1809, 1872-74) térképei alapján Martfű város kialakulása és szerkezeti fejlődése nyomon követhető, és levezethető.
Az 1800-as évek végén a településből a szétszórt tanyaegyüttesek, majorok léteztek, (Kövér Károly tanya, Zsófia-halom, Podmaniczky - tanya) és Tiszaföldvárhoz tartoztak. Az úthálózatból a Szolnok – Martfű - Kunszentmárton útvonal, valamint a Mezőtúr - Vezseny út létezett, majd az 1872-84 között készült térkép mutatja a már megépült vasutat. A vasútvonal pontosan követi a régi 1860-as térképen látható országutat. A vasútállomás a két út metszéspontja mellé került. Ide települt a cipőgyár is. A gyár építésével kezdődött Martfű fejlődése. A gyártelep, mint első önálló elnyújtott téglalap alakú beépített terület, körülhatárolva, szabályos utcahálózattal megtervezve létesült. A gyár területigénye eredményezte a Mezőtúr - Vezseny főút és csomópont délre tolódását.

A gyár fejlődésével a településen később jelentkező egyéni lakásépítési igények a „szigethez”kapcsolódva, de az út másik oldalán valósulhattak meg, itt szabadon álló családi házak épültek. A terület és beépítése csak részben szabályos, a főútvonal vezetése alkalmazkodott a területi adottságokhoz, a majdnem ívesen vezetett feltáró úthoz kapcsolódnak kétoldalt a keresztutcák.
Martfű önállóvá válása után (1950) telepítették a vasúton túli, közel négyzetes területű részt, szabályos derékszögű úthálózattal.
Ezen a területen kapott helyet a községközpont. Excentrikus elhelyezkedése, a fejlesztési terület hiánya, valamint a település fejlődése miatt a megnövekedő igényeket nem tudta kielégíteni a régi településközpont, de mint alközpont megmaradt. Az új városközpont elhelyezésére, kialakítására pályázatot hirdettek, a nyertes pályamű tervei alapján valósult meg az új központ, amely a településrészeket összeköti.

A település szerkezetét befolyásoló legfőbb korlátozó tényező, maga a Tisza-folyó. Egyrészt a folyószakasz kelet-nyugati irányultsága jól tetten érhető a városszerkezetben is, másrészt pedig közlekedési kapcsolat hiányában a folyó másik partja irányába, behatárolja a terjeszkedési irányokat.

A város morfológiáját alapvetően két markáns elem határozza meg. Az első, a település központi részét uraló lakótelepi házak összessége. A második az ettől keletre és nyugatra található kertvárosias jellegű Óváros és Kertváros. A település központi részét meghatározó telepszerű, úszótelkes beépítés, a Szolnoki út északi és déli oldalán egyaránt sávos beépítéssel. Az épületek alapvetően nagy térközökkel, nagyobb zöldfelültbe ágyazva helyezkednek el. Ezzel szemben erős kontrasztot mutat az Óvárosi rész, amely bár szintén szabályos, egymásra merőleges elrendezésű utcahálózattal és azokra merőleges telekkialakítással rendelkezik, de teszi mindezt kertvárosias jelleggel ötvözve. Fő tengelyei a Rákóczi és a Kossuth Lajos utcák, ahol a korábbi igazgatási központ is található. Ehhez nagyon hasonló a Kertváros szerkezete, azzal a látható különbséggel, hogy a merőleges utcaszervezés, mint elv, már nem volt követendő példa.

39. térkép: I. katonai felmérés 1780 - 1784

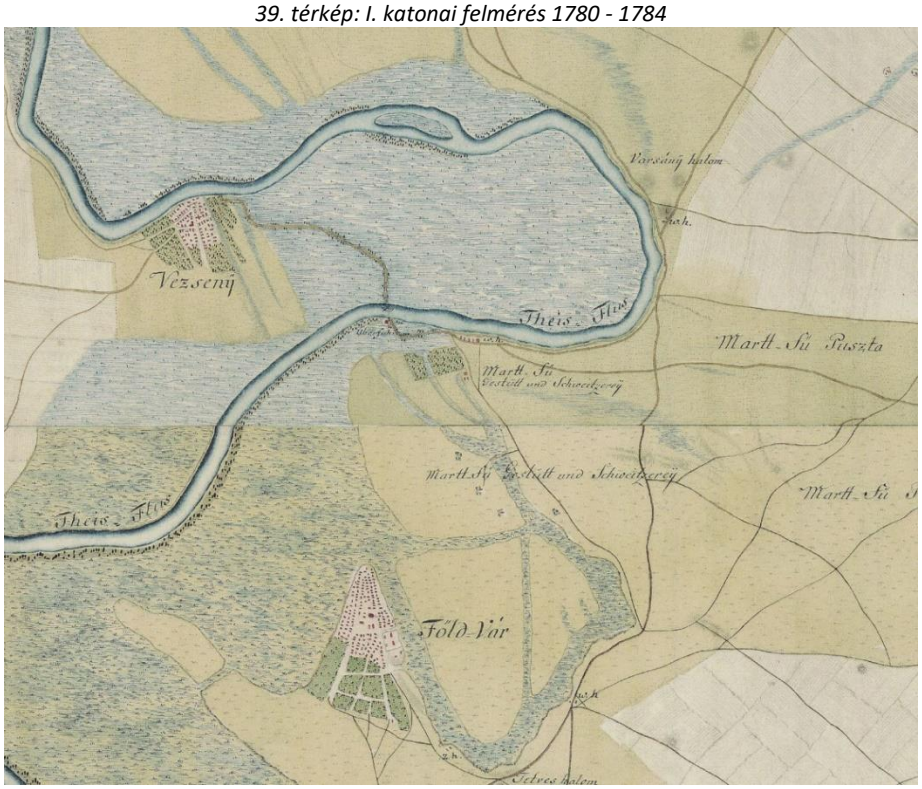

(Forrás: mapire.eu)

40. térkép: II. katonai felmérés 1806 - 1809

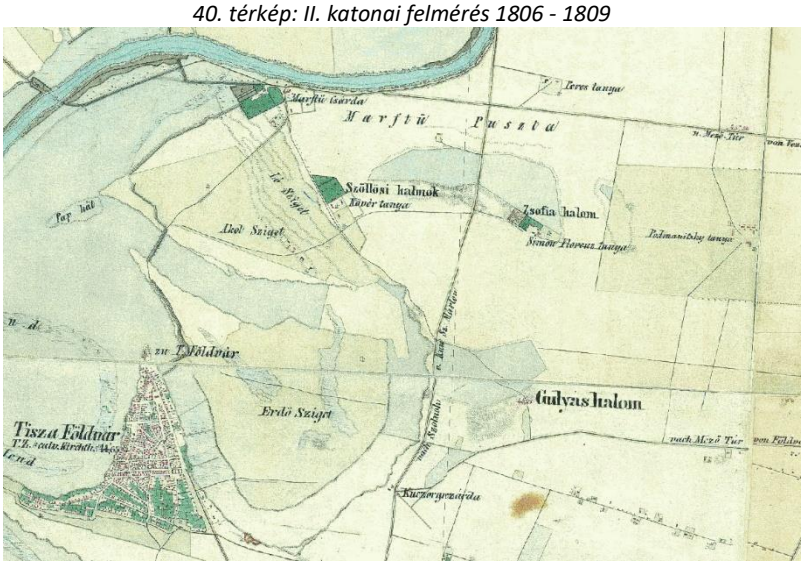

(Forrás: mapire.eu)

41. térkép: III. katonai felmérés 1872 - 1884

(Forrás: mapire.eu)

42. térkép: Bata városfejlesztési modellje

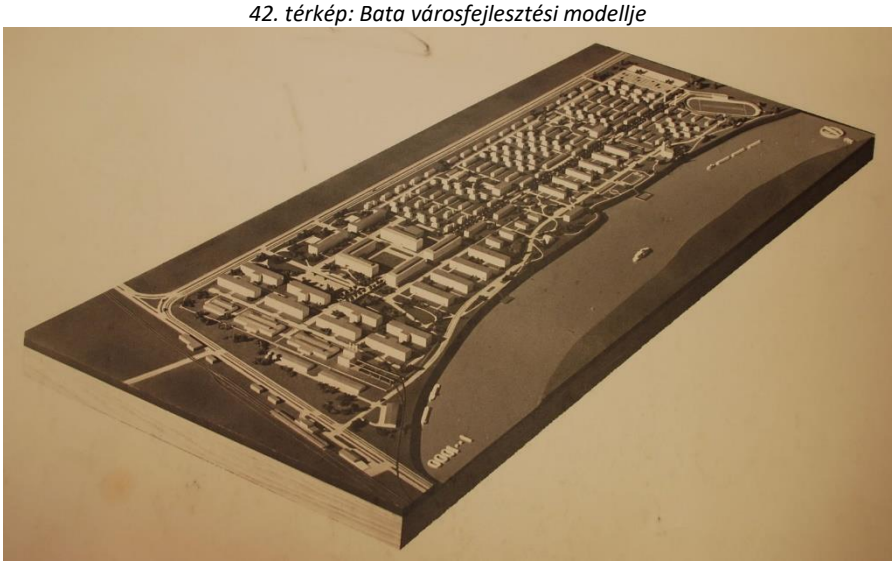

(Forrás: Martfű város helytörténeti gyűjteménye)

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A Lechner Lajos Tudásközpont adatszolgáltatása alapján Martfűn az alábbi lelőhelyek találhatók:

29. táblázat: Régészeti lelőhelyek

Azonosító	Lelőhelyszám	Név	hrsz
25490	1	Martfű I. számú lelőhely	090, 088/2, 088/3, 089, 085, 084
25491	2	Martfű II. számú lelőhely	068/24, 068/41, 068/42, 068/7, 071, 072, 074/110, 074/111, 074/45, 074/63, 074/64, 074/65, 074/66, 074/67,074/68,074/69,074/70,074/71, 074/82,074/83,074/84,074/85,074/86, 076/1, 076/2, 079, 081, 082/2,2018, 2019, 2100/1, 2100/2, 2101, 2102, 2103, 2104,2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110,2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120,2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2140, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148
36952	3	Tisza Cipőgyár	346,714/1,716/10,716/12,716/13,716/15,716/16,716/18,716/20, 716/23,716/27, 716/28,716/29,716/31, 716/33, 716/35, 716/37, 716/40, 716/41, 716/42, 716/44, 16/45, 716/46, 716/48, 716/49, 716/5, 116/51, 716/52, 716/53, 716/54, 716/55, 716/56, 716/57, 716/58, 716/59, 716/8, 791/13, 791/3, 793/1, 794/1
65236	4	Martfű, Csesz - dűlő I.	0113/58, 0113/65, 0114
65240	5	Martfű, Csesz - dűlő II.	0113/58, 0113/59, 0113/8, 0113/7,
65242	6	Martfű, Csesz - dűlő III.	0113/62, 0113/63, 0113/64,
65246	7	Martfű, Csesz - dűlő IV.	0113/2, 0113/3, 0113/62, 0113/63, 0113/64
65248	8	Martfű, Csesz - dűlő V.	0113/10, 0113/11, 0113/12, 0113/13, 0113/14, 0113/19, 0113/20, 0113/21, 0113/22, 0113/23, 0113/24, 0113/25, 0113/26, 0113/30, 0113/31, 0113/32, 0113/33, 0113/34, 0113/35, 0113/36, 0113/37, 0113/38, 0113/41, 0113/42, 0113/43, 0113/44, 0113/45, 0113/46, 0113/5, 0113/6, 0113/7, 0113/8, 0113/9
65250	9	Martfű, Csesz - dűlő VI.	0113/52, 0113/51
32830	10	Gyuris - halom	04, 011/9
32834	11	Vágott - halom	015, 011/7
77637	12	Tisza - part	04, 05/1
32816	3 (Mezőhék)	Kalapos - halom	048/15, 048/16, 048/17, 048/20, 0321

(Forrás: Lechner Lajos Tudásközpont)

A régészettel az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezete foglalkozik részletesen.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Jan Antonín Bata az 1940-es évek elején nagyszabású tervet dolgozott ki Martfűn a Bata konszern megépítésére, mely magában foglalta a Cikta cipőgyárat és a munkáskolóniát. A munkáskolónia lakásai

az első telepszerű építések megvalósítását mutatják. Az épületek és hozzá kapcsolódó közösségi létesítmények, parkok elrendezése még az eredeti elképzelések szerintiek, bár a telep a tervek szerinti végleges változatát nem érte el, de ezen formájában megőrízendő, mind az épületek egyedi védelmét tekintve, mind az egész lakótelep területét tekintve.

43. térkép: Védett építészeti környezet Martfűn

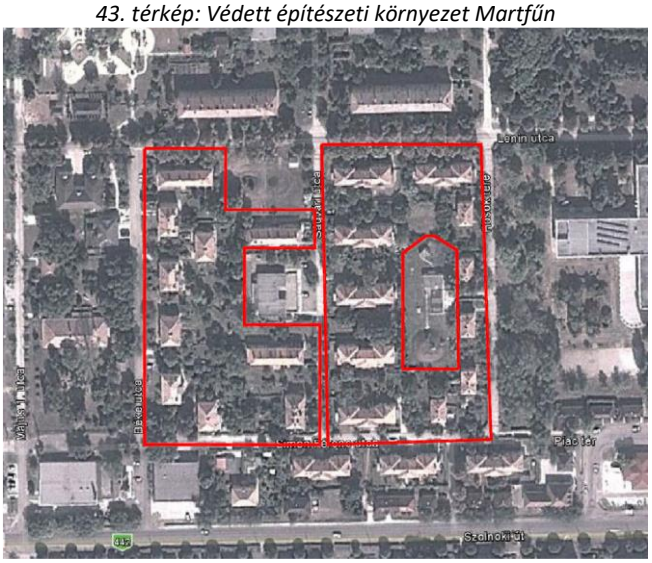

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.6.4. Világörökségi, és világörökségi várományos terület

A településen ilyen terület nem található.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

A településen országos védelem alatt álló művi érték, műemlékegyüttes nem található.

1.14.6.6. A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A településen védett történeti kert, temető és temetkezési emlékhely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Martfűn országos védelem alatt álló művi érték, műemlékegyüttes nem található, így műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet sem került kijelölésre.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A településen nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9. Helyi védelem

Martfű Város Önkormányzatának Képviselő testülete 2018-ban hagyta jóvá a településképi arculati kézikönyvet a 19/2018 (II.22.) határozatával. Martfű Város Önkormányzata Képviselő – testületének 3/2018. (II.23.) Önkormányzati rendelete Martfű Város településképének védelméről szól. A 3/2018. (II.23.) önkormányzati rendelet Martfű Város településképének védelméről 1. melléklete a Helyi területi védelem alá eső területeket határozza meg.

1. Településkarakter védelem:
   - A Hősök tere - Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye sor által határolt területen meglévő lakóépületek.
   - A Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye sor- Béke u. által határolt területen meglévő lakóépületek.
2. Településkép védelme:
   - A Hősök tere - Simon Ferenc u.- Bata u.- Gesztenye sor és Simon Ferenc u.-Bata u.- Gesztenye sor- Béke u. által határolt területen meglévő lakóépületek tetőhéjazata, homlokzata, nyílászárói.
3. Település táji környezete:
   - A Gesztenye sor két oldalán található gesztenyefák

44. térkép: Védett területek Martfűn

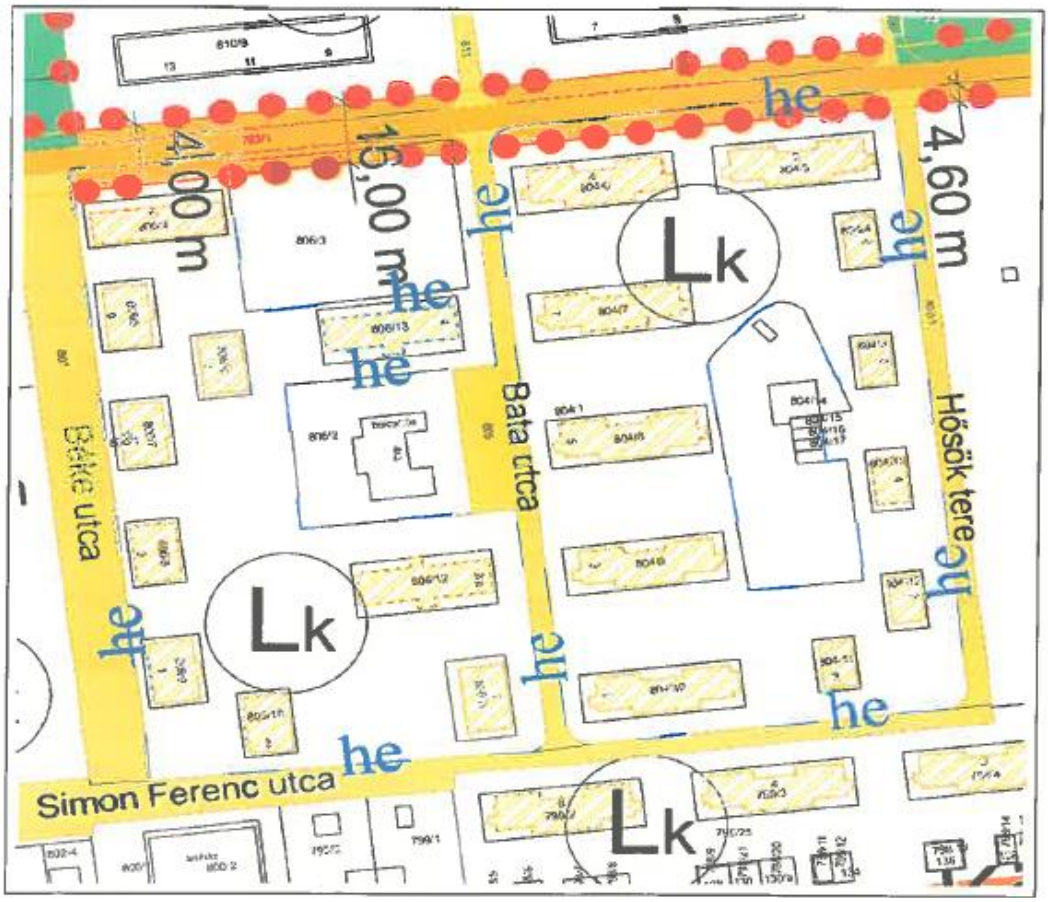

(Forrás: Szabályozási terv)

A 3/2018. (II.23.) önkormányzati rendelet Martfű Város településképének védelméről 2. melléklete a Helyi egyedi védelem alatt álló épületek listáját tartalmazza.

30. táblázat: Helyi egyedi védelem alá eső épületek

Ssz.	Épület megnevezése	Utca, házszám, helyrajzi szám	A helyi védelem tárgya
1	lakóépület	Simon Ferenc út 2. hrsz:798/4	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
2	lakóépület	Simon Ferenc út 4. hrsz:798/3	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
3	lakóépület	Simon Ferenc út 5. hrsz:834/12	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
4	lakóépület	Simon Ferenc út 6. hrsz:798/2	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói

Ssz.	Épület megnevezése	Utca, házszám, helyrajzi szám	A helyi védelem tárgya
5	lakóépület	Simon Ferenc út 13. hrsz:831/26	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
6	lakóépület	Iskola u. 1. hrsz.:834/20	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
7	lakóépület	Iskola u. 2. hrsz.:831/28	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
8	lakóépület	Iskola u. 3. hrsz.:834/19	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
9	lakóépület	Iskola u. 4. hrsz.:831/29	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
10	lakóépület	Iskola u. 5. hrsz.:834/18	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
11	lakóépület	Iskola u. 1. hrsz.:831/30	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói
12	lakóépület	Iskola u. 6. hrsz.:834/17	Az épület homlokzata, tetőhéjazata, nyílászárói

(Forrás: 3/2018. (II.23.) önkormányzati rendelet)

Helyi védett épített értékek

Kastélyszálló, volt alkotó ház (Martfű, Móricz Zsigmond út 39., 709/75 hrsz)

Az egykori vadászkastély majd alkotóház a település egyik legrégebbi épülete. Szabadonálló, villaszerű épületen a hármas tagolás megfigyelhető. Különösen szépek, és egyediek a homlokzaton lévő fából készített oromzati díszítések. Rendhagyó az épület középső tagolásán megjelenő apácarácsos kiképzés

67. kép: Kastélyszálló, volt alkotó ház

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2017.)

Bata lakótelep típusépületei I. (Martfű, Sallai Imre út 2.,831/28 hrsz)

1940 -ben a Csehországi Bata - cipőgyár megvásárolta Martfű belterületén a cipőgyár területét, valamint annak szomszédságában lévő területet a gyár munkásainak lakótelep építésére. A villaszerű egyemeletes szabadonálló épületek a település történetéhez szorosan kapcsolódnak. A kétlakásos, egyemeletes háztípus szimmetrikus elrendezésű.

68. kép: Bata lakótelep típusépületei I.

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2017.)

Bata lakótelep típusépületei II. (Martfű, Béke utca 1.,806/9 hrsz)

1940 -ben a Csehországi Bata - cipőgyár megvásárolta Martfű belterületén a cipőgyár területét, valamint annak szomszédságában lévő területet a gyár munkásainak lakótelep építésére. A villaszerű egyemeletes szabadonálló épületek a település történetéhez szorosan kapcsolódnak. A teljes alapterületen alápincézett négylakásos háztípus bejárata az épület mögött a közös udvar felől van.

69. kép: Bata lakótelep típusépületei II.

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2017.)

Bata lakótelep típusépületei III. (Martfű, Bata Endre utca 3.,804/9 hrsz)

1940 -ben a Csehországi Bata - cipőgyár megvásárolta Martfű belterületén a cipőgyár területét, valamint annak szomszédságában lévő területet a gyár munkásainak lakótelep építésére. A villaszerű egyemeletes szabadonálló épületek a település történetéhez szorosan kapcsolódnak. A villaszerű többlakásos épület homlokzata tagolt, a középső rész kiugrik és a homlokzatot megtörik az erkélyek.

70. kép: Bata lakótelep típusépületei III.

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2017.)

Bata lakótelep típusépületei IV. (Martfű, Hősök tere 4.,804/13 hrsz)

1940 -ben a Csehországi Bata - cipőgyár megvásárolta Martfű belterületén a cipőgyár területét, valamint annak szomszédságában lévő területet a gyár munkásainak lakótelep építésére. A villaszerű egyemeletes szabadonálló épületek a település történetéhez szorosan kapcsolódnak. A szabadonálló kétlakásos épület bejárata oldalról történik.

71. kép: Bata lakótelep típusépületei IV.

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2017.)

Művelődési ház (Martfű, Mártírok útja 1.,796/14 hrsz)

A településsel szinte egyidős, az 1950 -es években épült szocreál épület a megye legnagyobb művelődési háza. 1957 óta igazi kulturális és szellemi centrum. Külső megjelenésével, tömegformálásával a kor építészetét tükrözi.
Felújítása 2019-2020-ban történt.

72. kép: Művelődési ház

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2020.)

Református templom (Martfű, Szent István tér 3.,349/44 hrsz)

A modern építészet jellemző építészeti jegyeit hordozó templom az új városközpont kialakításakor épült.

73. kép: Református templom

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2020.)

Római katolikus templom (Martfű, Szent István tér 2.,349/42 hrsz)

Az új településközpont egyik meghatározó épülete a Róm. Katolikus templom, melyet 2000. év környékén adták át. Stílusa a modern korra jellemző, az egyházi rendezvények mellett a zenei és művészeti élet eseményeinek is helyt ad.

74. kép: Római katolikus templom

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2020.)

Városháza (Martfű, Szent István tér 1.,349/56 hrsz)

1996 –ban adták át a város új, modern épületét, melyet Marton Csaba szolnoki építész tervei alapján készítettek, melyre tervpályázatot is kiírtak. Stílusjegyeit tekintve modern megjelenésével tökéletesen illeszkedik a környezetében található templom épületekkel és köztéri szobrokkal, műalkotásokkal.
A városháza külső energetikai korszerűsítése és homlokzati felújítása 2020-ban történt.

75. kép: Városháza

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2020.)

Szent István szobra (Martfű, Szent István tér 1.,349/83 hrsz)

A főteret D –ről lezáró Szent István szobor a városban élő kortárs művész, Gyurcsek Ferenc alkotása, mely egyúttal a tér névadója is. Bronz anyagú szobor, a rajta lévő korona, jogar és országalma aranyozott kiképzésű. Talapzataként terméskőtömb lábazat szolgál, melyeket különféle bevésett motívumok díszítenek.

76. kép: Szent István szobra

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2020.)

Időkapu (Martfű, Szent István tér 1., 349/59 hrsz)

A millennium évfordulójára valamint a települési autonómia elnyerésének 50. évfordulójának egybeesésére emlékeztet Gyurcsek Ferenc „időkapu” című alkotása a város főterén. Csiszolt márványhatású kő ajtótok és bronz ajtólap alkotja a kompozíciót, melynek felső „tokjába” vésték a kettős évfordulót.

77. kép: Időkapu

(Forrás: saját fénykép)(készült: 2020.)

1848-49-es emlékmű (Martfű, Szent István tér, 349/59 hrsz)

A Szent István főtér déli oldalán elhelyezkedő emlékmű szintén Gyurcsek Ferenc alkotása. Az igényesen kialakított közpark színfoltja a kőoszlopra ráhelyezett bronz dombormű kivitelű szobor. A talapzat alsó harmadában elhelyezett írás rögzíti a műalkotás elhelyezésének apropóját, és állítójaként a Martfűi Önkormányzatot.

78. kép: 1848-49-es emlékmű

(Forrás: saját fénykép) (készült: 2017.)

Bata lakótelep két tömbje (Martfű, Béke utca, Bata Endre utca, Hősök tere, 804/1, 806/1 hrsz)

Jan Antonín Bata az 1940-es évek elején nagyszabású tervet dolgozott ki Martfűn a Bata konszern megépítésére, mely magában foglalta a Cikta cipőgyárat és a munkáskolóniát. A munkáskolónia lakásai az első telepszerű építések megvalósítását mutatják. Az épületek és hozzá kapcsolódó közösségi létesítmények, parkok elrendezése még az eredeti elképzelések szerintiek, bár a telep a tervek szerinti végleges változatát nem érte el, de ezen formájában megőrizendő, mind az épületek egyedi védelmét tekintve, mind az egész lakótelep területét tekintve.

45. térkép: Bata lakótelep két tömbje

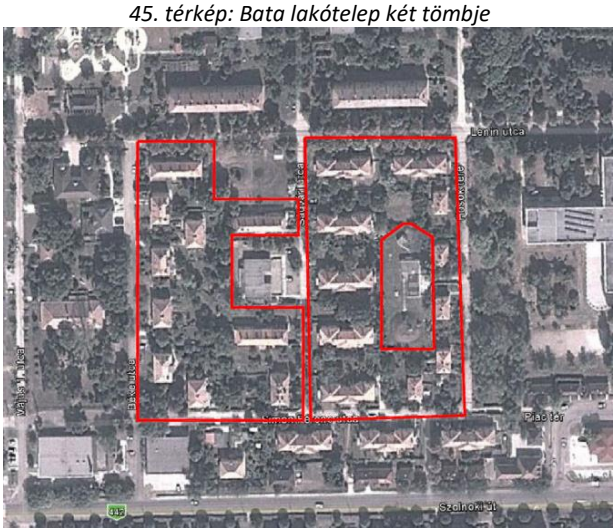

(Forrás: saját szerkesztés) (készült: 2017.)

(Jelen fejezet forrása: Helyi értékvédelmi vizsgálat, valamint saját fotók és leírás 2020.)

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Martfű épített környezetének konfliktusai, problémái egyrészt a településtörténetével összefüggő Tisza Cipőgyár területével kapcsolatosak. A jelentős méretű belterületi iparterület a Szolnoki út mellett mintegy városkapuként fogadja az ideérkezőt. Emiatt kiemelt jelentőségű és több fórumon elhangzott már az Ipartelep kerítésének esztétikusabb, egységes megjelenítése. Jelenleg egyrészt zárt téglából falazott leromlott állapotú és nem esztétikus a kerítés egy része, másik része pedig acél trapézlemezből kialakított. A terület hangsúlyos településképi elem és egyúttal térhatároló vonal, ezért egységes, esztétikus, a városképbe simuló kerítés megvalósítása lenne szükséges.
Konfliktusforrás a vasút és környezetének rendezése. Ez a terület is, szemben a cipőgyárral a település kapuja, így környezetrendezése, a vasútállomás épületének felújítása szükséges.
A Bata lakótelepen lévő bérlők háza (volt munkásszálló) felújításának hiánya is környezeti konfliktust okoz.

1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Martfű város JNK. Szolnok megyében, a megyeszékhelytől délkeletre, mintegy 16 km-re található. A környezettel lévő kapcsolatot a 442. számú Szolnok - Kunszentmárton országos főút, valamint a 4633 jelű Martfű - Tiszaföldvár, a 4627 jelű Martfű - (Mezőhék) - Öcsöd, és a 4629 jelű Martfű - (Kengyel) Törökszentmiklós országos mellékút biztosítja.

46. térkép: Martfű és környezete

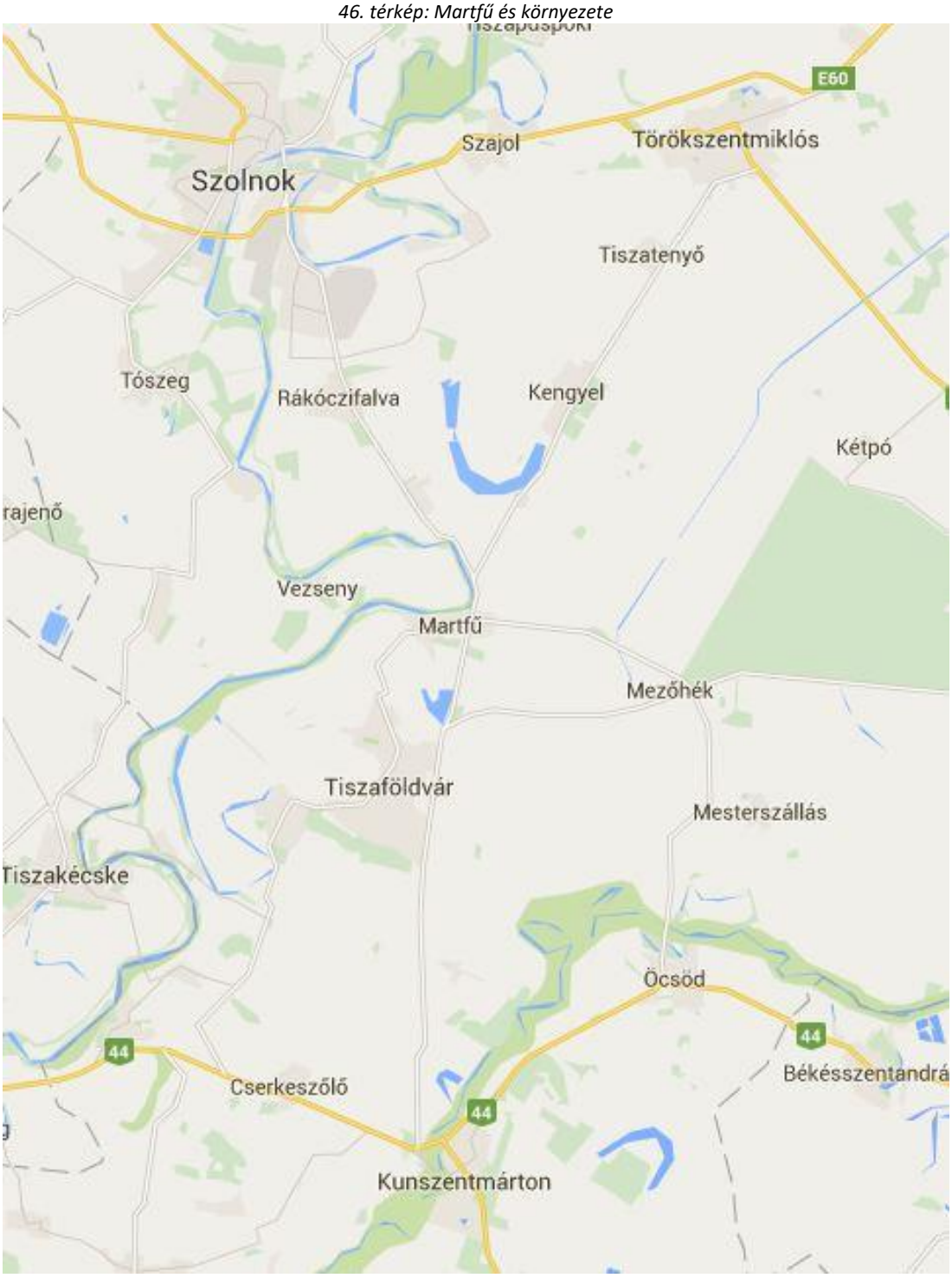

(Forrás: Google Maps)

1.15.2. Közúti közlekedés

1.15.2.1. Az országos közutak hálózata

Az országos közúthálózat részeként az alábbi utak érintik a várost:

A **442. sz. másodrendű főút** a belterület északi szélénél éri el a várost, majd Dél felé továbbhaladva hagyja el a várost. Az átkelési szakaszán (a Szolnoki út – Földvári út) a beépítési szélesség átlagosan 24,00 – 28,00 m.
A **4633. jelű összekötő út** Kelet - Nyugat irányba halad a 442. számú másodrendű főúttól kiindulva és tart Tiszaföldvár felé.
A **4627. jelű összekötő út** a 442. sz. másodrendű főútból kiindulva halad keleti irányba Öcsöd felé.
A **4629. jelű összekötő út** a 442. sz. másodrendű főútból kiindulva halad északi - észak-keleti irányba Törökszentmiklós felé.

Az érintett négy állami kezelésű országos közúton a 2014. évben mért közúti forgalomszámlálási adatok alapján az alábbi értékek mutathatók ki:

- **442. sz. Szolnok - Kunszentmárton másodrendű főút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 3369 jármű/nap, azaz 4484 E/nap volt a 2014. évben. A számlálás a 26+250 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2014. évben:	**2029-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	1958 j/nap x 1,504 =	2945 j/nap x 1,0 =	2945 x 0.15 =	442 E/óra
Autóbusz	35 j/nap x 1,088 =	38 j/nap x 2,5 =	95 x 0,15 =	14 E/óra
Tehergépkocsi	707 j/nap x 1,552 =	1097 j/nap x 2,5 =	2743 x 0,15 =	411 E/óra
Motorkerékpár	42 j/nap x 0,924 =	39 j/nap x 0,8 =	31 x 0,15 =	5 E/óra
Kerékpár	51 j/nap x 1,000 =	51 j/nap x 0,3 =	15 x 0,15 =	2 E/óra
Lassú járművek	30 j/nap x 1,358 =	41 j/nap x 1,0 =	41 x 0,15 =	6 E/óra
	2823 j/nap	**4211 j/nap**	**5870 E/nap**	**880 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2029. évben:
- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **4 211 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **880 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1 400 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása meg fog felelni a 2029. évig a várható forgalomnagyságnak.

- **4633. sz. Martfű - Kunszentmárton összekötő út:**

A forgalomszámlálási adatok szerint a 2014. évben az alábbi értékek voltak mérhetőek:
A számlálás helye a 0+100 km. szelvényben volt. Az átlagos napi forgalom: 4049 j/nap, azaz 4257 E/nap volt. Járműtípusonkénti megosztás:

	2014. évben:	**2029-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	3587j/nap x 1,608 =	5768 j/nap x 1,0 =	5768 x 0,15 =	865 E/óra
Autóbusz	190 j/nap x 1,000 =	190 j/nap x 2,5 =	475 x 0,15 =	71 E/óra
Tehergépkocsi	96 j/nap x 1,288 =	124 j/nap x 2,5 =	309 x 0,15 =	46 E/óra
Motorkerékpár	145 j/nap x 0,970 =	141 j/nap x 0,8 =	113 x 0,15 =	17 E/óra
Kerékpár	0 j/nap x 1,000	0 j/nap x 0,3 =	0 x 0,15 =	0 E/óra
Lassú járművek	4 j/nap x 1,294 =	5 j/nap x 1,0 =	5 x 0,15 =	1 E/óra
	4022 j/nap	**6228 j/nap**	**6670 E/nap**	**1000 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2029. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF**): 6228 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **1000 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1 400 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya geometriai kialakítása meg fog felelni a 2029. évig a várható forgalomnak.

- **4627. sz. Öcsöd - Martfű összekötő út:**

A forgalomszámlálási adatok szerint a 2014. évben az alábbi értékek voltak mérhetőek. A számlálás helye a 14+900 km. szelvényben volt. Az átlagos napi forgalom: 1047 j/nap, azaz 1159 E/nap volt. Járműtípusonkénti megosztás:

	2014. évben:	**2029-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	1505 j/nap x 1,608 =	2420 j/nap x 1,0 =	2420 x 0,15 =	363 E/óra
Autóbusz	79 j/nap x 1,111 =	88 j/nap x 2,5 =	219 x 0,15 =	33 E/óra
Tehergépkocsi	367 j/nap x 1,288 =	473 j/nap x 2,5 =	1182 x 0,15 =	177 E/óra
Motorkerékpár	100 j/nap x 0,970 =	97 j/nap x 0,8 =	78 x 0,15 =	12 E/óra
Kerékpár	464 j/nap x 1,000 =	464 j/nap x 0,3 =	139 x 0,15 =	21 E/óra
Lassú járművek	104 j/nap x 1,294 =	135 j/nap x 1,0 =	135 x 0,15 =	20 E/óra
	2619 j/nap	**3677 j/nap**	**4173 E/nap**	**626 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2022. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **3677 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **626 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1 400 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya geometriai kialakítása meg fog felelni a 2029. évig a várható forgalomnak.

- **4629. jelű. Törökszentmiklós - Martfű összekötő út:**

A forgalomszámlálási adatok szerint a 2014. évben az alábbi értékek voltak mérhetőek. A számlálás helye az 5+857 km. szelvényben volt. Az átlagos napi forgalom: 1877 j/nap, amely megfelelt 2621 E/nap egységjárműnek. Járműtípusonkénti megosztás:

	2014. évben:	**2029-ban:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	992j/nap x 1,516 =	1504 j/nap x 1,0 =	1504 x 0,15 =	226 E/óra
Autóbusz	26 j/nap x 1,08 =	28 j/nap x 2,5=	70 x 0,15 =	11 E/óra
Tehergépkocsi	416 j/nap x 1,352=	562 j/nap x 2,5=	1406 x 0,15=	211 E/óra
Motorkerékpár	16 j/nap x 0,940=	15 j/nap x 0,8 =	12 x 0,15 =	2 E/óra
Kerékpár	46 j/nap x 1,000 =	46 j/nap x 0,3 =	14 x 0,15 =	2 E/óra
Lassú járművek	77 j/nap x 1,294 =	100 j/nap x 1,0 =	100 x 0,15 =	15 E/óra
	1573 j/nap	**2255j/nap**	**3106 E/nap**	**467 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2029. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF**): 2255 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **467 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1 400 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya geometriai kialakítása meg fog felelni a 2028. évig a várható forgalomnak.

Az érintett négy állami kezelésű országos közúton a 2019. évben mért közúti forgalomszámlálási adatok alapján az alábbi értékek mutathatók ki:

- **442. számú másodrendű főút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 9145 jármű/nap, azaz 10456 E/nap volt a 2019. évben. A számlálás a 12+503 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	**2034-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	5943 j/nap x 1,291 =	7672 j/nap x 1,0 =	7672 x 0,15 =	1151 E/óra

Autóbusz	161 j/nap x 1,092 =	173 j/nap x 2,5 =	440 x 0,15 =	66 E/óra
Tehergépkocsi	2681 j/nap x 1,459 =	3912 j/nap x 2,5 =	9780 x 0,15 =	1467 E/óra
Motorkerékpár	163 j/nap x 0,950 =	155 j/nap x 0,8 =	124 x 0,15 =	19 E/óra
Kerékpár	177 j/nap x 1,000 =	177 j/nap x 0,3 =	53 x 0,15 =	8 E/óra
Lassú járművek	20 j/nap x 1,423 =	28 j/nap x 2,5 =	70 x 0,15 =	10 E/óra
	9145 j/nap	**12117 j/nap**	**18139 E/nap**	**2721 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:
- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **12117 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **2721 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása nem fog megfelelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

- **442. számú másodrendű főút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 10581 jármű/nap, azaz 12109 E/nap volt a 2019. évben. A számlálás a 18+200 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	**2034-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	6990 j/nap x 1,291 =	9024 j/nap x 1,0 =	9024 x 0,15 =	1354 E/óra
Autóbusz	233 j/nap x 1,092 =	254 j/nap x 2,5 =	635 x 0,15 =	95 E/óra
Tehergépkocsi	3030 j/nap x 1,459 =	4421 j/nap x 2,5 =	11053 x 0,15 =	1658 E/óra
Motorkerékpár	107 j/nap x 0,950 =	102 j/nap x 0,8 =	82 x 0,15 =	12 E/óra
Kerékpár	183 j/nap x 1,000 =	183 j/nap x 0,3 =	55 x 0,15 =	8 E/óra
Lassú járművek	38 j/nap x 1,423 =	54 j/nap x 2,5 =	135 x 0,15 =	20 E/óra
	10581 j/nap	**14038 j/nap**	**20987 E/nap**	**3147 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:
- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **14038 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **3147 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása nem fog megfelelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

- **442. számú másodrendű főút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 5725 jármű/nap, azaz 7290 E/nap volt a 2019. évben. A számlálás a 20+662 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	**2034-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	3334 j/nap x 1,291 =	4304 j/nap x 1,0 =	4304 x 0,15 =	646 E/óra
Autóbusz	60 j/nap x 1,092 =	66 j/nap x 2,5 =	165 x 0,15 =	25 E/óra
Tehergépkocsi	2192 j/nap x 1,459 =	3198 j/nap x 2,5 =	7995 x 0,15 =	1199 E/óra
Motorkerékpár	76 j/nap x 0,950 =	72 j/nap x 0,8 =	58 x 0,15 =	9 E/óra
Kerékpár	41 j/nap x 1,000 =	41 j/nap x 0,3 =	12 x 0,15 =	2 E/óra
Lassú járművek	22 j/nap x 1,423 =	31 j/nap x 2,5 =	78 x 0,15 =	12 E/óra
	5725 j/nap	**7712 j/nap**	**12612 E/nap**	**1893 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:
- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **7712 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **1892 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása nem fog megfelelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

- **4633. jelű összekötőút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 6878 jármű/nap, azaz 6459 E/nap volt a 2019. évben. A számlálás a 0+100 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	2034-ben:	E/nap	MOF
Személygépkocsi	4564 j/nap x 1,266 =	5778 j/nap x 1,0 =	5778 x 0,15 =	867 E/óra
Autóbusz	201 j/nap x 1,028 =	207 j/nap x 2,5 =	518 x 0,15 =	78 E/óra
Tehergépkocsi	1018 j/nap x 1,338 =	1362 j/nap x 2,5 =	3405 x 0,15 =	511 E/óra
Motorkerékpár	137 j/nap x 0,959 =	131 j/nap x 0,8 =	105 x 0,15 =	16 E/óra
Kerékpár	956 j/nap x 1,000 =	956 j/nap x 0,3 =	287 x 0,15 =	43 E/óra
Lassú járművek	2 j/nap x 1,338 =	3 j/nap x 2,5 =	8 x 0,15 =	1 E/óra
	6878 j/nap	**8437 j/nap**	**10101 E/nap**	**1516 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **8437 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **1516 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 600 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása nem fog megfelelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

- **4633. jelű összekötőút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 2809 jármű/nap, azaz 3122 E/nap volt a 2019. évben.
A számlálás a 2+300 km. szelvényben történt.
A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	2034-ben:	E/nap	MOF
Személygépkocsi	1988 j/nap x 1,266 =	2517 j/nap x 1,0 =	2517 x 0,15 =	378 E/óra
Autóbusz	117 j/nap x 1,028 =	120 j/nap x 2,5 =	300 x 0,15 =	45 E/óra
Tehergépkocsi	487 j/nap x 1,338 =	652 j/nap x 2,5 =	1630 x 0,15 =	245 E/óra
Motorkerékpár	98 j/nap x 0,959 =	94 j/nap x 0,8 =	75 x 0,15 =	11 E/óra
Kerékpár	117 j/nap x 1,000 =	117 j/nap x 0,3 =	35 x 0,15 =	5 E/óra
Lassú járművek	2 j/nap x 1,338 =	3 j/nap x 2,5 =	8 x 0,15 =	1 E/óra
	2809 j/nap	**3503 j/nap**	**4565 E/nap**	**685 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **3503 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **685 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása meg fog felelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

4627. jelű összekötőút:

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 1240 jármű/nap, azaz 1384 E/nap volt a 2019. évben. A számlálás a 14+900 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	2034-ben:	E/nap	MOF
Személygépkocsi	748 j/nap x 1,266 =	947 j/nap x 1,0 =	947 x 0,15 =	142 E/óra
Autóbusz	15 j/nap x 1,028 =	15 j/nap x 2,5 =	38 x 0,15 =	6 E/óra
Tehergépkocsi	437 j/nap x 1,338 =	585 j/nap x 2,5 =	1463 x 0,15 =	219 E/óra
Motorkerékpár	21 j/nap x 0,959 =	20 j/nap x 0,8 =	16 x 0,15 =	2 E/óra
Kerékpár	8 j/nap x 1,000 =	8 j/nap x 0,3 =	2 x 0,15 =	0 E/óra
Lassú járművek	11 j/nap x 1,338 =	15 j/nap x 2,5 =	38 x 0,15 =	6 E/óra
	1240 j/nap	**1590 j/nap**	**2504 E/nap**	**375 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **1590 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **375 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása meg fog felelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

- **4629. jelű összekötőút:**

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 2492 jármű/nap, azaz 3236 E/nap volt a 2019. évben. A számlálás a 11+383 km. szelvényben történt. A járműtípusonkénti megosztás:

	2019. évben:	**2034-ben:**	**E/nap**	**MOF**
Személygépkocsi	1454 j/nap x 1,266 =	1841 j/nap x 1,0 =	1841 x 0,15 =	276 E/óra
Autóbusz	57 j/nap x 1,028 =	59 j/nap x 2,5 =	148 x 0,15 =	22 E/óra
Tehergépkocsi	898 j/nap x 1,338 =	1202 j/nap x 2,5 =	3005 x 0,15 =	451 E/óra
Motorkerékpár	20 j/nap x 0,959 =	19 j/nap x 0,8 =	15 x 0,15 =	2 E/óra
Kerékpár	38 j/nap x 1,000 =	38 j/nap x 0,3 =	11 x 0,15 =	2 E/óra
Lassú járművek	25 j/nap x 1,338 =	33 j/nap x 2,5 =	83 x 0,15 =	12 E/óra
	2492 j/nap	**3192 j/nap**	**5103 E/nap**	**765 E/óra**

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2034. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **3192 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **765 E/óra**

A megengedett forgalomnagyság 1000 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása meg fog felelni a 2034. évig a várható forgalomnagyságnak.

Az elmúlt öt évben a forgalomszámlálási adatok alapján a 442 sz. főút forgalma jelentős mértékben növekedett, valamint a 4633 és 4629 jelű országos mellékutak forgalma is növekedett. A forgalmi változások miatt a Martfű – Öcsöd út forgalma csökkent. A vizsgálat idején a 4629 jelű Törökszentmiklós – Martfű országos mellékút felújítása van folyamatban.

A fenti vizsgált országos közutak közül a 442. számú másodrendű főút az osztályba sorolás szerint:

- a külterületet tekintve: Tervezési osztály: K.IV.
  Környezeti körülmény: A
  Tervezési sebesség: 90 km/óra
- a belterületet tekintve: Tervezési osztály: B.IV.
  Hálózati funkció: b
  Környezeti körülmény: C
  Tervezési sebesség: 50 km/óra

Martfű város belterületén található 4 számjegyű országos összekötő közutak az osztályba sorolásuk szerint:

- a külterületet tekintve: Tervezési osztály: K.V.
  Környezeti körülmény: A
  Tervezési sebesség: 80 km/óra
- a belterületet tekintve: Tervezési osztály: B.V.
  Hálózati funkció: c
  Környezeti körülmény: C
  Tervezési sebesség: 40 km/óra

A belterületen a többi út a helyi Önkormányzat kezelésében lévő úthálózatot képezi.
Martfű város helyi közútjainak hossza belterületen 24.818 km, melyből 15.199 km kiépített. A gyűjtő utak hossza 5.206 km, a lakó utak hossza 19.612 km. A külterületi önkormányzati utak hossza 3.179 km, ebből a kiépített út mindössze 0,36 km.

A város belterületén a **gyűjtő utak** hívatottak a lakó utak közúti forgalmát az országos úthálózat útjaihoz vezetni.

A települési gyűjtőút kategóriába sorolt utak:

- Munkácsy Mihály út, szabályozási szélessége 28 m, hossza 1445 m és 6 m széles aszfaltbeton burkolatú
- Kérész út (volt Münnich F. út) (Szolnoki út – Munkácsy M. út közötti szakasz), szabályozási szélessége 24 m, hossza 290 m és 6 m széles aszfaltbeton burkolatú
- Május 1 út (Szolnoki út – Munkácsy M. út közötti szakasz), szabályozási szélessége: 16 – 20 m, hossza 60 m és 6 m széles aszfaltbeton burkolatú
- Gesztenye sor (volt Lenin út)
- Május 1 út
- Strand út
- Rákóczi Ferenc út
- Temető út és külterületi folytatása

A Szolnoki út beépítési szélessége 22,40 – 25,30 m. A kétoldali beépítés sűrű, folytonos, ezért a meglévő beépítési szélesség betartható.

A **Rákóczi út** beépítési szélessége 60,00 m. A Földvári út meglévő beépítési szélessége 28,00 m.

Az osztályba sorolás szempontjából a gyűjtő utak a B.V. tervezési osztályú, a hálózati funkció: C, a környezeti körülmény: C, a tervezési sebesség: 40 km/óra.

A város belterületén a többi utca a lakó utak kategóriájába sorolható a beépítési szélességeket figyelembe véve.

A többi út a **lakóutak** kategóriájába sorolható, egységesen a lehetőségnek megfelelően 12,00 m nagyságú szabályozási szélességgel.
A lakó utak osztályba sorolásukat tekintve a tervezési osztályuk jele: B.VI. , hálózati funkciójuk : d, környezeti körülmény: C, a tervezési sebesség: 30 km/óra.

Kiépítettség:

Martfű városban a belterület útjainak 95%-a kiépített szilárd burkolatú út. Az elmúlt öt évben felújításra került a Gesztenyesor, ahol parkolókat alakítottak ki engedélyezési terv alapján.

1.15.2.2. Csomópontok

A meglévő szintbeni közúti csomópontok geometriai kialakítása a forgalomszámlálási adatok szerint megfelelőek, külön szintű csomópontok kialakítása nem szükséges. A város legforgalmasabb csomópontjai a Szolnoki út – Földvári út – Öcsödi úti csomópont, valamint a Szolnoki út – Május 1. úti meglévő csomópontok. Geometriai kialakításuk megfelelő, a szabad rálátás az előírások szerinti távolságokról biztonságos. A felszorzott forgalomnagysági értékek szerint a meglévő csomópontok kialakítása a forgalomnagyságot tekintve meg fog felelni a 2029. évi tervezési időszak végéig várható forgalmi igényeknek.

1.15.2.3. Töltőállomások

A település belterületén üzemanyagtöltő állomás található a Földvári út mentén, a vasútvonal melletti oldalon.
A tervezési területen a meglévő üzemanyagtöltő állomás a terület levegőjének tisztaságát nem veszélyezteti.

1.15.2.4. Vízi közlekedés

Martfű mellett található a Tisza folyó, melynek közlekedési lehetőségei a tervezés időszakában nem voltak kihasználva. Martfű városában a Tisza folyó 306,125 – 306,225 fm között lévő hajóállomás nem üzemel. Jachtkikötő csónakok részére az új vadászház melletti partszakaszon létesül. A Megyei Területrendezési terv a meglévő térségi csónakkikötő mellett a Tisza Martfű város közigazgatási területét érintő szakaszán tervezett térségi sporthajó kikötő létesítését irányozza elő. Komp közlekedik Martfű - Vezseny között, azonban a komplejáró területének nagy része Tiszaföldvár közigazgatási területén található.

1.15.2.5. Légi közlekedés

Martfű város közigazgatási területének határától mintegy 12 km-re található a szolnoki katonai repülőtér. A Szolnok (Szandaszőlős), Kilián út 1. alatti ingatlanon működő állami repülések céljára szolgáló repülőtér zavartalan működése honvédelmi érdek, annak, és a hozzá kapcsolódó az állami célú repülés biztonságát szolgáló földi berendezések működtetésével a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség hosszú távon számol.

A településrendezési eszközök készítése során biztosítani kell, hogy a repülőtér telekhatárától számított 13 km távolságon belül ne legyen elhelyezhető új, valamint ne legyen bővíthető meglévő:

a) szerves hulladékot nyílt rendszerben feldolgozó vagy tároló hulladékgazdálkodási létesítmény
b) nukleáris létesítmény, és
c) olyan mesterséges vízfelület, vízi létesítmény vagy külszíni bánya, amelynek felülete az 1 ha területet meghaladja, kivéve az olyan vonalas vízi létesítményeket, amelyek vízfelületének szélessége nem haladja meg a 4 m-t

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Léginavigációs és Repülőtéri Hatósági Főosztály tájékoztatása alapján Martfű 097 és 099/7 hrsz-ú ingatlanon helyezkedik el Martfű VI. osztályú nem nyilvános repülőtér.

79. kép: Repülőtér

(Forrás: saját fénykép)

A VI. osztályú Martfű Repülőtér akadálykorlátozási felületeit, az akadálykorlátozási felületek méret- és magassági adataival együtt adatszolgáltatásként az Innovációs és Technológiai Minisztérium Léginavigációs és Repülőtéri Hatósági Főosztály küldte.

Előírások a Martfű VI. osztályú nem nyilvános repülőtér területével kapcsolatban:

- a Martfű VI. osztályú nem nyilvános repülőtér akadálysíkjait szintvonallal ábrázoló rajzon a ferde síkokat épített akadállyal átlépni nem szabad, ehhez a Hatóság szakhatósági állásfoglalásának beszerzése szükséges.
- a repülőtér területén a Légügyi Hatóság végzi az építési engedélyezést, ott az 5 méteres építménymagasság megengedhető, amennyiben zavarja a repülést, a Hatóság nem engedélyezi az építkezést.

47. térkép: Repülőtér - 1. térkép

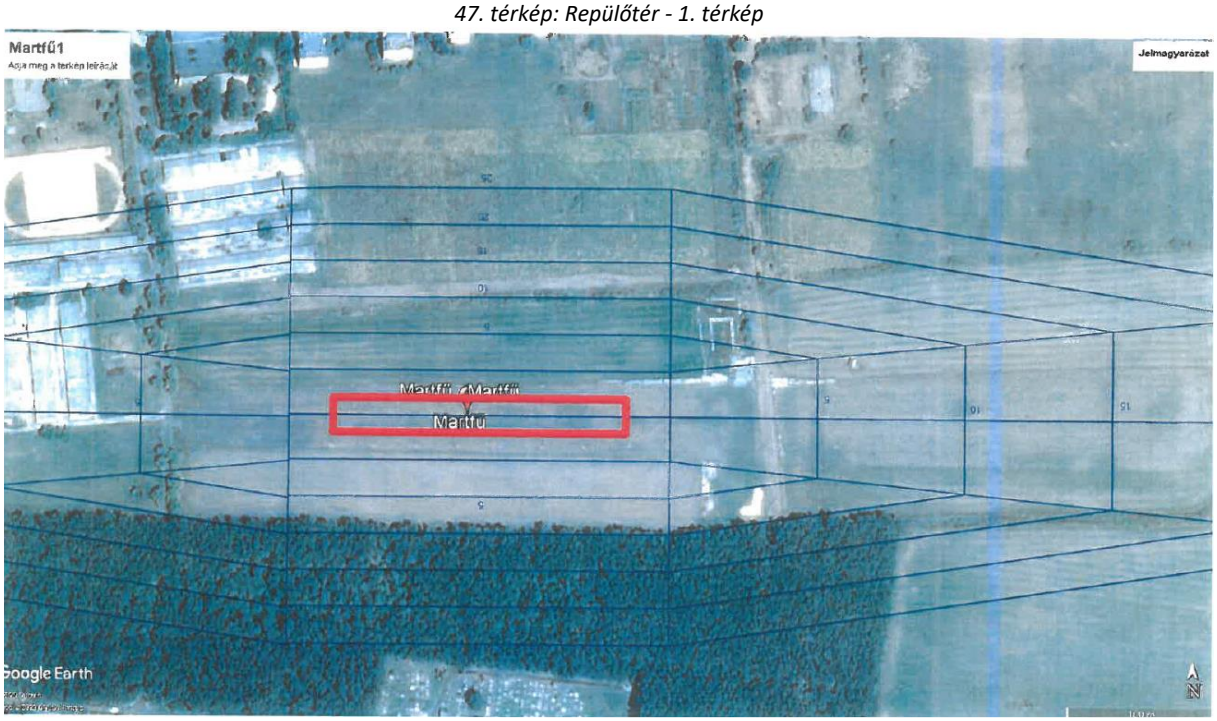

(Forrás: Innovációs és Technológiai Minisztérium Léginavigációs és Repülőtéri Hatósági Főosztály)

48. térkép: Repülőtér - 2. térkép

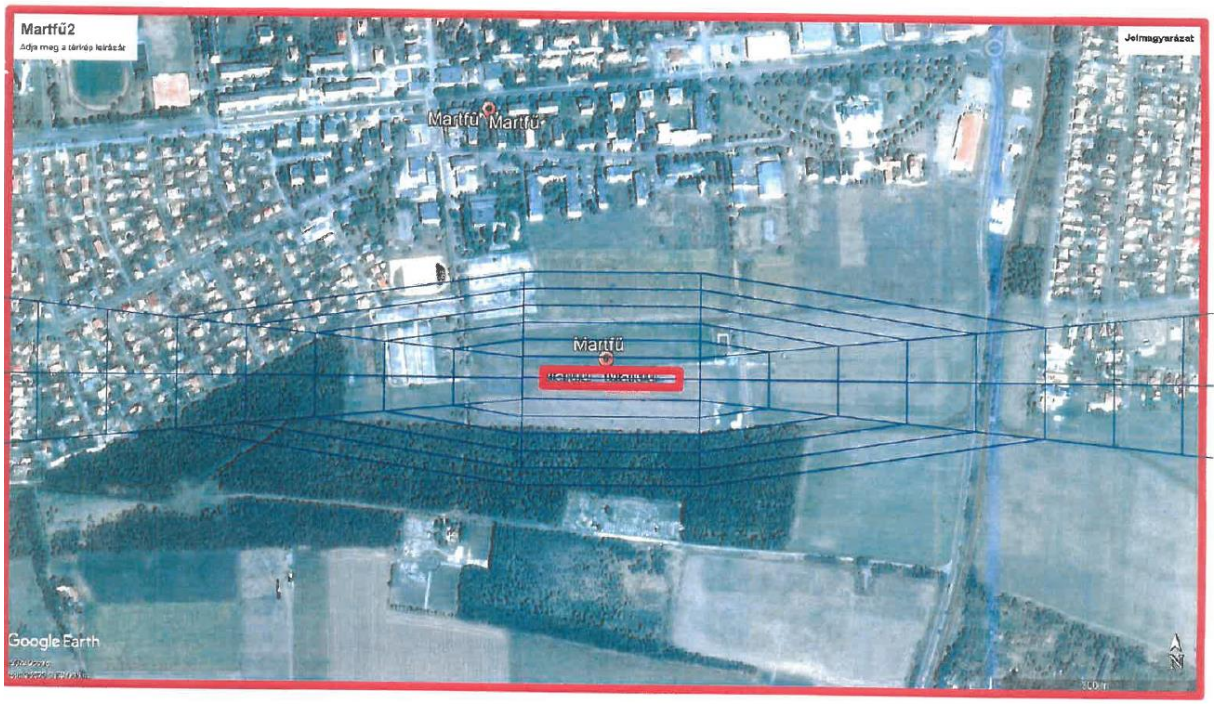

(Forrás: Innovációs és Technológiai Minisztérium Léginavigációs és Repülőtéri Hatósági Főosztály)

A Martfű VI. osztályú nem nyilvános Repülőtér 82mBf magasságától számított 45 méternél magasabb tervezett építmény engedélyezésébe szintén be kell vonni a Hatóságot, az alábbi rajzon ábrázolt határon belül.

49. térkép: Repülőtér - 3. térkép

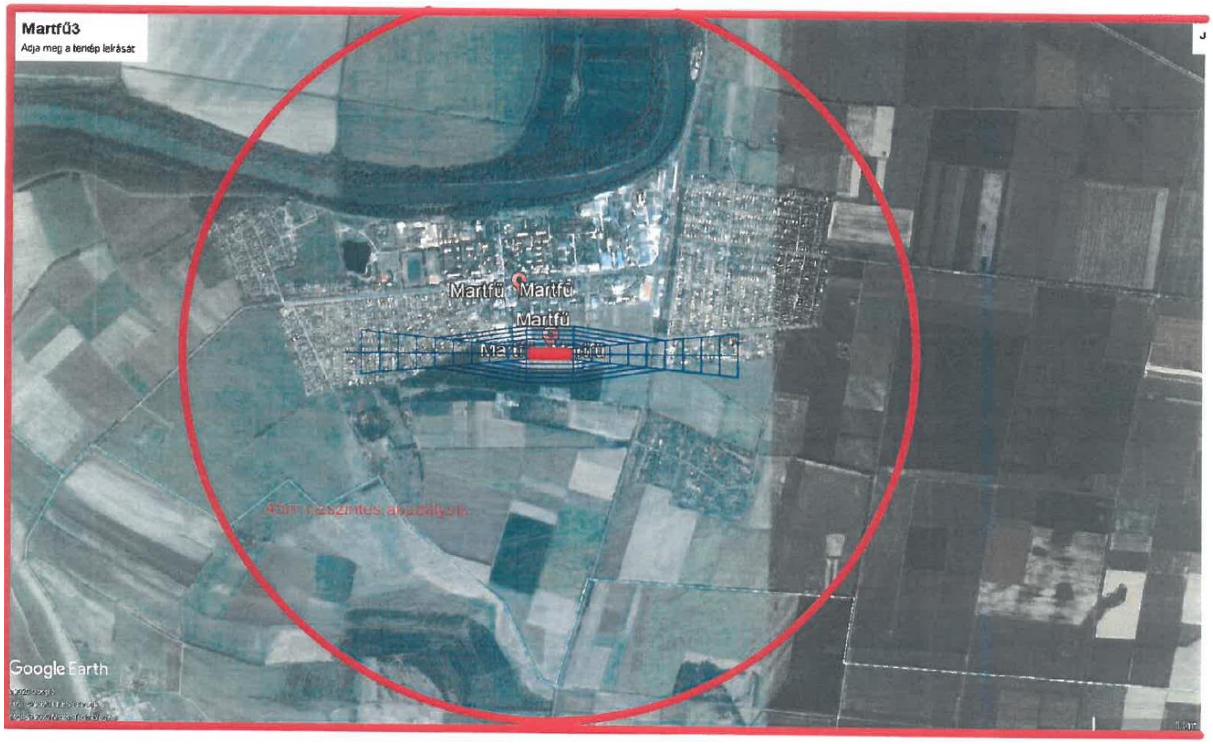

(Forrás: Innovációs és Technológiai Minisztérium Léginavigációs és Repülőtéri Hatósági Főosztály)

A Martfű VI. osztályú nem nyilvános Repülőtér két területe között (Martfű 097 hrsz és 099/7 hrsz) a be- illetve átjárást a használatbavétel időpontjában fennálló módon biztosítani szükséges, tehát az út mentén legalább 20 m hosszban az önkormányzati út mentén nyílt árkot, sövényt nem szabad telepíteni.

1.15.3. Közösségi közlekedés

1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés

Az autóbusz közlekedést kiszolgáló buszmegálló helyeknél a településen belül és kívül egyaránt öbölben vannak a tömegközlekedési járatok megállóhelyei. A megállóhelyek az előírásnak megfelelő – kb. 500m – távolságra találhatóak egymást követően.

80. kép: Buszmegálló a településen

(Forrás: saját fénykép)

A környező községekbe történő eljutást a helyközi autóbuszjárat biztosítja, amely Kunszentmárton, Kecskemét és Szolnok irányába közlekedik. 2014-ben adták át Martfű központi autóbusz pályaudvarát, mely a távolsági autóbuszok megállóhelye. A vonat- és autóbusz közlekedés a menetrendet tekintve jól összehangolt.

81. kép: Autóbusz pályaudvar

(Forrás: saját fénykép)

1.15.3.1. Kötött pályás közösségi közlekedés

A települést észak - déli irányban kettészeli a 130-as számú Szolnok - Martfű - Kunszentmárton - Szentes vonalú egyvágányú vasútvonal, melynek megállóhelye is van, így a személyvonattal történő közlekedés biztosítva van. A Tisza Cipőgyár, valamint a Bunge Zrt. és a Heineken Zrt. területéhez iparvágány vezet.

82. kép: Vasútállomás

(Forrás: saját fénykép)

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A településen belül kiépített kerékpárút található a 4633. jelű Tiszaföldvár – Martfű országos mellékút település belterületét jelző táblától végighaladva a belterületen a körforgalom érintésével a 4627. jelű Martfű – Mezőhék országos mellékút település belterületét érintő szakaszán végighaladva a belterület határát jelző tábláig. Regionális jelentőségű kerékpárút épület ki a 442. számú főút mellett Rákócziújfalu irányába. Ugyancsak regionális jelentőségű tervezett kerékpárút Mezőhék irányába, mely a belterületi szakaszon kiépült. Tervezett regionális jelentőségű kerékpárút hálózat halad keresztül a település közigazgatási területén, mely a jelenlegi 442. számú főút mellett halad végig a körforgalmi kereszteződés után 2019-ben került továbbépítésre Tiszaföldvár irányába a belterület határáig. Az országos kerékpárút fejlesztési koncepcióban Martfű városát érinti az Öcsöd, Tiszaföldvár, valamint Szolnok közötti kiépített kerékpárutak, melyek majdan csatlakoznak a Tisza folyó árvédelmi töltésén létesítendő kerékpárúthoz. Az összekötő utak belterületi szakaszain a gyalogosok útpályán történő átvezetéseinél kijelölt gyalogos átkelőhelyek biztosítják a balesetmentes közlekedést. A burkolt utcákban a gyalogos közlekedés érdekében kiépített szilárd burkolatú járdák találhatóak.

1.15.5. Parkolás

Martfű Város Parkolási Koncepcióját a 100/2020. (IX.24.) határozattal hagyta jóvá Martfű Város Képviselő – testülete. A belvárosban meglévő parkolókról a következő táblázat ad információt.

31. táblázat: Belvárosi parkolók

Meglévő Parkolók				
	Helye	Férőhely	Anyaga	Megjegyzés
1.	Szolnoki út 144.	5	viacolor	merőleges
2.	Szolnoki út 136.	2	viacolor	merőleges
3.	Szolnoki út 114.	9	viacolor	merőleges
4.	Szolnoki út 114/a.	12	viacolor	ferde
5.	Szolnoki út 61-69	10	viacolor	párhuzamos
6.	Szolnoki út 96-102.	10	viacolor	merőleges
7.	Szolnoki út 78-80.	20	aszfalt	merőleges és párhuzamos
8.	Ifjusági út 1-9.	29	viacolor	párhuzamos
9.	Simon Ferenc út 15-21.	12	viacolor	párhuzamos
10.	Simon Ferenc út 7-11.	11	viacolor	párhuzamos
11.	Simon Ferenc út 5.	4	viacolor	párhuzamos
12.	Simon Ferenc út 5.	5	viacolor	merőleges
13.	Gesztenyesor utca 796/14 hrsz.	14	viacolor	merőleges, iskola
14.	Gesztenyesor utca 10.	22	viacolor	merőleges
15.	Május 1. út 22.	8	viacolor	merőleges
16.	Május 1. út 18.	4	viacolor	merőleges
17.	Május 1. út 14-16.	4	viacolor	merőleges
18.	Május 1. út 10.	4	viacolor	merőleges
19.	Május 1. út 17.	8	viacolor	merőleges
20.	Május 1. út 4.	14	aszfalt	merőleges
21.	Május 1. út 2.	5	viacolor	merőleges
22.	Május 1. út 2.	4	aszfalt	ferde
23.	Béke út 9-3.	23	viacolor	merőleges és párhuzamos
24.	Béke út 1.	4	viacolor	párhuzamos
25.	Munkácsy út 78-92.	57	aszfalt	merőleges
26.	Munkácsy út 368/4 hrsz.	2	aszfalt	merőleges
27.	Munkácsy út 102 hrsz.	3	aszfalt	merőleges
28.	Munkácsy út 106 hrsz.	3	aszfalt	merőleges
29.	Munkácsy út 89-91 hrsz.	21	aszfalt	merőleges
30.	Munkácsy út 93-97 hrsz.	16	aszfalt	merőleges
31.	Munkácsy út 105-107 hrsz.	14	aszfalt	merőleges
32.	Munkácsy út 111-113 hrsz.	6	aszfalt	merőleges
33.	Munkácsy út 130 hrsz.	7	aszfalt	merőleges
34.	SPAR parkoló	88	viacolor	merőleges
35.	LIDL parkoló	132	viacolor	merőleges
Összes parkoló darabszám:		592		

(Forrás: Martfű Város Parkolási Koncepciója)

2020-ban újabb parkolók építésével bővül a parkolóhelyek száma:

- A temető előtt (Martfű Város Parkolási Koncepciójában nem szerepel) újonnan aszfaltozott út egyik oldalán szegély menti parkoló került kialakításra, 36 db

83. kép: Temető melletti parkolók

(Forrás: saját fénykép)

- Dr Zentay Márton Egészségügyi Központnál új tömbparkoló került kialakításra a Béke utcán

84. kép: Béke utcai parkolók

(Forrás: saját fénykép)

A rendezetlen parkolóterületeket a következő táblázat foglalja össze.

32. táblázat: Rendezetlen parkolóterületek

Rendezetlen parkoló területek					
	Helye	Terület m^2	Becsült darabszám (db)	Anyaga	Megjegyzés
1.	Szolnoki út 144. Autóbusz állomás	142	11	aszfalt	párhuzamos
2.	Szolnoki út 109.	50	3	szórt	merőleges
3.	Szolnoki út 126-128.	75	3	szórt	merőleges
4.	Simon F. u.	170	6	viacolor	merőleges
5.	Szolnoki út 114/a. (Béke u.9)	176	8	aszfalt	ferde/ merőleges
6.	Gesztenye sor u. (Hotel előtt)	131		aszfalt	ferde/ merőleges
7.	Bata utca 806/3 hrsz.	141	9	szórt	merőleges
8.	Bata utca 9.	165	6	szórt	merőleges
9.	Mártírok útja 1.	118	6	viacolor	merőleges, felfestés hiányzik
10.	Mártírok útja 1.	421		aszfalt	
11.	Mártírok útja 3-7.	338	26	aszfalt	merőleges, felfestés hiányzik
12.	Szent István tér	398	25	aszfalt	merőleges, felfestés hiányzik
13.	Munkácsy út 94.	600		aszfalt/gyeprács	merőleges
14.	Munkácsy út 83-89.	753	28	aszfalt	burkolat felújítás, felfestés
15.	Munkácsy út 118-124	483	18	aszfalt	merőleges, felfestés hiányzik
16.	Gézafejedelem út 1.	75	6	szórt	merőleges
17.	Május 1. út 3.	87	6	viacolor	merőleges, felfestés hiányzik
Összes parkoló darabszám:			161		

(Forrás: Martfű Város Parkolási Koncepciója)

A javasolt parkolók, garázsok adatait a következő táblázat foglalja össze.

33. táblázat: Javasolt parkolók, garázsok

Javasolt parkolók/garázsok				
	Helye	Terület (m^2)	db	Megjegyzés
1.	Szolnoki út 116-134.	329	18	párhuzamos P
2.	Szolnoki út 126-128.	53	4	merőleges P
3.	Hősök tere 2-6.	241	14	párhuzamos P
4.	Hősök tere 10.	150	10	merőleges P
5.	Bata utca 8-9.	108	40	merőleges P
6.	Bata utca 8.	241	20	merőleges P
7.	Bajcsy Zs. út	480	24	merőleges P
8.	Május1. út	440	22	merőleges P
9.	Gesztenyesor 15-17.	1978	98	merőleges P
10.	Gesztenyesor 14.	200	10	merőleges P
11.	Iskola utca 1-5.	642	18	garázssor
12.	Simon F. utca 5.	642	18	garázssor
Összes parkoló darabszám:			296	

(Forrás: Martfű Város Parkolási Koncepciója)

A gépjárművek további elhelyezés a városon belül egyrészt saját telken, másrészt tömbtelkekhez tartozó sorgarázsokban megoldott. A település belterületén, az egyéb helyeken a keresztmetszeti elrendezés és a csekély forgalomnagyság lehetővé teszi az útpadkán történő megállásokat, várakozásokat.

50. térkép: Martfű belvárosának parkolási térképe

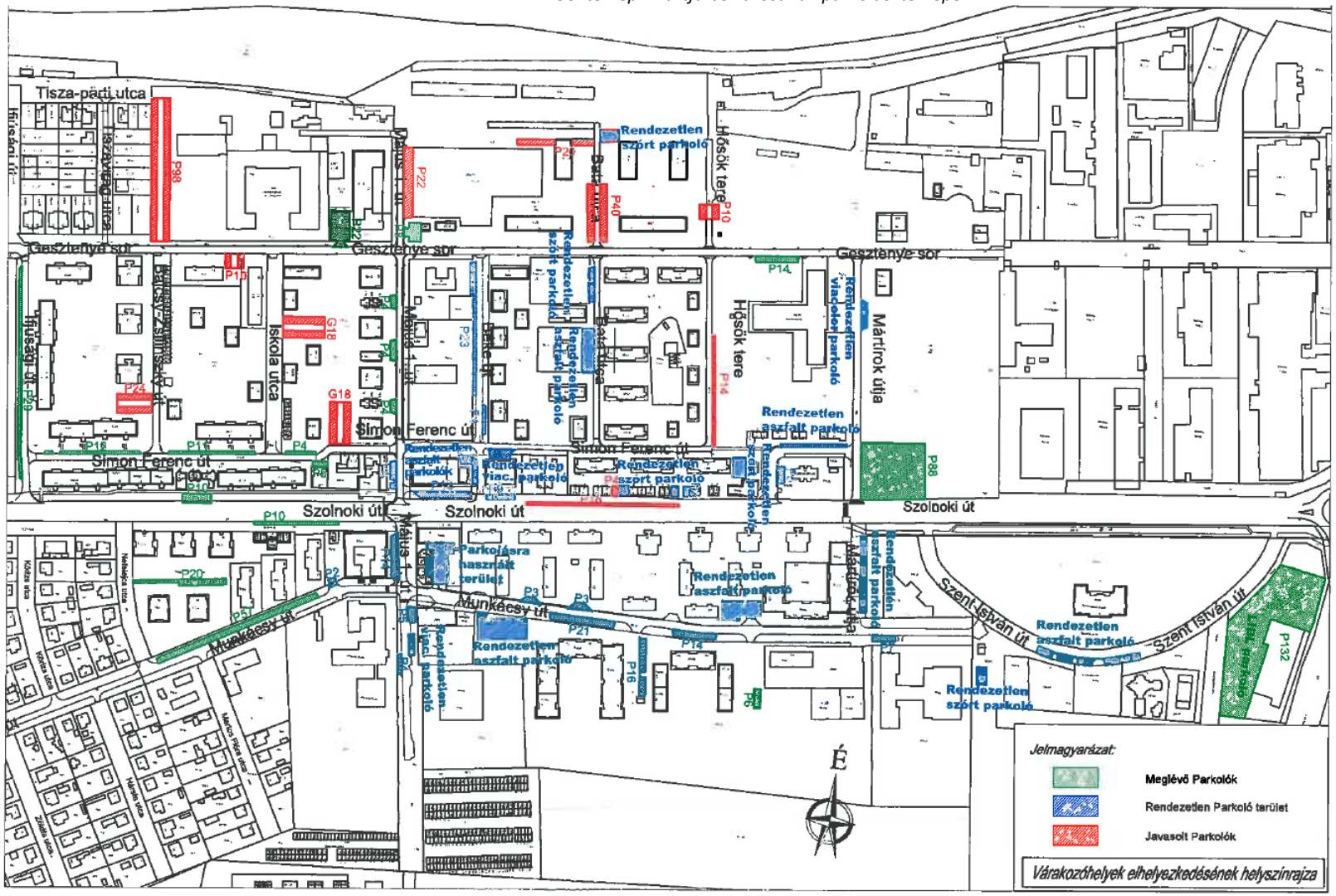

(Forrás: Martfű Város Parkolási Koncepciója)

51. térkép: Közlekedési vizsgálat (K-1)

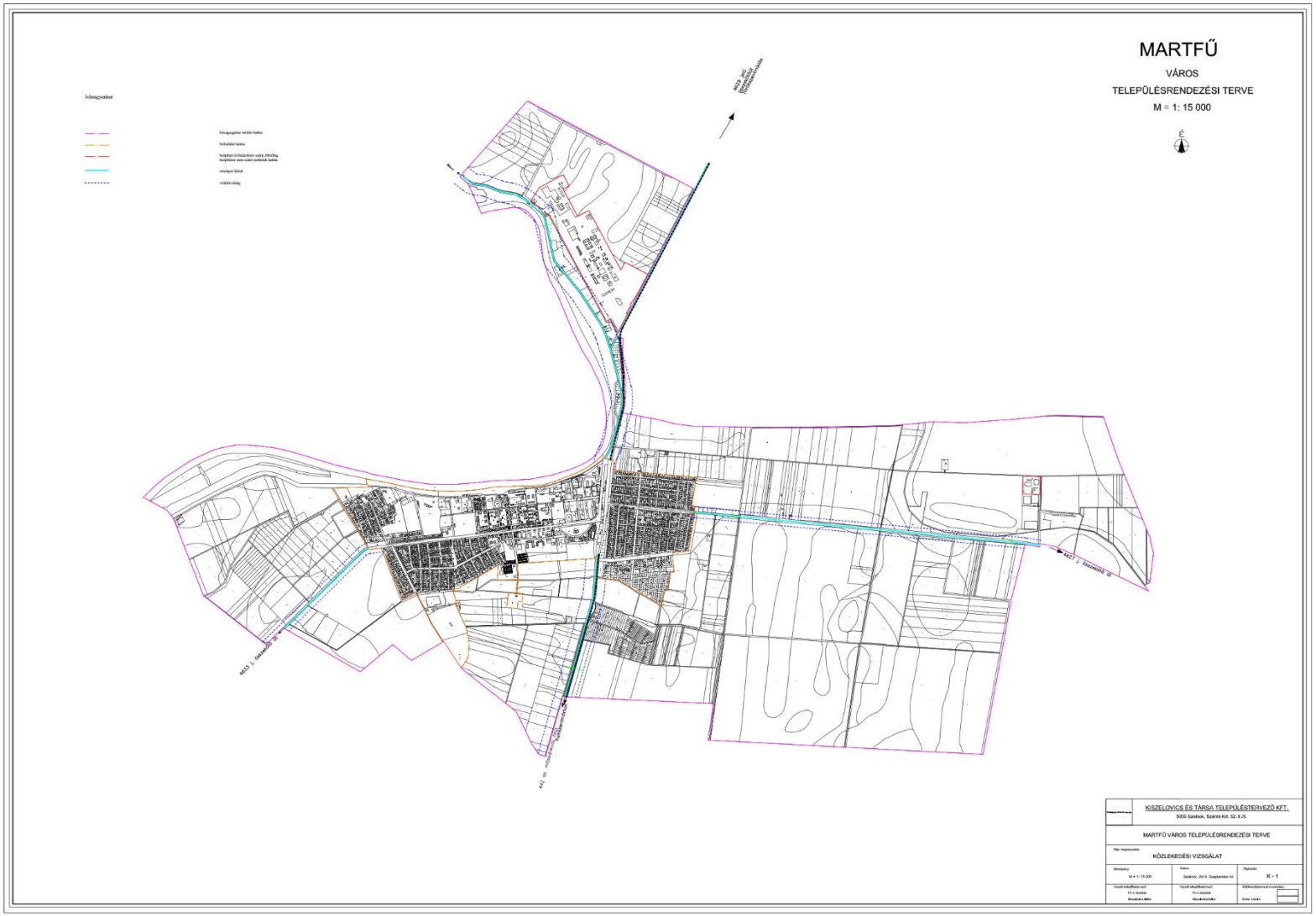

(Forrás: saját szerkesztés)

52. térkép: Közlekedési vizsgálat II. (belterület) (K-2)

(Forrás: saját szerkesztés)

53. térkép: Közlekedési létesítmények (csomópontok) (K-3)

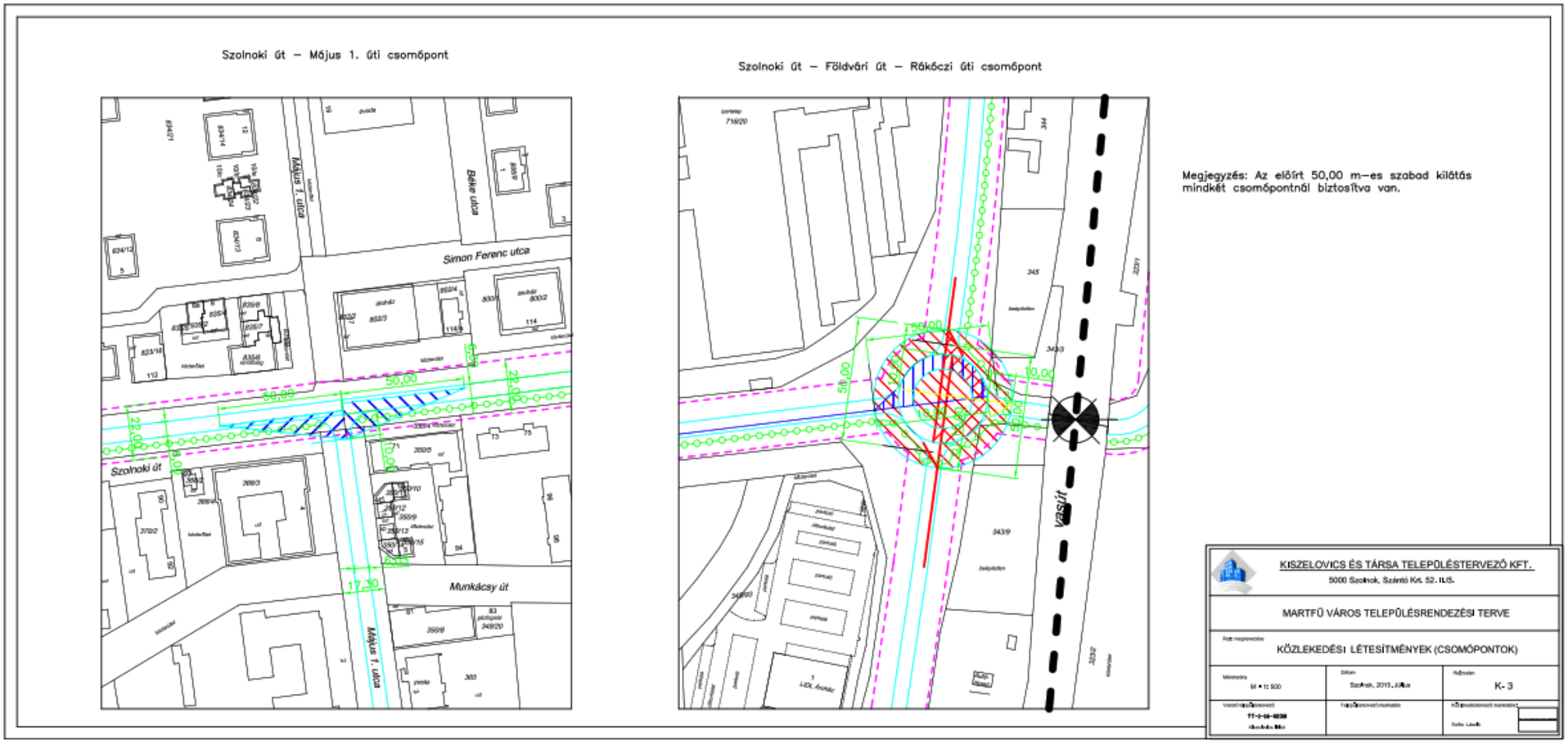

(Forrás: saját szerkesztés)

1.16. KÖMŰVESÍTÉS

1.16.1. Vizi közművek

Martfű város az Észak-Alföldi régióban, Jász-Nagykun-Szolnok megye Szolnoki járásában helyezkedik el. Az Alföld középső, a régió keleti és a megye délkeleti részén található. A megye székhelyétől, Szolnoktól kb. 18 km-re, Budapesttől kb. 120 km-re fekszik.
Szomszédos települések: Tiszaföldvár (dél felé, kb. 6 km), Mezőhék (kelet felé, kb. 10 km), Kengyel (északkelet felé, kb. 10 km), Rákócziújfalu (északnyugat felé, kb. 10 km), illetve a Tisza jobb partján Vezseny.
Természetföldrajzilag az Alföld Közép-Tiszavidék középtájának Szolnok-Túri-sík nevű kistáján fekszik, a Tisza folyó egyik nagy kanyarulatánál, annak bal partján.

A 442-es főút Szolnok és Kunszentmárton felé biztosít a városnak összeköttetést, amelyből a vasútállomás mellett található körforgalomnál ágazik ki két mellékút, a régi 442-esen Tiszaföldvár, Cibakháza felé, a vasútvonalat keresztezőn pedig Öcsöd felé lehet eljutni. A jövőben várható a 442. számú főút Martfű és Szolnok közötti elkerülő út építése.
Szolnokkal kerékpárút köti össze Martfűt.

Ipar:
Martfű alapvetően ipari városként jött létre. A településen a könnyűipar dominál. A városban 4 nagy meghatározó ipari létesítmény található:

- Cipőgyár: 1941-42-ben létesítette a csehországi Bata cég, Cikta Cipőgyár néven. A Kádár-korszak évtizedeiben Tisza Cipőgyár néven az ország legnagyobb cipőgyárává fejlődött.
- Sörgyár: 1985-ben épült, a környékbeli vállalkozások, TSZ-ek, ÁFÉSZ-ek stb. összefogásaként. Sajnos jelenleg bezárt.
- Növényolaj-gyár: 1976-80 között épült fel. Elsősorban az Alföldön termesztett napraforgó, repce és szója feldolgozását végzi.
- Tisza Ipartelep üzemei: többféle ipari üzem és szolgáltató található az ipartelepen.

Mezőgazdaság:
A település talajadottságai rendkívül kedvezőek a növénytermesztéshez. A legjelentősebb a kalászosok, az ipari növények (pl. napraforgó a növényolaj gyártáshoz) és a szántóföldi zöldségek termesztése. Ezen kívül megtalálható még a vetőmag-termesztés, a gyógynövény-termesztés és a biogazdálkodás is.
Ezeken kívül természetesen még sok kisebb vállalkozás és ipari üzem is megtalálható a településen.

Természeti kincsek:
A Tisza egész hullámtere védett, a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet része.
Martfű természeti kincsei a kisebb mennyiségben előforduló földgáz, melyet az 1987-ben fúrt gázkúttal termelnek ki, és a város melegvizes strandját tápláló körülbelül 60 °C-os termálvíz. A nátriumhidrogén-karbonátos és kloridos, jódos hévíz fluoridtartalma is jelentős. Martfű csendes zöldövezetében, a Tisza folyó és a sporttelep között található a jelenleg teljes felújításon áteső gyógyfürdő ami a Martfű Egészség és Rekreációs központ része.

A város igazgatási területének szomszédai:

- Vezseny,
- Tiszaföldvár,
- Mezőhék,
- Kengyel,
- Rákócziújalu.

Fontosabb statisztikai adatok:

- Lakónépesség: 6032 fő (2020. január 1-i KSH statisztikai adat),
- Lakásállomány: 2934 db (2020. január 1-i KSH statisztikai adat),
- Lakósűrűség: 2,056 fő/lakás (2020. január 1-i KSH statisztikai adat),
- Népsűrűség: 2,614 fő/ha (2020. január 1-i KSH statisztikai adat),
- Közigazgatási terület: 2308 ha (2020. január 1-i KSH statisztikai adat),

Természetföldrajzi, domborzati, éghajlati, HIDROLÓGIAI adottságok

A 6032 fős lakosszámú város az Észak-Alföldi régióban, az 1.7.22. számú, Szolnoki-Túri-sík nevű kistájban helyezkedik el.
A Szolnok-Túri-sík elnevezésű kistáj Jász-Nagykun-Szolnok megye területén helyezkedik el. Területe 1700 km2 (a középtáj 23,3%-a, a nagytáj 3,3%-a).

Domborzati adatok:
A kistáj 80 és 105 m (Király-halom) közötti tengerszint feletti magasságú, löszszerű üledékekkel fedett hordalékkúp-síkság. A relatív relief átlagos értéke kicsit (2 m/km2), a Nyugati részen, illetve a homokbuckás területeken ezt meghaladó értékű. A felszín több mint 50%-a az alacsony ármentes síkság, negyede-negyede az enyhén hullámos síkság (a Nyugati részen), illetve az ártéri szintű síkság (peremeken) orográfiai domborzattípusába sorolható. A kistáj képében csak a szórványosan megjelenő, a Zagyva és a Tarna hordalékkúp-anyagából felépülő, 1-5 m magas, löszös homokkal fedett homokbuckák, a kistáj Déli felében mindenféle megjelenő, kusza hálózatot alkotó elhagyott folyómedrek, morotvák, valamint a kunhalmok jelentenek némi változatosságot.

Földtani adottságok:
Az Északi-középhegységből lefutó patakok hordalékkúpja (főként az Eger és a Tarna) a pleisztocénban befedte a kistáját, s összességében 150-170 m vastag, többnyire finomszemű üledék akkumulálódott. A felszínen a pleisztocén végétől 8-10 m vastag, egészen finomszemű folyóvízi üledék rakódott le, amely löszösödött. A felszín legnagyobb részét ez a löszös anyag, lösiszap borítja, hozzá igen jelentős tégla agyagkészletek kapcsolódnak (nagyságrendben Karcag, Mezőtúr, Kisújszállás, Törökszentmiklós, Martfű, Tiszaföldvár; összesen 45 Mm3). Nagyobb területeket borít – főként a mélyebb, rossz lefolyású felszíneken – a holocén réti és lápi agyag. A legidősebb képződmény a Tisza holocénbeli letaroló tevékenysége következtében szigetszerűen megjelenő, löszös homokkal fedett futóhomok. Potenciális maximális szeizmicitás 7° MS.

Éghajlat:
A kistáj mérsékelten meleg-száraz, de közel fekszik a meleg – száraz éghajlatú területekhez, a Déli részek már igen szárazak. Az évi napfénytartam 1970 és 2010 óra közötti; a Délnyugati részek élvezik a több napsütést. A nyári év negyedben 810 – 820, a téliben kb. 190 óra napsütés valószínű. Az évi középhőmérséklet Északon 9,9 – 10,0 °C, máshol 10,2 – 10,4 °C, a vegetációs időszak középhőmérséklete 17,3 – 17,4 °C. 192-195 napon keresztül, április 9 – 11 és október 20 – 21 között a napi középhőmérséklet magasabb 10 °C-nál.
A fagymentes időszak a Tisza mentén április 7-8-án, a középső területeken április 10-én, Keleten április 12-14-én kezdődik s az első őszi fagyok október 20 körül várhatók (Északkeleten egy-két nappal előtte, Délnyugaton egy-két nappal utána). A fagymentes időszak tehát a Tisza mentén kb. 196, középen kb. 193, Keleten – Északkeleten pedig kb. 190 napos. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga Északkeleten 34,9 – 35,1 °C, máshol 34,4 – 34,7 °C, a legalacsonyabb minimumhőmérsékleteké pedig -17,0 és -17,5 °C között várható.
Az évi csapadék 510-540 mm, de míg a Déli részeken még az 500 mm-t sem éri el, addig Kenderes térségében kevéssel az 550 mm-t is meghaladja az átlagos évi csapadék. A vegetációs időszak csapadéka 300 mm körül van, de a Déli részeken csak 280-290 mm. Az ország legszárazabb vidéke ez a

terület. A 24 órás csapadékmaximum 90 mm (Mezőhék). A téli időszakban 32-34 hótakarós nap várható, az átlagos maximális hó vastagság 15-16 cm.
Az aridítási index 1,30 – 1,38, de a Déli részeken 1,40-1,43. Az Északi – Északkeleti, illetve a Déli a leggyakoribb szélirány; az átlagos szélsebesség 2,5 m/s körül van. A kistáj egy része igen száraz, a kevés csapadék indokolja az öntözéses gazdálkodást.

54. térkép: Martfű elhelyezkedése a kistáj területén

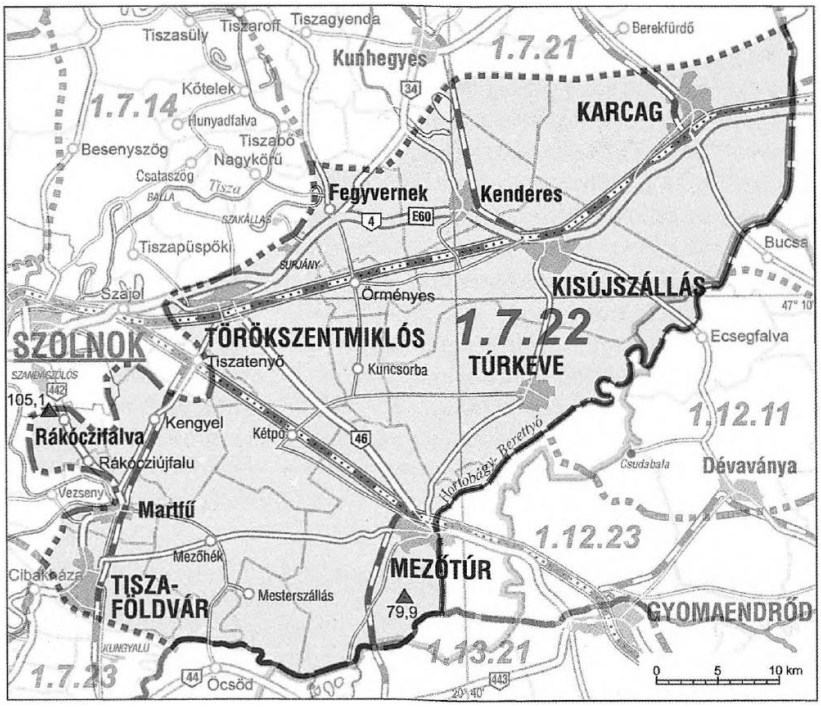

Vízrajz:
Kelet felől a Hortobágy – Berettyóra támaszkodik, míg Nyugaton kanyargós peremmel néz a Tisza árterére. A Tiszához csak kevés vízfolyás indul. Ilyen az Alcsi – Holt - Tiszához folyó Kengyeli-főcsatorna (18 km, 131 km2), majd a Cibakháza – Martfűi főcsatorna (12 km, 38 km2). A Hortobágy – Berettyó idetartozó 70 km-es szakaszához vezetnek: Köles – Őzes-csatorna (17 km, 122 km2), Karcagi I. sz. főcsatorna (23 km, 252 km2), Villogó-csatorna (38 km, 82 km2), Kakat-éri csatorna (45 km, 298 km2), Gástyási – csatorna (11 km, 76 km2), Túrkevei-csatorna (12 km, 63 km2), Varaséri – Álomzugi – főcsatorna (26 km, 274 km2. A Hármas-Körös Délről 21 km-en határolja a tájat. Hozzávezet a Mezőtúri – főcsatorna (24 km, 164 km2) és a Harangzugi-csatorna (24 km, 344 km2). Száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület.

LF=0,5 l/s.km2; Lt=3%; Vh=150 mm/év.
Vízjárási adatok a Hortobágy – Berettyóról és a Hármas – Körösről vannak.

Utóbbinak a vízállását a torkolati árvízkapuval befolyásolják. Az árvizek kora tavasszal és kora nyáron jelentkeznek. Ilyenkor a belvizeket levezető főcsatornák is nagyobb vízhozamokat vezetnek. Az ősz viszont a kisvizek időszaka. A Hármas – Kőrös és a csatornák vízminősége II. osztályú. A Hortobágy – Berettyót Debrecen kezeletlen szennyvizei tönkreteszik. A belvízveszélyt jelzi, hogy a csatornahálózat összhossza az 1500 km-t is meghaladja. Torkolatuknál 15 szivattyútelep 32,5 m3/s kapacitással segíti a belvízmentesítést. Túrkeve alatt éri el a Hortobágy – Berettyót a 22,5 m3/s vízvezetésre kiépített Nagykunsági – főcsatorna.
A kistájnak számos tava van. Kisebb részben természetesek (5; 10,7 ha), melyek területe nem számottevő. A Hortobágy – Berettyó és a Hármas-Körös jobb partján 6 meandertó található 240 ha felszínnel. Köztük a mezőtúri (40 ha), illetve a halásztelki (145 ha) a legnagyobb. Még több a különféle

célú mesterséges tározó és halastó (17 db, 1600 ha feletti kiterjedéssel). Köztük a karcagi (159 ha), a kenderesi (146 ha) és a kakati (157 ha) tározók is nagyok, de a sóskúti (416 ha) a legtekintélyesebb (Kenderestől Északra).
A talajvíz mélysége Fegyvernektől Délre Mezőtúrig – Mesterszállásig 6 m alatt van, Karcag – Kisújszállás – Túrkeve körzetében 2 – 4 m között, máshol 4 – 6 m között. Mennyisége sehol sem jelentős. Kémiai jellege Fegyvernektől Keletre, Karcag és Kisújszállás között, de elszórtan máshol is, főleg a Hortobágy – Berettyó mellékén nátrium-, máshol kalcium – magnézium – hidrogén karbonátos. Keménysége Fegyvernek – Kisújszállás – Mezőtúr között meghaladja a 35 nk°-ot, máshol 15 – 25 nk° között van. A szulfáttartalom Mezőtúr – Törökszentmiklós – Karcag között meghaladja a 600 mg/l-t, sőt Túrkevétől Nyugatra még az 1000 mg/l-t is, másutt 300 mg/l alatt van.
A rétegvíz mennyisége 1 l/s.km2 körül van általában, de Délnyugaton kevesebb. Az artézi kutak száma nagy; mélységük átlaga nem haladja meg a 200 m-t. Vízhozamuk mérsékelt, de nagyobb mélységből nagy vízhozamokat is nyernek. Kisújszállás fürdőkútja 53 °C, Mezőtúré 54 °C, Tiszaföldváré 71 °C, Törökszentmiklósé 65 °C, Túrkevéé 76 °C meleg. Többségükben kloridos – hidrogén karbonátos típusúak.

Növényzet:
A Tiszántúli flórajárásba (Crisicum) tartozó kistáj potenciális erdőtársulásainak a fűz – nyár – éger ligeterdők (Salicetum albae-fragilis), a tölgy - kőris – szil ligeterdők (Querco-Ulmetum hungaricum), a sziki tölgyesek (Pseudovino-Quercetum roboris) és a tatárjuharos lösztölgyesek (Acerei tatarici-Quercetum) tekinthetők. Gyakoriak a szikes mocsarak (Bolboschoenetum maritimi), a sós sivatagi társulások (Suaedetum maritimae; Salsoletum sodae), a vakszikfoltok (Lepidio-Camphorosmetum), a hernyópázsitos rétek (Agrosti Beckmannietum). A lágyszárú fajok között megtalálható a süntök (Echinocystis echinata), a farkasfog (Bidens tripartitus), a magyar sóballa (Suaeda pannonica), stb.
A jelentéktelen kiterjedésű erdőgazdasági területeket fiatal- és középkorú, zömében keménylombos erdők borítják. Az összes erdő átlagos évi folyónövedéke 2,1 – 3,0 m3/ha között ingadozik.
A mezőgazdasági növénytermesztés fontosabb kultúrái a búza (25 – 35 q/ha), az őszi árpa (20 – 35 q/ha), a kukorica 30 – 50 q/ha) és a cukorrépa (200 – 500 q/ha).

Talajok:
A zömmel löszös üledékeken 9 talajtípus alakult ki. A legnagyobb kiterjedésűek a kedvező mezőgazdasági adottságú alföldi mészlepedékes és a réti csernozjomok, 12, illetve 34%-os területi részaránnyal. Vályog és agyagos vályog mechanikai összetételű változataik termelékenysége II. és IV. között váltakozik. Felszíntől karbonátos és kilúgozott változataik egyaránt előfordulnak. A mélyben sós réti csernozjomok 4%-ot, a mélyben szolonyeces réti csernozjomok pedig 2%-ot tesznek ki. Termékenységi besorolásuk a IV. és VI. talajminőségi kategória.
A talajvízhatás alatti mélyebb fekvésű területek kiterjedt (15%) talajtípusát az agyag, vagy agyagos vályog mechanikai összetételű réti talajok és kisebb kiterjedésben (3%) a fiatalabb, kisebb humusztartalmú réti öntés talajok képviselik. A réti talajok termékenységi besorolása a szervesanyag-tartalomban meglevő különbségek ellenére egységesen a VI. kategória. A réti talajok csökkent termékenységét valószínűleg erősen savanyú kémhatásuk indokolja, ami miatt meszezésük szükséges.
A szikes talajok mennyisége is számottevő. A mezőgazdaságilag értéktelen réti-szolonyec talajok területi részaránya 9, az igen gyenge termékenységű, általában a VII. talajminőségi kategóriába sorolt szolonyeces réti talajoké pedig 13%.
A táj csernozjomokhoz kötődő jelentős mezőgazdasági potenciálja a szikes talajok meliorációjával és a réti talajok meszezésével növelhető.

Sajátos táji adottságok:
A kistáj települései zömükben jól megközelíthetőek. A természeti feltételek kedvezőek helyi regionális üdülési igények fogadására. Meleg vízre települt fürdőközpontok találhatók Szolnokon, Martfűn, Mezőtúron, Túrkevén, stb. Az infrastruktúra további kiépítésével az üdülési terhelés növelhető. E

területen van a Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet és az 1975-ben létesített Dévaványai Tájvédelmi Körzet jelentős része.

Tájtipológiai összegzés:
Meleg, száraz, Nyugaton igen száraz éghajlat mellett erős vízhiányban szenvedő terület. Három tájtípus fordul elő.

Északnyugati harmada magas ártéri helyzetű löszös síkság, főleg alföldi jellegű csernozjom talajféleségekkel, ahol a magasabb talajvizű laposokban, hajdani folyómedrekben különböző szikes foltok is előfordulnak, néhol jelentős kiterjedésben. Sok esetben azonban csak a mélyebb talajszelvény sós vagy szolonyeces. Csaknem teljes egészében szántóföldi hasznosítás alatt áll. Rét és legelő csak a szikes laposokban, a lösztölgyes ligeterdő maradványai pedig csak a régi medrek mentén fordulnak elő. Máshol az akác az egyeduralkodó. Igazi kultúrsztyep.

A táj délnyugati fele magas ártéri helyzetű, lösztakarós hordalékkúp-síkság. Talajai főleg réti csernozjomok, de annak mélyben sós és szolonyeces változatai is előfordulnak, s a gyenge lefolyású, magasabb talajvizű helyeken különböző szikes talajok is megjelennek (főleg sztyepesedő réti szolonyec). A hasznosításban a szántóföldi jelleg az uralkodó. A szikes laposok gyenge legelői, a réti medermaradványok ligetei és akácos fasorok jelentenek csekély változatosságot. A kultúrsztyep jelleg igen erős.

A Hortobágy – Berettyó és a Hármas – Körös medrét keskenyebb-szélesebb sávban holtmedrekkel tagolt alacsony fekvésű, magas talajvizű mentesített ártér kíséri. Talajtakarója réti és réti öntéstalajokból, valamint a gyenge lefolyású helyeken szikesekből áll. Ezt is túlnyomóan szántóföldek hasznosítják, de a szikes laposok mellett a rétek és az egykori ártéri ligeterdők füzes - nyáras maradványai is megjelennek. A kultúrsztyep jelleg kifejezetten jelentkezik. Az egész terület nagy vízhiányát enyhíti a Nagykunsági-főcsatorna öntözőrendszerének kiépítése. A számos hévizű mélyfúrás látogatott fürdőhelyek kiépítését tette lehetővé.
(Forrás: Marosi S. – Somogyi S.: Magyarország kistájainak katasztere)

34. táblázat: Közműellátási adatok a 2019-es évre vonatkozóan

Martfű	2019.
Lakásállomány (db)	2934*
Közüzemi ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	2932**
Közüzemi ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások aránya (ellátottság)	~100 %
Közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	36,70**
Üzemelő közkifolyók száma (db)	9**
Az összes szolgáltatott ivóvíz mennyisége (1000 m3)	241,29**
Háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége (1000 m3)	212,58**
Kitermelt felszín alatti víz összesen (1000 m3)	432,11**
Közüzemi szennyvíz-elvezető rendszerbe bekapcsolt lakások száma (db)	1737**
Közüzemi szennyvíz-elvezető rendszerbe bekapcsolt lakások aránya (ellátottság)	59,20 %
Elválasztott rendszerű, közüzemi szennyvíz-elvezető csatornahálózat hossza (km)	33,60**
Közüzemi szennyvíz-elvezető csatornahálózatban elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m3)	223,89**
A közcsatornában elvezetett összes tisztított szennyvízből III. tisztítási fokozattal is megtisztított szennyvíz mennyisége (1000 m3)	223,89**
A háztartásokból a közüzemi szennyvíz-elvezető csatornahálózatban elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m3)	202,44**
Közműves szennyvíztisztító berendezések tervezett kapacitása, BOI5 (kgO2/nap)	396,0**

Martfű	2019.
A településről közvetlenül a szennyvíztisztító telepre szállított folyékony hulladék (szippantott szennyvíz) mennyisége (1000 m3)	****
Lakossági tárolókból begyűjtött, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyisége (m3)	****
Közületi és egyéb tárolókból begyűjtött, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyisége (m3)	****
Összes begyűjtött, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyisége (m3)	****
Háztartási (lakossági) gázfogyasztók száma (db)	2676
Kommunális gázfogyasztók száma (db)	36
Ipari gázfogyasztók száma (db)	13
Mezőgazdasági gázfogyasztók száma (db)	3
Egyéb gázfogyasztók száma (db)	110
Háztartási gázfogyasztók közül a fűtési fogyasztók száma (db)	2675
Az összes gázfogyasztók száma (db)	2839
Gázellátó hálózatba bekapcsolt lakások aránya (ellátottság)	91,21 %
A teljes gázvezeték hálózat hossza (km)	41,40
Lakossági (háztartási) villamosenergia fogyasztók száma (db)	3153
Kommunális villamosenergia fogyasztók száma (db)	20
Ipari villamosenergia fogyasztók száma (db)	62
Mezőgazdasági villamosenergia fogyasztók száma (db)	9
Egyéb villamosenergia fogyasztók száma (db)	154
Villamos energia hálózatba bekapcsolt lakások aránya (ellátottság)	~100 %
Az összes villamosenergia-fogyasztó száma (db)	3398
A kisfeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza (km)	31,80

(Forrás: KSH statisztikai adatok)
** : 2020. január 1-i KSH statisztikai adat*
*** : 2018. évi KSH statisztikai adat*
***** : nem áll rendelkezésre adat*

16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz-, termálvíz hasznosítás)

16.1.1.1. Belterületi vízellátás

A vízellátó rendszer tulajdonosa Martfű Város Önkormányzata, üzemeltetője pedig a BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.
A martfűi települési ivóvízellátó hálózat a város szinte összes belterületi utcáját lefedi, kiépítettsége teljesnek mondható. Az ivóvízzel ellátott ingatlanok száma a városban közel 100 %-os. Az összesen 3.670 m hosszú, vegyes rendszerű (részben ágvezetékes, de zömmel körvezetékes kialakítású) cső-hálózaton jelenleg 9 db üzemelő közkifolyó található.
A folyamatos és egyenletes hálózati nyomás biztosítására, illetve az esetleges tűzoltási vízigény kielégítésére a vízműtelepen felállított hidroglóbusz, valamint térszíni víztározó medence szolgál. A magastároló hasznos térfogata 200 m3.
A vízműtelep Martfű város belterületén, a Szolnoki úton (349/18 és 349/52 hrsz.) található. A telep elkerített védőterülettel rendelkezik, területe közel vízszintesnek és egyenletesnek mondható.
A település teljesen kiépített ivóvízellátó hálózattal rendelkezik. Az ivóvízellátás a vízműtelepen (53 hrsz.) elhelyezkedő 2 db mélyfúrású kútról történik.
Martfű város vízellátást korábban a Városi Víz- és Csatornamű üzemeltette. 2013-tól a BÁCSVÍZ Zrt. vette át a települési víziközművek és a szennyvíztisztító telep üzemeltetését is.

A település központjában, a Munkácsy úton lévő vízmű 6 db mélyfúrású kúttal rendelkezik, melyből 4 db üzemel és 2 db tartalék. A vízmű mértékadó kapacitása 2700 m3/d, amely a számított vízigénynek (1960 m3/d) 138 %-a. A kutakból kitermelt víz vízminőség szempontjából megfelelő, csak a gáztartalma határérték feletti. A gáztalanítást 2 db VLV 600 és 1 db VLV 1200 típusú gáztalanító berendezéssel végzik.
A kutakból kitermelt és gáztalanított vizet a 2 x 250 m3-es térszinti tárolóba, majd a 200 m3-es hidroglóbuszba, illetve a hálózatba nyomják.
A város vízellátó hálózatának hossza 36,7 km. A vízellátó hálózat nagyrészt körvezetékes kialakítású. Az új vezetékek KM PVC anyagúak, míg a régebbiek között többnyire azbesztcement, néhol öntöttvas is található.
Az ivóvízben korábban határértéket meghaladó a metán, nátrium, ammónia és nitrit tartalom volt.
Martfű a szerepelt a 47/2005. (III.11.) [201/2001 (X. 25.)] Kormány Rendeletben, a 0,5 mg/l koncentrációnál nagyobb ammóniumtartalmú vízzel ellátott települések között.
A másik vízellátási probléma korábban az volt, hogy a kitermelt és a fogyasztóknak leszámlázott ivóvíz mennyisége nagyarányú (45-55 %) veszteséget mutat, ami a csőhálózat szivárgásaiból, hálózati veszteségekből adódik.
A Bácsvíz Zrt. 2013. januárjában vette át üzemeltetésre Martfű város ivóvíz ellátó rendszerét. Azóta számos problémára derült fény. Az ivóvízhálózat állapota kritikus, különösen a Bata lakótelepen és a régi, cipőgyári részen, ahol jelentős hosszban szénacél csövek találhatóak, két méternél nagyobb mélységben.
A martfűi vízműkutak fontosabb adatai:

35. táblázat: A martfűi vízműkutak fontosabb adatai

Kút helye	Száma, jele	Kataszteri száma	Fúrás éve	Felújítás éve	Kútterület tengerszint feletti magassága [mBf.]	EOV koordináta		Talp-mélysége [m]	Nyugalmi vízszint [m]	Maximálisan kitermelhető vízhozam		Fajlagos vízhozam [l/p/m]	Hőmérséklet [°C]	
Hrsz./Telep						Y [m]	X [m]			hozam [l/p]	vízszint [m]		Kifolyó víz (kútfejnél)	Talp ((-) [m]-en)
174/2.	1.	K-14	1966		86,699	744 956,00	186 848,00	350,0	2,4	600	-3,9	95,2	28,0	
1454/2	3.	K-17	1980	2014	85,070	744 789,04	186 321,64	326,3	-5,0	1 000	-24,5	51,3	30,0	31,5 325,7
1454/2	4.	K-21	1988		85,460	744 777,00	186 322,00	128,0	-3,55	495	-35,7	15,4	18,0	19,0 126,8
1440/5	5.	K-22	1990	1997	84,970 csőtető: 85,190	743 589,00	186 240,00	315,0	-11,0	2 350	-26,4	152,6	29,0	
349/18	6.	B-13	1966	2008	86,420	744 120,00	186 537,00	350,0	2,5	1 430	-5,3	183,3	28,0	34,0 310,0
1440/5	7.		2015											

A hálózatdiagnosztika, valamint a feltárt, rejtett csőtörések maradéktalan kijavítása révén 45%-ról 30%-ra sikerült lecsökkenteni az elfolyó vízmennyiséget.
A szolgáltató szakemberei szerint a vízmű is elhasználódott, elavult technológiával működik. Ezen a téren azonban jelentős változás várható. A Tiszazugi Ivóvízminőség-javító Program keretében 2015. évben új víztisztítási technológia épült a martfűi vízműtelepen. Az 5. számú kút mellett egy új, nagy hozamú, tartalék kút létesült. Az ivóvíz pangásának elkerülése érdekében a város vízhálózatán 700 méter új körvezetéket alakítottak ki, a Munkácsy, Virág, Táncsics, Borostyán, Deák F., Tompa M., Bartók és Rákóczi utakat érintve. 24 mosatási csomópont is épült, amelyek lehetőséget nyújtanak az ivóvízvezetékek mechanikus tisztítására, valamint tolózár- és bekötővezeték-cserékre, valamint korszerű, föld feletti, kitörésbiztos kialakítású tűzcsapok beépítésére is sor került.
A vízműtelepen a belső nyersvíz vezetékek áthelyezése mellett, új víztározó és új technológiai épület létesült.
A Hunyadi úton a 3. számú kút tisztítása megtörtént, mert korábban a 350 méter mélységű kút alsó 10 méteres szakasza homokkal töltődött fel. A kút javítását kompresszorozással és a kút vegyszeres rétegkezelésével valósították meg.
Korábban, a nyári időszakban sokak által tapasztalt, időszakos vízminőség romlás elsősorban a gáztalanító berendezések meghibásodásaira vezethető vissza. A vízminőségi előírásoknak való

megfelelés érdekében az üzemeltető szakemberei elvégezték a vízhálózat öblítését, mellyel a csőhálózati lerakódásokat, a korábban kialakult biofilm réteget távolították el.

A vízműkutak védőterületének hidrogeológiai lehatárolása 2009-ben megtörtént.
Az elvégzett számítások eredményei minden esetben kizárólag felszín alatti térrészre korlátozódtak, tehát a kutak védőidomainak nincs felszíni metszete. Így a vonatkozó jogszabály (123/1997. Korm. rendelet) szerint a kutak körül kötelezően kialakítandó 10 m sugarú belső védőterülettől eltekintve nincs szükség védőterületek kijelölésére.
Kijelölésre javasolt a hidrogeológiai "B" védőidom.
Az elvégzett szivárgáshidraulikai modellezés eredményei szerint a martfűi vízmű vízellátó kútjai, illetve azok utánpótlási területei megfelelő természetes hidrogeológiai védettséggel rendelkeznek.
A területhasználatokat érintő bevezetendő egyedi intézkedésekre vagy korlátozásokra a vízbázis biztonságba helyezése érdekében nincs szükség. A kutak a település önkormányzatának a tulajdonában lévő ingatlanokon helyezkednek el. Valamennyi kút megfelelő, zárt, kerítéssel körbevett védőterületen helyezkedik el.
A 123/1997 (VII. 18.) Korm. rendelet (a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről) 4. sz. mellékletének előírásai szerint a vízkezelő, és tározó műtárgyak, valamint a szállító vezetékek védőterületeinek és védősávjainak vonatkozásában az alábbi előírások tartandók be.
Zárt, vagy épületben lévő vízkezelő vagy tározónál a műtárgy vagy építmény szélétől számított 10 m-es (5 m-nél magasabb földfeltöltésnél a rézsűtalptól 5 m) távolságig kialakítandó védőterület.
Víztornyok (magastéri tározók), zártrendszerű átemelők és nyomásfokozók esetében védőterület kijelölése nem, csak a vezetékek védősávjának kijelölése szükséges.
Földbe fektetett vezetékek esetében a védősáv határa a vezetékek fölött a föld felszínéig, alatta 1 m mélységig, kétoldalt 2-2 m távolságig terjed.
Az egyes védőidomokban, védőterületeken olyan tevékenység végezhető, amely a kitermelés előtt álló vagy már kitermelt víz minőségét, mennyiségét, valamint a vízkitermelési folyamatot nem veszélyezteti.
A belső védőidomban és védőövezet területén csak a vízkivétel létesítményei és olyan más létesítmények helyezhetők el, melyek a vízkivételhez csatlakozó vízellátó rendszer üzemi céljait szolgálják. A létesítményeket és berendezéseket úgy kell üzemeltetni, hogy szennyező anyag ne kerülhessen a vízbe, a terepfelszínre, vagy a felszín alá, a vizet gyűjtő kitermelő, szállító berendezésekbe.
A belső védőövezet területén a vízi létesítményekkel azonos tulajdonjognak kell fennállnia. A védőövezetet be kell keríteni, vagy őrzéséről egyéb módon kell gondoskodni.
A vízilétesítmények és a vízbázis állapotát az üzemeltetési szabályzatban meghatározott módon ellenőrizni, a kutak körüli belső védőterületet, valamint a vízmű védőterületének karbantartását, gondozását pedig biztosítani kell. A védőidom-védőterület kijelölő határozatban meghatározott gyakorisággal, de legalább ötévente felül kell vizsgálni, szükség esetén pedig módosíttatni kell a meghatározott és kijelölt védőidom-védőterület rendszert.

KEOP 1.3.0/2F/09-2011-0002 „Tiszazug Ivóvízminőség-javító Projekt"

A Tiszazugi Ivóvíz Minőség Javító Önkormányzati Társulás, az Új Széchenyi Terv keretében mintegy 3 milliárd forint fejlesztési összeget fordíthat az ivóvíz minőségjavításra. A projekt keretében Martfű, Öcsöd, Kunszentmárton, Cserkeszőlő, Szelevény, Csépa, Tiszasas, Tiszaug, Tiszakürt, Tiszainoka és Nagyrév településeken valósult meg jelentős víziközmű-fejlesztés.

A 2009. áprilisában megalakult Tiszazugi Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás 2011. márciusában nyújtott be pályázatot a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretén belül, az Ivóvízminőség javítása pályázati konstrukcióban. Szeptemberben érkezett meg az értesítés a KEOP 1.3.0/2F/09-2011-0002 azonosító számú „Tiszazug Ivóvízminőség-javító Projekt" elszámolható

költségeinek a Kohéziós Alapból és a hazai központi költségvetési előirányzatból, vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozásáról.
Az európai uniós fejlesztési pályázatok megvalósítását önerő támogatás segíti, amit az EU Önerő Alapból igényelhetnek az ivóvízminőség-javító társulások.
A projektben előirányzott ivóvízminőség-javító beavatkozások szükségességét elsősorban az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK irányelv határozza meg. A Magyar Köztársaság és az Európai Közösség közötti, 1991-ben aláírt Európai Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvénnyel összhangban került sor az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló kormányrendelet megalkotására. A rendelet és mellékletei – a vízminőségi ellenőrzés részletes szabályozásán túlmenően – településenként mutatják be a határérték feletti ivóvízminőségi paramétereket, illetve a tervezett vízminőségi célállapotot kielégítő fejlesztési teendőket.
A projekt-csoport településeinek mindegyikére jellemző a komponensek valamelyikének határérték feletti előfordulása a szolgáltatott ivóvízben. A társulás tagjai: Cserkeszőlő, Csépa, Kunszentmárton, Martfű, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszakürt, Tiszasas, Tiszaug.
A projekt keretében megvalósult műszaki megoldások részben a saját vízbázisra alapoznak, a helyben, kutakkal felszínre hozott rétegvíz, nyersvíz előírás szerinti állapotba hozatalát célozták. Tiszaföldváron, Martfűn és Öcsödön egy-egy új kúttal bővült a vízbázis, és sor került a vízkezelési technológia fejlesztésére is. A társulás további kilenc települése esetében regionális körvezeték rendszert alakítottak ki, csépai vízműfejlesztéssel.
A társult települések vízműveinél az eltávolítandó szennyező anyagok, a határérték feletti vízkémiai paraméterek esetenként eltérőek. A projekt valamennyi településen biztosítja a megfelelő vízminőség eléréséhez szükséges vízkezelési technológiát.

85. kép: A martfűi hidroglóbusz

(Forrás: saját fénykép)

Az ivóvíz minőség javító program keretében 2015. I. félévében új tisztítási technológia épült a martfűi vízműtelepen. Emellett egy új, nagy hozamú, tartalék kút létesült, és az ivóvíz pangásának elkerülése érdekében a város vízhálózatán 700 méter új körvezetéket építettek meg. 24 mosatási csomópont kialakítására is sor került, amely lehetőséget nyújt az ivóvízvezetékek mechanikus (szivacslabdás) tisztítására, valamint tolózár- és bekötővezeték-cseréket is elvégezték.

A program során egy új kutat is létesítettek a jelenleg üzemelő, a Martos Flóra utca végén lévő garázssor melletti 5. sz. kút mellé. A vízműtelepen új technológiai épületet alakítottak ki, és megépítettek egy további, 250 m3 kapacitású víztározót is. A mosatási aknák telepítését követően a BÁCSVÍZ Zrt. szakemberei elvégezték a hálózat mechanikai tisztítását is.

Ipari létesítmények vízellátása:

- Cipőgyári iparterület

A Cipőgyár vízellátását a településtől függetlenül, külön vízműről biztosítják. A kutakból búvárszivattyúkkal kitermelt vizet 2 db VLV 300 és 1 db VLV 600 típusú gáztalanítóra vezetik. A gáztalanított víz egy közös gyűjtőcsövön keresztül gravitációsan jut a 200 m3-es érszinti tárolóba. Innen, fertőtlenítés után, a víz a 2 db 60 m3-es tárolóba folyik, ahonnan a hálózati szivattyúk a hidroforokba, illetve a hálózatba nyomják a kezelt vizet.
Ipari hűtővízkivétel: Tisza bp. 55+620 tkm (306+620 fkm)

- Növényolajgyár

A martfűi növényolajgyár kétféle vízigényének (ivó- és ipari) megfelelően két vízellátó rendszert alakított ki a gyár területén.

a) Ivóvízellátás

A gyár szociális vízigényét 2 db mélyfúrású kútból elégítik ki. A két kútból együttesen 500 m3/d vízmennyiség vehető igénybe, a vízjogi üzemeltetési engedély szerint. A kitermelt vizet 1 db VLV 300 és 1 db VLV 500 típusú gáztalanítóra vezetik. Innen a kezelt víz 1 db 15 m3-es és 1 db 90 m3-es térszinti tárolóba folyik, ahonnan a hálózati szivattyú a 8000 l-es hidroforba, illetve a hálózatba nyomja a vizet. A vízmű mértékadó kapacitása 360 m3/d.

b) Ipari vízellátás

A gyár ipari vízigényét felszíni vízkészletből elégíti ki. A vízkivételi művet a Tisza bal partján, az 58+ 503 tkm (309+500 fkm) szelvényben alakították ki.

A Flygt szivattyúkkal kitermelt víz kezelése a következő lépésekből áll:

- uszadék eltávolítása VÍZGÉP gyártmányú, függőleges tengelyű, nyomás alatti dobszűrővel (2 db)
- derítés (meszes lágyítás)
- szűrés
- teljes ionmentesítés a kazánok részére
- semlegesítés (esetenként: hűtővíz céljára)
- a vízkezelés során keletkezett mészíszap besűrítése a szállításhoz
- Az ipari víz tárolására 2 db 600 m3-es és 1 db 250 m3-es térszinti tároló szolgál. A tűzoltóvizet a 60 m magas silók tetején elhelyezett 400 m3-es tüzivíztároló biztosítja.
- A térszinti tárolókból az ipari vizet a hálózati szivattyúk a 2 db 8000 literes hidroforba, illetve az 1320 fm hosszú hálózatba nyomják. Az ipari vízmű mértékadó kapacitása 1728 m3/d.

Sörgyár

A gyár vízigényét korábban 4 db mélyfúrású kútból elégítették ki. (A Martfű Sörgyár jelenleg nem üzemel)

Vízkezelés

- gáztalanítás, vastalanítás, mangántalanítás GMV 500 típusú berendezéssel
- 390 m3/d 5-6 nko-os ivó- és sörfőző víz előállítása (hidrogénciklusú ioncserélőn, lágyítás CaSO4-el és CaCl2-vel vízkeménység növelés)
- fertőtlenítés ADVENCE 205 típusú berendezéssel

A vízellátómű felhasználásra engedélyezett vízmennyisége: 511.000 m3/év.
Majorok, vállalkozói területek vízellátása:

- Kövér major:

Vízellátása a városi ivóvízhálózatról biztosított. Vízigényét a vízmű nagy távlatban is ki tudja elégíteni.

- Kalapos major:

A major saját vízellátó rendszerrel rendelkezik.

- Paprikaőrlő üzem (Juhászdűlő 2.):

Vízigénye fúrt kúttal biztosított.

Termálvíz hasznosítás:

Martfű város az elmúlt évtizedben egyre nagyobb hangsúlyt fektet a fenntartható városfejlesztésre. Ennek mérföldköve volt az energetikai stratégia kidolgozása, amelyben a fosszilis energiahordozókat nem biomassza jellegű megújuló energiahordozókkal tervezik hosszabb távon felváltani. A célkitűzés annak elérése, hogy a város az általa felhasznált energia mennyiségét megújuló energiahordozókból helyben, maga állítsa elő. A geotermikus energiahasznosítás előtérbe kerülése megalapozott abban a tekintetben, hogy már vannak működő termálkutak a település területén. A város jelenleg két működő termálkúttal rendelkezik, az egyik a Martfű Termal Spa (B-20 jelű kút), a másik pedig a Tisza-Joule Kft. használatában van (B-18 jelű kút). A Művelődési Központ és Könyvtár utóbbitól kap termálvizet a fűtéshez, kiváltva a földgáz 75-80%-át. Mivel ezeknek a kutaknak a kapacitása csak időszakosan elegendő a többlet hőigény kielégítésére, ezért merült fel egy saját, különálló rendszer kialakításának a lehetősége.

55. térkép: A martfűi termálkutak elhelyezkedése

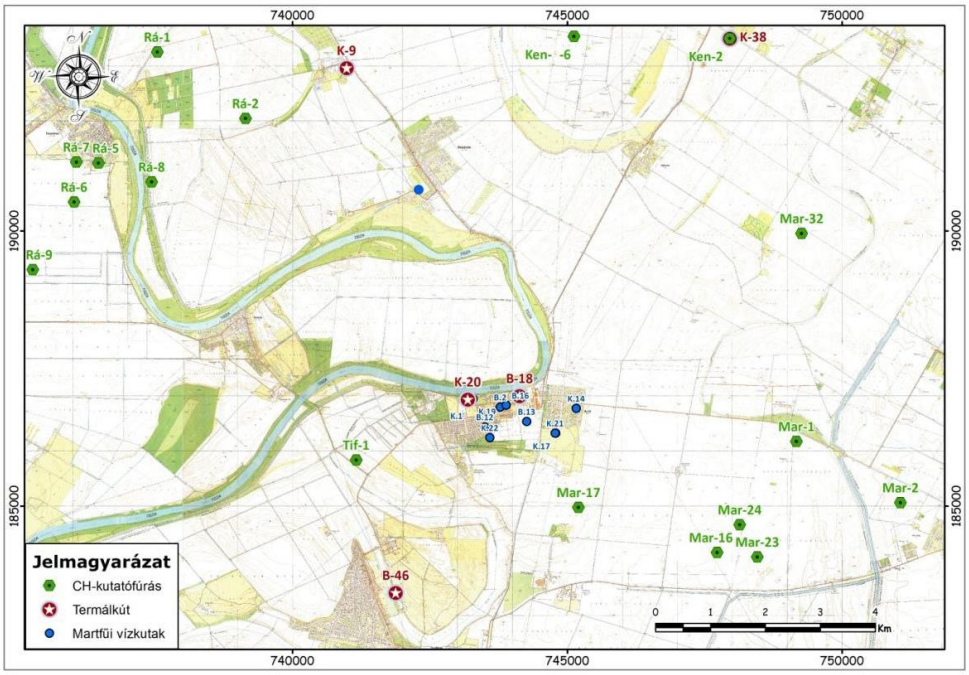

2015. júliusában készített a HCSEnergia Kft. egy előzetes megvalósíthatósági tanulmányt "Megújuló energiahordozók használatának bővítése Martfű intézményeinek hőellátásában - Geotermikus energia hasznosítás" címmel.

A tervezett projekt részletei:

A terv két új termálkút fúrását javasolja, amelyek közül az egyik a termálvíz kitermelésére, a másik pedig a lehűlt víz visszasajtolására szolgálna. A meglévő két működő termálkút elhelyezkedésére tekintettel, az azoktól való lehető legnagyobb távolság elérése érdekében a termelő kút elhelyezését a rekultivált hulladéklerakó dél-keleti részénél található 088/2 és 088/3 hrsz-ú ingatlanon javasolják. A

visszasajtoló kút kialakítása pedig az ipari park 1659/2 hrsz-ú ingatlan észak-nyugati sarkánál történne, a tervek szerint.

A projekt elsődleges fogyasztói körét a városi intézmények adják, a hőigényük elemzése elsősorban fűtési célú, a fűtési időszakra korlátozódó hasznosítást indokol.
A termelő kútnál búvárszivattyú emeli ki a vizet, ez a gáztalanítóba kerül, a leválasztott (metán tartalmú) gáz gázmotorral állít elő hőt és villamos energiát. A gáztalanított termálvizet szállító-szivattyúk juttatják el a fogyasztókhoz, előszigetelt csővezetékeken keresztül az egyes fogyasztóknál épülőt hőközpontokba. A lehűlt víz a visszasajtoló kútnál puffertartályba kerül, majd szűrés után a visszasajtoló szivattyú juttatja be a megfelelő vízadó rétegbe.

Főbb műszaki jellemzők:

- A termelő kút búvárszivattyúja 3 kW, a visszasajtoló kút szivattyúja 11 kW, a szállító szivattyú pedig 18,5 kW névleges villamos teljesítményű.
- A termelő kútnál gáztalanító berendezés készül, a leválasztott metángáz 40 kW-os gázmotort hajtva megtermeli a vezetékrendszer hőveszteségét és a szivattyúk működéséhez szükséges villamos energiát.
- A termálvízvezetékek hossza és mérete: 125 mm belső átmérőjű előszigetelt vezeték 4210 m hosszban, és 1600 m 125 mm belső átmérőjű KPE vezeték (a lehűlt vízhez).
- 17 db hőközpont épül a rendszerbe kapcsolt fogyasztóknál.
- 30 Co-ig lehűléssel elvileg kinyerhető hőteljesítmény 1350 kW.

A felszín alatti vizek védelme:
A víz alapvető és pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni és felszín alatti vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszín alatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban ezek az ivóvíz legfőbb forrásai is. Az ivóvízbázisok védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése a települések kiemelten fontos feladatai.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Matfű város "érzékeny" felszín alatti vízminőség védelmi területen fekvő településként van nyilvántartva.

"A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről" rendelkező 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 23 §. (1) bekezdés a.) pontja értelmében a vízbázisok hidrogeológiai védőidomát legkésőbb 2007. szeptember 01-ig meg kellett határozni és ki kellett jelöltetni.
A martfűi vízműkutak védőterületének hidrogeológiai lehatárolása 2009-ben megtörtént.

A vonatkozó jogszabály (123/1997. Korm. rendelet) szerint a településen lévő vízműkutak körül kötelezően kialakítandó 10 m sugarú belső védőterület lehatárolása megtörtént.

A területhasználatokat érintő bevezetendő egyedi intézkedésekre vagy korlátozásokra a vízbázis biztonságba helyezése érdekében nincs szükség. A kutak a település önkormányzatának a tulajdonában lévő ingatlanokon, megfelelő, zárt, kerítéssel körbevett védőterületen helyezkednek el.

A térség területén a múlt század első felében több mélyfúrású (200 – 250 m talpmélységű) kutat is létesítettek, melyeknek egy részét eltömedékelték, másik része viszont használaton kívül, de azóta is létezhet. Fontos feladat a meglévő kutak pontos helyének feltérképezése, tulajdonosának, vízjogi engedélyezettségének és távlati használatának kiderítése. Amennyiben valamelyik kutat használaton

kívül akarják helyezni, eltömedékelését – vízbázis védelmi szempontok miatt – csak szakszerűen, engedélyek alapján lehet elvégezni.

A "vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról" szóló 72/1996. (V.22.) Korm. rendelet 24. § (1) bekezdés c) pontja szerinti, az 500 m3/év kitermelt vízmennyiséget meg nem haladó, kizárólag házi vízigény kielégítésére szolgáló, sekély (maximális talpmélység 25 m) mélységű kutak önkormányzati engedélyezési hatáskörbe tartoznak. (Létesítés, használatba vétel, megszüntetés, eltömedékelés, stb..) Ezek engedélyezésénél figyelembe kell venni az alapvető vízbázisvédelmi követelményeket (palástcementezés, stb.).
A lakossági fúrt kutakra ugyancsak a 10 m- es védőtávolság megtartása kötelező.

A meglévő vízellátó rendszerek bővítését, illetve újak létesítését – a felszín alatti vízbázisok ismeretében – a KÖTIVIZIG engedélyezi, igény szerint javaslatot is tesz rá. Tervezéskor minden esetben – állattartó telep kialakításakor kiemelten – be kell tartani "a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről" szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet előírásait.

A felszín alatti vizek védelmével kapcsolatosan az alábbi fontosabb jogszabályokat kell figyelembe venni:

- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről, különös tekintettel a település ivóvízbázisára és a strandi kutakra.
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről.
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről.
- 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről.
- 27/2004. (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról" KvVM rendelet

A martfűi települési vízmű vízbázis védőidomának kijelölése 2009. évben megtörtént.

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló, 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet szerinti védőidom kijelölések Martfű területén az alábbiak:

- Martfű települési vízmű kútjainak védőidom kijelölése (vízikönyvi szám: Tisza/1424, iksz 36600/1804-8/2016, hatályos 2026. július 31.)
- Martfű Gyógy- és strandfürdő vízbázis védőidomának kijelölése (vízikönyvi szám: Tisza/3778, Tisza/3449, iksz 771-13/2009, hatályos 2014. július 31.)

Belső védőövezetek kijelölése:
A 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 3.§ (3) bekezdés alapján a belső védőövezetek, a 10 m sugarú terület kialakítása mindkét kút esetében megtörtént.

Az elvégzett számítások és modellezés alapján, az 50 éves elérési időhöz tartozó védőidomnak nincs felszíni metszete, így felszíni védőterület, „A és B" védőzóna kijelölése nem szükséges. (A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 3. § (4) bek. szerint „A külső védőövezet és a hidrogeológiai védőövezet „A és B" védőzónáit akkor kell kijelölni, ha az adott védőidomnak van metszete a felszínen.")

Külső védőterület kijelölése:
Kijelölése nem szükséges, mivel a 180 napos elérési idejű áramvonalaknak nincs felszíni metszete.

Hidrogeológiai "A" és "B" védőterület:

A hidrogeológiai "A" és "B" védőövezetek kijelölése nem szükséges, mivel az elvégzett számítások, és modellezés alapján az 5, és az 50 éves elérési idejű áramvonalaknak nincs felszíni metszete.

(A 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 3.§ (4) bekezdése szerint: „A külső védőövezetet és a hidrogeológiai védőövezet "A" és "B" védőzónáit akkor kell kijelölni, ha az adott védőidomnak van metszete a felszínen".)

A vízvezetékek védősávjának kijelölése:
A földbe fektetett vízvezetékeknél a 123/1997. (VII.8.) Kormányrendelet 4. számú melléklete alapján a védősáv határa a vezeték felett a föld felszínéig, alatta 1 m mélységig, kétoldalt 2-2 m távolságig terjed. Egyéb jellemző adatokat, az engedély alapját és mellékletét képező tervdokumentáció tartalmazza.

Martfű Város közigazgatási területének külterületi része, északon és dél-keleten érinti a 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet szerinti Országos vízminőség védelmi övezetet, amelyet a VK-4. számú tervlapon ábrázoltunk.

A felszín alatti vízbázisok védettsége

A Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség vizsgálatai szerint a víztermelési céllal igénybevett összletek a felszíni szennyeződésekkel szemben megfelelő természetes védettséggel rendelkeznek, beleértve Martfű területét is.
A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szóló 33/2000.(111.17.) kormányrendelet szerint a szolnoki kistérség egyetlen települését sem sorolták kiemelten érzékeny, illetve különösen érzékeny felszín alatti vízminőségi területre eső települések közé.

A településfejlesztési koncepció készítésénél a következő - felszín alatti vizek védelmére vonatkozó - hatályos jogszabályokat kell figyelembe venni:

- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről különös tekintettel a település ivóvízbázisára,
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről,
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről,
- 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről,
- 27/2004. (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról" KvVM rendelet.

Külterületi vízellátás

A külterületi majorok vízellátását kismélységű kutakból oldották, illetve oldják meg.

A belterülettől távol eső telepek, majorok vízellátása a távlatban is csak egyedileg oldható meg, a nagyobb távolság miatt a települési hálózatra gazdaságosan nem csatlakoztathatók rá. Ezzel kapcsolatosan, a magán célú csőkutak létesítésének engedélyezése során a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet előírásait kell alkalmazni. A kutak szabályos engedélyeztetése és kivitelezése a felszín alatti vizek védelmét szolgálja.

Egyes tanyák udvarain találhatók még ásott kutak. Ezen vízkivételi művek esetében is elő kell írni a védőterületekre vonatkozó korlátozásokat és tiltásokat, melyeket a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet szabályoz. A kutak védőterületén belül tilos olyan tevékenységet végezni, melynek következtében csökken a vízkészlet természetes védettsége, vagy növekszik a környezet sérülékenysége, illetve 6

hónapon belül le nem bomló, károsító anyag kerül a vízkészletbe. A sérülékeny területeken nem lehetnek olyan szennyezőforrások (pl. szigeteletlen trágyatárolók, hulladékgödrök, korszerűtlen üzemanyagtárolók), melyek a csapadék közvetítésével a talajvizet veszélyeztetik. A vízbázis védelme szempontjából különösen nagy gondot kell fordítani a kommunális és az állattartásból származó szennyvizek elvezetésére, biztonságos elhelyezésére. A mezőgazdasági tevékenységek végzésével kapcsolatban ugyanakkor be kell tartani a 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet előírásait.

A külterületi helyi, saját szükségletek kielégítésére szolgáló kutak esetén is kötelezően érvényes a 10 m sugarú körnek megfelelő védőterületet kialakítása. Ennek, illetve a vízbázisok védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendeletben foglaltaknak a betartását a hatóságoknak rendszeresen ellenőrizni kell.

A meglévő vízellátó rendszerek bővítését, illetve újak létesítését – a felszín alatti vízbázisok ismeretében – a KÖTIVIZIG engedélyezi, igény szerint javaslatot is tesz rá. Tervezéskor minden esetben – állattartó telep kialakításakor kiemelten – be kell tartani "a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről" szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet előírásait.

A külterületi tanyák és egyes állattartó telepek vízellátását rendszerint egyedileg, többnyire 10-30 m körüli talpmélységű fúrt kutakból oldják meg a tulajdonosok, de találhatók még néhol ásott kutak is. Ezen vízkivételi művek esetében is elő kell írni a védőterületekre vonatkozó korlátozásokat és tiltásokat, melyeket a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet szabályoz.

A belterülettől távol eső telepek, majorok, tanyák vízellátása a távlatban is csak egyedileg oldható meg, a nagy távolságok miatt a városi hálózatra gazdaságosan nem kapcsolhatók.

A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 24. § (1) bekezdés "C" pontja értelmében az 500 m³/év vízigényt meg nem haladó, kizárólag házi vízigényt kielégítő, talajvizet kitermelő kút létesítését a település jegyzője engedélyezheti. Minden egyéb esetben a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség az engedélyező hatóság.

A kismélységű kutak különböző létesítményektől, potenciális szennyező forrásoktól való minimális védőtávolságát mindenhol be kell tartani! Környezetvédelmi szempontból különösen nagy figyelmet kell fordítani a kutak helyes kialakítására, a szennyező anyagok bejutásának megakadályozására.

A Víz Keretirányelv célkitűzései

A Víz Keretirányelv megteremti a jogi kereteket a szárazföldi felszíni vizek, az átmeneti vizek, a parti vizek és a felszín alatti vizek védelmének megvalósításához.
Az általános célokat az 1. cikk határozza meg:

- A vízi ökoszisztémák, és - tekintettel azok vízszükségletére - a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémák és vizes élőhelyek állapotának javítása és védelme.
- A vízkészletek fenntartható használatának elősegítése.
- A különösen veszélyes anyagok vizekbe való bevezetésének fokozatos csökkentése és megszüntetése.
- A felszín alatti vizek szennyezésének csökkentése.
- Az áradások és aszályok hatásainak mérséklése.

A környezeti célkitűzéseket a 4. cikk határozza meg. A legfontosabb előírások a felszíni vizekkel kapcsolatban:

- El kell érni a víztestek jó ökológiai állapotát 15 év alatt.

- El kell érni az erősen módosított és mesterséges víztestek jó potenciálját és jó kémiai állapotát 15 év alatt.
- Meg kell akadályozni a felszíni vizek állapotának romlását.

A legfontosabb előírások a felszín alatti vizekre vonatkozóan:

- El kell érni a jó mennyiségi és minőségi állapotot 15 év alatt.
- Vissza kell fordítani a jelentős terhelési trendeket.
- Meg kell akadályozni, illetve korlátozni kell a káros anyagok vizekbe történő bejutását.
- Meg kell akadályozni a felszín alatti vizek állapotának romlását.

16.1.2. Szennyvízelvezetés, - tisztítás, - elhelyezés

Belterületi szennyvízelvezetés

A martfűi települési szennyvízelvezető rendszer, valamint a szennyvíztisztító telep üzemeltetője a BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt, tulajdonosa pedig Martfű Város Önkormányzata.
Jelenleg 1737 db házi bekötés csatlakozik a szennyvízelvezető hálózathoz, ami 59,2 %-os lakossági bekötési arányt jelent (2019. évi KSH statisztikai adat).
Martfű város területén – a cipőgyári lakótelep kivételével – elválasztott rendszerű gravitációs csatornahálózat üzemel. A településen a csatornázottság teljes.
A város eredeti szennyvíztisztító telepén, a régi műtárgyak mellett, de azoktól függetlenül 1993-ban adták át a szennyvíztisztító új műtárgyait. A tisztítótelep kapacitása 1000 m3/ nap.
A szennyvíztisztító telep korábban túlterhelt volt, mivel közel 1200 m3/d szennyvíz érkezett.

56. térkép: A martfűi szennyvíztisztító telep légifelvétele

A folyamatos túlterhelés miatt egy új, korszerű és nagyobb kapacitású tisztítómű létesítése vált szükségessé. A külterületen, a belterülettől nyugatra tervezett, 1700 m3/nap kapacitású új

szennyvíztisztító telep hosszú távon biztosítani tudja a város szennyvizeinek előírások szerinti tisztítását. Az új szennyvíztisztító telep tervei vízjogi engedéllyel rendelkeznek.
A jelenlegi települési szennyvíztisztító telep tisztított szennyvíz bevezetése: Tisza bp. 54+229 tkm (305+350 fkm).

A változó időjárási tényezők, a jelentősen megnövekedett csapadékmennyiség következtében felmerült csapadékvíz elvezetési problémák megoldása sürgetővé vált. A csapadékos időjárás hatásaként a Bata lakótelepen lévő egyesített rendszerű csatornahálózat tekintetében szükséges a csapadékvíz elvezető rendszer leválasztása, mellyel a szennyvíztisztító telepre érkező szennyvíz mennyisége, valamint tisztítás után a befogadóba vezetett tisztított vízmennyiség is csökkenthető.
Az Önkormányzat hosszútávú tervei szerint szeretne megoldást találni a csapadékvíz összegyűjtésének, esetleges tárolásának, majd a termőterületeken öntözővízként való felhasználásának lehetőségére.

A martfűi települési szennyvíztisztító telep (feltételezett) védőtávolsága 300 m.

Martfű városban a megépült szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötési arány jelenleg igen alacsony, az összlakásszám kb. 59 %-a, a 2019. évi KSH statisztikai adatok szerint.
Javasoljuk az Önkormányzat számára ösztönző intézkedések megtételét a minimum 95% -os rákötési arány elérése érdekében. Amíg a megfelelő arány elérése nem történik meg, a Martfűi Szennyvízelvezetési Agglomeráció (Martfű Város) továbbra is a „nem megfelelő” besorolású agglomerációk között szerepel. 2019. évben az Európai Unió felé történő jelentésben is így szerepelt, mivel a rákötési arány nem érte el a célállapotnak megfelelő 95% -ot.

Ipari létesítmények szennyvízelvezetése és tisztítása

Cipőgyár:
A gyár szennyvíztisztítója 1942 -ben épült a Lenin úton. Az érkező szennyvíz az elosztóaknába jut, ahonnan a 4 db OMS kútba kerül. Itt megy végbe a szilárd szennyezőanyagok felfogása és kiülepítése, valamint rothasztása.
Az OMS kútból bukógáton keresztül jut a kezelt szennyvíz a koksz szűrőre, ahonnan 300 x 400-as csatornán keresztül a 250 m3-es tárolómedencébe folyik. A napi 750 m3 kezelt szennyvíz befogadója a Tisza, normál vízállás esetén gravitációs bevezetéssel, magas vízállásnál szivattyús átemeléssel. Szennyvíz előtisztító műtárgyak a gyár területén: 1 db zsírfogó, 3 db olajfogó műtárgy.
Tisztított szennyvíz bevezetés: Tisza bp. 54+826 tkm (305+950 fkm)

Növényolajgyár:
Szennyvíztisztítás: biológiai TBL-20 típusú berendezéssel, melynek kapacitása 300 m3/d. Előtisztító műtárgyak a különböző technológiai és egyéb épületeknél.

- ülepítő olajfogó
- sár- és olajfogó
- homokfogó
- semlegesítő benzinfogó
- szűrőkosár

Biológiai szennyvíztisztító berendezése, műtárgyai:

- levegőztető, utóülepítő medence, fertőtlenítő medence, mintavételi akna, keverőakna (fölösiszap: iszapsűrítő, iszapvíztelenítő berendezés)

Fizikai-kémiai szennyvíztisztítás berendezései, műtárgyai:

- átemelő fogadó akna, acél előtároló, flotátor, acéltartály

A gyár szennyvízcsatorna hálózatának hossza: 2.982 m. A tisztított szennyvíz, a kezelést nem igénylő használt víz és a csapadékvíz befogadója a Tisza bp. 57 + 814 tkm (308+850 fkm) szelvénye, sodorvonali bevezetéssel.

Sörgyár (a Martfűi Sörgyár jelenleg nem üzemel):
A gyár területén keletkező szennyvíz
- házi, szociális szennyvíz
- technológiai szennyvíz
- vegyszeres szennyvíz

A technológiai szennyvíz tisztításának berendezései, műtárgyai:
- átemelő akna, osztótartály, ívszita, levegőztető medence I., szennyvízflotáló,
- kiegyenlítő tartály, levegőztető medence II., (technológiai és házi szennyvizek részére), sugárirányú átfolyású ülepítő (technológiai és házi szennyvizek részére),
- fertőtlenítő medence (mindhárom szennyvíz részére), tisztított szennyvíz és csapadékvíz átemelő (mindhárom szennyvíz és a csapadékvíz részére).

Vegyes szennyvíz:
- vegyszeres szennyvízgyűjtő-átemelő akna, semlegesítő tartályok

Házi jellegű szennyvíz:
- fekális szennyvíz átemelő akna

Iszapkezelés berendezései, műtárgyai:
- iszap-osztó tartály, iszaptároló tartály, présszalag szűrő, szállítószalag

A tisztított szennyvíz és a csapadékvíz befogadója a Tisza folyó bp. 58+408 tkm (309+400 fkm szelvénye.

Majorok, vállalkozói területek:
A keletkező szennyvizeket jelenleg szippantókocsival hatóságilag kijelölt leürítőhelyre szállítják.
A Kövér major csatornázása igény esetén megoldható.

A többi major és vállalkozói terület szennyvizeinek gyűjtését, esetleg tisztítását és elszállítását egyedileg kell megoldani, a vonatkozó előírások betartásával.

<u>Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és Tisztítási Megvalósítási Program</u>

Azon települések, melyek nem szerepelnek a 30/2006. (II.8.) Korm. rendelettel módosított 25/2002. (II.27.) Korm. rendelet agglomerációs jegyzékében, illetve a rendelet 3. számú mellékletében (2000 lakosegynérték alatti csoport) besoroltak, a szennyvízelvezetés és -tisztítás megoldása jelenleg nem része a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és Tisztítási Megvalósítási Programnak, előírt határidő nincs erre vonatkozóan.

Azokon a településeken, amelyek a 30/2006. (II.8.) Korm. rendelettel módosított 25/2002. (II.27.) Korm. rendelet agglomerációs jegyzékébe, a 2000 lakosegyenérték feletti csoportok valamelyikébe nem sorolhatók be (az agglomerációs felülvizsgálat elvégzését követően bizonyítottan nem indokolt besorolásuk/átsorolásuk), a szennyvízelhelyezéssel kapcsolatos feladatokat jelenleg a közműves szennyvízelvezető és -tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programról szóló 174/2003. (X.28.) Korm. rendelet határozza meg: a szennyvízelhelyezés megoldása egyedileg, az összességében legkedvezőbb alternatíva megkeresésével történhet.

Külterületi szennyvízelhelyezés

A külterületi tanyákon, majorokban jelentősebb mennyiségű szennyvíz nem keletkezik. Ezeken a helyeken a szociális szennyvizek elhelyezhetők szikkasztással, amennyiben ennek feltételei adottak. Ahol a szikkasztással kapcsolatos előírások nem teljesülnek, ott a zárt, szigetelt tározóban történő gyűjtésről és a szippantott szennyvíz fogadó aknában történő elhelyezésről kell gondoskodni.

Távlatban, kis mennyiségű szennyvizek esetében továbbra is a gyűjtés és szállítás lehetősége jöhet szóba, azzal a megkötéssel, hogy kizárólag zárt, szigetelt szennyvíztároló építhető. Nagyobb szennyvízmennyiségek esetén egyedi, kis szennyvíztisztító berendezés(ek) létesítése javasolt.

A meglévő csatornahálózattól távol lévő területek esetén lehetőség van egyedi szennyvízkezelés megvalósítására is. Amennyiben a talajvízszint átlagos szintje viszonylag alacsonyan helyezkedik el, valamint a terület nem minősül környezetvédelmi és természetvédelmi szempontból érzékeny, illetve védett területnek, akkor az egyedi szennyvízkezelést, illetve tisztítást végző berendezések alkalmazása lehetséges, a vonatkozó jogszabályok szerint (147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet).

Martfű a 27/2004. (XII. 25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról" KvVM rendelet alapján érzékeny földtani közegben található a felszín alatti vizek szempontjából. Ennek értelmében a tervkészítés folyamán fokozottan kell figyelembe venni a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó hatályos jogszabályokat.

Élővízfolyásba, csapadékcsatornákba, árkokba, felhagyott kutakba tilos szennyvizet belevezetni!

Állattartással kapcsolatban keletkező trágyalevek zárt gyűjtéséről és trágyaszarvasra történő öntözéséről, vagy alkalmas mezőgazdasági területen való szakszerű elhelyezéséről gondoskodni kell.
A szennyvizek elhelyezésekor figyelembe kell venni a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről előírásait.

Külterületen a telek tulajdonosa köteles gondoskodni a keletkező szennyvíz, trágya, hígtrágya, egyéb hulladék ártalommentes átmeneti tárolásáról, kijelölt telepre történő szállításáról, illetve hasznosításáról.

A felszíni és felszínalatti vízbázisok védelme szempontjából különösen nagy gondot kell fordítani a szociális és az állattartásból származó szennyvizek elvezetésére, biztonságos elhelyezésére. A szennyvízcsatornára nem csatlakozott lakosok házi gyűjtőaknáit rendszeresen ellenőrizni kell. Ezen aknák általában nem megfelelő szigetelésűek, így azok tulajdonosait fel kell szólítani a környezetvédelmi jogszabályok betartására. Ezen ingatlanok esetében a lakosoknak gondoskodniuk kell a keletkező szennyvizek rendszeres elszállíttatásáról.
Amely ingatlantulajdonosok a kiépült közcsatornákra nem hajlandóak rácsatlakozni, a 2003. évi LXXXIX. törvény előírásai szerint környezetterhelési, illetve talajterhelési díj megfizetésére kötelezhetők.

A szennyvizekkel a környezetet szennyezni nem szabad, ezért a talaj és a talajvíz védelme érdekében a szennyvizek szikkasztása a település teljes közigazgatási területén tilos, az még átmenetileg, rövid időre sem megengedhető.
A nyílt árkokba, csatornákba, patakokba, egyéb időszakos, vagy állandó vízfolyásokba való szennyvízrákötéseket, valamint a felhagyott kutakba történő szennyvíz bevezetéseket meg kell szüntetni.

Vállalkozási, gazdasági, ipari területekről (lakótelkeken engedélyezett vállalkozások esetén is) a kibocsátott szennyvíz szennyezettségének a közcsatornára való rákötési előírásoknak meg kell felelnie, az ettől eltérő szennyezettségű vizet telken belül létesítendő egyedi szennyvízkezeléssel - a megengedett szennyezettség mértékéig - elő kell tisztítani. Állattartással összefüggően keletkező szennyvíz kezelése-elhelyezése egyedi megoldást igényel, amelyhez a szakhatóságok (ÁNTSZ, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) engedélyének a beszerzése is szükséges.

Közvetlenül az élővízfolyásba, az ipari-vállalkozási-gazdasági területekről származó ipari eredetű szennyvíz kizárólag a hatóságok által előírt megfelelő kezelés után, a hatóságok által kiadott vízjogi létesítési engedéllyel, - az abban előírtak szigorú betartásával - vezethető be.

Közműlétesítmények és közműhálózatok, valamint elektronikus hírközlési hálózatok és létesítmények elhelyezésénél az OTÉK előírásait, a megfelelő ágazati szabványokat és előírásokat, valamint jelen helyi építési szabályzatban előírtakat kell figyelembe venni. Az ágazati előírások szerinti védőtávolságokat biztosítani kell. A védőtávolságon belül mindennemű tevékenység csak az illetékes üzemeltető, és az érintett szakhatóság hozzájárulása esetén végezhető.
A meglévő és a tervezett közcélú vízellátás, vízelvezetés (szenny- és csapadékvíz), energiaellátás (villamos energia ellátás, földgázellátás), valamint az elektronikus hírközlés hálózatai és létesítményei, továbbá azok ágazati előírások szerinti biztonsági-, védőövezeteinek számára közterületen kell helyet biztosítani. Ettől eltérő esetben a hálózatok és létesítmények, valamint azok biztonsági-, védőövezeteinek helyigényét szolgalmi jogi bejegyzéssel kell fenntartani.

Új út, utca létesítésekor a tervezett közművek egyidejű megépítéséről, a csapadékvizek elvezetéséről, beépítésre szánt területen a közvilágítás megépítéséről, út rekonstrukciónál a meglévő közművek szükséges egyidejű felújításáról és a még hiányzó közmű kiépítéséről is gondoskodni kell.
A közművezetékek átépítésekor és új vezetékek fektetésekor a racionális területgazdálkodás érdekében, az útburkolat alatt a közművek elrendezésénél mindig a távlati összes közmű elhelyezésére kell helyet biztosítani. Továbbá, a beépítésre szánt területeken a közművezetékek helyét úgy kell kijelölni, hogy azok 12 m szabályozási szélességet el nem érő utcákban legalább egyoldali, 12 m szabályozási szélességet meghaladó szélességű utcákban kétoldali fasor telepítését ne akadályozzák meg.

Az Országos Településrendezési és Építési Követelmények-ben (OTÉK) meghatározásra került a szennyvíztisztító, szennyvíziszap-kezelő, -tároló és -elhelyező építmények legkisebb távolsága (védőterülete) lakó-, vegyes-, gazdasági- (a jelentős mértékű zavaró hatású ipari kivételével), üdülő- és különleges (a hulladéklerakók területének kivételével) területektől.

A szennyvíztisztító telep védőtávolságán belül lakó-, üdülő, kereskedelmi-szolgáltatási célú, ipari gazdasági, településközponti vegyes és különleges övezethez tartozó építmény nem helyezhető el, élelmiszer és gyógyszer alapanyag nem termelhető és nem állítható elő, élelmiszer és gyógyszer nem gyártható, nem csomagolható, nem raktározható és nem forgalmazható.
A szennyvízgyűjtő hálózatra telepített szagmentesen és zajmentesen kialakított szennyvízátemelő műtárgy 20 m-es, a szagtalanító berendezés nélküli műtárgy 150 m-es védőtávolság biztosítását igényli, az OTÉK előírásai szerint (Függelék az Országos Településrendezési és Építési Követelményekhez - Függelék "A").

A martfűi települési szennyvíztisztító telep (feltételezett) védőtávolsága 300 m.

1.16.2.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv

A felszín alatti vizek állapotának minősítését a felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól szóló 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet alapján lett végrehajtva. Az állapotértékelés minden egyes víztestre elkészült. A mennyiségi és kémiai állapotot különböző tesztekkel vizsgálják, de nem mindegyik teszt alkalmazható minden egyes víztest esetében. A vizsgálatok módszere a VGT1-hez képest nem változott. Ha egyetlen teszt is azt mutatja, hogy egy víztest gyenge állapotú, akkor a víztest összességében a gyenge minősítést kapja, ekkor intézkedni kell annak érdekében, hogy a víztest ismét

jó állapotba kerüljön. A gyenge minősítéssel szemben áll a jó minősítés. Amikor a víztest állapota a jó és a gyenge határán mozog, vagy negatív trend figyelhető meg, vagy a módszerek bizonytalansága miatt az állapot nem dönthető el egyértelműen, a víztest a „jó, de gyenge kockázata" minősítést kapta.

Martfű közigazgatási területére nézve aljzattól a felszín felé az alábbi víztestek települnek: pt.2.2 Észak-Alföld porózus termál, p.2.10.2 Duna-Tisza köze -Közép-Tisza-völgy porózus, és sp.2.10.2 Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy sekély porózus víztestek. Az érintett víztestek mennyiségi és minőségi állapotát a következő táblázatok foglalják össze:

Mennyiségi jellemzés:

36. táblázat: Víztestek mennyiségi állapota

Víztestek mennyiségi állapota a VGT 2 alapján						
Víztest neve	**Víztest jele**	**FAV mennyiségi állapota** **Minősítés** **(5 teszt alapján)**	**A célkitűzések elérése** (figyelembe véve a megvalósítás és a hatás időszükségletét is)	**A célkitűzések elérése** (figyelembe véve a megvalósítás és a hatás időszükségletét is)	**Mentességi indokok**	**Érintett alegység** (a KÖTIVIZIG-re eső részeken)
Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy	**p.2.10.2**	**jó**	**a jó állapot fenntartandó**			**2-9** **2-10** **2-12** **2-18**
Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy	**sp.2.10.2**	**gyenge, oka: -sz.földi és vizes FAVÖKO**	**a jó állapot elérhető**	**2027**	**T1, T2**	**2-9** **2-10** **2-12** **2-18**
Észak-Alföld	**pt.2.2**	**jó**	**a jó állapot fenntartandó**			

Az sp.2.10.2. víztest gyenge minősítésének oka, hogy a víztest esetében az alegység területén jelen vannak olyan felszín alatti víztől függő ökoszisztémák (FAVÖKO), amelyekre drasztikus hatást gyakorol, gyakorolhat a talajvízszint csökkenés. A jó állapotot 2027-ig kell elérni.

Minőségi (kémiai) jellemzés:

A kémiai állapot minősítése a monitoring kutakban észlelt küszöbértéket meghaladó koncentrációk feltárásán alapul. Küszöbérték: az a szennyezőanyag koncentráció, amely esetén fennáll a veszélye az ún. receptorok (ember az ivóvízen és az élelmiszeren keresztül, vízi, vizes és szárazföldi ökoszisztémák) káros mértékű szennyeződésének. Küszöbértéket Magyarországon víztestenként és víztest-csoportonként a következő komponensekre határoztak meg: NO3 (felszíni víz receptorra is, az EU szinten megállapított határértéknél szigorúbb értéket), NH4, vezetőképesség, Cl és S04, TOC, Cd, Pb, Hg, peszticidek, tri- és tetraklór-etilén és AOX esetében országos szinten történt a küszöbérték meghatározása. A porózus termál, illetve zárt termál karszt víztestek esetében nem szükséges küszöbérték meghatározása, mert ezeket a rendelkezésre álló adatok szerint nem veszélyezteti emberi eredetű szennyeződés. A szerves szennyezést jelző indikátorok közül az AOX esetében a javasolt küszöbérték 20 ug/1, ami egyezik a Magyarországon az ivóvízre megadott határértékkel.

A jó állapot megőrzése szempontjából kockázatosnak számítanak azok a víztestek, ahol valamely szennyezőanyag víztestre vagy annak egy részére vonatkozó átlagkoncentrációja tartós emelkedő, vagy a hőmérséklet csökkenő tendenciát jelez. A vízminőségi trendek elemzésének célja, hogy jelezze azokat a problémákat, amelyek a jelenleg még jó állapotú víztestek esetében felléphetnek, a már most is kimutatható jelentős és tartós koncentráció- vagy hőmérsékletváltozás miatt.
A felszín alatti víztestek szennyezettsége szempontjából darabszámukat és területi kiterjedésüket is tekintve a diffúz eredetű szennyezettségek a legjelentősebbek.
Magyarországon 2008-2013 évek között összesen 2338 peszticid kimutatás céljából vett vízmintát vizsgáltak, melynek során összesen 40 664 minta növényvédőszer hatóanyag kémiai analitikai vizsgálata történt. A mérések 80 féle peszticidre terjedtek ki. A vizsgálatok csupán 7 %-ban volt mérhető koncentráció. A mérések fele a Triazin csoport hatóanyagait vizsgálta, ahol az átlagosnál magasabb a kimutatható szennyezőanyag aránya: 9%, azaz indokolt volt erre a csoportra nagyobb figyelmet fordítani. Az alegységhez rendelt víztesteken a növényvédőszer hatóanyaggal szennyezett minták nem voltak
Összefoglalóan elmondható, hogy a mérések alapján peszticid terheltség miatt egyetlen víztest sem gyenge vagy „jó, de gyenge kockázata" minősítésű.
A pontszerű szennyező forrásokból származó szennyezőanyagok esetében (szulfát, klorid, fémek, továbbá PAH, VOCI) a szennyezési csóvák kiterjedésének elemzése alapján azt mondható, hogy nem ismerünk jelentős kiterjedésű, a víztest egészének állapotát veszélyeztető pontszerű szennyező forrást, és a szennyező forrás okozta talajvíz szennyeződést. A szennyezőanyagok jelenléte az ivóvizet szolgáltató vízbázisok esetében azonban az emberi egészséget közvetlenül is veszélyeztetheti, ezért a víztesteken belül a vízbázisok kiemelt figyelmet kapnak az állapotértékelés során.

A vízbázisokat veszélyeztető szennyezőanyag túllépések értékelése a termelő kutak és az ivóvízbázisok védőterületeire eső megfigyelő kutak rendelkezésre álló valamennyi 2010 és 2012 közötti adata alapján készült.

37. táblázat: Víztestek minőségi állapota

Víztestek minőségi állapota a VGT 2 alapján						
Víztest neve	**Víztest jele**	**FAV kémiai állapota** Minősítés (6 teszt alapján)	**Víztestekre vonatkozó környezeti célkitűzések**	**A célkitűzések elérése** (figyelembe véve a megvalósítás és a hatás időszükségletét is)	**Mentességi indokok**	**Érintett alegység** (a KÖTIVIZIG-re eső részeken)
Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy	**p.2.10.2**	**jó**	**a jó állapot fenntartandó**			**2-9 2-10 2-12 2-18**
Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy	**sp.2.10.2**	**jó**	**a jó állapot fenntartandó**			**2-9 2-10 2-12 2-18**
Észak-Alföld	**pt.2.2**	**jó**	**a jó állapot fenntartandó**			

A mentességi indokok magyarázata:
- T1: Ökológiai állapot helyreállása hosszabb időt vesz igénybe.
- T2: A felszín alatti víz állapot helyreállásának ideje hosszabb

Felszíni vízelvezetés, vízrendezés, belvízvédelem

A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségi besorolását a 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet határozza meg a legveszélyeztetettebb településrész helyzete alapján. Ez alapján Martfű a közepesen veszélyeztetett (B) kategóriába került besorolásra.

Martfű belvízvédelmi szempontból a KÖTIVIZIG, 10.09/A. sz. Törökszentmiklósi belvízvédelmi szakaszához (5400 Mezőtúr, Pétery Károly u. 5. sz., tel.:56/550-038, 30/336-8090) tartozik, ezen belül a 065. Cibaki-Tiszaugi belvízrendszer, 065a Cibakházai belvízöblözetében helyezkedik el.
A 065. sz. Cibakháza-Tiszaugi belvízrendszert É-on a Tisza bp. töltés és a 063. sz. Mesterszállási-Bartapusztai, K-en és D-en a 066. sz. Hármas-Körös jp-i belvízrendszer, NY-on pedig a Tisza bp-i árvédelmi töltése határolja.
A területre jellemző a síkvidéki jelleg. A csatornáknak nagyon kicsi az esése, átlag 10-20 cm/km. A belvízrendszer főbefogadója a Tisza. A Cibakházai öblözet befogadója a Cibakházi Holt-Tisza (kezelő és üzemeltető Cibakháza Nagyközség Önkormányzata), melynek vizét csak szivattyúsan lehet a főbefogadóba emelni, a Cibaki I-II. szivattyútelep (KÖTIVIZIG üzemeltetésű) kapacitása 1,1 m3/s, amely a Tisza 44+199 tkm szelvényében található.
Ezenkívül, az öblözet és Martfű belterülete a Cibakháza-Martfű csatornán keresztül mentesíthető. A csatorna kettős működésű, az öntözési üzemeltetést külső szervezet végzi, szerződés alapján, (az önötözési idényben, a csatorna üzemeltetését a MÖSZE Kft. végzi)
A Cibakházai-Tiszaugi belvízrendszer jellemzői:

38. táblázat: Cibakházai-Tiszaugi belvízrendszer jellemzői

Belvizrendszer neve	Ter. (km^2)	Levezető művek vízszállítása (m^3/s)		Fajlagos kiépítettség ($l/s/km^2$)	
		gravitációs	szivattyús	gravitációs	szivattyús
65.Tiszaugi-Cibakháza	146,8	1,79	2,6	12,9	17,71

Öblözete	Kiterjedés (km^2)	Fajlagos kiépítési ($l/s/km^2$)	
		gravitációs	szivattyús
65/a Cibaki	93,7	21,36	11,74

Martfű csapadékvizeinek befogadása szempontjából figyelembe vehető csatornák:

39. táblázat Csapadékvizeket befogadó csatornák

Vízfolyás/holtág	Üzemeletető
Cibakháza-Martfű csatorna	KÖTIVIZIG
Tisza folyó	KÖTIVIZIG

Martfű Város csapadékvíz elvezetése jelenleg főként a Cibakháza-Martfű csatornán keresztül történik. A város É-i részöblözetének befogadója - Vízkárelhárítási Terv alapján - a Tisza folyó.
A települési csapadékvíz Tisza folyóba vezetésének lehetősége adott. Egy tiszai bevezetésnél figyelemmel kell lenni egy kialakuló árhullámra, mely a gravitációs vízbevezetést nem teszi lehetővé, így csak a szivattyús beemelés lehetséges (beruházási és üzemeltetési költségek vizsgálata). Martfű Város és közvetlen külterülete belvíz-veszélyeztetettsége a KÖTIVIZIG által kalkulált veszélyeztetettségi

mutató alapján, mérsékleten veszélyeztetett kategóriába tartozik. Martfű közvetlen külterülete a Dr. Pálfai Imre féle Magyarország zonális aszályossági térképe alapján a nagyon erősen aszályos kategóriába tartozik. A KÖTIVIZIG részéről Martfű közigazgatási területén belül vízrendezési, illetve mezőgazdasági vízhasznosítási művet érintő fejlesztés jelenleg nincs előirányozva.

57. térkép: Martfű térségének vízrajza

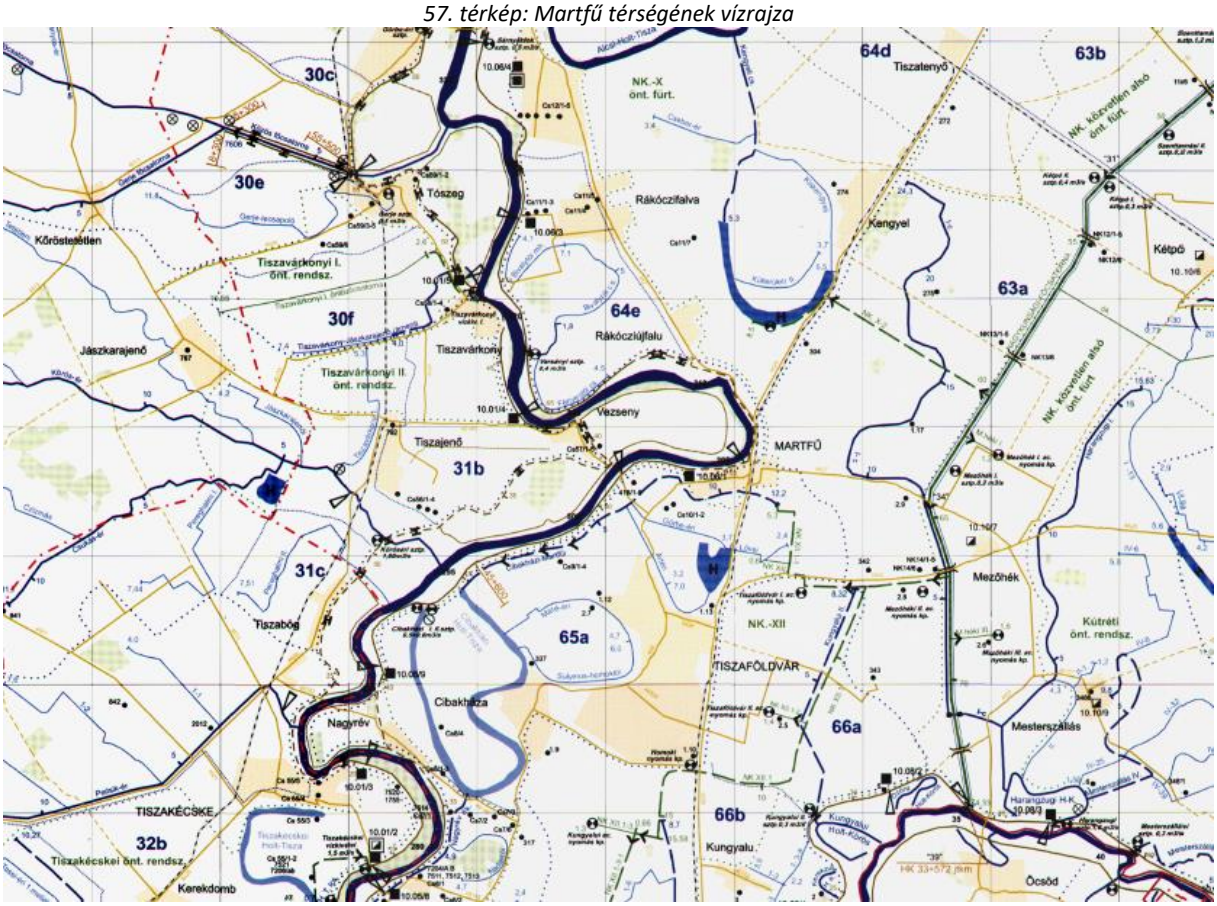

Belvíz-veszélyeztetettség:

Martfű Város és közvetlen külterületének belvíz-veszélyeztetettsége a KÖTIVIZIG által kalkulált veszélyeztetettségi mutató alapján, mérsékleten veszélyeztetett kategóriába tartozik.

58. térkép: A térség településeinek belvíz-veszélyeztetettsége

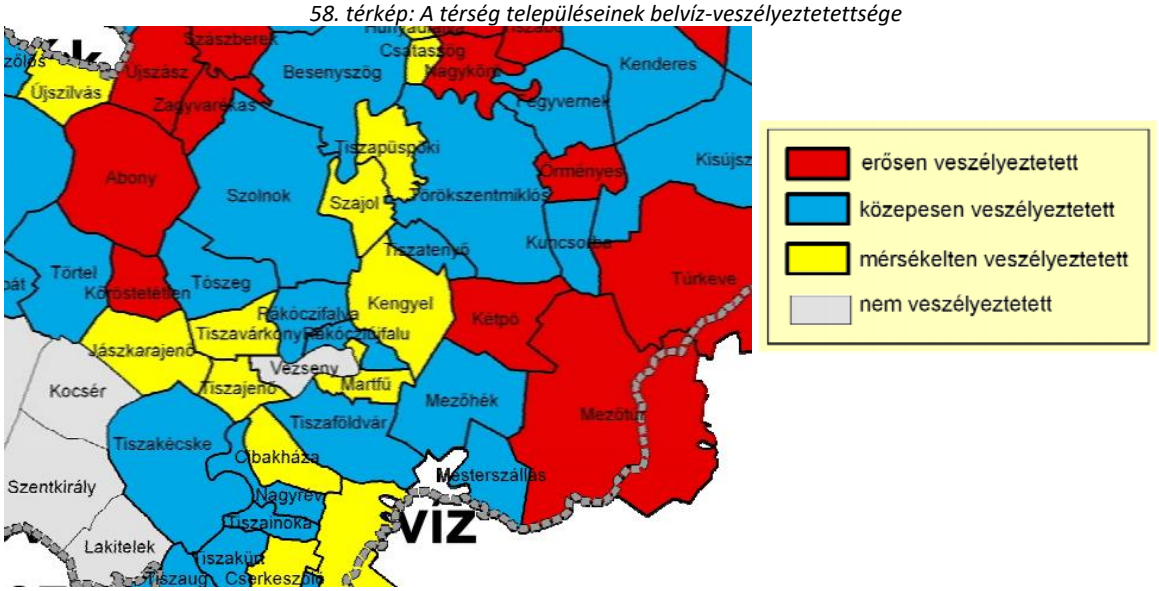

Aszály-veszélyeztetettség:

Martfű Város területe a HDIS aszályossági index 10%-os valószínűségű értékei alapján a közepesen aszályos kategóriába tartozik.

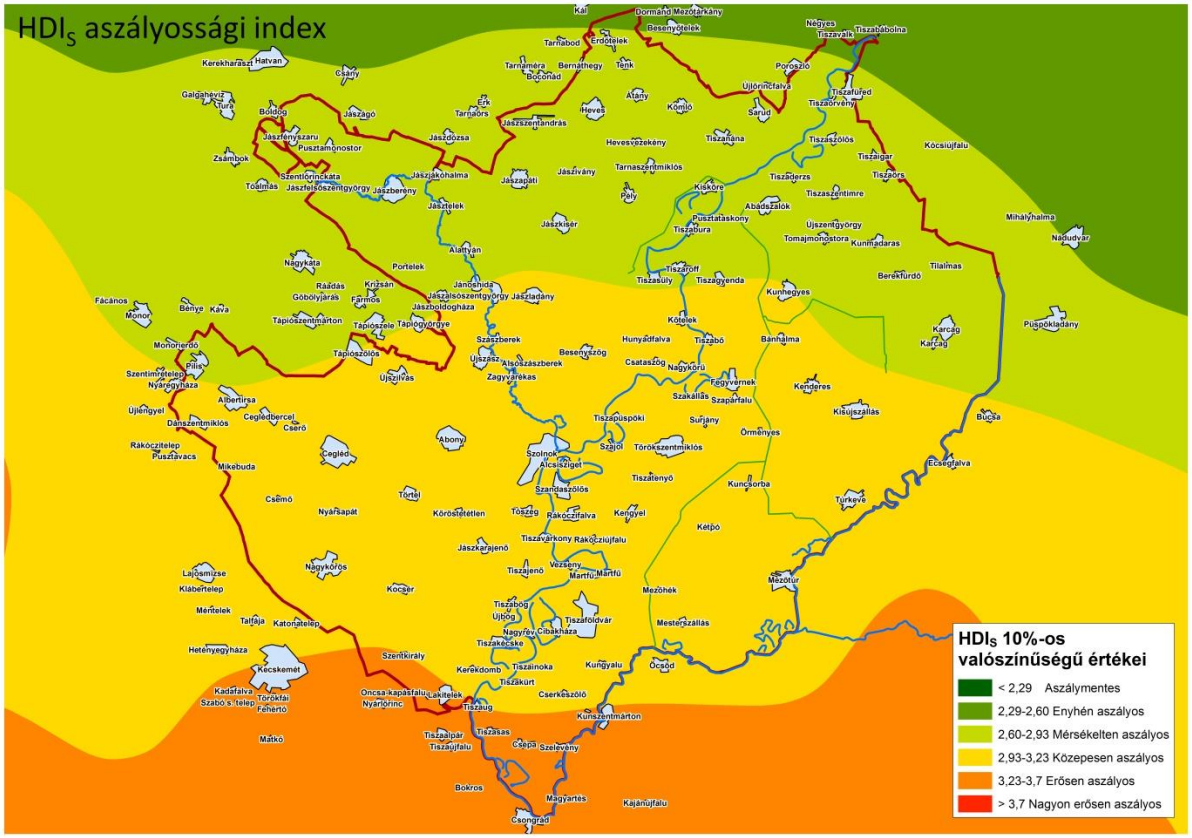

Belterületi csapadékvíz elvezetés:

A terület belvizeinek befogadója a K-i részen a Harangzugi I-c belvízcsatorna, D -en és Ny-on a cibakházi-martfűi belvíz főcsatorna, melyet leginkább Zsófia-halmai csatornaként ismernek. Ez a befogadója a belterületi csapadékvizeknek is.
Az óvárosi részen elválasztott rendszerű csatornahálózat található. Az É-i területeken helyenként csak szikkasztóárkok vannak. A legtöbb utcában nyíltárkos az elvezetés, de a Kossuth, a József Attila és a Petőfi utcákban zárt csatornában vezetik el a csapadékvizet.

Az óváros csapadékvizeinek befogadója a Hunyadi utcai nyílt árok, amely a vasút mellett haladva a Zsófia-halmi csatornába köt be. Az újvárosi rész Ny-i utcáiban többnyire szikkasztóárkok találhatók. A Szolnoki úttól D-re a többszintes lakóövezetben zárt csapadékcsatornák vezetik el a vizet a Zsófia-halmi belvízcsatornába.

A Szolnoki úttól É -ra, a cipőgyári lakótelepen egyesített rendszerű csatornahálózat található, ami igen sok gondot okoz a szennyvíztisztító telep üzemeltetésében nagy esőzések idején. Ezeknek a csapadékvizeknek - a tisztított szennyvízzel együtt – a Tisza folyó a befogadója.

Martfű város egész területén a vízelvezetés nagyrészt megoldott, a meglévő, kiépített csatornarendszereket kell tovább építeni, fejleszteni. A belterületi csapadékvizek befogadója a cibakházi-martfűi (Zsófia-halmi) belvíz-főcsatorna.

A külterület K-i részén a Harangzugi I-c belvízcsatorna gyűjti és vezeti le a csapadékvizet. A belvízelvezető hálózatok bővíthetők, a befogadó belvízcsatornák a többlet vízhozam elvezetésére alkalmasak.

A KÖTIVIZIG nyilvántartása szerint a település belvíz által mérsékelten veszélyeztetett.

Külterületi vízrendezés, vízhasznosítás:

Az elmúlt évek belvízveszélyes időszakai rámutattak a térség belvízvédelmi rendszerének gyengeségeire. A hosszú száraz időszak után bekövetkező nedves periódus korábban nem tapasztalt helyzeteket teremtett. A 2000. év eleje óta többször is kialakult belvízhelyzet több tényező együttes hatásaként jöhetett létre. Az Alföldön a csapadék helyenként megközelítette, sőt meg is haladta az 1000 mm-t. A korábban igen mélyen húzódó talajvízszint az Alföld túlnyomó részén a sokévi átlagos szint fölé került, így a talajnak gyakorlatilag megszűnt a vízbefogadó képessége. A térség településeinek kül- és belterületein, szinte kivétel nélkül jelentkeztek a magas talajvíz okozta problémák.
A külterületi belvízcsatornák állami tulajdonban és a KÖTIVIZIG kezelésében vannak. Karbantartottságuk közepesen jónak mondható.

Fejlesztési célok és előírások:

A csatornával el nem látott területeken különös fontossággal kell kezelni a belvízrendezés kérdését.
A kiépült átereszeket és a zárt csatornákhoz tartozó víznyelőket az ingatlantulajdonosoknak rendszeresen karbantartani szükséges. Ezenkívül fontos, hogy önkormányzati rendelet szabályozza az udvarokról kivezethető és a csapadékvízgyűjtő csatornákba bevezethető vizek minőségét, visszaszorítva ezáltal a trágyaleveknek és a csapadékvízzel hígult szennyvizeknek, illetve egyéb szennyezéseknek a közcsatornákba történő bevezetését.
A külterületen keletkező káros vizek hatékony elvezetését csak komplex rendszerben, a belvízöblözet jelentős területrészeire kiterjedten lehet megvalósítani. Ehhez a külterületi mezőgazdasági táblák tulajdonosainak, a szövetkezetek és a vállalkozások összefogása szükséges, hogy az elmúlt években beszántott, kezeletlenül hagyott csatornák ne maradjanak elhanyagoltan, karbantartásuk megoldott lehessen, amely mindannyiuk közös érdeke. A csatornák mellett a tulajdonos illetve a használó az ingatlant csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy azáltal a víz természetes lefolyását nem akadályozza, állapotát, üzemeltetését és a víz minőségét nem veszélyezteti.
A vízrendezési létesítmények mellett a fenntartósávot szabadon kell hagyni a belvízvédekezési, fenntartási munkák zavartalan lebonyolítása végett.
Belvízcsatornába hígtrágya, szennyvíz vagy mezőgazdasági vegyszer nem önthető, nem vezethető bele!
Az EU szinten közös vízpolitika megteremtését célzó Víz Keretirányelv (2000/60/EK direktíva) a tagállamok számára előírja mindazon intézkedések megtételét, melyek a vizek jó állapotának elérését, illetve fenntartását biztosítják. Ehhez alkalmazkodva, a vízgyűjtő területen csak a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben foglaltak alapján tervezhetők tevékenységek.
A településrendezési eszközök módosításánál figyelembe kell venni a település vízrendezési és vízkár-elhárítási tervében, foglaltakat. A településrendezési terveknek és a beépítésre tervezett területek építési előírásainak összhangba kell lennie a csapadékvíz-elvezető hálózat létesítésével és kiépítésével.
A településrendezési tervnek illeszkednie kell a települést érintő vízrendezési- és belvízvédelmi fejlesztésekhez.

Településrendezési terveknél figyelembe veendő jogszabályok:

- 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról.

- A felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása érdekében, a csapadékvíz szikkasztásánál a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait, a felszíni vizek minőségének védelme érdekében, a felszíni vízbe történő bevezetéskor, pedig a 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait kell betartani.
- 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendelet a vizek és a közcélú vízilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról
- 1995. évi LVII. törvény a Vízgazdálkodásról 4.-6.,8.-10.,12.§
- 10/1997. VILI7. KHVM rendelet az árvíz és belvízvédekezésről
- 232/1996 (XII.26.) kormányrendelet a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól 4.§(l)-(2). bek., 13. §
- 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
- 36/2002. (III. 7.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rend. módosításáról
- 7001/2002. (2002.01.) FVM-KöVim irányelv Az árvíz és belvíz által veszélyeztetett települések ár- és belvízveszély ellen hatásosabb védelmet nyújtó településrendezési eszközeinek elkészítéséhez és módosításához
- 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról

Az érintett területek fejlesztésével és az új épületek kialakításával egy időben javasoljuk a csapadékvíz-elvezetést biztosító csatornák kapacitásának vizsgálatát. A településrendezési terveknek és a beépítésre tervezett területek építési előírásainak összhangban kell lennie a csapadékvíz-elvezető hálózat létesítésével és kiépítésével. A településrendezési eszközök módosításánál figyelembe kell venni a település vízrendezési és vízkár-elhárítási tervében foglaltakat.
Vízgazdálkodási területként nyilvántartott területet (árok, vízfolyás, vízmosás, víztároló, vízállásos terület, vízelöntéses terület, stb.) egyéb célra hasznosítani csak vízjogi létesítési engedély alapján szabad.
A csapadékvíz (akár nyílt árokrendszerrel, akár zárt csapadékcsatornával összegyűjtve) élővízbe történő bevezetése előtt hordalékfogó műtárgy elhelyezése kötelező. Csapadékvíz az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózatba nem vezethető!

59. térkép: Martfű belterületének topográfiai térképe

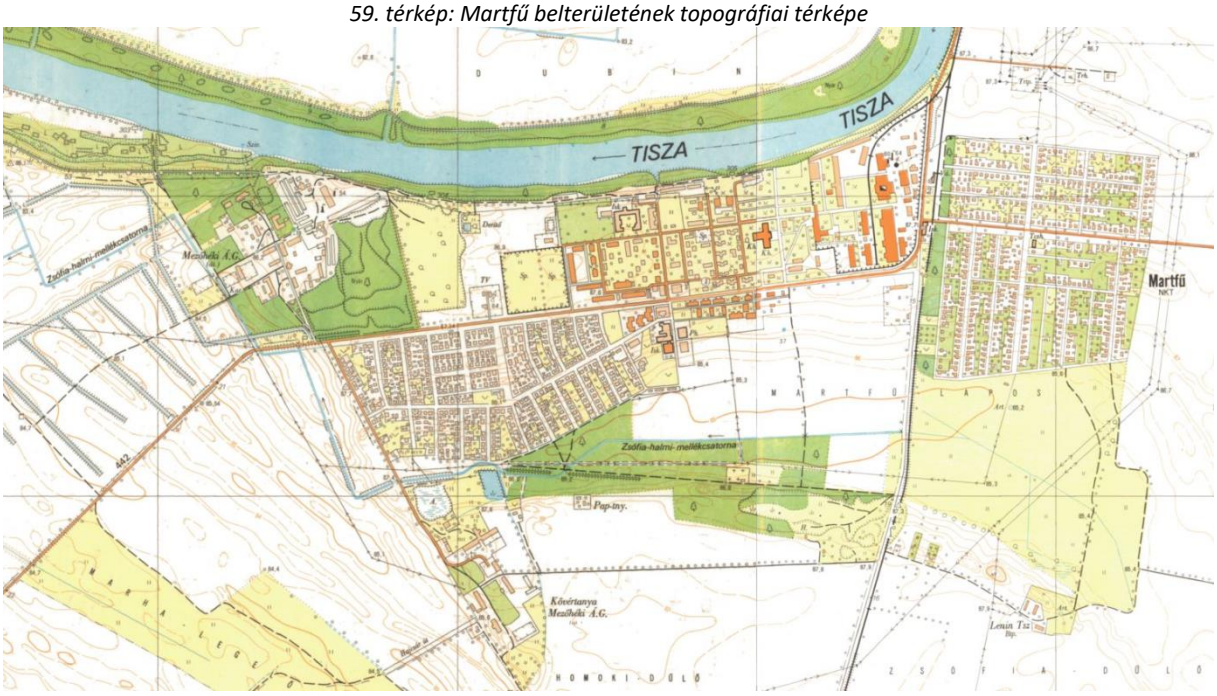

A belvízcsatornák mindkét oldalán, a partéltől számított 4-4 m széles fenntartási sávot karbantartási célból szabadon kell hagyni. Kizárólagos állami tulajdonú vízi létesítmények (jelentősebb vízfolyások, patakok és tavak) esetén a karbantartási sáv a partéltől mért 6-6 m széles területsáv. A közcélú vízi létesítmények esetében 3-3 m szélességű a karbantartási sáv.
Parti sávon belül építmény nem helyezhető el, valamint le nem keríthető!

Új út, utca létesítésekor a tervezett közművek egyidejű megépítéséről, a csapadékvizek elvezetéséről, beépítésre szánt területen a közvilágítás megépítéséről, út rekonstrukciónál a meglévő közművek szükséges egyidejű felújításáról és a még hiányzó közmű kiépítéséről is gondoskodni kell.
A közművezetékek átépítésekor és új vezetékek fektetésekor a racionális területgazdálkodás érdekében, az útburkolat alatt a közművek elrendezésénél mindig a távlati összes közmű elhelyezésére kell helyet biztosítani. Továbbá, a beépítésre szánt területeken a közművezetékek helyét úgy kell kijelölni, hogy azok 12 m szabályozási szélességet el nem érő utcákban legalább egyoldali, 12 m szabályozási szélességet meghaladó szélességű utcákban kétoldali fasor telepítését ne akadályozzák meg.
Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület kijelölése során figyelembe kell venni az elmúlt időszakban előforduló belvízhelyzetben szerzett tapasztalatokat. Vízrendezési szempontból nem javasolt a mély fekvésű, belvízjárta területek beépítése.
A felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása érdekében, a csapadékvíz szikkasztásánál a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait, a felszíni vizek minőségének védelme érdekében, a felszíni vízbe történő bevezetéskor, pedig a 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait kell betartani.
A fejlesztésre javasolt területeken a belvíz- és csapadékvíz elvezetését ki kell építeni, illetve a meglévő létesítmények rekonstrukcióját szükség esetén el kell végezni.
Az utak, utcák burkolatának felújításával párhuzamosan a vízelvezető rendszerek kiépítését, illetőleg rekonstrukcióját is meg kell oldani.
A belvízelvezető csatornák egyéb (pl. csurgalékvíz stb.), nem csapadékvíz elvezetésből történő további terhelését kerülni kell.
A beépítéssel érintett területen javasoljuk zárt burkolatok helyett a beszivárogtatást lehetővé tevő, hézagos burkolt felületek kialakítását.
A felszíni vízelvezető rendszerek fejlesztése kapcsán felhívjuk a figyelmet arra, hogy a vízrendezési létesítmények (pl. tározók, csatornák) építése, azokba történő vízbevezetés, rácsatlakozás vízjogi engedély köteles tevékenység. Az engedélyezési eljárás lefolytatása az illetékes Vízügyi Hatóság hatáskörébe tartozik, amelyhez az érintett csatorna kezelőjének hozzájárulása minden esetben szükséges.
A meglévő rendszerek folyamatos karbantartásáról, - a medrek kotrásáról, az átereszek és zárt csatornák tisztításáról, valamint az árokpartok kaszálásáról - gondoskodni kell. A csapadékvizek zavartalan lefolyását mindenkor biztosítani kell.
Az ingatlanok, intézmények, üzemek szennyvizét, egyéb szennyezést vagy mérgező anyagot (szemetet, trágyalevet, iszapot, vegyszermaradékot, stb.) tilos a nyílt felszínű, illetve a zárt csapadékvíz-elvezető csatornákba, felszíni vizekbe, felszín alatti vizekbe, valamint a talajba, és ásott kutakba juttatni.
A csapadékvíz az egyes telkeken belül elszivárogtatható, ha ez a telek és a szomszédos telkek, továbbá az építmények állékonyságát és rendeltetésszerű használatát nem veszélyezteti.
Az egyes ingatlanokról a csapadékvizet a közterületi nyílt csapadékvíz elvezető árokba, zárt szelvényű csapadékvíz csatornába vagy biztonságos közlekedést nem akadályozó, tisztítható ráccsal ellátott folyóka segítségével az utcai járdaszint alatt, illetve a járda szintjével megegyező síkban szabad kivezetni. Amennyiben a vízelvezető árok a közút tartozéka, úgy abba a környezetéből - a telkekről - csapadékvíz bevezetése csak az út kezelőjének hozzájárulásával történhet.
A belterületi védekezési terv, illetve vízkár-elhárítási terv évenkénti rendszeres felülvizsgálatát és aktualizálását el kell végezni.
A csapadékvíz-elvezető csatornák, valamint ezek műtárgyainak folyamatos karbantartásáról az önkormányzatnak gondoskodni kell.

Telekkialakítás, közterület rendezés és közműépítés csak a tervben rögzített töltésnyomvonal figyelembevételével történhet. Csatlakozó telkek közművek tervezésekor 46/1999. Korm. rendelet (III.18.) előírásai betartandók. Minden egyéb, a vízgazdálkodást érintő tervezésnél a Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. Törvényt kell figyelembe venni.

A településfejlesztési koncepció során az alábbiakat figyelembe kell venni:

- A mélyfekvésű lefolyástalan területet újonnan művelésbe nem lehet bevonni, ill. a meglévőket javasolt művelés alól kivonni és rét-legelőként hasznosítani, vagy tűrni e területeken a belvízi elöntést és a termés kiesést.
- A belvizes területeket figyelembe kell venni a közigazgatási határok korrekciójánál, valamint a lakóterületek kialakításánál, elkerülve a későbbi belvízkárokat, ül. a jelentős költséggel történő belvízkár elhárítást.
- A belterületi csapadékvíz elvezetést rendszerszemléletben, a már kiépült csatornahálózathoz kapcsolódva, a belvízvédelmi tervvel összhangban kell kidolgozni. A felszíni vízelvezető rendszerek tervezésénél a könnyen, gazdaságosan karbantartható rendszereket kell előtérbe helyezni, azaz a nyílt gravitációs rendszereket kell preferálni (minél kevesebb átemelővel és zárt vezetékkel).
- A belterületi vízrendezés tervezésénél a KÖTIVIZIG állásfoglalása (befogadói nyilatkozata) kell a külterületi befogadók tekintetében, melyek elsősorban csapadékvízzel terhelhetőek a Víz Keretirányelvben foglaltak teljesítése érdekében.
- Továbbá érvényesíteni szükséges a települési csapadékvíz-gazdálkodás elvét

Vízhasznosítás és hévízhasznosítás

Vízhasznosítás:

Martfű külterületén két öntözőcsatorna található.
Dk -en az Nk. XII-1-1. fürtcsatorna, valamint É-on az Nk. X-2. fürtfőcsatorna.
Az Nk. X-2. fürtfőcsatorna vízellátása a Nagykunsági-főcsatorna jobb parti töltésének 60+590 km –es szelvényből történik gravitációsan. (A Kengyel-laposi halastó vízellátása az Nk. X-2. fürt-főcsatornáról biztosított.)
Több apró és néhány nagyobb öntözött terület is található Martfű külterületén.

Hévízhasznosítás:

Martfű város két hévízkúttal rendelkezik. Az 1100 m talpmélységű (B-20 jelű) kútra telepített vízmű rendeltetése a strandfürdő ellátása és létesítmények fűtése.
A strandfürdő hidegvíz-igényét egy 70 m talpmélységű kútból elégítik ki.
Az 1200 m talpmélységű hévízkút (K-18 jelű kút) a Cipőgyár tulajdonában van, a gyár területén.
Az átfolyásos rendszerű geotermikus energia-hasznosítással a cipőgyári épületek 70 % -át fűtik október elejétől április végéig. Nyáron a kutat nem használják, ilyenkor lefojtják.

Fejlesztési javaslatok:
A mai modern technika lehetőséget teremt a termálvíz, illetve a termálvízkutak többcélú kihasználására (pl: termálfürdők, gyógyfürdők létrehozása, épületek, üvegházak fűtése, kiserőművek üzemeltetése, stb.). Ehhez olyan technológiák alkalmazása szükséges, amelyek képesek elviselni a rendelkezésre álló víz magas hidrogénkarbonát tartalmát, ásványi anyag-tartalmát, és a rendkívül alacsony vízkeménységet.
Martfű és környéke a föld mélyebb rétegeiben rejtőző termálvizekben igen gazdag.
A termálvizek hasznosításában rejlő potenciált javasoljuk minél nagyobb mértékben kihasználni a jövőbeni fejlesztések során.

60. térkép: Víziközművek, vízgazdálkodás - Áttekintő helyszínrajz (VK-1.)

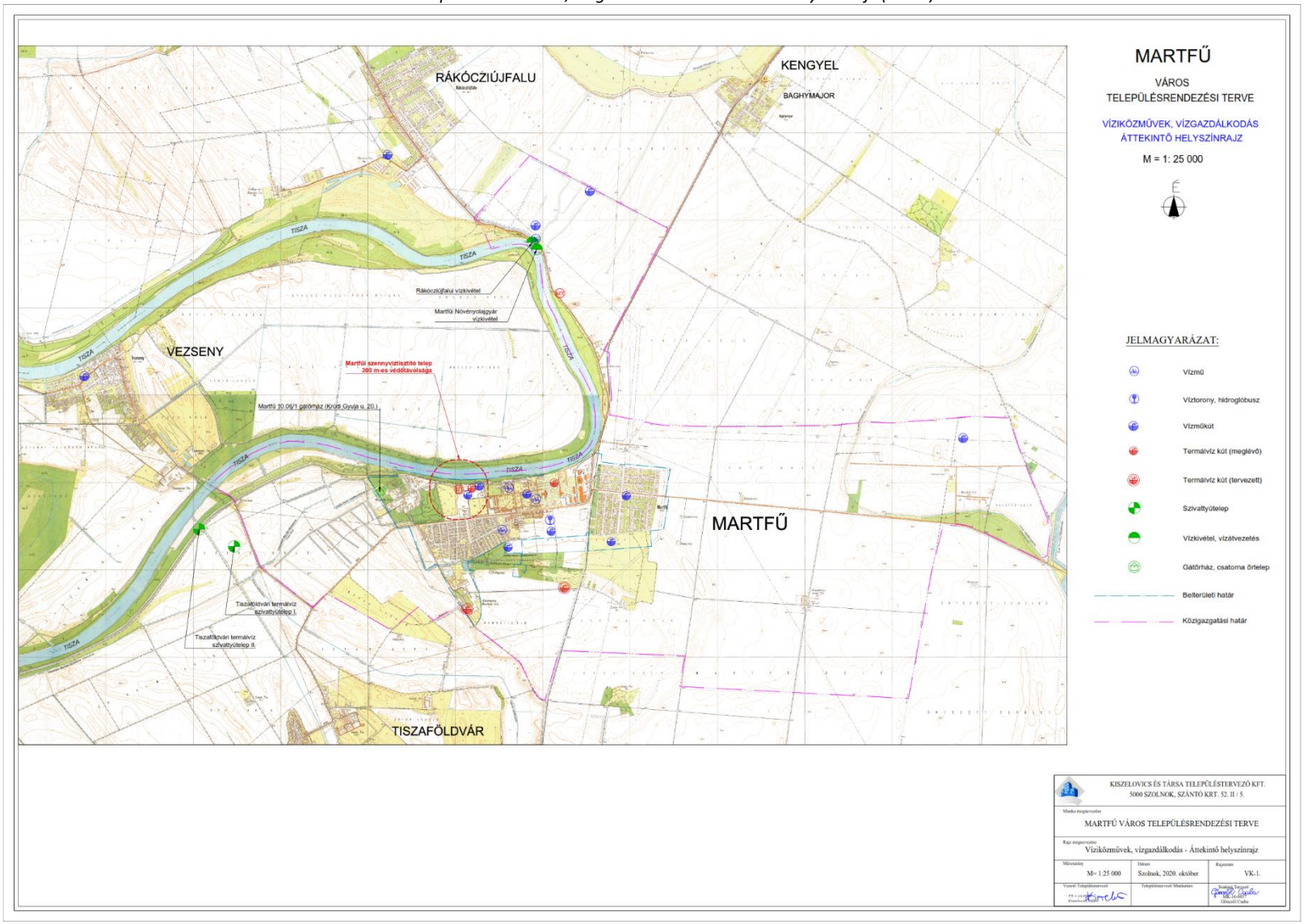

(Forrás: saját szerkesztés)

61. térkép: Víziközművek - Ivóvízellátás (VK-2)

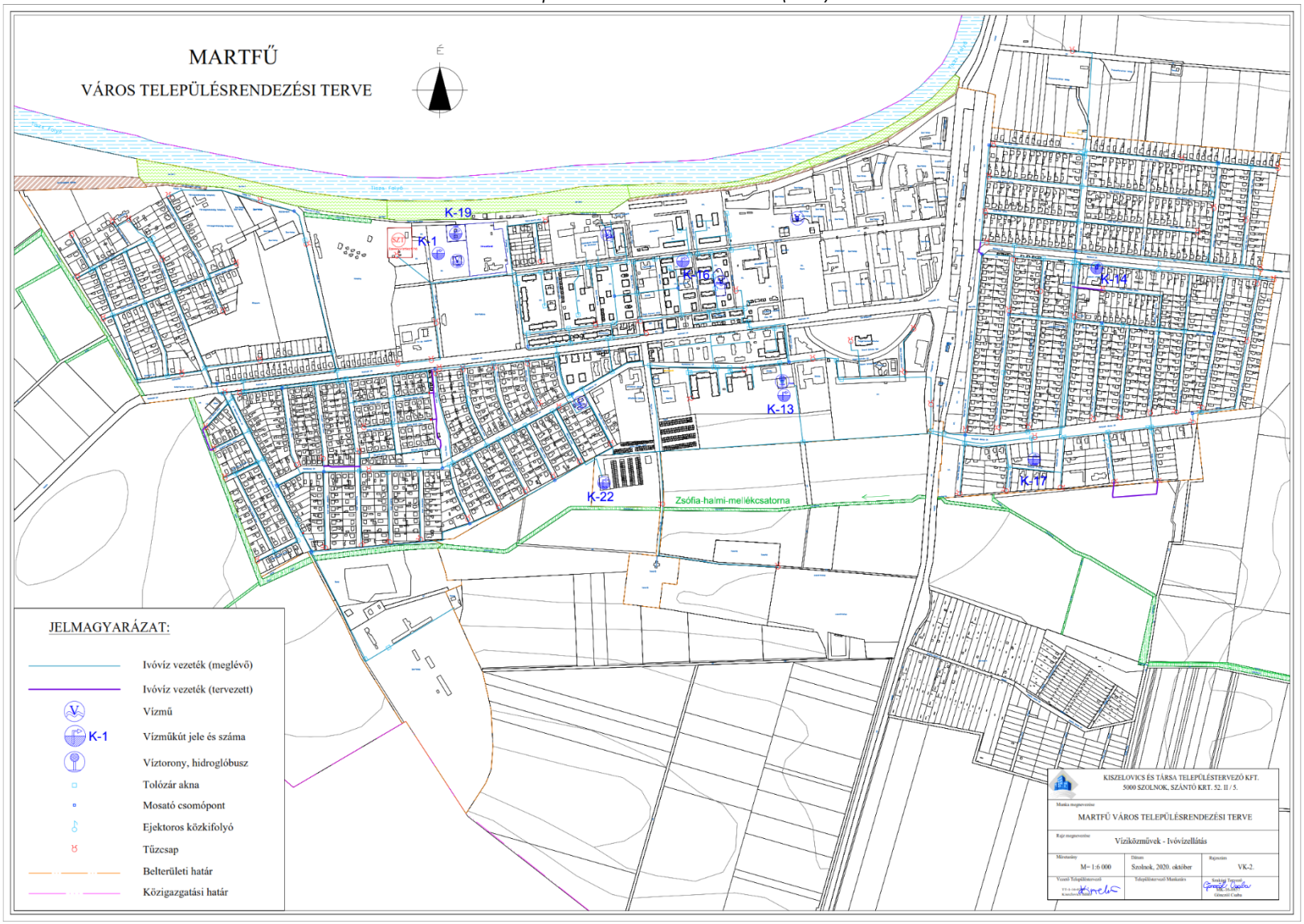

(Forrás: saját szerkesztés)

62. térkép: Víziközművek - Szennyvízelvezetés és - tisztítás (VK-3)

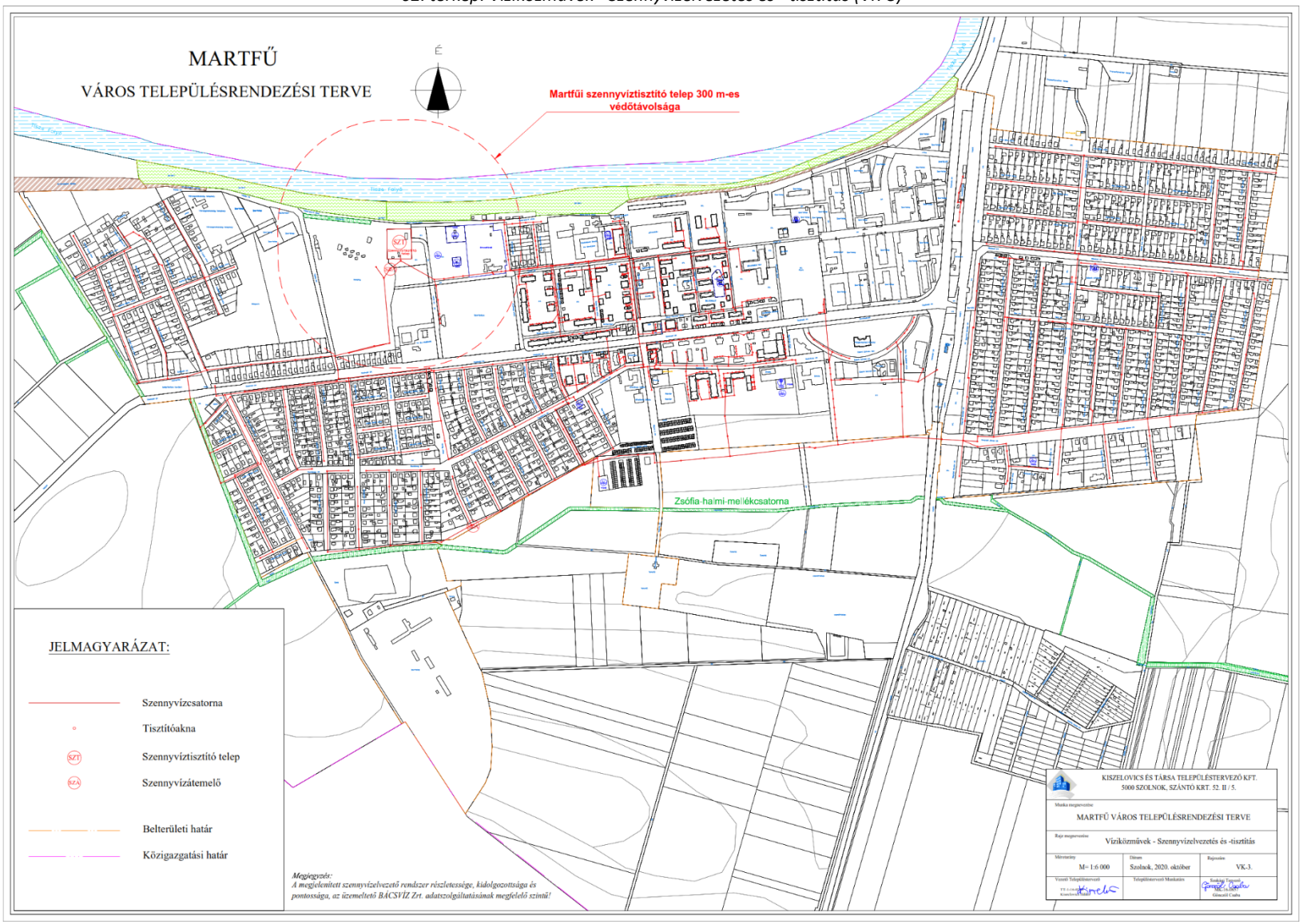

(Forrás: saját szerkesztés)

63. térkép: Vízgazdálkodás, árvízvédelem, belvízvédelem (VK-4.)

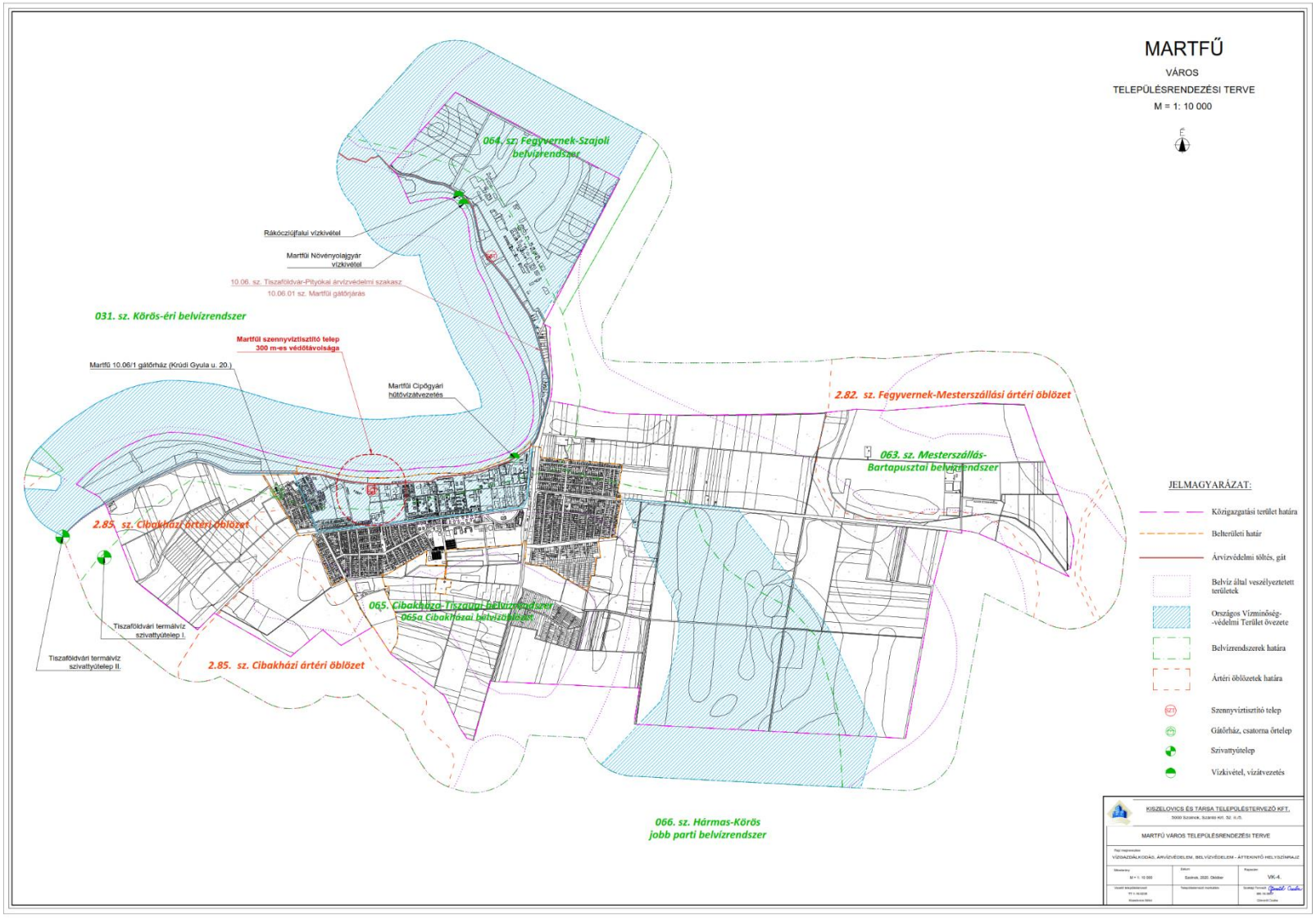

(Forrás: saját szerkesztés)

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Meglévő kül –és belterületi hálózat

A TRT tervezési területének villamos energiaellátását az EON Hungária Zrt. biztosítja a saját tulajdonában lévő elosztó hálózaton keresztül. A területen egy van egy 120/22kV-os transzformátor állomás. Innen indul több, a környező területet ellátó 22kV-os gerinchálózat. Ezen gerinchálózat egyikéről kap ellátást Martfű város. A gerinchálózat megfelelő állagú és keresztmetszetű.
A területen 22kV-os szabadvezetékes illetve az újabb fejlesztésű területeken 22kV-os kábelhálózaton keresztül üzemelnek a fogyasztói transzformátorok állomások. A fogyasztói transzformátorok állomásokról a villamos energiaelosztás kisfeszültségű szabadvezetékes elosztóhálózaton keresztül jut el a fogyasztókhoz. Jelenleg már több fogyasztó kap földkábeles csatlakozást a szabadvezeték hálózatról, illetve a transzformátor állomásokról közvetlenül.
A transzformátorállomások szabadvezetékes hálózat esetén oszlop állomások, földkábeles ellátás esetén pedig épített házas transzformátorok biztosítják az energiaellátást. A településen mindenütt biztosítható a villamos energiaellátás, ezért ilyen szempontból zárolt terület nincs.
Külterület energiaellátása:
A villamos energiát az áramszolgáltató saját tulajdonú, üzembiztos hálózatról biztosítja a külterületi fogyasztók részére. A karbantartásuk, korszerűsítésük folyamatos.
A belterület közvilágítása már korábban került korszerűsítésre.

Fejlesztések:
Idegen tulajdonú hálózatról ellátott terület is van idegen tulajdonú 22kV-os földkábelről ellátott transzformátor állomásról.
Külterületen napelem (fotovoltatikus) park létesésült, melynek villamos energiaellátó rendszerhez kapcsolódóan tervezve van 3 transzformátor állomás létesítése, melyekről a közcélú 22kV-os szabadvezeték hálózatra 22kV-os földkábelek fektetése van tervezve.

Belterületi telek kialakítás:
A belterületen kialakításra kerülő fejlesztések ellátását a meglévő primer (22kV) hálózat bővítésével új transzformátor állomás létesítésével és kisfeszültségű szabadvezeték hálózat kiépítésével lehet megoldani.
Mindegyik fejlesztési területhez közel eső középfeszültségű elosztóhálózat van, melyről az igényelt villamos energia biztosítható.
Ezen területek kisfeszültségű energiaellátása szabadvezeték hálózatról oldható meg. A nagyobb energiaigényű fogyasztókat földkábeles hálózat építésével lehet ellátni.

Ellátatlan területek vizsgálata:
Az ellátatlan területen jelenleg nincs a településen. A jelentkező fogyasztói energiaigények műszaki-gazdasági feltételeit az áramszolgáltató határozza meg. A villamos energiaellátás jelentős költségei miatt csak a ténylegesen jelentkező igények kiszolgálását kell biztosítani. A fejlesztéseknél jelentkező költségek egy részét az áramszolgáltató fedezi az érvényben lévő rendelkezések alapján.
A jelenlegi belterület energiaellátása biztosított. Az új létesítmények kialakításához középfeszültségű hálózat, alállomás vagy kisfeszültségű hálózat létesítése szükséges.

Közmű szolgáltató fejlesztései:

Az EON Hungária Zrt. 2000 évtől kezdődően középtávú fejlesztésbe kezdett, melynek célja a villamos energiaellátás minőségének javítása, az üzembiztonság fokozása, a hálózatok átviteli kapacitásának bővítése. A jelenlegi 22kV-os középfeszültségű hálózaton az EON Hungária Rt. nem tervez jelentősebb beavatkozást, mert azok állapota és kapacitása megfelelő, a később jelentkező energiaigényeket is ki tudja elégíteni.

Az áramszolgáltató a fejlesztési terveiben Martfű városban jelenleg hálózat bővítést nem tervez. A kisfeszültségű szabadvezetékes hálózat korszerűsítését az Áramszolgáltató (EON Hungária Zrt) folyamatosan végzi a biztonságos villamos energiaellátás érdekében.

A középfeszültségű hálózatokon az alábbi programszerű fejlesztéseket és korszerűsítéseket valósítja meg az áramszolgáltató a zavartalan és biztonságos energiaellátás érdekében:

- Középfeszültségű oszlopkapcsoló készülékek cseréje
- Közép/kisfeszültségű transzformátor állomások túlfeszültség védelme
- Közép és kisfeszültségű hálózatok rekonstrukciója – tartószerkezetek és vezetékszakaszok cseréje.
- Kiskeresztmetszetű hálózatok cseréje kapacitásbővítés céljából
- Meghibásodott szerkezetek folyamatos cseréje.

Több helyen már korszerű, rádiófrekvenciás távműködtetésű oszlopkapcsolót helyezett el az Áramszolgáltató, mely biztosítja a gyors beavatkozási lehetőséget. A leendő NATURA 2000 természetvédelmi területet elektromos létesítmény nem érint. A fejlesztési területen az alábbi védőtávolságokat kell betartani a létesítés során a 2/2013. (I. 22.) NGM rendelet alapján:

40. táblázat: Villamosmű létesítése során alkalmazandó védőtávolságok

villamosmű	elhelyezkedés	biztonsági övezet
120kV-os szabadvezeték	külterület	13m
22kV-os szabadvezeték	külterület	5m
22kV-os szabadvezeték	belterület	2.5m
22kV-os földkábel	kül-és belterült	1m
22/0,4 kVos transzformátor állomás és 22kVos kapcsolóberendezés	kül- és belterület	5m
0,4 kV-os csupasz szabadvezeték	kül- és belterület	1m
0,4 kV-os szigetelt szabadvezeték	kül- és belterület	0,5m
0,4 kV-os földkábel	kül- és belterület	1m

(Forrás: 2/2013. (I. 22.) NGM rendelet)

Tilalmak a biztonsági övezetben

a) a villamosműhöz nem tartozó

a1) oszlop, torony, önálló tartószerkezet, daru, állványzat,

a2) A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó - külön jogszabály rendelkezései szerint - robbanás- és tűzveszélyes anyag (pl. gáz, benzin, olaj) tárolására alkalmas tartály,

a3) üzemanyag töltőállomás,

a4) gémeskút, nyitott állapotban föld felszínétől mért 4 m-nél magasabb sorompó,

c) anyag tárolása és felhalmozása

c1) oly módon, hogy az oszlop járművel való megközelítését akadályozza,

c2) nem éghető anyagok 2 métert meghaladó magasságú tárolása (pl. siló, víztartály, építőanyag), amelynél a mértékadó magasság a depónia-ember-eszköz-mozgástér együttes mérete,

c3) az oszlopszerkezetben és az alapozásban agresszivitásuk miatt kárt okozó vegyi anyagok tárolása és felhalmozása,

c4) A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó - külön jogszabály rendelkezései szerint - robbanás- és tűzveszélyes anyagok (pl. nád, fa, gumi, hulladék, szilárd, folyékony, gáznemű tüzelő- és üzemanyag, lőszer) tárolása és felhalmozása, a mezőgazdasági termelésben szükségszerűen, ideiglenesen a táblán maradó szalmabála, valamint nem kazlazott széna kivételével;

d) munkavégzés

d1) a c) pontban felsorolt A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó - külön jogszabály rendelkezései szerint - robbanás- és tűzveszélyes anyagokkal, kivéve a mezőgazdasági termeléssel együtt járó szokványos munkaműveleteket,

d2) a jármű (gépjármű, mezőgazdasági vontató, munkagép stb.) üzemanyaggal való feltöltése,

d3) a c) pontban említett A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó - külön jogszabály rendelkezései szerint - robbanás- és tűzveszélyes anyagok elégetése, kivéve a mezőgazdasági munkák végzése során szükségszerűen a táblán maradó szármaradványt, valamint a tarló égetését. A tarló, illetőleg a szármaradvány égetésnél be kell tartani az Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásait;

e) a föld felszínétől mért 3 méternél magasabb idegen létesítményhez tartozó fémhuzal,

12. § Földben elhelyezett vezeték biztonsági övezetében tilos:

a) építeni, elhelyezni (pl. alapozás, oszlop), üzemeltetni bármilyen végleges épületet, építményt, berendezést - ide nem értve nyomvonalas létesítménynek jogszabály, illetőleg a szabvány előírásainak megfelelően kialakított keresztezését, illetőleg megközelítését - amely a földben elhelyezett vezeték

- hűlési viszonyait rontja,
- folyamatos és biztonságos üzemeltetését akadályozza,
- üzemzavar elhárítását, karbantartását akadályozza, veszélyezteti vagy lehetetlenné teszi;

b) bármilyen ideiglenes épületet, építményt, berendezést a földben elhelyezett vezeték üzemben tartójának előzetes hozzájárulása nélkül elhelyezni;

c) a vezeték üzemben tartójának előzetes hozzájárulása nélkül minden olyan, a föld felszíne alatti és feletti tevékenység végzése, amely az élet- és vagyonbiztonságot, illetőleg a föld alatti vezeték épségét, valamint folyamatos és biztonságos üzemét veszélyezteti, vagy veszélyeztetheti.

E rendelet alkalmazásában ilyennek minősül:

c1) korróziót előidéző erősen savas vagy lúgos folyadék talajra öntése,

c2) fokozottan tűz- és robbanásveszélyes anyagok tárolása,

c3) a robbantás,

c4) éghető anyagoknak nagy tömegben való elégetése,

c5) az útburkolat felbontása,

c6) az árok- vagy gödörásás,

c7) a szondázás (különböző vizsgálati céllal fémrudak leverése),

c8) fúróberendezés, pneumatikus munkagépek, földgyaluk üzemeltetése,

c9) a talajba beágyazott műtárgy, oszlop, vízóraakna gépalap stb. daruval, vontatóval vagy más géppel, eszközzel - a műtárgy kézi erővel végzett körülásása nélküli - kiszakítása;

d) a földben elhelyezett vezeték földművén (töltésén) a vezeték üzemben tartójának hozzájárulása nélkül mindennemű munkavégzés, ami a földmű megbontásával jár.

13. § Az erőmű és az alállomás biztonsági övezetében a 11. § (1) bekezdésében és a 12. §-ban foglalt rendelkezéseke kell alkalmazni.

(2) A biztonsági övezetben

a) tábor, kemping, vásártér, sportpálya, játszótér, gyakorlótér, karám, kijelölt autóparkoló, tömegközlekedési járművek megállóhelye 100-500 kV-os névleges feszültségű vezeték esetén akkor létesíthető, ha a 7. §-ban meghatározott távolságokra vonatkozó és egyéb előírások megtarthatók (pl. a vezeték oszlopa körül a talajfelszín aszfaltozott vagy azzal villamos szigetelés szempontjából egyenértékű vagy más anyagú réteggel ellátott, vagy az oszlop körülkerített);

b) az épületre szerelt televízió- vagy egyéb antenna, villámhárító stb. úgy létesíthető, hogy üzemszerű helyzetben a szél által a szabvány szerint kilengett áramvezetőket, feldőlés esetén a nyugalomban levő áramvezetőket

b5) 1-35 kV névleges feszültségszint között 2,0 méternél,

b6) kisfeszültségnél l,25 méternél

jobban ne közelítse meg;

d) közúton és saját használatú szilárd burkolatú úton (a továbbiakban együtt: szilárd burkolatú út) csak 4,5 méternél, illetőleg a magasságkorlátozó táblán feltüntetett magasságnál, ezen kívüli területen csak 4 méternél alacsonyabb építésű vagy ezzel azonos magasságig anyaggal rakott jármű

közlekedhet, illetőleg dolgozhat; e magasságot a rakomány, a járművön szállított személy, illetőleg szerszám legmagasabbra nyúló része, valamint a jármű működés közben sem haladhatja meg. A jármű legkiállóbb része az oszlopot, kikötését, illetőleg ezek alapozását úgy közelítheti meg, hogy abban károsodást ne okozzon, az áramvezetőket pedig sem vízszintesen, sem függőlegesen, a következőkben megadott távolságértékeknél jobban a legkedvezőtlenebb helyzetben és esetben sem közelítheti meg:

d5) 35-15 kV névleges feszültségszint között az 1,5 métert,

d6) 15 kV névleges feszültségszint alatt az 1,2 métert;

e) olyan fémtárgyat, amelyet hosszúsága vagy tömege miatt legalább két vagy több embernek kell szállítani, a távvezeték tartószerkezetétől mért 15 m távolságon belül csak akkor szabad vinni, illetőleg tartani, ha a munkavégzőket megfelelő anyagú, villamosan szigetelő, sérülésmentes védőlábbeli védi, amely a talajtól villamosan elszigeteli vagy maga a talajfelszín villamosan szigetelőanyaggal burkolt (pl. aszfaltozott);

f) a föld felett 3 méternél nem magasabb, összefüggő, 50 méternél hosszabb fémszerkezetek, fém szőlőkordon, fémkerítés, fém csővezeték (pl. öntözőberendezés csővezetéke) érintésvédelemmel ellátva létesíthető;

g) föld alatti csővezeték (pl. gázvezeték, öntözőberendezés csővezetéke) érintésvédelemmel ellátott fémcső, vagy szigetelőanyagú cső lehet;

(3) A villamosmű üzemben tartójának írásbeli hozzájárulása, kell a biztonsági övezetben:

a) épületnek, építménynek a létesítéséhez;

b) idegen létesítményhez tartozó, 0,2x0,3 méternél nem nagyobb jelzőtábla (pl. tűzcsapjel) a vezeték oszlopán, illetőleg alapozásán a föld felszínétől mért legfeljebb 2 méter magasságban történő elhelyezéséhez;

c) 4,5 méternél magasabb jármű vagy rakomány közlekedéséhez, illetőleg munkavégzéséhez. A villamosmű üzemben tartója a hozzájárulásában előírhatja, hogy a közlekedés, illetőleg a munkavégzés csak megbízottja jelenlétében történhet. A villamosmű megközelítésére ebben az esetben is alkalmazni kell a (2) bekezdés d) pontjában foglalt előírásokat;

d) nem éghető anyag (pl. építőanyag, föld, törmelék, ócskavas) tárolásához. Az anyagot a hozzájárulásban meghatározott módon és időtartamig, a földfelszíntől mért, legfeljebb 2 méter magasságig szabad tárolni, amelynél a mértékadó magasság a depónia-ember-eszköz-mozgástér együttes mérete;

e) a terepszint megemeléséhez (pl. tereprendezés, gátépítés, vízszintszabályozás, halastó vagy zagytér létesítése), amely munkákat a hozzájárulásban foglaltaknak megfelelően kell elvégezni;

f) nyílt árok vagy gödör létesítéséhez

f1) a fa, illetőleg betonoszlop 5 méteres körzetében,

f2) az acélszerkezetű oszlop, illetőleg kikötése alapozásának szélétől vízszintesen mért 8 méter távolságon belül vagy e távolságtól kezdődő 45°-os lejtőszögű sík alá nyúlóan. A 100 kV-os és ennél nagyobb feszültségű vezetéknél az árok vagy gödör az oszlop terepjáró gépjárművel való megközelítését nem akadályozhatja;

Jelen tilalmak és korlátozások csak a legfontosabb előírásokat tartalmazzák, azok részletes leírását a **2/2013. (I. 22.) NGM rendelet** tartalmazza.

64. térkép: Energiaközmű vizsgálat (E-1)

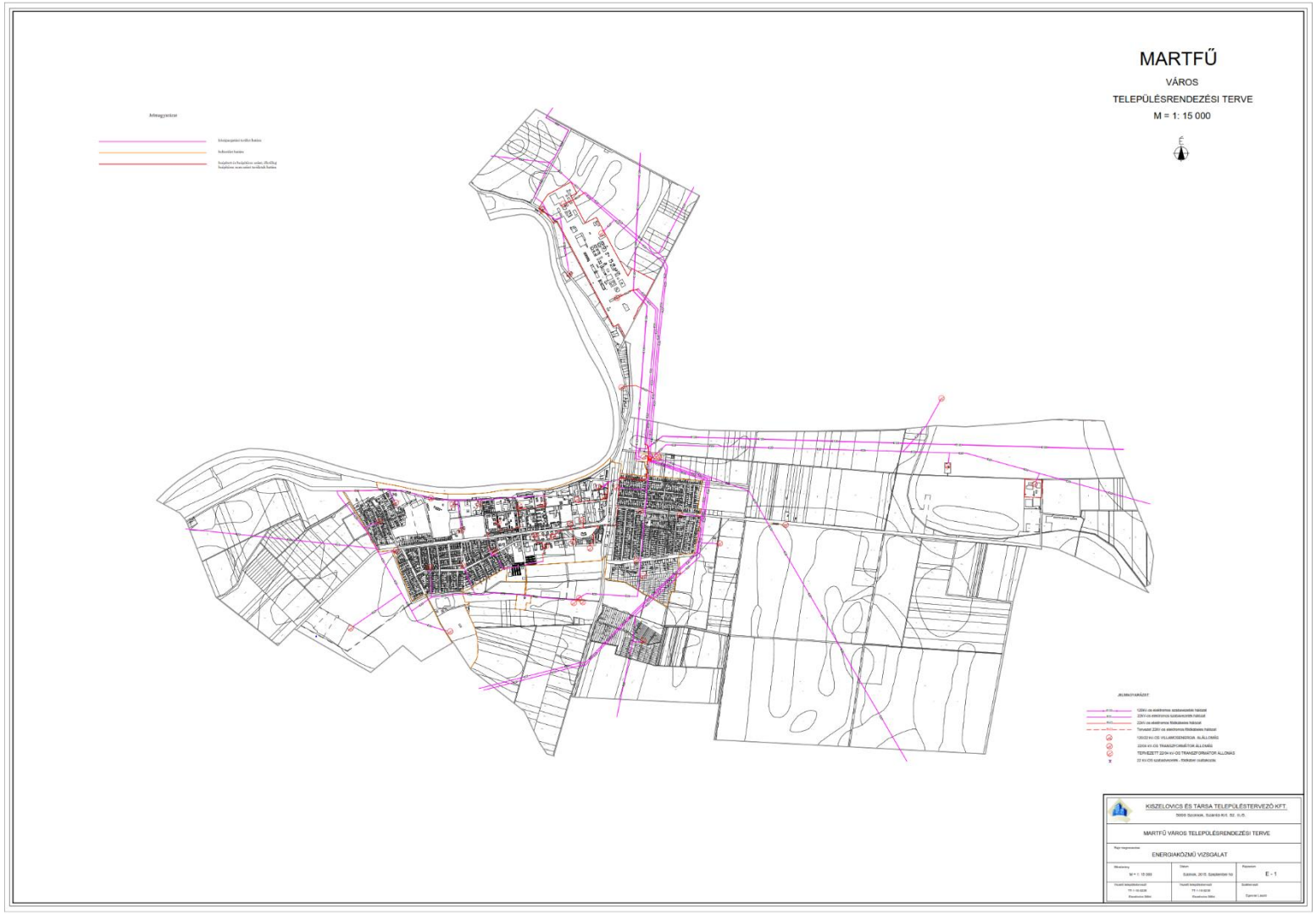

(Forrás: saját szerkesztés)

1.16.2. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Martfű településrendezési terv készítésének hírközlés szakági munkarész elkészítéséhez a 14/2013 (IX.25.). NMHH rendelet alapján az érintett elektronikus szolgáltatók nyilatkozatai és adatközlés beszerzése céljából az Önkormányzat megkereste az érintett elektronikus szolgáltatókat:

- Magyar Telekom Távközlési NyRt.
- Vodafone Magyarország Zrt.
- Digi Kft. (Invitel Zrt.)
- PR Telekom Zrt.

A megkeresésre a Magyar Telekom közölt adatot, mely a településrendezési terv hírközlési munkarészébe ismertetésre kerül. A megkeresésre az Invitel közölt adatot, mely a településrendezési terv hírközlési munkarészébe ismertetésre kerül. Az Antenna Hungária Kft antennatornyot üzemeltet. Az E-közmű felületen a távközlési szolgáltatók által feltöltött hálózati nyomvonalak elérhetőek.

1.16.2.1. Telefonellátás

Helyközi hálózat:
Martfűi primer központ, melynek az üzemeltetését az Magyar Telekom Nyrt végzi az országos optikai gerinc hálózathoz 2 irányba csatlakozik. Északi irányba Szolnok felé, Déli irányba Kunszentmárton felé. PR Telekom gerinchálózata északi irányba a közút mentén Szolnok felöl üzemel. A MÁV vasútvonala mentén a MÁV-nak illetve az Invitechnek is üzemel a gerinchálózata Kengyel és Tiszaföldvár irányába.

Helyi hálózat:
Magyar Telekom: A Martfűi Magyar Telekom helyi hálózat központja az Magyar Telekom Nyrt telefonközpontja a Munkácsy u. 89. szám alatti lévő Magyar Telekom műszaki épületében üzemel. Innen földalatti (alépítmény és földkábel) és földfeletti (légkábel hálózat) optikai hálózata vegyes rendszeren keresztül üzemel. A telefonközpont a helyi igényeket kielégíti és a bővíthető. A hálózat jelenlegi tulajdonosa az Magyar Telekom Nyrt. A helyi hálózat bővítése a gazdasági területek fejlesztésének irányába várható, lehetőség szerint földalatti alépítményben javasolt.

1.16.2.2. Kábeltévé ellátás

Digi Kft (Invitel): A Martfűi Digi helyi hálózat központja a Mártírok útja 1 szám lévő kultúrház épületében üzemel. Innen földalatti (alépítmény és földkábel) és földfeletti (légkábel hálózat) vegyes rendszeren keresztül üzemel a hálózat. A telefonközpont a helyi igényeket kielégíti és a bővíthető. A hálózat jelenlegi tulajdonosa a Digi Kft.
Vodafone Magyarország Zrt: A Martfűi hálózatot az E-közmű feltünteti.

Kábel nélküli telefonellátás:
Martfű fejlesztésre szánt területén a kábel nélküli telefonellátás a mobil adótornyokról biztosított. A település közigazgatási területén belül az Antenna Hungária üzemelteti az mobil adótornyát, melyen a T-Mobile és a Vodafone is üzemel. A Torony tövében található a Vodafone műszaki épülete. A Kérész utca végén beépítetlen területen a 1661 hrsz alatt a Telenor mobil adótornya üzemel. A jelentkező kábel nélküli telefonigények kielégíthetők.

Internet ellátás:
A település teljes területén a meglévő mobil szolgáltatók az internet ellátást biztosítani tudják. Vezetékes internet ellátás a Magyar Telekom hálózatán keresztül biztosított.

Mikrohullámú rendszer:
A településen mikrohullámú rendszer következtében az építési szabályozását megkövetelő védősáv nem található. A település optikai lefedő hálózatának tervezése és kiépítése javasolt. Ezen mind a távközlési, mind a kábeltévé mind a nagysebességű adatátvitellel kapcsolatos igények kiszolgálhatók.

Védőtávolság:
Telefon földkábel kábeltelevízió földkábeltől 0,5 m. Telefon földkábel minden más létesítménytől általánosan 1,50 m.
Az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában a 2003. évi C. törvény 94.§. (1) alapján: „a településtervezésénél, rendezésénél utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét.” A postai létesítmények vonatkozásában pedig a 2003. évi CI. törvény 40.§. (1) alapján: „a településtervezésénél, rendezésénél utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell a postai létesítmények elhelyezésének lehetőségét.

A település vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlési hálózata kiépült. A Magyar Telekom optikai lefedő hálózat megépült a nagysebességű adatátvitel igény kielégíthető. A településfejlesztési koncepcióban és a településszerkezeti tervben vázolt fejlesztések a meglévő rendszerről az előzetes információk alapján hálózat bővítés nélkül a meglévő hálózatok továbbépítésével megoldhatók.

65. térkép: Hírközlési vizsgálat (H-1)

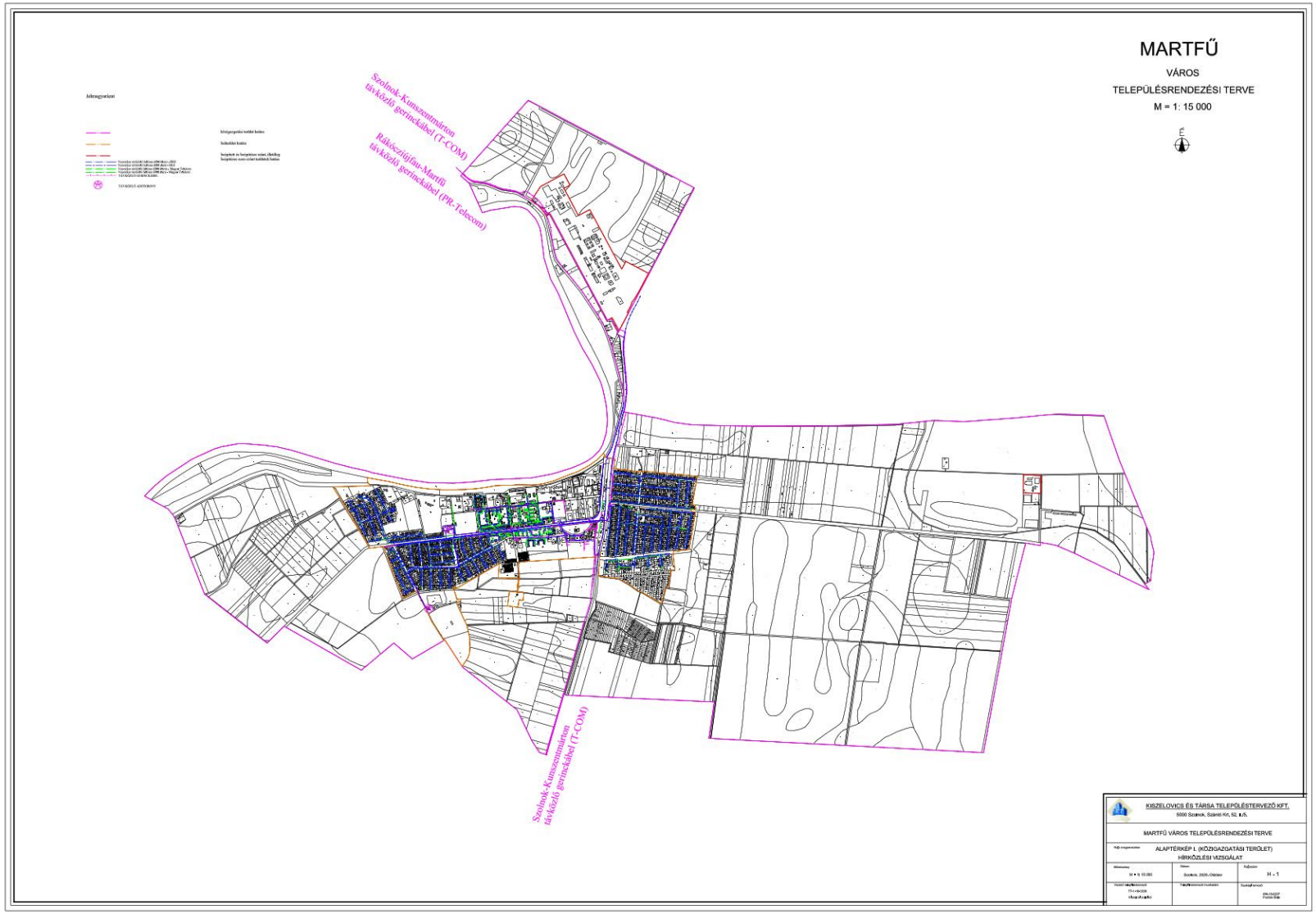

(Forrás: saját szerkesztés)

66. térkép: Hírközlési vizsgálat (belterület) (H-2)

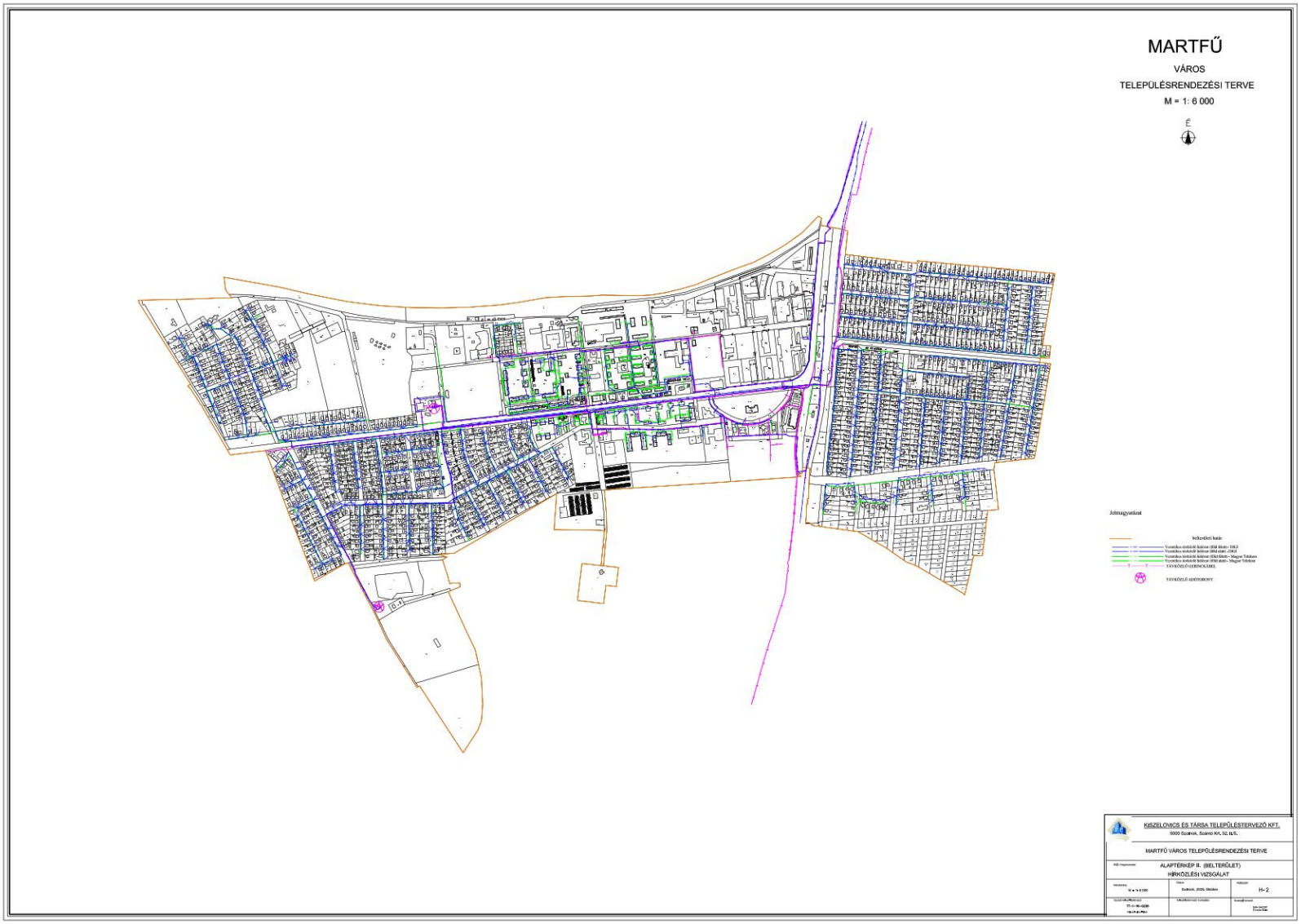

(Forrás: saját szerkesztés)

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

Martfű város rendelkezik környezetvédelmi programmal, amelyet helyi rendelet is elfogadott.

A település igazgatási területe: 3332 ha/m2, ebből:

- belterület: 2636 km2
- külterület 593 km2
- zártkert 103 km2

Martfű közlekedésföldrajzi elhelyezkedése, és helyzete kedvezőnek mondható. A város a megyeszékhelytől közúton a 442. számú főúton közelíthető meg, mely egyúttal Kunszentmárton felé is útkapcsolatot biztosít. A településen két országos mellékút is keresztülhalad, az egyik Tiszaföldvár, a másik Mezőtúr felé biztosít közúti kapcsolatot.

67. térkép: Martfű kül- és belterületi ábrázolása topográfiai térképen

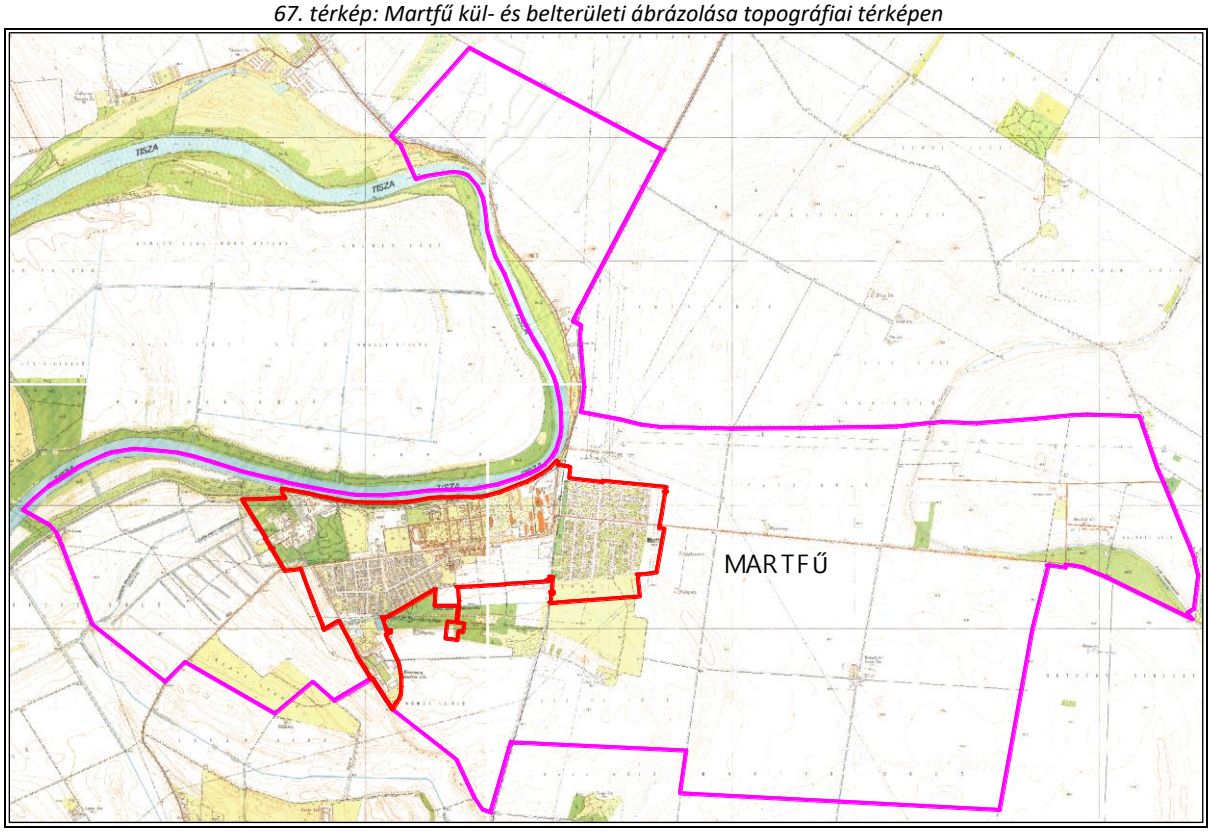

Martfű az Alföldön, Jász-Nagykun-Szolnok megyében, Szolnoktól délre, közúton 21 km-re található. A város a Szolnok – Túri - sík kistáj területén helyezkedik el.

1.17.1. Talaj

A zömmel löszös üledékeken 9 talajtípus alakult ki. A legnagyobb kiterjedésűek a kedvező mezőgazdasági adottságú alföldi mészlepedékes és a réti csernozjomok, 12, illetve 34%-os területi részaránnyal. Vályog és agyagos vályog mechanikai összetételű változataik termelékenysége II. és IV. között váltakozik. Felszíntől karbonátos és kilúgozott változataik egyaránt előfordulnak. A mélyben sós réti csernozjomok 4%-ot, a mélyben szolonyeces réti csernozjomok pedig 2%-ot tesznek ki. Termékenységi besorolásuk a IV. és VI. talajminőségi kategória.
A talajvízhatás alatti mélyebb fekvésű területek kiterjedt (15%) talajtípusát az agyag, vagy agyagos vályog mechanikai összetételű réti talajok és kisebb kiterjedésben (3%) a fiatalabb, kisebb

humusztartalmú réti öntés talajok képviselik. A réti talajok termékenységi besorolása a szervesanyag-tartalomban meglevő különbségek ellenére egységesen a VI. kategória. A réti talajok csökkent termékenységét valószínűleg erősen savanyú kémhatásuk indokolja, ami miatt meszezésük szükséges. A szikes talajok mennyisége is számottevő. A mezőgazdaságilag értéktelen réti-szolonyec talajok területi részaránya 9, az igen gyenge termékenységű, általában a VII. talajminőségi kategóriába sorolt szolonyeces réti talajoké pedig 13%.
A táj csernozjomokhoz kötődő jelentős mezőgazdasági potenciálja a szikes talajok meliorációjával és a réti talajok meszezésével növelhető.
A magassági viszonylatban 82,00 és 89,00 mBf. váltakozik a terep. Rét és legelő csak a szikes laposokban, a lösztölgyes ligeterdő maradványai pedig csak a régi medrek mentén fordulnak elő. A következő táblázat a művelési ágakat szemlélteti:

41. táblázat: Művelési ágak

Művelési ág	Területe ha/m²
szántó	1528,4487
rét	10,7035
szőlő	-
kert	11,9199
gyümölcsös	7,2818
legelő	109,2898
nádas	-
erdő	111,1945
kivett	509,8761
halastó	-
fásított terület	19,2439
Összesen	2307,9583

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1. Belterületi vízellátás

Martfű város vízellátást a Bácsvíz zRt. biztosítja. A település központjában, a Munkácsy úton lévő vízmű 6 db mélyfúrású kúttal rendelkezik, melyből 4 db üzemel és 2 db tartalék. Az újabb vezetékek KM PVC anyagúak, míg a régebbiek között többnyire azbesztcement, néhol öntöttvas is található.
Martfű vízmű telepén új tisztítási technológia, az 5-ös számú kút mellett egy nagyhozamú tartalékkút, a városi vízhálózatban 600 m hosszon új körvezeték megépítése, mosatási csomópontok, tolózár- és bekötővezetékek cserélése valósul meg idén a KEOP 1.3.0/2F/09-2011-0002 azonosító számú „Tiszazug Ivóvízminőség-javító Projekt” keretén belül.
Martfű város két hévízkúttal rendelkezik. Az 1100 m talpmélységű kútra telepített vízmű rendeltetése a strandfürdő ellátása és létesítmények fűtése. A strandfürdő hidegvíz-igényét egy 70 m talpmélységű kútból elégítik ki.

1.17.2.2. Külterületi vízellátás

A jelentősebb külterületi ipartelepek és majorok vízszerzése, vízellátása a következő:

- Cipőgyári iparterület

A Cipőgyár vízellátását a településtől függetlenül, külön vízműről biztosítják.

- Növényolajgyár

A martfűi növényolajgyár kétféle vízigényének (ivó- és ipari) megfelelően két vízellátó rendszert alakított ki a gyár területén.

- Kövér major

Vízellátása a városi ivóvízhálózatról biztosított.

- Kalapos major

A major saját vízellátó rendszerrel rendelkezik.

- Paprikaőrlő üzem (Juhászdűlő 2.)

Vízigénye fúrt kúttal biztosított

1.17.2.3. Szennyvízelhelyezés és tisztítás

Martfű szennyvízcsatorna hálózata 62,9 km (amelyből csapadékvíz elvezetéssel egyesített hálózat2,9 km). A szennyvíz gravitációs úton, két átemelő akna közbeiktatásával kerül a szennyvíztisztító telepre. A csatornahálózat állapota megfelelő.
A szennyvíztelep technológiája mechanikai és biológiai tisztításból áll, a szennyvíziszap víztelenítés után a kecskeméti komposztálóba kerül. A tisztított szennyvíz befogadója a Tisza.
A szennyvíztisztítást és a csatornahálózat üzemeltetést a Bácsvíz zRt. látja le. A szennyvíztisztító telepen a tavalyi évben történt kis mértékű felújítás pl. a mechanikai tisztítást biztosító gépi rács felújítása, a levegőztető medencékben a levegőztető elemek elhasználódott membránjainak cseréje, az ülepítő medencékben az iszapkotrók átalakítása stb.

1.17.2.4. Vízrendezés, vízhasznosítás

1.17.2.4.1. Belterületi vízrendezés

Martfű bel- és külterülete a Cibakházi 65.a. belvízöblözetbe tartozik. A terület viszonylag magasabb fekvésű, így belvízveszély nem fenyegeti. A terület belvizeinek befogadója a K-i részen a Harangzugi I-c belvízcsatorna, D -en és Ny-on a cibakházi-martfűi belvíz főcsatorna, melyet leginkább Zsófia-halmai csatornaként ismernek. Ez a befogadója a belterületi csapadékvizeknek is.

1.17.2.4.2. Külterületi vízrendezés, vízhasznosítás

A külterület K-i részén a Harangzugi I-c belvízcsatorna gyűjti és vezeti le a csapadékvizet. A belvízelvezető hálózatok bővíthetők, a befogadó belvízcsatornák a többlet vízhozam elvezetésére alkalmasak.

68. térkép: Martfű területén húzódó csatornák

(Forrás: http://geoportal.vizugy.hu/belviz/index.html)

Martfű külterületén két öntözőcsatorna található. Dk -en az Nk. XII-1-1. fürtcsatorna, valamint É-on az Nk. X-2. fürtfőcsatorna. Az Nk. X-2. fürtfőcsatorna vízellátása a Nagykunsági-főcsatorna jobb parti

töltésének 60+590 km –es szelvényből történik gravitációsan. (A Kengyel-laposi halastó vízellátása az Nk. X-2. fürtfőcsatornáról biztosított.)
27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról jogszabály szerint: Martfű az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.
A kockázatos anyagok elhelyezése, felszín alatti vízbe történő közvetlen vagy közvetett bevezetése engedély köteles tevékenység, mely csak az illetékes környezetvédelmi felügyelőség által kiadott engedély, illetve a felügyelőség szakhatósági állásfoglalásával más hatóság által kiadott engedély alapján történhet.

Fontos talaj és a felszín- és felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos hatályos jogszabályok betartása ill. betartatása!
Élővíz folyásba, kutakba, csapadék csatornába hulladékot és szennyvizet bevezetni tilos!

1.17.2.4.3. Vízgyűjtő gazdálkodás

Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve a 1042/2012. (II. 23.) Korm. határozat mellék-leteként jelent meg. Ezen anyagban az ország négy vízgyűjtőre és 42 tervezési alegységre lett felosztva, melyen belül Martfű közigazgatási területe, az 2-18 számú Nagykunság vízgyűjtőgazdálkodási tervezési alegységre esik.
A vízgyűjtő gazdálkodási terv célkitűzései és intézkedési tervei a következők:

1. Szennyvíztisztító telepek építése és korszerűsítése
2. Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése
3. Mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentése
4. Bekövetkezett szennyezések csökkentése, felszámolása, beleértve a felhagyott szennyezett területek kármentesítését
5. Hosszirányú átjárhatóság helyreállítása, a duzzasztás és a vízszintszabályozás hatásának csökkentése
6. Hidromorfológiai viszonyok javítása a hosszirányú átjárhatóságon kívül (vízfolyások és állóvizek morfológiai szabályozottságának csökkentése)
7. A vízjárási viszonyok javítása illetve vízkivételek, más víztestre történő átvezetések ökológiai hatásainak csökkentése
8. A víz hatékony felhasználását elősegítő műszaki intézkedések, az öntözés, az ipar, az energiatermelés és a háztartás területén
9. Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében a lakossági vízi szolgáltatás területén
10. Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében az ipari vízi szolgáltatás területén
11. Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében a mezőgazdasági vízi szolgáltatás területén
12. Mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere
13. .Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések (védőterületek, pufferzónák)
14. Kutatás, tudásbázis fejlesztés a bizonytalanság csökkentése érdekében
15. Elsőbbségi veszélyes anyagok kibocsátásának megszüntetése és elsőbbségi anyagok kibocsátásának csökkentése
16. Ipari szennyvíztisztítók korszerűsítése, bővítése
17. Talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése
18. Inváziós, tájidegen fajok és betegségek terjedésének megelőzése és szabályozása
19. A rekreáció (beleértve a horgászatot is) káros hatásainak megelőzése és szabályozás
20. A halászat és egyéb olyan tevékenységek káros hatásainak megelőzése és szabályozása, amelyek állatok és növények eltávolításával járnak

21. Településekről, épített infrastruktúrából és közlekedésből származó szennyezések megelőzése és szabályozása
22. Erdészeti tevékenységből származó szennyezés megelőzése vagy ellenőrzése
23. A természetes vízvisszatartást elősegítő intézkedések
26. Halgazdasági hasznosítás káros hatásainak megelőzése és szabályozása
27. Termálvizek kezelése a vízfolyásokba történő bevezetés előtt
28. Hűtővizek felszíni vízbe történő bevezetésének szabályozása
29. Mezőgazdasági telepekről (állattartásból) származó terhelés csökkentése
30. . Hordalék- és tápanyag-visszatartás felszíni befogadókba történő bevezetés előtt
31. Beszivárogtatás, visszasajtolás korszerűsítése, szabályozása
32. Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása, a hatások enyhítése
33. Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül
34. Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme vízminőségi hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül
35. Fürdőhelyek védelmét biztosító speciális intézkedések
36. Szakszerűtlenül kiképzett kutak ellenőrzése, rekonstrukciója, felszámolása
37. Balesetből származó szennyezések megelőzése

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A Tisza Cipőgyár Rt. a városközpontban helyezkedik el. Technológiai és tüzelési eredetű légszennyezőanyag kibocsátásai a következők komponensek tekintetében kerülnek mérésre:

- kéndioxid;
- szénmonoxid;
- nitrogénoxidok;
- szilárd anyag ;
- szerves oldószer tartalom.

A BUNGE Növényolajipari Rt. telepítése kedvező, a lakott területtől Északra kb. 2 km távolságra helyezkedik el. A technológiai és tüzelési eredetű levegőszennyező anyag kibocsátási komponensek a következők:

- kéndioxid;
- szénmonoxid;
- nitrogénoxidok;
- szilárd anyag tartalom.

Pontos értékek megadása azért nem történik, mivel ez évente változó. A fenti komponensek mérési eredményeinek nyilvántartása továbbá a környezetvédelmi hatóság felé benyújtandó adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése az üzemeltető feladata

A lakossági tüzelési és közlekedési eredetű légszennyezés jelentéktelen (az épület 100 % -a be van kapcsolva a gázellátó hálózatba).
Martfű város Jász – Nagykun – Szolnok megye középső részén, Szolnok várostól Délre található. A környezettel lévő kapcsolatot a 442. számú Szolnok – Cserkeszőlő másodrendű főút biztosítja. A 442. sz. főút – a település főútja – részben a belterületen halad Észak – Dél irányba.
A város belterületén K – Ny –i. irányba szeli ketté a Martfű – Tiszaföldvár 4633. jelű országos mellékút mely korábban a 442. számú főút települési szakasza volt.

A település belterületének K –i. részét kettészeli a Martfű – Mezőhék 4627. jelű országos mellékút.
Martfű város közigazgatási területének határán a külterületi nagy iparterület mellett halad a 4629. jelű mellékút, mely forgalmának jelentős részét a gyártelepre irányuló közúti célforgalom (teherszállítás) jelenti.
A településen belül kiépített kerékpárút található a 4633. jelű Tiszaföldvár – Martfű országos mellékút település belterületét jelző táblától végighaladva a belterületen a körforgalom érintésével a 4627. jelű Martfű – Mezőhék országos mellékút település belterületét érintő szakaszán végighaladva a belterület határát jelző tábláig.
Tervezett regionális jelentőségű kerékpárúthálózat halad keresztül a település közigazgatási területén, mely a jelenlegi 442. számú főút mellett halad végig a körforgalmi kereszteződés után továbbépítésre tervezett Tiszaföldvár irányába.
A település belterületének D –i. határrészén található üzemanyagtöltő állomás.
A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. számú rendelete alapján a légszennyezettség tekintetében Martfű az alábbi kategóriába tartozik:

42. táblázat: Martfű légszennyezettségi kategóriája

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint						
	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM10	Benzol	PM10 benz(a)-pirén (BaP)
10. Az ország többi területe,	F	F	F	E	F	
	Talajközeli ózon	PM10 Arzén (As)	PM10 Kadmium (Cd)	PM10 Nikkel (Ni)	PM10 Ólom (Pb)	
	O-I	F	F	F	F	D

(Forrás: 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet)

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet 5. sz. melléklete a zónabesorolásokat az alábbiak szerint értelmezi:

D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. sz. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.
E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
F csoport: azon terület, ahol levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

A levegőtisztaság-védelmi szempontból meg kell említeni azokat a mezőgazdasági telepeket ill. vállalkozásokat, amelyek por emissziót (gabona szárítók), ill. bűzhatást (intenzív állattartás) okoztak ill. okoznak.
A települési környezetvédelmi rendelet szabályozza a belterületi állattartást építési övezetenként, meghatározva a létszámkorlátokat és a védőtávolságokat.
A levegő védelmével kapcsolatos jogszabályok előírásait be kell tartani ill. tartatni!

1.17.4. Zaj és rezgésterhelés

Települési zajforrások:
- Közlekedés,
- Ipar,
- Kereskedelem,
- Szórakozás,
- Építkezés,
- Háztartási tevékenység.

Martfű város közigazgatási területén halad keresztül a Szolnok – Szentes vasúti szárnyvonal. Martfű város vasúti megállóhellyel rendelkezik, a belterületen.
A két nagyobb ipari létesítmény (a növény- és olajgyár és a cipőgyár) a település szélén helyezkedik el a 442. számú főút mellett, jelentősebb zajterhelés itt jelentkezik a településen.
A Tiszahajlat út végén található egy magán repülőtér, amely füves 200×25 m nagyságú pálya és ultrakönnyű repülőgépek fel- és leszállására szolgál.
A zajhatástól védendők az emberi tartózkodásra szolgáló épületek, közterületek. A rendezési terv készítése során fontos szempont, a területi funkciók, telepítések olyan meghatározása, hogy a megengedett határérték feletti zajterhelés ne keletkezzen.
A zaj- és rezgés védelemmel kapcsolatos jogszabályok előírásait be kell tartani ill. tartatni!

1.17.5. Sugárzásvédelem

Martfű város villamosenergia ellátását az E.ON Tiszántúli Áramhálózati ZRt. biztosítja a martfűi 120/20 kV-os alállomásról. Ide indul, illetve ide csatlakozik a Szolnok – Tiszajenő – Nagyrév – Tiszaföldvár – Kunszentmárton – Öcsöd – Mezőtúr – Törökszentmiklós 20 kV-os távvezeték.
A martfűi alállomás 120 kV-os betáplálása az országos alaphálózati rendszerből történik és innen tovább halad a mezőtúri alállomás felé. A betáplálásra Szolnok felöl, a város északi részén kerül sor. A településen többségében oszloptranszformátorok, kisebb számban építettházas transzformátorok üzemelnek.
A városban T – Com digitális telefonközpont üzemel, a hírközlési rendszer 100 % -osan kiépült. Vezeték nélküli távközlési rendszer, műsorszórás területén:
- Országos tranzithálózat (Antenna Hungária Rt.) biztosít összeköttetést Püspökladány, Szentes, Cegléd, Szolnok felé.
- Mikrohullámú hálózat (T – Com Rt.) biztosít kapcsolatot: Kunszentmárton, Szentes, Kiskunfélegyháza és Szolnok felé.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h). A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50 - 180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra. Ez a szint a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. A 250 nSv/óra alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Martfűn nincs háttérsugárzást mérő berendezés, a legközelebbi Szolnokon található.

1.17.6. Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodás körébe tartozik a települési szilárd kommunális hulladék és a kommunális szennyvíz gyűjtése és elhelyezése.

A kommunális hulladékok gyűjtését és szállítását a NHSZ Szolnok Közszolgáltató Nonprofit Kft végzi. A hulladékok gyűjtése 60, 80 és 120 l-es hulladékgyűjtő edényzetben ill. 1100 l-es konténerben történik, elszállításuk heti rendszerességgel valósul meg.

A szelektív hulladékgyűjtést a lakosságnak kiosztott sárga fedelű gyűtjtőedényzet papír, műanyag, fém és üveg frakció begyűjtésével és elszállításával végzi a közszolgáltató, míg a zöld hulladékot a lakosság komposztálja, vagy a zöld fedelű gyűjtőedényzet ürítésével kerül elszállításra. Az NHSZ az év elején megadott időpontokban, utcánkénti bontásban a lakosság által kihelyezett hulladékot tartalmazó hulladékgyűjtők ürítésével, és a szelektált frakciók feldolgozásával valósítja meg a hulladékgazdálkodási törvényben a szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozó előírásokat.

Hulladék-gyűjtőszigetek is találhatók a településen, ezek elhelyezése a főbb csomópontokon történt, ahol a boltok és egyéb intézmények látogatottsága jelentős mértékű. A négy hulladékfrakció (műanyag, két fajta üveg és papír) elhelyezésére alkalmas 6 db gyűjtősziget a következő helyeken található:

- Móricz Zsigmond út
- Szolnoki út - Béke út
- Mártírok út - Szolnoki út
- Munkácsy út - Virág út
- Kossuth u. - Rákóczi út
- Bocskai u. - Rákóczi út

69. térkép: A napelempark elhelyezkedése a rekultivál hulladéklerakón

(Forrás: google earth)

A szigeteken lévő edényzeteket havi rendszerességgel ürítik, illetve a telítődésnek megfelelően.

Martfű Város rekultivált hulladéklerakója a várostól D-re, a 442. sz. közút és a városi temető közötti területen található. A település 090/1 hrsz.-ú területén az 1970-es évek óta folyt kommunális eredetű hulladéklerakás, amely révén a korábbi mocsaras, mély terület jelentős mértékben feltöltésre került. A hulladéklerakás érintette a 088/2, 088/3 és 089 hrsz.-ú területeket is, ez utóbbi anyaggödörben korábban szennyvízleürítés is történt
A lerakó 2014-ben került rekultiválásra, a KEOP-7.2.3.0-2008-0036 számú „A Szelevényi és az egykori Hunyadfalva-Kőtelki hulladékgazdálkodási rendszerhez tartozó települések szilárdhulladék-lerakóinak térségi szintű rekultivációs programja” című pályázat keretén belül. Jelenleg a lerakó utógondozása történik az önkormányzat által.
A rekultivált lerakó 6 ha 4836 m - es területe megosztásra került, a 7 db új helyrajzi számú területből kettő területen (090/6 és 090/7 hrsz., épül jelenleg naperőmű. Az egyenként 498 kV napelem kiserőmű építését kezdte meg az AGE Solar Second Kft. és az AGE Solar M Kft. Martfűn. A két kft. tulajdonosa a siófoki székhelyű Vabeko Solar PV Fővállalkozó Kft.

Az építési-bontási hulladékot, a lakosság az építkezésnél használja fel.
A termelésből származó veszélyes hulladékok kezeléséről és ártalmatlanításáról a termelő köteles gondoskodni.
A helyi jogalkotásnál a közösségi hulladékgazdálkodási politikának a magyar jogi szabályozásba beépült alapelveit kell követni, melyek a következők:

- megelőzés elve,
- elővigyázatosság elve,
- megosztott felelősség elve,
- szennyező fizet elve,
- közelség elve,

valamint a közösségi környezetvédelmi szabályozásának megfelelően harmonizált hazai jogszabályok követelményeit szükséges figyelembe venni.
A hulladékokkal és a hulladékgazdálkodással összefüggő törvények és a hozzá kapcsolódó rendeletek betartása ill. betartatása fontos feladat!

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés témakörében a fényszennyezettség, valamint az illegális hulladéklerakás kerül kifejtésre. Ma már egyre több információnk van arra vonatkozóan, hogy a fényszennyezés érzékenyen érinti a természeti környezetet, az élővilág jelentős részét, az éjszakai tájképet, ráadásul egészségügyi kockázatot is jelent.
A vizuális környezetterhelés Martfűn nem jellemző. Általánosságban jellemző az ország városaira a különböző méretű és stílusú reklámtáblák. A települések arculatát adó városmagban és a kaputérségben minél figyelemfelkeltőbb formában próbálják az érdeklődést elérni a reklámtábla kihelyezői, amely időnként komoly ellentmondásban van a település táji-, épített adottságaival. Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) módosítása (211/2012. [VII. 30.] Korm. rendelet) definiálta a fényszennyezés fogalmát, valamint megalkotta a fényszennyezés kivédésére szolgáló építési szabályrendszert.
Az élhetőbb és egészségesebb környezet megteremtése érdekében fel lehet mérni a fényszennyező forrásokat, és azok, az új szabályozásnak megfelelő, korszerűbb és hatékonyabb eszközökkel való kiváltását, egyúttal a fényszennyezés kiváltó okait is megszüntetve.
A vizuális környezetterhelés másik formája is sajnos jelen van a településeken főként a szegregált terület.

1.17.8. Árvízvédelem

Martfű várost É-ról a Tisza folyó határolja. Az itt húzódó magaspart és töltés a Tisza I. rendű árvízvédelmi létesítménye. A sörgyári vízkivételtől a cipőgyár kerítéséig a fővédvonal a 442. számú közlekedési út. A vízkivételtől az 56 + 407 tkm -ig az út az LNV fölött van, az 56 + 407 – 55 + 811 fkm között az út szintje az LNV alatt van. A cipőgyár betonkerítése mögötti magaspartot 1970-ben építették, és 1979-ben egy nyúlgáttal megerősítették az 54 + 850 fkm -ig. A magaspart legkritikusabb része az 54 + 229 és az 53 + 935 tkm-ek közötti szakasz, melynek D-i részén a régi téglagyár agyaggödre húzódik. Ezen a szakaszon külön gondot kell fordítani a töltés épségére a város árvízmentesítése érdekében.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Martfűn fennálló környezetvédelmi konfliktust az illegális hulladéklerakók okoznak.
A település árvízvédelme okozhat környezetvédelmi konfliktust egy magas és tartós árhullám kialakulásakor. Az új MÁSZ életbelépésével a jelenlegi töltéskorona magassága nem elégíti ki az új árvízvédelmi biztonsági elvárásokat.

1.17.10. Természetvédelem

A következő képen a település területén és környezetében található védett területek láthatók, a Tisza mentén a Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet, amely Natura 2000-es terület, egyaránt kiemelt jelentőségű természetmegőrzési és madárvédelmi terület.

70. térkép: Védett területek

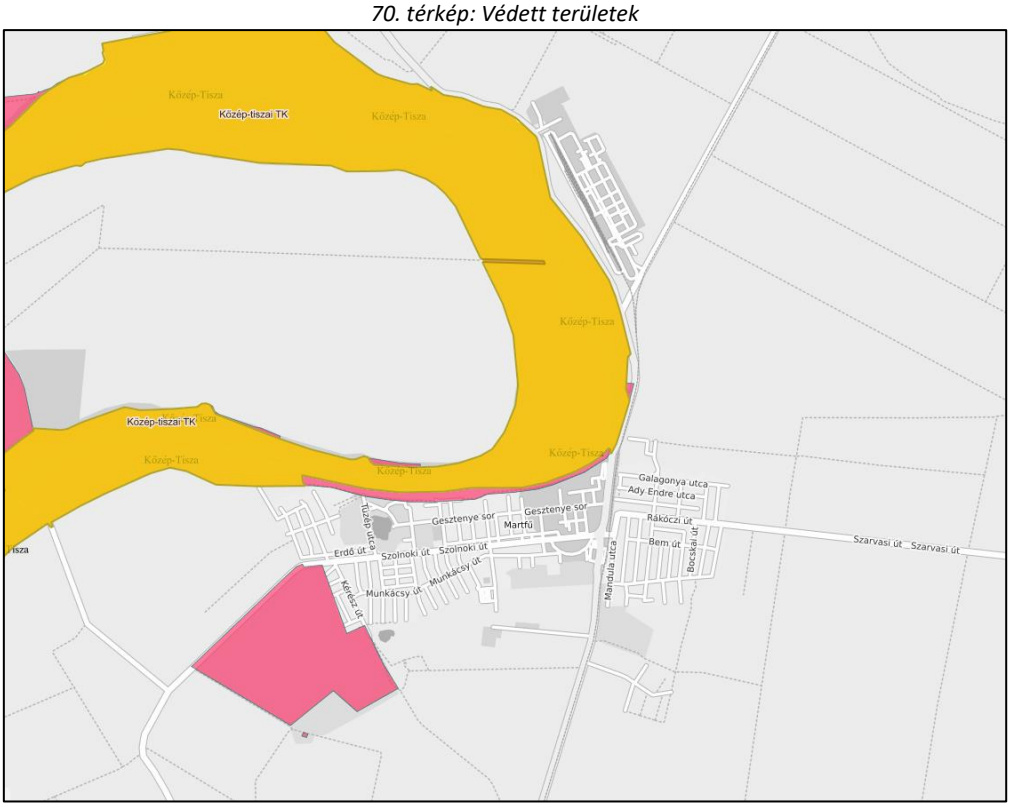

(Forrás: http://web.okir.hu/map/?config=TIR&lang=hu)

A lila színnel ellátott területek a nemzetközi ökológiai hálózat részét képezik. A lenti ábra megtekinthető a http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm honlapon.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található különleges madárvédelmi területek a Közép-Tisza (HUHN10004) Martfű 02, 03/1, 03/3, 03/4, 013/1, 013/2, 014, 024, 0120, 0121, 0122/1, 0122/2, 0122/3, 0125, 0126, 0127 hrsz.-ú területek, és a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek Közép-Tisza (HUHN20015) Martfű 02, 03/1, 03/3, 03/4, 013/1, 013/2, 014, 024, 0120, 0121, 0122/1, 0122/2, 0122/3, 0125, 0126, 0127 hrsz.-ok.

A lenti képen Martfű külterületi részén elhelyezkedő védett területek láthatók, sárgával a Natura 2000-es területek, magenta színnel az ökológiai folyosók, lilával a magterületek láthatók.

A természet védelmére vonatkozó rendelkezéseket a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szabályozza.

1.17.11. Megújuló energiaforrások alkalmazása, környezettudatos energiagazdálkodás, egyedi közműpótlók

A fejlesztések során lehetőség szerint törekedni kell a megújuló energiaforrások egyedi alkalmazására. A hálózati energia felhasználás csökkenthető napelemek v. napkollektorok beépítésével. Fűtés rásegítésre és a használati melegvíz előállítására napkollektorok alkalmazása célszerű.

A martfűi önkormányzat rendelkezik Fenntartható Energetikai Akciótervvel (SEAP), melyet az ENEREA Észak-Alföldi Regionális Energia Ügynökség Nonprofit Kft készített 2011-ben.

A villamosenergia-felhasználás folyamatának optimalizálása napelemes háztartási méretű kiserőmű (HMKE) létesítésével, a helyileg megtermelt villamos energia közvetlen, saját célú felhasználásával a közcélú hálózatból vételezett villamos energia mennyiségének csökkentésével. A következő intézményekben valósult meg:

- Kossuth úti óvoda
- Munkácsy úti óvoda
- Május 1 úti bölcsőde
- Polgármesteri Hivatal
- Városi Művelődési Központ és Könyvtár
- Egészségház, Gesztenye út
- AC raktár, Május 1 út
- Sportcsarnok, Mártírok út
- Konyha, Május1 út.

Az önkormányzati energia-költségek és károsanyag-kibocsátás csökkentésének csak az egyik lehetséges módja a megújuló energiaforrások alkalmazása. Ezen energiaforrások is csak akkor jelentenek igazán nagy megtakarítást, ha korszerű, kis energia-igényű épületekben vannak felhasználva. Ha a fűtés-korszerűsítés megelőzi az épületszerkezet hőszigetelését, az újonnan telepített rendszernek a régi hőszükségletnek megfelelő teljesítményűnek kell lennie, hogy elláthassa feladatát. Amikor a későbbiekben az épületszerkezet szigetelése elkészül, a beépített teljesítménynek csak egy részére lesz szükség, amely a kapacitás-kihasználatlanság miatt drágábban termel majd. Ebben az esetben nem fog hatékonyan működni a rendszer, hiába korszerű a fűtési rendszer és az épületszerkezet is. Ebből következően az épület-felújítást követően célszerű csak a fűtési mód megváltoztatása.

Egyéb megújuló energiahordozók szél-, geotermikus (termálvíz és talajhő) hasznosítását akadályozza, hogy a hasznosítását szolgáló beruházás gazdaságossága vitatható, megtérülése a jelenlegi hagyományos energiahordozók árstruktúrája mellett távlatba nyúló, így hasznosítására legfeljebb egy-egy telektulajdonos vállalkozik.

Egyedi közműigénnyel a vízellátás is megjelenhet a területen, erre az altalaji vízkészlet ad lehetőséget.

A csapadékvíz hasznosítása

Csapadéknak tekintjük a légkörből bármilyen formában kicsapódó és a felszínre hulló vizet. (Stelczer 2000) A csapadék mennyisége és időbeli eloszlása alapvetően meghatározhatja egy térség vízgazdálkodását, hiszen a felszínre hulló víz jelentős befolyást gyakorol a felszíni- és felszín alatti vízkészletekre. A csapadékvíz települési hasznosítása terén alapvetően két irányról, a csapadékvíz két típusáról beszélhetünk. Az egyik a tetővizek hasznosítása, a másik a burkolt (és burkolatlan) felületekről lefolyó csapadékvizek összegyűjtése, felhasználása. (Dulovicsné, 2003) Az épületek tetejéről lefolyó víz hasznosítása elsősorban a háztartások vízgazdálkodásában bír szereppel, míg a nagy, burkolt felületekről lefolyó vizek kezelése már települési szintű tevékenység. Mindkét csapadékvíz-típusnak óriási jelentősége lehet az elkövetkező évtizedek hazai települési vízgazdálkodásában.

Magyarországon hagyományosan az eresz alá helyezett bádoghordók képezték a háztartási csapadékvíz-hasznosítás műszaki létesítményeit (Horváthné-Wisnyovszky 2003). Csak az utóbbi években váltak elérhetővé az előregyártott – beton, acél, műanyag – csapadékvíz-tároló tartályok/ciszternák.

A modern háztartási csapadékvíz-gazdálkodás számos előnnyel bír a települési szintűvízgazdálkodás szempontjából. A tetővíz-hasznosítás egyrészt költségcsökkentő (kevesebb ivóvizet kell előállítani), másrészt környezetkímélőtevékenység (mivel nincs a közcsatornába csapadékvíz-betáplálás, kevesebb a szennyvíz mennyisége, illetve az öntözésre természetes állapotú vizet használnak). Ráadásul az eljárás mérsékeli a közterületekre kifolyó, és ott esetleg károkat okozó csapadékvizek mennyiségét is. A települési csapadékvíz másik típusát, a burkolt felületekről lefolyó esővizet, általában egy befogadó természetes vízfolyásba vezetik, esetleg időszakosan tározzák. Ezeknek belterületekről (esetleg a külterületekről) lefolyó, és a település környezetében tározótóban összegyűjtött csapadékvizeknek a vízminőségi paraméterei rosszabbak a tetőkről származó vizeknél. Régebben nem is tudott a települési vízgazdálkodás mit kezdeni ezekkel a vizekkel, sokáig úgy tűnt a gyors levezetés a leghatékonyabb „kezelési” mód. E „csurgalékvizek” nálunk többnyire ma is csak a károkozásaik kapcsán merülnek fel a köztudatban, pedig sok indok szólhat tárolásuk, helyben tartásuk mellett is. Franciaország központi régiójában (Ile-de-France) több száz záportározó tavacska üzemel a települések közvetlen környezetében. (Gayer 2005) Ezek a tavak esztétikus tájképi elemek, miközben lehetővé teszik a vizek károkozásainak mérséklését. A záportározó tavak lefejezik a településeket keresztező kisvízfolyások árhullámait, összegyűjtik a felszínen megrekedővizeket, vagy tárolják a befogadóba – áradás idején – lefolyni képtelen vízhozamokat; a távolabbi jövőben pedig e tavak vízkészlete is fontos lehet a vízgazdálkodás számára.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Martfűn alábányászott területek, barlangok és pincék nem találhatók. Ezen területek építésföldtani korlátozásával nem kell számolni.

1.18.1.2. Csúszás, süllyedésveszélyes területek

Martfűn csúszás, süllyedésveszélyes területek nem találhatók. Ezen területek építésföldtani korlátozásával nem kell számolni.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Martfűn földrengés veszélyeztetett területek nem találhatók. Ezen területek építésföldtani korlátozásával nem kell számolni.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A Tisza-folyó árvízvédelmi töltésein az árvízvédekezési feladatokat a KÖTIVIZIG látja el. Az általuk szolgáltatott adatok az alábbiak:

Martfű település a Tisza folyó bal partján terül el, a folyóval az 51+890-59+656 tkm szelvények közötti szakaszon érintkezik.
Árvízvédelmi szempontból a 2.85. számú Cibakházi ártéri öblözetet érinti részben, és a 10.06. számú Tiszaföldvár-Pityókai árvízvédelmi szakaszhoz tartozik.

A Tisza bal part 53+875-59+656 tkm között fekszik a Martfűi magaspart.
A 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet és a 74/2014. (XII. 23.) BM rendelet szerint mértékadó vízmércék a következők:

Mértékadó árvízmérce a Tisza áradása esetén:
Szolnoki vízmérce, helye: Tisza folyó 334,6 fkm, „0" pontja 78,78 mBf.

- Mértékadó árvízszint (MÁSZ): 88,63 mBf.
- Legkisebb vízszint (LKV): -279 cm
- Legnagyobb vízszint (LNV): 1041 cm
- Elrendelési vízszintek: I. fok 650 cm II. fok 750 cm III. fok 800 cm

A város területéhez tartozó árvízvédelmi töltésszakasz jelenlegi töltésmagassága sehol sem éri el a tervezett kiépítési szintet (MÁSZ+l,0 m), ezért ezen szakasz jövőbeli fejlesztése szükséges.

- Az árvízvédelmi töltés mentett oldali töltéslábától számított 110 m-en belül és a vízoldali töltés lábtól számított 60 m-en belül tervezett létesítmények esetén KÖTIVIZIG hozzájárulás szükséges.
- Minden vízgazdálkodást érintő tervezésnél a Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. Törvényt kell figyelembe venni és az alábbi árvízvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat:

- Árvízvédelmi töltés környezetében végzett munkák esetén: 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet „a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról„ előírásait kell figyelembe venni.
- Különösen a 23. §-ban foglaltakat: Az árvízvédelmi földmű és fal mentén a hullámtéren a vízoldali töltésláb vonalától mért 60 m-en, a mentett oldalon pedig 110 m-en belül anyaggödröt, munkagödröt nyitni, szabadkifolyású kutat létesíteni, tavat kialakítani, illetve a fedőréteg tartós eltávolításával járó tevékenységet folytatni csak a vízügyi igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) hozzájárulásával, szükség esetén részletes talajfeltárás, állékonysági és szivárgási vizsgálat alapján lehet.
- Árvízvédelmi töltés létesítménnyel történő keresztezésénél: 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet „a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó szabályokról" szóló rendelet vonatkozó előírásait be kell tartani.
- Árvízvédelmi töltés 10-10 m-es védősávjainak használatánál: 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet „a vizek és a közcélú vízilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról" előírásait kell figyelembe venni.
- Különös tekintettel a 7. § (1) -ban foglaltakra: „A fenntartási feladatok ellátása és az árvízvédelmi töltés védelme érdekében a töltésen, valamint a töltés lábvonalától, annak mindkét oldalán számított 10-10 méteres védősávon (töltésmenti sávon) belül nem szabad olyan tevékenységet végezni, amely a talaj szerkezetét, szilárdságát, összetételét megbontaná, illetve hátrányosan megváltoztatná, annak elszennyeződését eredményezné."
- Hullámtéri területek és a fakadóvíz által érintett területek használatánál: 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet „a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról" előírásait kell figyelembe venni.

A 2. §. (3) pontjában foglaltak szerint:
A parti sáv szélessége:
a. / a Duna, a Tisza, a Dráva, a Körösök és a Bodrog minkét partján a partvonaltól számított 10 méterig,
b. / az a.) pontban nem említett egyéb kizárólagos állami tulajdonú vízfolyások, tavak, tározók és holtágak mentén a partvonaltól számított 6 méterig,
c) az a) és b) pontba nem tartozó vizek és közcélú vízi létesítmények partvonalától számított 3 méterig terjed.

Martfű Város közigazgatási területe érintett a Tisza folyó nagyvízi medrével, így a 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet „A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról” szóló előírások az irányadóak.

Fejlesztési célok és előírások:

Jász–Nagykun-Szolnok megye területének 76 %- a árvíz által veszélyeztetett terület.
A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségi besorolását a 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet határozza meg a legveszélyeztetettebb településrész helyzete alapján. Eszerint Martfű a „B” kategóriába került besorolásra, közepesen veszélyeztetett.

Jász-Nagykun-Szolnok megye árvízi veszélyeztetettség szempontjából az ország egyik legkedvezőtlenebb földrajzi és vízrajzi fekvésű helye. A megye területének 76 %-a árvíz által potenciálisan veszélyeztetett terület, éppen ezért nagyon fontos egy komplex terv elkészítése és megvalósítása.

Az árvízvédelmi fővonal mentén a vízoldalon a töltés lábvonalától mért 60 m-en, a másik oldalon a lábvonaltól mért 110 m-en belül csak a vízügyi hatóság engedélyével szabad anyaggödröt nyitni a vonatkozó feltételek teljesülése esetén.

A lakosság és az anyagi javak védelme kiemelkedően fontos, ezért minden érintett településnek rendelkeznie kell „Árvízvédelmi Terv"-vel. A terv tartalmazza a veszélyhelyzetek feltárását, a védelmi feladatok meghatározását, a védelemhez szükséges erők és eszközök számbavételét, az együttműködés megszervezését. A Tisza folyón a védekezési feladatokat a KÖTIVIZIG látja el. Az Önkormányzat közreműködik a szükséges közerő mozgósításában.
10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet az árvíz- és a belvízvédekezésről tartalmazza a védekezésre vonatkozó előírásokat.

Az első- és másodrendű védtöltések és szivárgó csatornák mellett védő- ill. fenntartó sávot szükséges tartani, amelyen semmilyen építési tevékenység nem végezhető és a fenntartó sáv mezőgazdasági hasznosítása csak gyep művelési ágban történhet.

Az árvízvédelmi töltés és szivárgócsatorna közötti területre csak ideiglenes jellegű, a terület elsődleges árvízvédelmi célját figyelembe vevő hasznosítás tervezhető.

A töltéslábtól számított 10-10 m, a szivárgó partélétől számított 6-6 m védősávot kell tartani. Az árvíz-védelmi töltésen közforgalmú út nem vezethető.

A megvalósítandó fejlesztésekkel kapcsolatban szigorúan be kell tartani a vizek és a közcélú vízilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendeletben foglaltakat, a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) Korm. rendeletben foglaltakat, továbbá a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendeletben foglaltakat.

Telekkialakítás, közterület rendezés és közműépítés csak a tervben rögzített töltésnyomvonal figyelembevételével történhet. Csatlakozó telkek közművek tervezésekor 46/1999. Korm. rendelet (III. 18.) előírásai betartandók. Minden egyéb, a vízgazdálkodást érintő tervezésnél a Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. Törvényt kell figyelembe venni.

Minden vízgazdálkodást érintő tervezésnél, fejlesztésnél a Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. Törvényt, továbbá az alábbi árvízvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat kell figyelembe venni:

- Árvízvédelmi töltés környezetében végzett munkák esetén: 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet „a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról,, előírásait kell figyelembe venni.
- Különösen a 23. §-ban foglaltakat: Az árvízvédelmi földmű és fal mentén a hullámtéren a vízoldali töltésláb vonalától mért 60 m-en, a mentett oldalon pedig 110 m-en belül anyaggödröt, munkagödröt nyitni, szabadkifolyású kutat létesíteni, tavat kialakítani, illetve a fedőréteg tartós eltávolításával járó tevékenységet folytatni csak a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) hozzájárulásával, szükség esetén részletes talajfeltárás, állékonysági és szivárgási vizsgálat alapján lehet.
- Árvízvédelmi töltés létesítménnyel történő keresztezésénél: 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet „a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó szabályokról" előírásait be kell tartani.
- Árvízvédelmi töltés védősávjainak (a töltés lábvonalaitól számított 10-10 m) használatánál: 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet „a vizek és a közcélú vízilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról" előírásait kell figyelembe venni.

- Különös tekintettel a 7. § (1) -ban foglaltakra: „A fenntartási feladatok ellátása és az árvízvédelmi töltés védelme érdekében a töltésen, valamint a töltés lábvonalától, annak mindkét oldalán számított 10-10 méteres védősávon (töltésmenti sávon) belül nem szabad olyan tevékenységet végezni, amely a talaj szerkezetét, szilárdságát, összetételét megbontaná, illetve hátrányosan megváltoztatná, annak elszennyeződését eredményezné."
- Hullámtéri területek és a fakadóvíz által érintett területek használatánál: 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet „a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról" előírásait kell figyelembe venni.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

Az ide vonatkozó információk megtalálhatóak az 1.16.2.3. számú fejezetben.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

Az ide vonatkozó információk megtalálhatóak az 1.16.2.3. számú fejezetben.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Vízrendezés, belvízvédelem
Az ide vonatkozó információk megtalálhatóak az 1.16.2.3. számú fejezetben.

Árvízvédelem
Az ide vonatkozó információk megtalálhatóak az 1.18.2.1. számú fejezetben.

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl lejtés, falszakadás)

Martfűn kedvezőtlen morfológiai adottságokkal (pl.: lejtés, falszakadás) nem kell számolni.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Martfűn mikrohullámú 30,00 és 60,00 méteres magassági korlátozással kell számolni.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Martfű településen tevékenységből adódó korlátozás a belterületen az országos előírásoknak megfelelően a lakóterületek védelme érdekében, mind a gazdasági tevékenységre, mind az állattartásra nézve van. Az országos előírásokon túl egyéb, helyi szigorító előírások, rendeletek nincsenek. Martfű városában mikrohullámú magassági korlátozás van a műsorszórás, telekommunikáció biztosítása miatt.

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG-LELŐHELY

Földtani, geológiai adottságok - Szolnok- Túri sík kistáj:
A kistáj 80 és 105 m (Király-halom) közötti tengerszint feletti magasságú, löszszerű üledékekkel fedett hordalékkúp-síkság. A relatív relief átlagos értéke kicsit (2 m/km2), a Nyugati részen, illetve a homokbuckás területeken ezt meghaladó értékű. A felszín több mint 50%-a az alacsony ármentes síkság, negyede-negyede az enyhén hullámos síkság (a Nyugati részen), illetve az ártéri szintű síkság (peremeken) orográfiai domborzattípusába sorolható. A kistáj képében csak a szórványosan megjelenő, a Zagyva és a Tarna hordalékkúp-anyagából felépülő, 1-5 m magas, löszös homokkal fedett homokbuckák, a kistáj Déli felében mindenféle megjelenő, kusza hálózatot alkotó elhagyott folyómedrek, morotvák, valamint a kunhalmok jelentenek némi változatosságot.

Földtani adottságok:
Az Északi-középhegységből lefutó patakok hordalékkúpja (főként az Eger és a Tarna) a pleisztocénban befedte a kistáját, s összességében 150-170 m vastag, többnyire finomszemű üledék akkumulálódott. A felszínen a pleisztocén végétől 8-10 m vastag, egészen finomszemű folyóvízi üledék rakódott le, amely löszösödött. A felszín legnagyobb részét ez a löszös anyag, lösiszap borítja, hozzá igen jelentős tégla agyagkészletek kapcsolódnak (nagyságrendben Karcag, Mezőtúr, Kisújszállás, Törökszentmiklós, Martfű, Tiszaföldvár; összesen 45 Mm3). Nagyobb területeket borít – főként a mélyebb, rossz lefolyású felszíneken – a holocén réti és lápi agyag. A legidősebb képződmény a Tisza holocénbeli letaroló tevékenysége következtében szigetszerűen megjelenő, löszös homokkal fedett futóhomok. Potenciális maximális szeizmicitás 7° MS.

Ásványi nyersanyag lelőhely:

Martfű város közigazgatási területén a következő kutatási terület található.

- **Körös szénhidrogén kutatási terület**

A Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Kormányhivatal, Hatósági Főosztály, Bányászati Osztály tájékoztatása szerint Martfű teljes közigazgatási területét lefedő „Körös – szénhidrogén” kutatási terület jogosított cége az O&GD Centrál Kft. Az O&GD Centrál Kft tájékoztatása alapján a Körös – szénhidrogén” kutatási területre vonatkozó kutatási jogosultságuk 2019. szeptember 30-án lejárt.

- **Tiszaföldvár II. szénhidrogén bányatelek**

Martfű közigazgatási területét érinti a „ Tiszaföldvár II.- szénhidrogén” bányatelek, melynek jogosított cége az O&GD Centrál Kft. A bányatelek kiterjedése az O&GD Centrál Kft. adatszolgáltatása alapján az alábbi térképen látható.

71. térkép: „ Tiszaföldvár II.- szénhidrogén” bányatelek

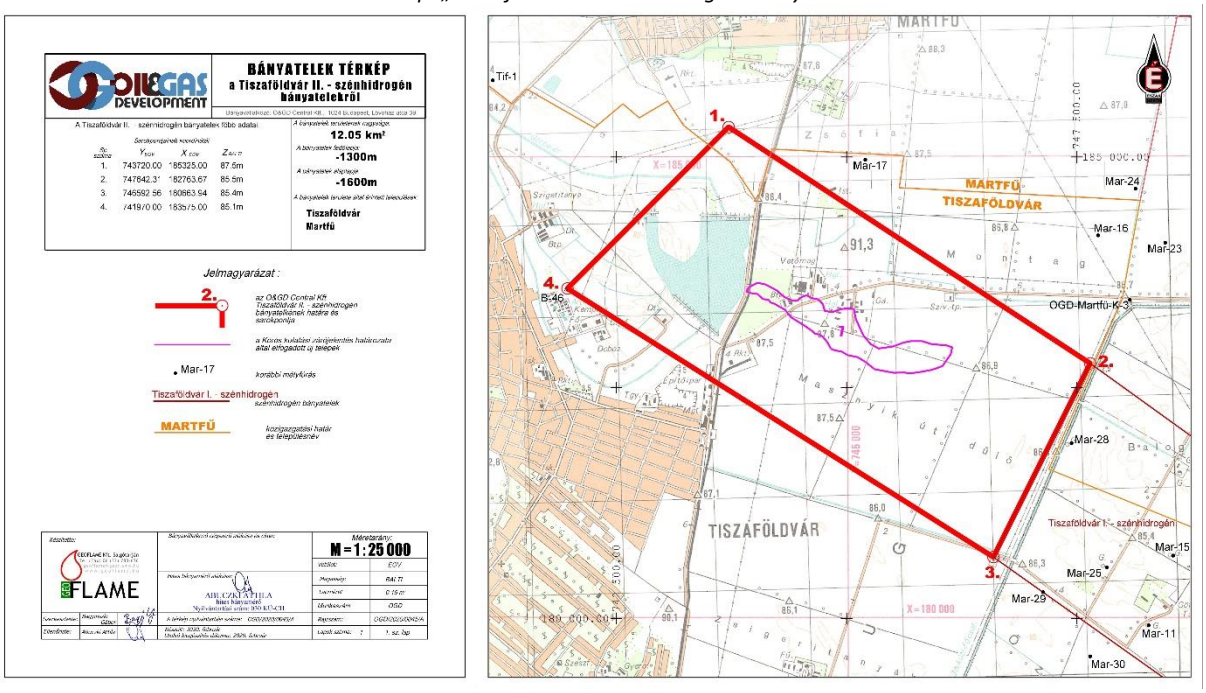

(Forrás: O&GD Centrál Kft. adatszolgáltatása)

Szénhidrogén ásványi nyersanyagok szempontjából potenciális ásványi - nyersanyag kutatásra való készletek találhatók a város területén.

1.20. VÁROSI KLÍMA

Martfűn az áthaladó gépjárműforgalom miatt klimatikus negatív hatásról nem beszélhetünk. A 442. számú főközlekedési út a település belterületi elkerülő szakaszának (déli szakasz a körforgalomtól déli irányba, Kunszentmárton felé) megépítésével jelentősen javult a belterület közlekedésből eredő légszennyezettsége. A vasútvonal - annak elhelyezkedése és forgalma révén - nem terheli a környezetet. A belterületi Tisza Ipartelep légszennyezése az elmúlt időszakban a gyár átalakulásával lényegesen csökkent, és elhelyezkedése révén a lakóterületeket nem terheli. A külterületi egybefüggő iparterület légszennyezése a belterületre nincs hatással. A település átszellőzöttsége jó, a belterületen a viszonylag laza beépítés miatt szmogról, közlekedés okozta levegőszennyezettségről nem beszélhetünk.

Az egyedi, települési klíma létrejöttének alapja az emberi tevékenység, melynek hatására a különböző éghajlati elemek jelentősen módosulhatnak a települést övező természetes környezethez képest. E változások nem függetlenek egymástól, hanem szoros ok-okozati összefüggésben állnak.

17. ábra: Városi klíma jellemzése

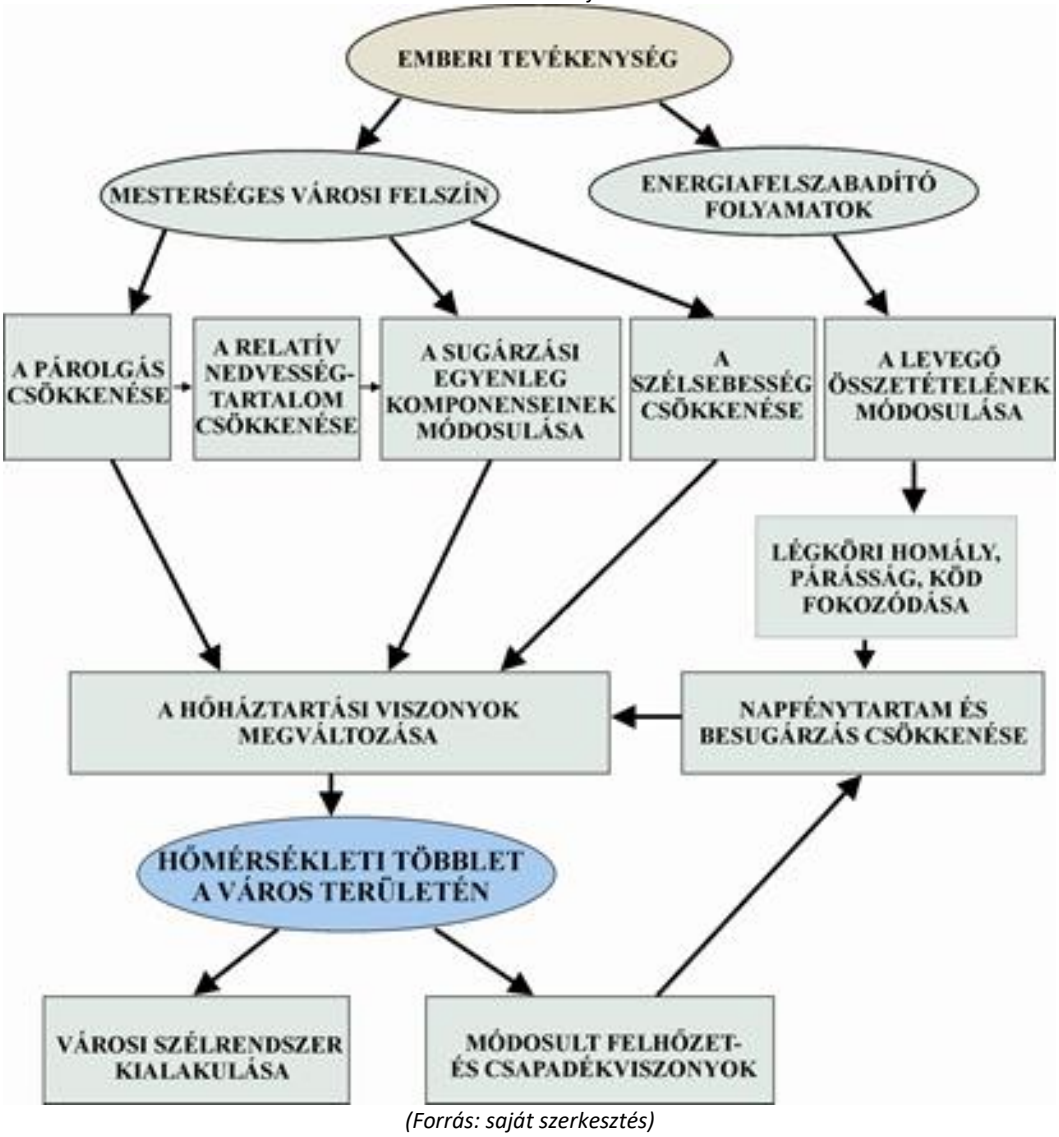

(Forrás: saját szerkesztés)

Az egész folyamat kiindulópontja az emberi tevékenység, melynek hatására sajátos, mesterséges felszín jön létre. Ennek jellemzője az, hogy igen változatos, kis területen belül hirtelen módosulhat, a különféle éghajlati paramétereket pedig jelentősen befolyásolja. A városban lehulló csapadék a mesterséges, nem vízáteresztő felszíneknek és a csapadékelvezető csatornahálózatnak köszönhetően

nagyon gyorsan lefolyik, így a városban a párolgás rövidebb ideig tart és kisebb mértékű, mint a városkörnyéki területeken. Ezáltal a városban a relatív nedvességtartalom is kisebb lesz.

A felszín másik fontos hatása a sugárzási paraméterek módosulásában nyilvánul meg. Azt, hogy egy adott felszín a ráeső napsugárzást milyen mértékben nyeli el, illetve veri vissza, a felszín tulajdonságai döntően meghatározzák. A változatos felszín, a nagyobb érdesség miatt a város felett nagyobb a súrlódás, ami a szélsebesség csökkenéséhez és a turbulencia fokozódásához vezet.

43. táblázat: Felszíntípusok klíma-jellemzői

Felszíntípus	Albedó (α)	Emisszivitás (ε)
Csupasz talaj (sötét, nedves)	0,05-	0,98-
(világos, száraz)	0,40	0,90
Sivatag	0,20-0,45	0,84-0,91
Fű hosszú (kb. 1 m magasságú)	0,16-	0,90-
rövid (kb. 0,02 m magasságú)	0,26	0,95
Mezőgazdasági földek, tundra	0,18-0,25	0,90-0,99
Gyümölcsös	0,15-0,20	
Erdő Lombhullató (lomb nélküli állapot)	0,15-	0,97-
Lombhullató (lombos állapot)	0,20	0,98
Örökzöld	0,05-0,15	0,97-0,99
Víz (kis zenitszög esetén)	0,03-0,10	0,92-0,97
(nagy zenitszög esetén)	0,10-1,00	0,92-0,97
Hó régi	0,40-	0,82-
friss	0,95	0,99
Jég tenger	0,30-0,45	0,92-0,97
gleccser	0,20-0,40	
Aszfalt	0,05-0,20	
Beton	0,10-0,35	
Fehér festett fal	0,50-0,90	
Színes festett fal	0,15-0,35	
Piros/barna tetőcserép	0,10-0,35	
Tégla és kő	0,20-0,40	
Kátrány és sóder	0,03-0,18	
Hullámlemezes tető	0,10-0,15	

Mindezek hatására megváltoznak a hőháztartási viszonyok: a város területén hőmérsékleti többlet alakul ki. Ezt kiegészíti az is, hogy a levegőszennyezés hatására fokozódik a különféle üvegházgázok koncentrációja a város fölött, ami erősíti az üvegházhatást.

A település klímáját jelentősen befolyásoló geomorfológiai képződmény nincs, a település tágabb környezete nagyobb kiterjedésű vízfelülete a közelben lévő Tisza folyó, valamint holtágak, valamint kisebb halastavak (Sóskúti-halastó, Villogó, Telekhalmi-halastavak) és a Nyagykunsági öntöző főcsatorna.
A belterület klímáját pedig meghatározza a viszonylag laza, szellős beépítés, a jelentős nagyságú be nem épített területek, valamint a belterületen lévő Kakt-ér szakasz. Az alapvetően érvényesülő kontinentális éghajlat az elhelyezkedésből adódik. Az ország egyik legszárazabb területének (meleg - száraz) zónájához tartozik a település. A sokéves átlag 599 mm csapadék mennyiséget rögzít. A nyár jellemzően forró, kevés csapadékkal.

72. térkép: Klimatikus viszonyok eloszlása Magyarországon

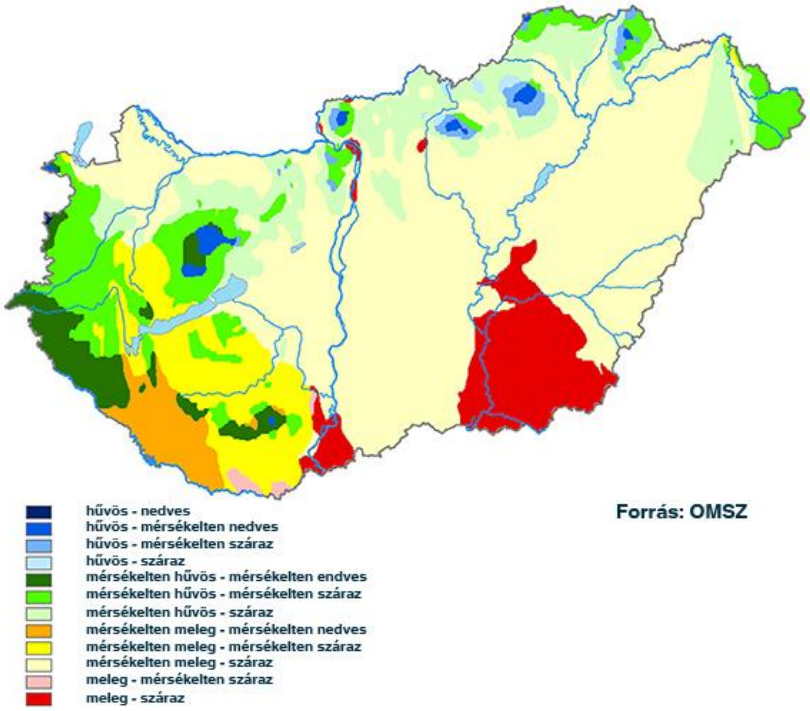

(Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

A település zöldfelületei klímahatás szempontból közepesen meghatározóak. A belterületen kisebb parkok, zöldterületek vannak, valamint jelentős számú beépítés nélküli terület. A település szerkezetéből és jellemző beépítési módjából adódóan a burkolt felületek aránya viszonylag alacsony, nem jellemzőek a városi un. faltól-falig szilárd burkolatú térrészek. A tömbbelsőkben összeérő telekvégek zöldfelületei többnyire egyszintesek.

73. térkép: Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet >25 °C)

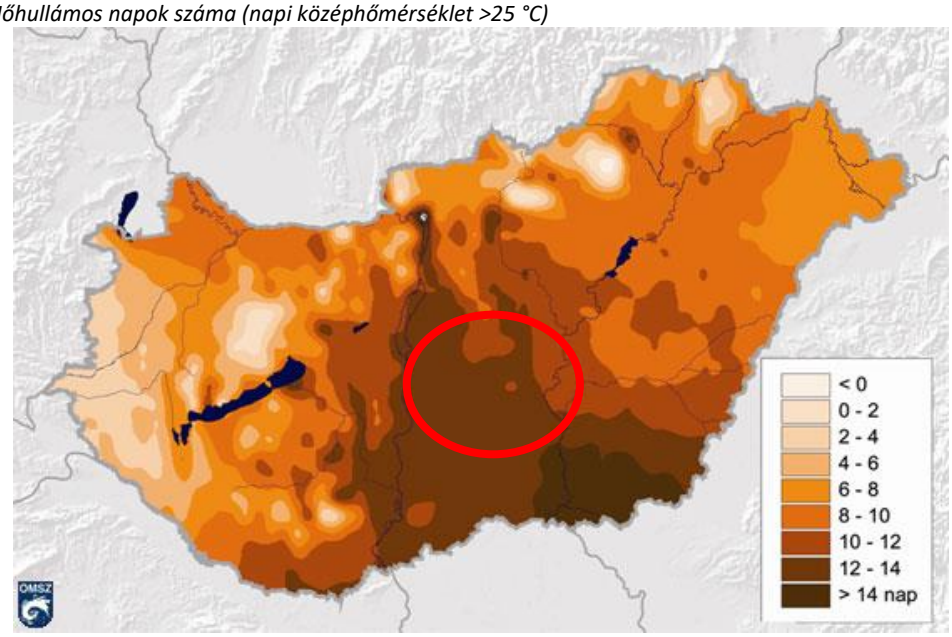

(Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)